

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

COMMISSION FOR
PROTECTION AGAINST
DISCRIMINATION

ГОДИШЕН ОТЧЕТ *2010*

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

COMMISSION FOR
PROTECTION AGAINST
DISCRIMINATION

ГОДИШЕН ОТЧЕТ *2010*

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	4
Раздел първи	ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД КЗД. ДЕЙНОСТ НА ПОСТОЯННИТЕ СПЕЦИАЛИЗИРАНИ СЪСТАВИ
1.	Производство пред КЗД
1.1.	Дейност на заседателните състави на КЗД
1.1.1.	Първи специализиран постоянен заседателен състав
1.1.2.	Втори специализиран постоянен заседателен състав
1.1.3.	Трети специализиран постоянен заседателен състав
1.1.4.	Четвърти специализиран постоянен заседателен състав
1.1.5.	Пети специализиран постоянен заседателен състав
1.1.6.	Петчленен разширен заседателен състав
1.1.7.	Ад хок заседателен състав
1.2.	Медияция в производствата пред Комисията за защита от дискриминация
1.3.	Установяване на съответствието на действащи нормативни актове и законопроекти с принципа за равно третиране
1.3.1.	Препоръки на специализирани състави на Комисията за защита от дискриминация до държавни и общински органи за приемане, отменяне, изменение и допълнение на нормативни актове
1.4.	Становища по законопроекти на пълен състав на Комисията за защита от дискриминация до 41-ото народно събрание на Република България
1.5.	Становище на пълен състав на Комисията за защита от дискриминация до Конституционен съд на Република България
Раздел втори	СЪДЕБЕН КОНТРОЛ И КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА НА КЗД
Раздел трети	АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА КЗД
Раздел четвърти	ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ НА КЗД
Раздел пети	РЕГИОНАЛНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА КЗД
Раздел шести	УЧАСТИЕ НА КЗД В ЕВРОПЕЙСКИ ПРОЕКТИ, МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ, НПО И МЕДИИ
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	149

ВЪВЕДЕНИЕ

„Българи, турци, евреи и пр. ще бъдат равноправни във всяко отношение: било във вяра, било в народност, било в гражданско отношение, било в каквото и да е било. Всички ще спадат под един общ закон, който по вишегласие на всички народности ще се изработи.”

Из „Нареда [проектоустава] на работниците за освобождение на българския народ” - подбуда и цел.

Васил Левски

ВЪВЕДЕНИЕ

Комисията за защита от дискриминация (КЗД) като независим специализиран държавен орган успешно изпълнява своята мисия в борбата и в превенцията срещу различните прояви на дискриминация в страната. Авторитетът на комисията показва, че дейността ѝ е необходимост за българското общество в решаването на специфичните проблеми при защитата на човешките права.

В края на 2010 г. Комисията за защита от дискриминация взе решение и подаде кандидатура пред ООН за акредитацията ѝ като национален орган по правата на човека. Кандидатурата бе предоставена на вниманието на Международния координационен комитет (МКК) на националните органи за насърчване и защита правата на човека и на Подкомисията по акредитация към Върховния комисар на ООН за правата на човека. Кандидатурата ще бъде внесена за обсъждане на предсто-

ящата сесия на Подкомисията по акредитация през месец май 2011 г.

През 2010 г. подадените жалби и сигнали до Комисия за защита от дискриминация са 838. Образованите през годината преписки за разглеждане са 268. През отчетната година специализираните и разширените състави на комисията са провели 388 заседания по образувани преписки. Постановените решения през 2010 г. от всички заседателните състави на КЗД са 293. В приемната на комисията в София, в офисите на регионалните представители на КЗД в страната, в откритите приемни в различни градове, както и по телефона през 2010 г. са консултирани и е оказана независима методическа помощ по повод конкретни оплаквания на 3821 граждани.

От анализа на постъпилите жалби и сигнали се налага изводът, че нараства броят на нарушенията на равенството в третирането,

които засягат повече от един дискриминационен признак – множествена дискриминация. Нарастването на нарушенията на повече от един защитен признак изисква събиране на различни доказателства, често се налага назначаването на външен експерт, което удължава производството поради фактическа и правна сложност на поставените пред комисията случаи.

Друг извод сочи, че се увеличава броят на преписките, образувани за нарушения при упражняване право на труд, тормоз на работното място и по признак „пол“. Следва да се отбележи и тенденцията за повишаване на правната антидискриминационна култура сред жалбоподателите като резултат от провежданите редица информационни кампании на КЗД през предходните години.

Комисията има правомощия по отношение на приемане, отменяне, изменение или допълнение на нормативни актове при несъответствието им с националните и международните правни норми за равно третиране. При осъществяването на тази функция комисията е постановила редица препоръки до държавни и общински органи: Народно събрание, Министерски съвет, Министерство на здравеопазването, Министерство на образованието, младежта и науката, Министерство на труда и социалната политика, Министер-

ство на външните работи, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на правосъдието, Българска народна банка, Държавна комисия за енергийно и водно регулиране, Столичен общински съвет, общините Пловдив, Видин, Созопол и Габрово.

Задължителните предписания на комисията са друго силно средство за преустановяване на нарушения на Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тези нарушения. Такива предписания са дадени на Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието, младежта и науката, Министерството на правосъдието и други ведомства.

Деятелността на КЗД няма да бъде ефективна, ако не се извършва активен контрол по изпълнението на решенията на комисията, наложените принудителни административни мерки и парични глоби.

Комисията разполага с добра материално-техническа база за рационална дейност, както и с добър човешки потенциал. Регионални представители, като част от специализираната администрация на комисията, има вече в 17 областни града. В резултат на тяхната добра информационно-разяснителна работа значително се улесни и увеличи ефективната

Възможност засегнатите лица да получат адекватна помощ и консултации в комисията. През отминалата отчетна година продължи успешно сътрудничеството и взаимодействие на КЗД като независима институция с всички държавни органи, с областни управители и кметове на общините.

В отчетния период КЗД взема активно участие в реализирането на национални и европейски проекти. Като водеща организация или партньор тя участва в проектите „Прогрес към равенство: Национални ефективни и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията“, „Училища без дискриминация“, „Електронен тест за толерантност“ и др.

През изминалата година КЗД продължава участието си в различни международни форуми: Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, Съвета на Европа, Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността, Агенцията за основни човешки права, Консултативния комитет за равнопоставеност на мъжете и жените, Мрежата на европейските органи за равенство „Еквинет“ и др. Успешно се продължава традицията обмяна на опит с различни сродни институции в други страни.

През 2010 г. като необходимо и извоювано признание за ролята и значението на Комисията за защита от дискриминация дойде отвореното писмо на Томас Хамарберг, комисар по правата на човека на Съвета на Европа. То беше изпратено до министър-председателя, председателя на Народното събрание и до председателя на КЗД.

В писмото си г-н Хамарберг изтъква своята висока оценка за работата на КЗД и я сочи като европейски орган за равенство с уникален принос и ценна практика. Комисарят изразява категоричната си подкрепа за българската антидискриминационна комисия, като препоръчва на правителството да ѝ предостави достатъчно финансови ресурси за нейната ефективна работа, развитие на експертния потенциал на служителите и разширяване на превантивните дейности.

КЗД представя пред Европейския парламент свои добри практики

Национален семинар „Гражданскоправни аспекти на превенцията и борбата срещу дискриминацията“ – Варна

Международна конференция „Електронен тест за толерантност“ – София

Национален семинар „Гражданскоправни аспекти на превенцията и борбата срещу дискриминацията“ – Варна

раздел

ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД КЗД. ДЕЙНОСТ НА ПОСТОЯННИТЕ СПЕЦИАЛИЗИРАНИ СЪСТАВИ

Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, илушествовно състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Чл. 4 (1) от Закона за защита от дискриминация

ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД КЗД. ДЕЙНОСТ НА ПОСТОЯННИТЕ СПЕЦИАЛИЗИРАНИ СЪСТАВИ

1. Производство през КЗД

През 2010 година в Комисия за защита от дискриминация са постъпили 5 доклада за самосезиране, 838 жалби и сигнали, и 69 броя допълнения към тях.

Постъпилите от членове на комисията 5 доклада за самосезиране са разгледани на заседания и 9-членен състав на КЗД след обсъждане е взел решение за образуване на преписки по 4 от тях.

По повод информация в пресата на синдикални организации е изготвен доклад с искане за самосезиране, по който е образувана преписка № 14/2010 г. Пълният състав на комисията е приел, че изнесените факти за заплащане на по-високо възнаграждение на наетите турски граждани, в сравнение с размера на възнаграждението на работниците с българско гражданство, при полагането на еднакъв и равностоен труд предполагат нарушаване на принципа за равно заплащане от работодателя ДЗЗД „Мапа Дженгиз“, което е забранено от чл. 14 на ЗЗДискр. Образованата преписка е разпределена на разширен петчленен състав, поради предположенията за извършване на дискриминация по признак „гражданство“ при упражняване правото на труд.

Комисията е взела решение и за образуване на преписка № 68/2010 г. по признак „етническа принадлежност“ по доклад с искане за самосезиране във връзка с излъчена шоу-програмата по телевизия с национално покритие. От изнесеното в доклада е установено, че чрез средство за масова информация са извършени действия, които *prima facie* говорят за използване на слово, водещо до разделяне, обособяване и отделяне на лица на основата на тяхната етническа принадлежност, което по смисъла на закона може да се квалифицира като расова сегрегация и тормоз, забранени от чл. 5 на ЗЗДискр.

Отново във връзка със средствата за масова информация е приетото решение от пълния състав на комисията по доклад с искане за

самосезиране, по който е образувана преписка № 116/2010 г. за подбуждане към дискриминация по признак „увреждане“. Изнесените в доклада факти за публикувани в пресата разсъждения, от които може да се направи заключение, че оценката на таланта на лицата с увреждане е непременно необективна и затова трябва да се прави в отделни конкурси, организирани специално за такива лица, за да не се изземват възможностите за изява на останалите участници без увреждания, сочи на налагане и разпространение на стереотипно мислене, насочено към разделяне на хората по защитен признак и покрива характеристиките на правната фигура „подбуждане към дискриминация“, визирана в § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на ЗЗДискр.

По доклад с искане за самосезиране е образувана преписка № 211/2010 г. за дискриминация по признак „пол“ и „обществено положение“, която е разпределена на разширен петчленен състав за множествена дискриминация. Пълният състав на комисията е приел, че посочената в доклада национална правна уредба, регламентираща правото на жените за ползване на отпуск за бременност и раждане в пълен размер, следва да бъде проверена за съответствие с изискванията за равно третиране между мъжете и жените при регламентирането на достъпа и участието на жени на мандатни длъжности, изборни длъжности или длъжности в централни или териториални органи на държавна власт.

Подгадените през 2010 г. жалби и сигнали до Комисия за защита от дискриминация в съпоставка с предходните години са отразени в следващата таблица:

№	ВИД	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	жалби	26	279	566	673	967	777
2	сигнали	1	10	79	65	72	61
3	общо	27	289	645	738	1039	838

Изпратени са 177 писма за отстраняване на нередовности на жалбите. 88 броя са жалби-

те, по които не са отстранени нередовностите и срокът за отстраняването им е изтекъл. Те представляват 10 на сто от общия брой постъпили в КЗД жалби за 2010 г.

През отчетния период в комисията са образувани 268 преписки (32 на сто от общия брой постъпили в КЗД жалби и сигнали). За тях са издадени 647 разпореждания на председателя на комисията.

Постъпила е поща по e-mail по 162 случая без електронен подпис (тези, които са с електронен подпис по Закона за електронния документ и електронния подпис, са приети за жалби и сигнали). Отговорите по електронен път са по 162 казуса, но с част от тези податели е водена кореспонденция по e-mail и им е отговаряно по повече от един път във връзка с допълнителните им въпроси.

До административните органи, оторизирани да решат въпроса – чл. 31, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), са изпратени 432 жалби и сигнали (51 на сто от общия брой постъпили в КЗД жалби). По този начин КЗД е съдействала на граждани и организации за компетентно разглеждане на поставените от тях проблеми.

Комисията е върнала с кратки указания за жалбоподателя (по чл. 31, ал. 4 от АПК) 239 броя жалби (28 на сто от общия брой постъпили в КЗД жалби).

В изпълнение на чл. 47, т. 9 от Закона за защита от дискриминация и чл. 21, т. 1 от Правилника за устройство и дейността на комисията е оказана „независима помощ на жертвите на дискриминация при подаване на жалбите за дискриминация“ в приемната на комисията и по телефона по 1530 случая. В това число не е включена оказаната помощ в приемните на регионалните представители на КЗД в 17 града на страната и в откритите приемни, организирани в различни градове. Част от гражданите, които са потърсили правна помощ в комисията, са консултирани като в юридическа кантора по въпроси, които не са от компетентността на КЗД. Те са насочени към институциите, пред които могат да поставят проблемите си и в каква форма да направят това.

Брой образувани преписки

През 2010 г. в комисията са образувани по

реда на чл. 50 от ЗЗДискр. 268 преписки по оплаквания на засегнати лица за извършена дискриминация. По-долу са представени данни от водената статистическа отчетност по състави, признаци и брой заведени преписки в сравнение с предходни години. Възприетата в годишните доклади на комисията форма за показване на събраната информация дава възможност за получаване на по-цялостна представа и за сравнителен анализ на състоянието и тенденциите при извършване на дейността на КЗД.

Брой преписки, образувани по години:

2005 г. - 37
2006 г. - 183
2007 г. - 215
2008 г. - 278
2009 г. - 299
2010 г. - 268

Съпоставка на брой образувани преписки по години

В съответствие със закона и правилата за производство на комисията образуваните преписки се разпределят за разглеждане в определените заседателни състави, специализирани по защитените от закона признаци, а при наличието на оплаквания по повече от един признак се разпределят в разширен петчленен заседателен състав за множествена дискриминация. Образуваните през 2010 г. преписки са разпределени по заседателни състави и признаци и сравнени с предходни години както следва:

Първи заседателен състав, специализиран по признаците етническа принадлежност и раса:

етническа принадлежност

брой образувани преписки по години

2006 г. - 48 преписки
2007 г. - 57 преписки
2008 г. - 23 преписки
2009 г. - 18 преписки
2010 г. - 22 преписки

раса

брой образувани преписки по години

2006 г. - 0 преписки

2007 г. - 0 преписки
2008 г. - 2 преписки
2009 г. - 0 преписки
2010 г. - 1 преписка

Втори заседателен състав, специализиран по признаците пол, човешки геном, упражняване право на труд, синдикална принадлежност:

пол

брой образувани преписки по години
2006 г. - 3 преписки
2007 г. - 10 преписки
2008 г. - 10 преписки
2009 г. - 6 преписки
2010 г. - 10 преписки

човешки геном

брой образувани преписки по години
2006 г. - 0 преписки
2007 г. - 0 преписки
2008 г. - 1 преписка
2009 г. - 0 преписки
2010 г. - 1 преписка

упражняване право на труд

брой образувани преписки по години
2006 г. - 17 преписки
2007 г. - 37 преписки
2008 г. - 11 преписки
2009 г. - 10 преписки
2010 г. - 26 преписки

синдикална принадлежност (чл. 8 ал. 3 от Кодекса на труда)

брой образувани преписки по години
2006 г. - 8 преписки
2007 г. - 0 преписки
2008 г. - 4 преписки
2009 г. - 10 преписки
2010 г. - 1 преписка

Трети заседателен състав, специализиран по признаците народност, гражданство, лично положение (от 21.01.2009 г.), произход, религия и вяра:

народност

брой образувани преписки по години
2006 г. - 0 преписки
2007 г. - 0 преписки
2008 г. - 1 преписка

2009 г. - 4 преписки
2010 г. - 1 преписка

гражданство

брой образувани преписки по години
2006 г. - 7 преписки
2007 г. - 4 преписки
2008 г. - 5 преписки
2009 г. - 7 преписки
2010 г. - 3 преписки

лично положение (от 21.01.2009 г.)

брой образувани преписки
2009 г. - 53 преписки
2010 г. - 51 преписки

произход

брой образувани преписки по години
2006 г. - 0 преписки
2007 г. - 1 преписка
2008 г. - 2 преписки
2009 г. - 0 преписки
2010 г. - 1 преписка

религия и вяра

брой образувани преписки по години
2006 г. - 4 преписки
2007 г. - 1 преписка
2008 г. - 4 преписки
2009 г. - 1 преписка
2010 г. - 2 преписки

Четвърти заседателен състав, специализиран по признаците образование, убеждение, политическа принадлежност, лично положение, обществено положение, имуществено състояние:

(забележка: до 21.01.2009 г. признакът „лично положение“ се разглежда от IV състав, след тази дата той се разглежда от III състав)

образование

брой образувани преписки по години
2006 г. - 8 преписки
2007 г. - 6 преписки
2008 г. - 1 преписка
2009 г. - 7 преписки
2010 г. - 2 преписки

убеждение

брой образувани преписки по години
2006 г. - 0 преписки
2007 г. - 1 преписка

2008 г. - 0 преписки
2009 г. - 0 преписки
2010 г. - 0 преписки

политическа принадлежност

брой образувани преписки по години

2006 г. - 2 преписки
2007 г. - 5 преписки
2008 г. - 0 преписки
2009 г. - 5 преписки
2010 г. - 4 преписки

лично и обществено положение

(забележка: до 21.01.2009 г. гвата призна се разглеждат от IV състав)

брой образувани преписки по години

2006 г. - 6 преписки - лично положение
 - 2 преписки - обществено положение
2007 г. - 7 преписки - лично положение
 - 3 преписки - обществено положение
 - 7 преписки - лично и обществено
 положение
2008 г. - 65 преписки - лично положение
 - 12 преписки - лично и обществено
 положение

обществено положение

брой образувани преписки по години

2009 г. - 8 преписки
2010 г. - 3 преписки

имууществено състояние

брой образувани преписки по години

2006 г. - 2 преписки
2007 г. - 2 преписки
2008 г. - 1 преписка
2009 г. - 3 преписки
2010 г. - 2 преписки

Пети заседателен състав, специализиран по признаците увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение:

увреждане

брой образувани преписки по години

2006 г. - 26 преписки
2007 г. - 25 преписки
2008 г. - 28 преписки
2009 г. - 49 преписки
2010 г. - 34 преписки

възраст

брой образувани преписки по години

2006 г. - 7 преписки
2007 г. - 10 преписки
2008 г. - 20 преписки
2009 г. - 24 преписки
2010 г. - 20 преписки

сексуална ориентация

брой образувани преписки по години

2006 г. - 7 преписки
2007 г. - 0 преписки
2008 г. - 1 преписка
2009 г. - 6 преписки
2010 г. - 0 преписки

семеино положение

брой образувани преписки по години

2006 г. - 2 преписки
2007 г. - 0 преписки
2008 г. - 1 преписка
2009 г. - 1 преписка
2010 г. - 0 преписки

Петчленни разширени заседателни състави по множествена дискриминация, разглеждат образувани преписки по повече от един признак:

брой образувани преписки по години

2005 г. - 19 преписки
2006 г. - 43 преписки
2007 г. - 44 преписки
2008 г. - 58 преписки
2009 г. - 95 преписки
2010 г. - 80 преписки

Отделни признаци, срещани в образувани през 2010 г. преписки за множествена дискриминация:

лично положение - 51 преписки
обществено положение - 25 преписки
образование - 12 преписки
възраст - 17 преписки
увреждане - 19 преписки
пол - 13 преписки
етническа принадлежност - 11 преписки
политическа принадлежност - 10 преписки
семеино положение - 8 преписки
имууществено състояние - 5 преписки
гражданство - 4 преписки
убеждение - 3 преписки
сексуална ориентация - 3 преписки
тормоз при упражняване
правото на труд - 3 преписки

сексуален тормоз - 2 преписки
вляра - 1 преписка
произход - 1 преписка

Аг хок заседателен състав

В съответствие с чл. 11, ал. 4 на глава трета – Заседателни състави от Правилата за производство пред Комисията за защита от дискриминация председателят на комисията при необходимост може да променя постоянните състави, да разпорежи заместване в други състави и да създава заседателни състави Аг хок.

Брой образувани преписки по години

2006 г. - 11 преписки
2007 г. - 8 преписки
2008 г. - 6 преписки
2009 г. - 2 преписки
2010 г. - 4 преписки

Данните за броя на образуваните преписки дават възможност да се приеме, че общият брой образувани производства, както и оплакванията за нарушения по отделните признаци се колебаят в последните две години, без да бележат особени разлики. Изключение представляват единствено данните за образувани преписки по защитения признак „лично положение“. Анализът на националната практика сочи, че това не е свързано нито с намаляване на защитата от дискриминация, нито е в ущърб на защитата по другите установени в закона признаци. Уникалното съчетание на различните персонални характеристики на отделния човек обобщават понякога в признака „лично положение“ няколко защитени от закона признака или дават възможност за преценка дали хора с еднакви личностни характеристики са третирани еднакво при сходни обстоятелства. Прегледът на препоръките на ЕИСК за подобряване на законодателството и разширяване на обхвата и сферите за борба с дискриминацията потвърждават, че включването на посочения в чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България признак „лично положение“ в защитимите признаци по чл. 4 от ЗЗДискр. е не само конституционно оправдано, но и далновидно решение на българския законодател, към което останалите държави членки се насочват години по-късно.

Брой постановени решения през годините

от всички заседателните състави на КЗД по образувани преписки

2006 г. - 74
2007 г. - 96
2008 г. - 222
2009 г. - 244
2010 г. - 293

Брой решения, с които заседателният състав се е произнесъл по същество

2006 г. - 48
2007 г. - 69
2008 г. - 131
2009 г. - 160
2010 г. - 208

Брой решения, с които е постановена пряка или непряка дискриминация:

постановена пряка дискриминация съгласно чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

2006 г. - 15
2007 г. - 24
2008 г. - 63
2009 г. - 68
2010 г. - 103

постановена непряка дискриминация съгласно чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр.

2006 г. - 4
2007 г. - 6
2008 г. - 3
2009 г. - 13
2010 г. - 8

Брой решения, квалифициращи извършената дискриминация като тормоз съгласно § 1, т. 1 и т. 2 от ЗЗДискр.

2006 г. - 4
2007 г. - 7
2008 г. - 41
2009 г. - 21
2010 г. - 23

Брой решения, квалифициращи извършената дискриминация като преследване съгласно § 1, т. 3 от ЗЗДискр.

2006 г. - 0
2007 г. - 1
2008 г. - 6
2009 г. - 2
2010 г. - 4

Брой решения, квалифициращи извършеното

нарушение като подбуждане към дискриминация съгласно § 1, т. 5 от 33Дискр.

2006 г. - 2

2007 г. - 1

2008 г. - 0

2009 г. - 1

2010 г. - 1

Брой решения, с които не се уважава претенцията и не се установява дискриминация

2006 г. - 25

2007 г. - 36

2008 г. - 72

2009 г. - 71

2010 г. - 81

Прекратени производства на основание:

поради оттегляне на жалбата по воля на засегнатото лице

2006 г. - 3

2007 г. - 4

2008 г. - 5

2009 г. - 14

2010 г. - 22

поради неотстранени в срок нередовности в жалбата, указани на страната от КЗД

2006 г. - 7

2007 г. - 2

2008 г. - 58

2009 г. - 10

2010 г. - 26

оплакванията не отговарят на материалната компетентност на комисията или поради неправилно агресирание на жалбите

2006 г. - 3

2007 г. - 2

2008 г. - 9

2009 г. - 3

2010 г. - 19

Брой преписки, изпратени на прокуратурата поради наличие на данни за извършено престъпление – чл. 59, ал. 4 от 33Дискр.

2006 г. - 1

2007 г. - 0

2008 г. - 3

2009 г. - 1

2010 г. - 5

1.1. Дейност на заседателните състави на КЗД

1.1.1. Първи специализиран постоянен заседателен състав

В производството за защита от дискриминация първи постоянен заседателен състав е специализиран по признаците: етническа принадлежност и раса.

През 2010 г. съставът е постановил 15 решения по 14 образувани преписки с оплаквания за дискриминация на етническа основа и 1 преписка за дискриминация по признак раса. С постановените 10 решения по същество решаващият състав е установил извършването на пряка дискриминация по признак етническа принадлежност в три случая, утвърдил е едно споразумение между страните, а по една от преписките е установено извършването на непряка дискриминация по признак етническа принадлежност. За прекратяване на установените нарушения са дадени три предписания, а с цел предотвратяването на бъдещи нарушения по признаците етническа принадлежност и раса съставът е постановил три препоръки до компетентните държавни органи. Решаващият състав е оставил без уважение оплакванията за дискриминация по пет от подадените жалби, като е приел за установено, че не е извършена дискриминация, а пет от преписките са прекратени поради оттегляне на жалбата или липса на компетентност. Всички постановени решения са по отделни жалби с оплаквания за дискриминация в сферата на упражняване правото на труд (6), достъпа до стоки и услуги (3), във връзка с лични взаимоотношения на страните (3) и във връзка с правоприлагане (3).

Разпределението на подадените жалби по пол на подателя е в полза на мъжете 8:7, което сочи почти еднаква гендърна активност, без да се пренебрегва установеният факт както в практиката на комисията, така и от редица международни изследвания, че дискриминацията по етнически и расов признак има висока латентност, защото засегнатите лица, които често са особено уязвими, не са склонни да инициират производство в своя защита. От заявените оплаквания и данни за самоопределянето на жалбоподателите може да се направи основателен извод, че от защитата на закона по признак раса и етническа

принадлежност са се възползвали както чужди граждани, така и граждани на Република България, а противно на някои разпространени твърдения, сред последните са както представители на малцинствата, така и лица от преобладаващия български етнос.

Както се установява с постановените решения етническата принадлежност на засегнатите лица често се явява неоснователна пречка за тяхната професионална реализация и оценка, възпрепятства развитието им в кариерата, а това често води и до нарушаване на принципа за равно заплащане за равен труд.

Пример за неоснователно различно третиране по признак етническа принадлежност в сравнение с останалите служители, поставило в по-неблагоприятното положение жалбоподателя, е установената фактическа обстановка с постановеното решение № 290/2010 г. по преписка № 34/2009 г. Жалбоподателят, заемащ ръководна длъжност в териториално поделение на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА), счита, че заради обществените нагласи по отношение на неговата етническа принадлежност е бил подложен на дискриминация на работното си място. В подкрепа на оплакванията си сочи случаи на подценяване, недоверие, липса на внимание от

страна на ръководството към поставени от него сериозни проблеми в работата. Наред с обидни подигравки на национален семинар за неговия етнос при поставяне на въпроси по професионални проблеми ръководството игнорира исканията му за даване на указания и оказване на помощ за решаване на конкретни ситуации в работата и отказва прием за провеждане на работни срещи, въпреки че провежда редовно такива с неговите колеги от същия ранг. Постигнатите по-добри резултати на ръководеното от жалбоподателя звено, в сравнение с други териториални поделения, били negliжирани от ръководството на работодателя. Това отношение станало причина за подценяване, в сравнение с останалите ръководители, на неговите професионални достижения и качества при атестирането, а за разлика от всички свои колеги жалбоподателят не получил увеличение на заплатата през март 2008 г.

След преценка на всички събрани доказателства по преписката решаващият състав е установил, че различното третиране по признак „етническа принадлежност” от страна на работодателя е довело до извършването на пряка дискриминация, защото в нарушение на изискванията на закона той не е предоставил равни възможности за професионално

Първи постоянен заседателен състав

израстване в длъжност и ранг, равни условия за упражняването и развитието в професията и прилагането на еднакви критерии за оценка на работата. Наред с това работодателят е допуснал нарушение на императивната разпоредба на закона (чл. 14, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗДискр.) за предоставяне на равно заплащане за равностоен труд, като въобще не е увеличил пропорционално на получената оценка при атестирането индивидуалната основна заплата на жалбоподателя в сравнение с увеличението на основните заплати на други началник-отдели. Отделно от това съставът е установил, че работодателят - ИАРА, в качеството си на държавен орган не е изпълнил задължението си за предприемане на всички възможни и необходими мерки за постигане целите на закона чрез насърчаване на професионалното развитие и участието на служители, принадлежащи към по-слабо представената етническа група, при осъществяване на правомощията си (чл. 10 и чл. 24 от ЗЗДискр.).

За неизпълнение на задълженията по чл. 10 от ЗЗДискр. решаващият състав е наложил имуществена санкция на ИАРА и с цел предотвратяване на бъдещи нарушения е дал задължително предписание на длъжностното лице, представляващо работодателя – изпълнителния директор, да разработи, въведе и прилага вътрешни правила с ефективен характер за предотвратяване и защита от дискриминация на работното място, да разработи и прилага политики при наемането на работа и назначаването на държавна служба за насърчаване кандидатстването на лица от по-слабо представените етнически групи, както и да насърчава професионалното им развитие и участие. Трябва да въведе, осигури и прилага периодични обучения с постоянен характер за заетите в агенцията служители за предотвратяване и защита от дискриминация, усъвършенстване на уменията за межкултурно общуване на работното място. Копие от решението е изпратено за сведение и контрол за изпълнение на предписаните мерки на министъра на земеделието и храните.

Не може да бъде подминат и фактът, че при действията си, в качеството на работодатели, органи на местното самоуправление също допускат дискриминация и нарушения по признак етническа принадлежност, въпреки че съгласно чл. 10 от ЗЗДискр. заедно с държав-

ните органи са длъжни да предприемат всички възможни и необходими мерки за постигане целите на закона. Посоченият случай, както и установени нарушения от разширени състави на комисията сочат пренебрегване на императивните законови разпоредби от страна на представители на държавни органи и органите за местно самоуправление. Независимо от ясната политическа воля и въпреки съществуващите повече от десетилетие интеграционни правителствени програми, в нарушение на забраната за дискриминация и задължението за насърчаване на професионалното участие на по-слабо представените етнически групи в дейността на държавни и общински органи, не се предприемат необходимите мерки в съответствие с изискванията на закона и се допускат действия, водещи до дискриминация по етнически признак.

Различното третиране при достъп и предоставяне на стоки и услуги на потребителите по признак етническа принадлежност и раса е било предмет на няколко жалби. По тях през годината са постановили решения както първи специализиран заседателен състав, така и разширени и ад хок състави на комисията, в които членовете на първи специализиран състав са участвали.

Както е установено с решение № 244/2010 г. на първи специализиран състав по преписка 153/2009 г. макар и в изпълнение на законни цели електроразпределителното дружество – доставчик на услуги, е извършило пряка дискриминация по признак етническа принадлежност при доставката на електрическа енергия, тъй като е предоставило услугата на засегнатото лице при по-неблагоприятни условия, отколкото на останалите потребители. Решаващият състав е установил по преписката, че в един от кварталите на Белоградчик обслужващото електроразпределително дружество е поставило на недостъпно място – на стълбове с височина от седем метра, електроизмервателните уреди на жалбоподателя, докато в останалите квартали на града са спазени изискванията за достъп и видимост с цел регулиране на потреблението на изразходваната енергия. Въпреки редицата постановени решения по подобни казуси от двете върховни съдилища на Република България и Комисията за защита от дискриминация електроразпредели-

телното дружество оправдава различното и по-неблагоприятно третиране в кварталите, заселени предимно с ромско население, с разпоредби на Закона за енергетиката, касаещи гарантирането живота и здравето на гражданите, собствеността, качеството на електроенергията, непрекъснатостта на електроснабдяването, сигурността и надеждността на енергийната система, както и с утвърдените от ДКЕВР разпоредби на Общите условия за предлагането на услугата от дружеството. Съставът е приел, че в случая неравното третиране се изразява в различното отношение към потребителите – абонати на отговорното дружество, живеещи в квартал „Карловица“ на Белоградчик, респективно към подателя на сигнала, в сравнение с останалите потребители, на някои от които електромерите са монтирани на достъпни за тях места, даващи възможност за визуален контрол. Доколкото поставянето на средствата за търговско измерване на недостъпно място в квартал „Карловица“ води до по-неблагоприятно третиране на живеещите в квартала лица, в сравнение с други потребители, чиито електромери са монтирани на достъпно за тях място, е прието за установено, че доставчикът на услуги е извършил непряка дискриминация по отношение на титуляра абонат на партидата като е предоставял достъп до услугата при различни и по-неблагоприятни условия.

С цел преустановяване на установеното нарушение и неблагоприятните последици, решаващият състав е предписал въздържане занаяд от извършването на такива нарушения на територията на всички области в Република България, където електроразпределителното дружество осъществява предмета си на дейност, и преустановяване на нарушението. На отговорното дружество е дадено предписание за преразглеждане, съобразяване и изменение на Общи условия в съответствие с изискванията на Закона за защита от дискриминация и Директива 2000/43/ЕО. Предписано е изменение на привидно неутралната разпоредба за използване на електроразпределителните мрежи с цел прилагането на еднакви критерии при определяне мястото на монтиране на средствата за търговско измерване по отношение на всички потребители. Отделно от наложената принудителна административна мярка съставът е дал препоръка на Държавна

комисия за енергийно и водно регулиране да възобнови производството по одобряване на Общите условия на дружеството поради нарушаване на забраната за дискриминация при достъп до стоки и услуги, установена в чл. 37 от ЗЗДискр.

Особена тревога буди установената фактическа обстановка и извършените нарушения на ЗЗДискр. по признак „етническа принадлежност“ установени с решение № 184/2010 г. на първи специализиран състав по преписка № 250/2009 г. Съставът е установил, че при осъществяване дейността на дружество с ограничена отговорност по стопанисването на категоризиран като кафе-сладкарница туристически обект е извършена пряка дискриминация по признак етническа принадлежност чрез отказ да бъде предоставено обслужване на засегнатото лице в туристическия обект. Установено е, че нарушението е извършено от работници на дружеството по нареждане на неговия управител, а според обяснения на кмета на общината това не е единичен случай и съществуват и други заведения, за които той е уведомяван устно, че не се допускат лица от малцинствата. Ясната забрана за дискриминация в Закона за туризма, наметаната на народен представител при установяването на нарушението и образуването на производство в комисията в този конкретен случай не само, че не е преустановило и възпряло извършването на дискриминация по признак етническа принадлежност, а е станало и причина за извършване на още едно нарушение. До началото на откритите заседания по преписката управителят на търговското дружество извършил още едно нарушение и осъществил дискриминация под формата на преследване (чл. 5 от ЗЗДискр.) във връзка с § 1, т. 3, б. „а“ и т. 4 от ДР на ЗЗДискр.) по отношение на свидетелка на случая чрез лишаването ѝ от достъп до заетост в управляваната от него фирма, заради отказа ѝ да свидетелства в негова полза в производството по преписката.

За установените нарушения на закона на управителя на дружеството е наложена глоба и дадени задължителни предписания с цел преустановяване на нарушението и отстраняване на условията за допускане на дискриминация. Копие от решението е изпратено на Комисията за защита на потребителите (на

основание чл. 67, ал. 4 от ЗЗДискр.) за ангажиране на административнонаказателната отговорност на търговското дружество за нарушение на чл. 3а, ал. 1 и чл. 72а от Закона за туризма. С цел предотвратяване и преустановяване на нарушенията при предоставянето на стоки и услуги (чл. 37 от ЗЗДискр.) решаващият състав е дал задължително предписание на кмета на общината да изготви проект и внесе предложение в общинския съвет за приемане на промени в Наредбата за търговската дейност, забраняващи дискриминацията при достъпа до стоки и услуги в търговските обекти на територията на общината, предвиждаща адекватни санкции за нарушаването на забраната. Трябва да създаде и ефективен механизъм на местно ниво за наблюдение и преустановяване на случаи на дискриминация при достъпа до стоки и услуги, като в рамките на едногодишен период да докладва на комисията на всеки три месеца за резултатите от този механизъм.

С решение № 78/2010 г. по преписка № 151/2009 г. първи специализиран състав е утвърдил споразумение, което е показателно с това, че на основата на етническата принадлежност на жалбоподателя между страните е възникнал отначало словесен конфликт, прераснал впоследствие във физическа саморазправа. Този факт, както и установените обстоятелства по други преписки сочат за реалната опасност от радикализиране на ксенофобията при проявите на етническа и расова основа.

Пример за високата обществена опасност на постоянната, ирационална и прекомерна ненавист към други етнически групи и раси е разгледаната от Първи специализиран постоянен заседателен състав жалба на гражданин на Нигерия по която е постановено Решение № 212/2010 г. по преписка № 8/2010. По преписката е установено, че през януари 2007 г. жалбоподателят е нападен внезапно от група младежи в подлеза на НДК и получава множество удари по главата и цялото тяло и пет прободни рани с нож, поради което претърпява две животоспасяващи операции във ВМА. Получените тежки увреждания от нападението са съпроводени от състояние на кома на пострадалия в продължение на два дни, последвани от две тежки операции и продължително възстановяване, което осуетява и прекъсва за дълъг период плановете на жалбоподате-

ля за бъдеща реализация като професионален футболист. Пострадалият остава за дълго време без средства, поради принудителното прекъсване на професионалната си кариера, преживява болки, страх и емоционални травми, които са съпроводени със значителни допълнителни затруднения поради местонахождението му в чужда страна.

Въпреки че в проведеното наказателно производство е установено лицето нанесло ударите с нож, което е осъдено на лишаване от свобода, жалбоподателят търси от комисията защита на правото му на равно третиране на основата на признак „раса“ и защита от дискриминация, каквато счита, че не е получил, тъй като „в действащия български наказателен кодекс липсва квалифициращ състав по расови подбуди при нападение срещу човешкия живот“, за да бъде определено деянието като посегателство против личността именно по „расови подбуди“. Наред с това се установява, че според предоставените от съда материали, в геня на нападението над жалбоподателя осъденият на лишаване от свобода извършител заедно с други три лица е участвал и в друг конфликт, предхождащ процесния инцидент, отразен като: „разправия с лица от ромски произход, която не е иницирана от последните, като без каквато и да е причина, участниците в групата са осъществили гонитба на ромите“.

В този конкретен случай съставът констатира необходимостта от адекватно отразяване на защитата от престъпления по „расови подбуди“ срещу живота и здравето в наказателноправните норми, кодифицирани в Наказателния кодекс, като изследва и посочва международни и европейски правни актове за борбата с расовата дискриминация и престъпленията против личността по „расови подбуди“.

Независимо от взетото решение за прекратяване на производството по преписката и изпращането ѝ на прокуратурата съставът след разглеждане на събраните доказателства е дал препоръка на Министерски съвет и Министерство на правосъдието за предприемане на действия за промени в Наказателния кодекс, които да инкриминират посегателствата срещу личността по „расови подбуди“ като практическа мярка за премахване на най-тежките форми на расова дискриминация в съответствие с чл. 5, б. „б“ от Междуна-

родната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация (обн. ДВ. бр. 56 от 10 юли 1992 г., изм. ДВ. бр.19 от 24 февруари 1995 г.) така, че Република България да гарантира правото на сигурност на личността и ефективна защита от страна на държавата против насилие или телесни повреди, извършени поради расови побуди.

Редица международни и общностни актове възлагат императивно на държавите да осигурят чрез своето законодателство процесуални права и при правоприлагането да защитят всички физически лица от дискриминацията, основана на расов признак или етнически произход. Тревожен е броят на постановените през годината решения по повод жалби с оплаквания за дискриминация по признаците етническа принадлежност и раса при правоприлагането от страна на държавни органи. Независимо от това, че част от жалбите са оставени без уважение (решение № 176/2010 г. по преписка № 123/09 по повод оплакване за упражняване на правомощия по ЗУТ от община и решение № 160/2010г. и Особено мнение на член от състава по преписка № 278/08 по повод реплика на съдия при ръководене на дело - „омръзна ми от цигански номера“), не могат да бъдат отминати установените случаи на неравно третиране, сочещи за необходимост от повишаване на чувствителността към нарушенията и утвърждаване на толерантното отношение към различните етноси, особено от държавни служители.

Расовата и етническата дискриминация с изключение на кратки исторически периоди, никога не е била част от официалната държавна политика и правната доктрина в България, но ниският брой жалби с оплаквания за различно третиране по признаците раса и етническа принадлежност не е това доказателство, което дава основания да се приеме, че в съвременното българско общество липсват такива нарушения и е налице мултиетническа толерантност. Независимо от законодателно регулираната забрана и ясната политическа и обществена позиция за толерантност към различната раса или етнос случаите на неблагоприятно третиране на другите сочат за необходимостта от повишаване на усилията за налагане на основните принципи на демократичното общество. Установените случаи на дискриминация по

признак етническа принадлежност не поставят под съмнение нуждата от фокусиране на общественото мнение към съществуващите проблеми и съсредоточаване на усилията на компетентните държавни органи за преследване на всички правонарушения, представляващи или включващи прояви на расизъм или етническа нетолерантност.

1.1.2. Втори специализиран постоянен заседателен състав

В производството за защита от дискриминация втори постоянен заседателен състав е специализиран по признаците: пол, човешки геном, упражняване право на труд, синдикална принадлежност.

През 2010 г. съставът е постановил 23 решения по 22 образувани преписки с оплаквания за дискриминация, 6 от които на основата на признак „пол“, 4 по признак „синдикална принадлежност“ и 12 преписки за дискриминация при упражняване правото на труд, в единадесет от които се твърди нарушение на принципа за равно заплащане за равен труд. С постановените 17 решения по същество решаващият състав е установил в шест случая извършването на пряка дискриминация, от които 1 по признак „пол“, 3 по признак „синдикална принадлежност“ и в два случая е установил неравно третиране и нарушение на принципа за равно заплащане за равен труд. Съставът е утвърдил две споразумения между страните, едното от които частично, а с едно от решенията по признак „пол“ е дадено становище на друг държавен орган по запитване за конкретен казус на извършване на дискриминация. С цел прекратяване на установените нарушения по признак „пол“, „синдикална принадлежност“ и неравно третиране при упражняване правото на труд са дадени пет предписания, а на един работодател е дадена препоръка за предотвратяването на бъдещи нарушения. Решаващият състав е оставил без уважение оплакванията за дискриминация по осем от подадените жалби, като е приел за установено, че не е извършена дискриминация, а пет от преписките са прекратени поради оттегляне на жалбата или неотстранени нередовности. От постановените решения 7 са по жалби с оплаквания за по-неблагоприятно третиране при упражняване на правото на труд в сфе-

рата на образованието преимуществено за нарушение на принципа за равно заплащане. Разпределението на подадените жалби по пол на подателя е в полза на мъжете 9:7, което сочи почти еднаква джендърна активност, а законни представители на сдружение с нестопанска цел, защитаващи синдикалните права на работници и ръководители на държавни органи, са инициирали производството по четири от преписките чрез подаване на сигнали и искане за становище.

Принципът на равно третиране предполага липсата на всякаква пряка или косвена дискриминация, основана на пола, но вкоренените в обществото предразсъдъци често стават препятствие за постигането на равенство между жените и мъжете. В голяма част от случаите привидно безобидното стереотипно поведение изобразява като непълноценни хора жените и мъжете и създава негативен техен образ, който е оскърбителен, унижава достойнството им и представлява по своя характер дискриминация. Мултиплицирането на такова поведение от електронните средства за масова информация е забранено от Закона за радио и телевизия, а тъй като е с нееднозначно, но широко въздействие върху обществото изисква специфичен подход за адекватен и навременен контрол и недопускане

на нарушения в този сектор на дейност. По повод искане на председателя на Съвета за електронни медии (СЕМ) във връзка с жалба на сдружение с нестопанска цел до съвета срещу клип за кастинг на телевизионно предаване с дискриминационно съдържание спрямо жените, уронващо човешкото достойнство, втори състав е постановил решение № 155/2010 г. по преписка № 49/2010 г.

В приложеното писмо се цитира репликата от сигнала за рекламния клип: „Жената е като крушката, Каменов! Един я сваля, друг я навиба, но важното е да ти е в ръцете!“ и се иска становище от комисията за наличието на дискриминационно съдържание.

В качеството си на независим специализиран държавен орган за предотвратяване и защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите (чл. 40, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗДискр.) комисията е съобщила, че СЕМ като контролен орган по прилагане на Закона за радио и телевизията (ЗРТ) е длъжен да осъществява надзор върху дейността на доставчиците на медийни услуги по спазването на изискванията така, щото търговските съобщения да не засягат човешкото достойнство и да не допускат разпространяването на съобщения, подтикващи към насилие и незначителност на човешкото достойнство, както и към поведение, което

Втори постоянен заседателен състав

нарушава обществения ред и общоприетите морални норми, част от които е и забраната за дискриминация по признак пол. Решаващият състав е посочил, че без съмнение, както нормите на Европейската конвенция за трансгранична телевизия (обн. ДВ бр 32 от 8.04.1999 г.), така и ЗРТ дават правомощия на специализирания контролен орган да взема самостоятелно решения по въпросите, свързани със засягане на човешкото достойнство и общоприетите морални норми. Съветът е в правото си, от една страна, да установи наличието на дискриминационно отношение в съответствие с легалните дефиниции, когато е уведомен за пряко или непряко засягане на човешкото достойнство, а от друга страна е длъжен своевременно да реагира и предприеме евентуални санкционни действия.

Решаващият състав е напомнил, че държавите - страни по Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените на ООН от 18 декември 1979 г. (ДВ, бр. 76 от 1981 г.), каквато е и България, както и всички техни органи се задължени „да приемат всички надлежни мерки за премахване на дискриминацията по отношение на жените от страна на което и да е лице, организация или предприятие“, както и всички необходими мерки за „отстраняване на всяка стереотипна концепция за ролята на мъжете и жените на всички равнища“ и „за премахване на дискриминацията по отношение на жените по всички въпроси, засягащи брака и семейните отношения“. Именно в изпълнение на тези международни актове законодателят императивно е възложил на доставчиците на медийни услуги при осъществяването на своята дейност да се ръководят от принципите за недопускане на предавания, които противоречат на добрите нрави, накърняват човешкото достойнство на отделни лица, внушават нетърпимост между гражданите или подбуждат към ненавист въз основа на полов признак (чл. 10, т. 5 от ЗРТ). С нормата на чл. 5, ал. 5 от ЗРТ и въпреки общата забрана за цензуриране законодателят е посочил случаите, в които при установяване на нарушение налагането на ограничения е право и задължение на СЕМ.

Въз основа на събраните доказателства по преписката решаващият състав е преценил, че искането на сдружението с нестопанска цел е от компетентността на Съвета за

електронни медии и е прекратил производството, като е дал предписание текстът на рекламното съобщение за кастинга да се разглежда като накърняване на достойнството и намаляване на признанието, основано на признака „пол“, които представляват тормоз по признак „пол“ и дискриминация по смисъла на закона (чл. 5 от ЗЗДискр., Директива 2002/73/ЕО и Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените на ООН).

Законът забранява на работодателите при обявяване на свободно работно място да поставят изисквания, свързани със защитимите признаци, освен в случаите, които са изчерпателно изброени в чл. 7 от ЗЗДискр. и които не представляват дискриминация. Такъв случай на обективни и пропорционални ограничения, поставени от работодател във връзка с пола на работника, са били предмет на постановеното решение № 158/2010 г. по преписка № 75/2010 г. с което е утвърдено постигнатото споразумение между конституираните страни. Производството е образувано по жалба на засегнато лице, в която жалбоподателката твърди, че на основание на заповед на министъра на правосъдието ѝ е отказан прием на документи за конкурс за заемане на длъжност „Надзирател“ към сектор „Арести“ при една от областните служби за „Изпълнение на наказанията“. Тя счита, че срещу нея е извършена дискриминация по признак „пол“, защото при представяне на документи за участие в конкурса юрисконсулта на областната служба ѝ заявява, че конкурсът е „само за мъже“.

При провеждане на помирително производство, в съответствие с изискването на закона (чл. 62 от ЗЗДискр.), между жалбоподателката и работодателя - Министерство на правосъдието, е сключено споразумение, след като работодателят подробно е разяснил специфичните изисквания за длъжността, свързани с пола на служителя, и жалбоподателката е убедена, че срещу нея не е проявено дискриминационно отношение от страна на Министерство на правосъдието по признак „пол“, поради което оттегля жалбата си.

Нарушенията на равното третиране по признак пол засягат не само жените и свидетелство за това е постановеното решение № 61/2010 г. по преписка № 11/2009 г. от втори

специализиран състав, което е постановено по жалба на учител, който твърди, че директорът на училището, в качеството си на работодател е осъществил неравно третиране по признак пол и тормоз. Според жалбоподателя, причина за по-неблагоприятните последици в неговата трудова реализация са действията на директорката, която не му е осигурила еднакви условия на труд с тези на неговите колежки. Той счита също, че срещу него е извършен тормоз и неравно третиране по признака „пол“, тъй като при извършването на подбор за съкращаване директорката не се е съобразила с разпоредбите за насърчаване на лицата, принадлежащи към по-слабо представения пол.

След проверка на представените от страните доказателства решаващият състав е постановил в конкретния случай, че директорът на училището, в качеството си на работодател, като не е изпълнил задължението си и не е осигурил еднакви условия на труд с тези на останалите учители – жени (чл.13, ал. 1 от ЗЗДискр.), а в действията си по извършване на подбор за съкращаване на педагогически персонал не се е съобразил с разпоредбите за насърчаване на лицата, принадлежащи към по-слабо представения пол (чл. 21, чл. 24 и чл. 11 от ЗЗДискр.), е извършил по-неблагоприятно третиране по отношение на засегнатото лице, представляващо дискриминация по признак „пол“. С решението съставът е оставил без уважение претенциите за извършване на тормоз, а за извършеното нарушение е наложена глоба на работодателя и е постановено задължително предписание за преустановяване и отстраняване на условията за нарушенията.

Спецификата на забраната за дискриминацията в сферата на труда се определя от особеностите на инкорпорирането в обективното трудово право на принципа на равенството. Доколкото в него изначално е заложена идеята за защита на правата на работниците и служителите може да се каже, че принципът за забрана на дискриминацията при упражняването на правото на труд се изразява в императивното изискване за предоставяне на равни възможности и равни права. Различията в правата и задълженията, ограниченията или предпочитанията по отношение на работниците са дискриминационни, кога-

то нямат обективно и разумно основание, не преследват законна цел или се явяват несъразмерни или неадекватни на поставените цели, както и когато техният резултат е нарушение на равното третиране или премахането на равните възможности.

Неравното третиране на мъжете и жените при оценяването на престирания по трудово правоотношение труд е забранено от КТ. Законът за защита от дискриминация разширява приложното поле на защитата, като забранява различното третиране при реализацията на принципа за заплащането на равно възнаграждение за равен труд по всички изброени в закона защитими признаци.

Нарушаването на принципа за равно заплащане за равен труд, установен с чл. 14 от ЗЗДискр., традиционно е в основата на най-много жалби до комисията. Статистически най-често оплакванията пред настоящия състав са срещу работодатели от сферата на образованието, но цялостната дейност на комисията не дава основания да се приеме, че другите сфери на заетост не са засегнати от извършването на тези нарушения.

Пример за по-особен случай на неравно третиране в нарушение на изискването за равно заплащане за равен труд е постановеното решение № 279/2010 г. по преписка № 111/2010 г. образувана по жалба на лице, работещо в частно дружество, което се оплаква от неравно третиране при упражняване правото му на труд. Според установената фактическа обстановка жалбоподателят е лишен от допълнително материално стимулиране (ДМС) след налагането на дисциплинарно наказание „предупреждение за уволнение“. В хода на проучването е установено, че работодателят е извършил неравно третиране при прилагането на принципа за равно заплащане на равен труд при изплащането на ДМС. В същия период на лица, намиращи се в сходно положение (също с наложени дисциплинарни наказания „предупреждение за уволнение“), е изплащал ДМС, без наложеното им наказание да представлява някаква пречка, каквато то обаче се явява само за жалбоподателя. Решаващият състав е наложил максималната имуществена санкция на работодателя в този случай и е дал задължително предписание за въздържане в бъдеще от подобни дискриминационни действия и неравно третиране на работни-

ците и служителите в дружеството.

Също специфичен случай във връзка с претенция за неблагоприятно прилагане на принципа за равно заплащане е постановеното решение № 13/2010 г. по препуска № 8/2009 г. по жалба на заместник-директор на училище. Жалбоподателят счита, че са нарушени неговите права за упражняване на труд, защото след проверка на контролни органи е установено, че неговото образование не съответства на заеманата длъжност, поради което е освободен от нея, но едновременно с това претендира, че за разлика от останалите заместник-директори е получавал най-ниското възнаграждение. Оплаквания за неравно третиране при освобождаването на жалбоподателя от длъжност, са оставени без уважение с решението на състава, защото педагогическото образование, придобито в религиозно учебно заведение, не съответства на изискванията на закона, но жалбата е уважена в частта ѝ за нарушаване на принципа за равно заплащане. Безспорно е установено в този случай, че в периода, през който работодателят е считал, че всички заместник-директори имат необходимото образование, той не е третиран по един и същи начин жалбоподателя и неговите колеги. Въпреки, че засегнатото лице е отговаряло за по-голям брой ученици и при изпълнението на възложената му работа е имало задължение за значително по-дълъг престой в училището, е безспорно доказано, че е получавал по-ниска заплата в сравнение с колегите си. Решаващият състав е приел за установено в конкретния случай, че с определянето на по-ниско основно трудово възнаграждение работодателят е нарушил изискванията на закона (чл. 14, ал. 1 от ЗЗДискр.). С цел предотвратяване на бъдещи нарушения съставът е дал задължително предписание за недопускане занаяпред на неравно третиране на работниците и служителите, които полагат еднакъв труд на еднакви работни места и заемат еднакви длъжности.

Както вече беше посочено, изложените по-горе два случая с установени нарушения на принципа за равно заплащане за равен труд са специфични и не отразяват традиционно по-големият брой оплаквания за нарушения, свързани с установяването на еднакви критерии за оценка на труда, определяни с колективните трудови договори, вътрешните пра-

вила за работната заплата или с нормативно установени условия и ред и прилагането им на практика. По-големият брой решения с установени нарушения на закона по такива жалби са постановени от други специализирани и разширени състави на комисията поради заявените оплаквания по конкретни признаци. Показателни в тази насока обаче са няколко решения на втори специализиран състав, в които претенциите на жалбоподателя са оставени без уважение, защото не е установено извършване на нарушение както при регламентирането на критериите за оценка на труда, така и при прилагането от работодателя на установените вече критерии за оценката на трудовото изпълнение и определяне на заплащането.

Очевидно свързани с промените в заплащането и преминаването към нов начин за определяне на възнаграждението в училищата и детските градини са конкретните жалби, касаещи сферата на образованието. Предмет на преценка в три от решенията на специализирания състав са били претенции срещу самата Национална програма за диференцирано заплащане, системата за определяне на структурата на работната заплата, диференциращите показатели за постигнати резултати от труда на педагогическите кадри и прилагането на критериите при определяне на индивидуални възнаграждения на жалбоподателите.

Събраните писмени и гласни доказателства по препуските не са подкрепили тезите на жалбоподателите за извършени нарушения както при определяне на показателите, така и при тяхното прилагане от работодателите. По тези причини с решение № 154/2010 г. по препуска № 299/2009 г., решение № 172/2010 г. по препуска № 147/2009 г. и решение № 257/2010 г. по препуска № 300/2009 г. след преценка на представените и допълнително събрани доказателства и въз основа на преценка на създадения регламент втори състав е установил, че не е извършено нарушение на принципа за равно заплащане и е оставил подадените жалби без уважение.

От установените групи идентични нарушения на ЗЗДискр. по един и същи признак на едно от последните места по брой, но не и по важност, са нарушенията на изискванията за равно третиране по признак „синдикална принадлежност“. Признакът „синдикална при-

надлежност" не е сред изброените в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., но е сред тези „други признаци, установени в закон“, посочени в хипотезата на този член на основата на които дискриминацията е забранена. Забраната за дискриминация по този признак гарантира не само ефективно упражняване на правата на големи групи работници и служители и равното им третиране при упражняване правото на труд, но е предпоставка за запазването на социалния мир в тежките условия на кризата и равното участие на всички социални партньори в диалога за приемането на социално отговорни решения за бъдещето.

Конвенция 111 на МОТ относно дискриминацията в областта на труда и професиите от 1958 г. (обн. ДВ, бр. 35 от 2 май 1997 г.), Конвенция № 87 на МОТ за синдикалната свобода и закрилата на правото на синдикално организиране от 1948 г. (обн. ДВ, бр. 35 от 2 май 1997 г.) и Конвенция № 98 на МОТ за правото на организиране и колективно трудово договаряне от 1949 г. (обн. ДВ, бр. 35 от 2 май 1997 г.) са ратифицирани и по силата на чл. 5, ал. 4 от конституцията техните норми имат непосредствено действие в Република България пред тези от вътрешното законодателство, които им противоречат. Техните основни принципи обаче отдавна са инкорпорирани в националното право и в съответствие с тях и общностното законодателство действащата норма на чл. 8, ал. 3 от Кодекса на труда (КТ) забранява дискриминацията по признак „синдикална принадлежност“ и разписва детайлно правата и задълженията на работодателите и организациите на работниците и служителите с цел достигане на постулираното равенство. Системата от норми на КТ детайлно регламентира правата и задълженията на синдикалните организации и на работодателите при сключването на колективни трудови договори. Обновяването на тази система от норми на КТ през последното десетилетие за хармонизация с общностното право представлява реалната база за изпълнението на изискванията за социалния диалог, посочени в чл. 13 на Директива 2000/78/ЕО за създаване на основна рамка за равно третиране при заетостта и упражняването на занятие.

Както показва практиката, неизпълнението на някои от установените в КТ задължения от страна на работодателите не само от-

рича основни демократични принципи, но в повечето случаи води до пряка дискриминация и неравно третиране както на работниците, така и на организациите за защита на техните трудови права. В тези случаи нарушенията, които имат характер на дискриминация, пряко и негативно се отразяват в правната сфера на големи групи лица и често възпрепятстват установяването на правила за равно третиране на работниците и служителите за дълго време или установените нарушения са причина за по-неблагоприятното третиране на голяма част от работниците. С три решения по същество на втори специализиран състав са установени случаи на пряка дискриминация по признак „синдикална принадлежност“ по жалби на синдикални организации, осъществяващи своята дейност в сферите на образованието (2) и културата (1), като в един случай е наложена глоба на лицето, представляващо работодателя, а в три от случаите са дадени задължителни предписания за неопускане на дискриминация.

Пример за пренебрегването на формалните задължения на работодателите, посочени в КТ, водещо до неравно третиране на членовете на синдикална организация е постановеното решение № 55/2010 г. по преписка № 82/2009 г. по сигнал на председателя на синдикалната организация на Съюза на българските учители (СО на СБУ) при КНСБ. В сигнала, насочен срещу директора на началното училище в гр. Бяла, се твърди, че поради нарушаване на процедурата за изготвяне и приемане на колективен трудов договор (КТД) за 2009-2010 г. работодателят е осъществил различно третиране на съществуващите в училището синдикални структури, представляващо нарушение на закона и дискриминация по признак „синдикална принадлежност“ на организацията и нейните членове, чиито мнения и предложения не са взети предвид при изготвянето на КТД.

В хода на проучването е установено, че директорът на училището не е приел предоставеното удостоверение за легитимност на организацията, игнорирал е отправените покани за преговори, не е отправил покана за обсъждане и участие в общото събрание на работниците към структурата на СБУ, с което и поради неспазването на реда за информиране, консултиране и осигуряване на участие в

обсъждането на проекта за КТД е извършил акт на по-неблагоприятно третиране спрямо СО на СБУ и неговите членове. Допълнително е установено, че директорът на училището в качеството си на представляващ работодателя е изразил предпочитание към преговори само с една синдикална организация и нейния проект за КТД. Извършва и друго неспазване на разпоредбите на КТ (чл. 51 „а“, ал. 2 от КТ), като седем дни преди вземането на решение от педагогическия съвет в училището за провеждане на общо събрание за обсъждане на проекта на КТД и приемането му същият е бил вече внесен в ИА „Инспекция по труда“ за регистрация.

Въз основа на събраните доказателства решаващият състав е приел за установено, че с тези действия, представляващият работодателя е осъществил пряка дискриминация, основана на признак „синдикална принадлежност“ (чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗДискр във връзка с чл. 8, ал. 3 от КТ), която се е изразила в по-неблагоприятно третиране на СО на СБУ към КНСБ, към неговите членове, както и към всички работещи в училището, които не са членове на синдикалната организация, представила проекта на КТД, който е регистриран от работодателя в ИА „Инспекция по труда“.

За преустановяване на установеното нарушение на работодателя е дадено задължително предписание да установи положение на равенство в третирането на всички членове от личния състав независимо от тяхното синдикално членство или липсата на такова, при сключването на КТД, както и по отношение на упражняваните от тях трудови и синдикални права.

Пример за това как дискриминацията по признак синдикална принадлежност води пряко до по-неблагоприятно третиране и ощетяване на трудовите права на част от работниците е постановеното решение № 164/2010 г. по преписка 38/2009 г., образувана по сигнал на председателя на синдикалната организация (СО) на НС „Защита“ срещу директора на средно общообразователно училище от Пловдив. Според сигнала дискриминационните действия на директора на училището се изразявали в това, че той отказва да прилага разпоредбите на подписания на 30.06.2008 г. за системата на народната просвета КТД и

не разрешава на учителите - синдикални членове на НС „Защита“, предвиденият в Раздел V от КТД увеличен размер на платен годишен отпуск. На членовете на тази СО работодателят разрешавал отпуск, който е с 8 работни дни по-кратък, поради което подателят на сигнала счита, че членовете на СО на НС „Защита“ са третирани по-неблагоприятно отколкото членовете на синдикалните организации, подписали КТД за системата на народната просвета. По преписката е установено, че само тези работници, които не членуват в нито една синдикална организация както и тези, които са членове в НС „Защита“, не са получили към месец юни 2009 г. допълнителните дни платен отпуск, въпреки че членовете на тази организация отправили искане до отговорника за присъединяване към отрасловия КТД.

Безспорно се установява, че работещите учители и служители в СОУ, които са членове на НС „Защита“, както и тези, които не членуват в нито една синдикална организация, полагат на практика еднакъв труд както колегите си – членове на другите синдикални организации. Условието на труд са едни и същи, видът на трудовете задължения – също, а различията в третирането при определянето на допълнителния размер платен отпуск са само и въз основа на това дали конкретният работник членува в синдикална организация, страна по КТД, или не.

При така установената фактическа обстановка решаващият състав е приел за установено, че работодателят, като е предоставил различен от установения с КТД размер на платен отпуск, е извършил неравно и по-неблагоприятно третиране по признак „синдикална принадлежност“ на работещите в СОУ, които са членове на НС „Защита“, и е нарушил изискванията на закона за предприемане на ефективни мерки в сътрудничество със синдикатите за предотвратяване на всички форми на дискриминация на работното място и за еднакви условия на труд (чл. 13, ал. 1 и чл. 18 от ЗЗДискр.).

Решаващият състав е посочил в конкретния случай, че извършеното нарушение не съответства и на разпоредбите на общностното право, защото с решение на Съда на Европейските общности (СЕО) от 11.02.2010 г. по делото Андерсен срещу Дания е дадено тълкуване за прилагането на Директива 2002/14/

ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11.03.2002 г. за създаване на обща рамка за информиране и консултиране на работниците и служителите на Европейската общност. Според тълкуването, след като е възможно една категория лица да бъдат обхванати от КТД, който има общо приложение, обстоятелството, че едно лице не е член на синдикална организация, подписала този КТД, само по себе си не води до изключването на това лице от правна закрила, предоставена от въпросния КТД. От това следва, че в съответствие с Директива 2004/14/ЕО работникът или служителят, който не е член на синдикална организация, подписала колективен трудов договор, може да се ползва от пълната закрила, предвидена в него, макар и въпреки че не е член на синдикална организация.

На директора на училището е дадено задължително предписание да се въздържа занапред от подобни дискриминационни действия, както и да преустанови извършването на установеното нарушение.

В практиката на втори специализиран състав са установени случаи, в които систематичното неблагоприятно третиране въз основа на синдикалната принадлежност на работниците е завършвало и с едностранно прекратяване на трудовите договори на ръководството на синдикални организации. Пример за такова отношение на работодателя е установената фактическа обстановка в постановеното решение № 68/2010 г. по преписка № 238/2009 г., образувана по сигнал на председателя на синдикалното гужество (СД) на Съюза на артистите в България (САБ) при Куклен театър в Русе.

В хода на производството по преписката е установено, че представляващият работодателя директор на театъра на основата на признака членуване в синдикални организации и движения с действия и бездействие, които са имали за цел и като резултат създаването на враждебна, обидна и застрашителна среда за работниците, е извършил по отношение на засегнатите лица – членове на СД на САБ „тормоз“, представляващ нарушение по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. и дискриминация по признак „синдикална принадлежност“. Освен това е установено, че директорът на театъра, като е игнорирал поканата на СД на САБ за водене на преговори за сключване на КТД, е поставил с бездействието си засегнатите

лица - членове на СД на САБ в театъра в неблагоприятно положение при упражняването и защитата на предвидените в законите на Република България права, с което пряко е засегнал техните права и законни интереси и което представлява пряка дискриминация по признак членуване в синдикални организации. Откритото нежелание на представляващия работодателя за водене на социален диалог не приключило с действията по игнориране на установените с КТ права на синдикалните организации, а продължило с издаването на заповеди за едностранно прекратяване на трудовите договори на актьора председател на СО на НСФ „Култура“, актрисата председател на СД на САБ, театралния агент секретар на СД на САБ, и актрисата секретар-касиер на СД на САБ.

Решаващият състав, след преценка на събраните доказателства е приел за установено, че с действията по едностранното прекратяване на трудовите договори на тези лица, на посоченото в тях основание директорът на театъра е поставил засегнатите лица в по-неблагоприятно положение при упражняването и защитата на предвидените в законите на Република България права, което пряко е засегнало техните права и законни интереси и представлява пряка дискриминация (по чл. 4, ал. 2 във вр. с чл. 6 от ЗЗДискр.) по признак членуване в синдикални организации, посочен в чл. 8, ал. 3 от КТ. В производството пред комисията конституираната отговорна страна не е доказала, че правото на равно третиране не е нарушено. За установеното нарушение на представляващия работодателя е наложена парична глоба.

Посочените примери илюстрират острата нужда от постоянни усилия и подходящи мерки в условията на съвременната икономическа ситуация, които да благоприятстват диалога между социалните партньори с цел насърчаването на равното третиране и недопускането на дискриминация при упражняване правото на труд. Заемостта и упражняването на занятие, според Директива 2000/78/ЕО, са ключови елементи за гарантиране на равните възможности за всички, а установените нарушения на антидискриминационните правила и изискванията на трудовото законодателство не способстват за пълното и равноправно участие на гражданите в икономическия и социален живот и реализирането

на техния потенциал.

1.1.3. Трети специализиран постоянен заседателен състав

В производството за защита от дискриминация трети постоянен заседателен състав е специализиран по признаците: народност, гражданство, лично положение (от 21.01.2009 г.), произход, религия и вяра.

През 2010 г. съставът е постановил 67 решения по 66 образувани преписки с оплаквания за дискриминация, 4 от които на основата на признак „гражданство“, 4 по признак „народност“, 1 по признак „религия“ и 57 преписки за дискриминация по признак „лично положение“. С постановените 40 решения по същество решаващият състав е установил в 13 случая извършването на пряка дискриминация, от които 2 по признак „гражданство“, 1 по признак „народност“, 10 по признак „лично положение“, а в един случай е установена и непряка дискриминация по същия признак. Съставът е утвърдил три споразумения между страните, а с три решения, по които жалбите за дискриминация по признак „лично положение“ са оставени без уважение, решаващият състав е дал препоръки до държавни органи и работо-

гател с цел предотвратяване на дискриминацията на лица по този защитим признак. За прекратяване на установените нарушения по признаците „народност“ (1), „гражданство“ (2) и „лично положение“ (4) са дадени седем преписания, а за предотвратяването на бъдещи нарушения отделно са дадени 4 препоръки. Решаващият състав е оставил без уважение оплакванията за дискриминация по 24 от подадените жалби, като е приел за установено, че не е извършена дискриминация, 8 от преписките са прекратени поради оттегляне на жалбата, а 17 от тях са прекратени поради неотстраняване на нередовности, липса на компетентност или заведено съдебно дело. От постановените решения 4 са по жалби с оплаквания за дискриминация по признак „гражданство“ и „народност“, подадени от лица с чуждо гражданство.

Разпределението на подадените жалби по пол на подателя е в полза на жените 38:26, като две от жалбите са подписани от повече от едно лице и от различен пол.

Според чл. 12 от Директивите на Европейската общност (ДЕО) всякаква дискриминация на основание гражданство е забранена, а според националното ни законодателство е недопустимо различното третиране по този признак

Трети постоянен заседателен състав

при предоставянето на стоки и услуги. С решение № 54/2010 г. по преписка № 91/2009 г. съставът е разгледал жалба за дискриминация по признак гражданство при предоставянето на здравни услуги.

Жалбоподателката сочи, че през февруари 2009 г. по време на ваканция в курорта Пампорово, на която тя е била със своето семейство, съпругът ѝ, който е италиански гражданин, претърпява травма на десния глезен. По тази причина потърсили медицинска помощ и посетили частна клиника, където съпругът бил прегледан от лекар, а след прегледа били направени още ехограф и рентгенова снимка на глезена. Поставената диагноза била разтегнато сухожилие без травми на костите, направена е превръзка с еластичен бинт и е препоръчано кракът на пациента да бъде в покой. Предписани са и са дадени седем таблетки от медикамента „Dillas“. За извършения преглед лекуващият лекар е поискал в брой сумата от 320 (триста и двадесет) евро, която е била заплатена, но касова бележка е била издадена едва след изричното настояване на жалбоподателката за това.

След разговор с приятели за случилото се и заплатената цена за медицинската услуга, жалбоподателката и съпругът ѝ, придружени от своите приятели, се върнали обратно в клиниката, за да се уверят, че са били таксувани коректно за извършените медицински услуги. В медицинския център не е имало официален ценоразпис, но след като поискали, им е бил представен ценоразпис на английски език, който не е съдържал обозначение на паричната единица. От медицинския център обяснили, че това е официалният ценоразпис, цените са в евро, а ценоразписът е на английски език поради наличието на много чужденци в комплекса. В този момент в клиниката влезли други клиенти, които се били информирали предварително по телефона за предоставените услуги. На тези пациенти им е било указано, че цената на прегледа е 30 (тридесет) лева, а на рентгенова снимка 35 лв. Съгласно ценоразписа на английски език обаче цената на прегледа е 65 (шестдесет и пет) евро, а за два броя рентгенови снимки – 90 (деветдесет) евро. При поисканото обяснение за разликата в цените било казано, че има друг ценоразпис за българи, който им е бил предоставен с означени цени в лева. На въпроса защо има толкова голяма разлика в

цените им е обяснено, че ценоразписът на английски език е за чужденци и цените са спрямо европейските стандарти.

В хода на производството не се спори между страните, че на съпруга на жалбоподателката са били предоставени медицински услуги, за което е била заплатена сумата от 320 (триста и двадесет) евро, равни на 625,86 лв. Ответната страна не отрича наличието на два ценоразписа в медицинския център, но твърди, че ценоразписът, в който цените са посочени в лева, се прилага единствено за работещите в комплекса „Пампорово“, като доказателства в тази насока не са представени. По отношение на другия ценоразпис посочва, че той е съобразен изцяло с одобрените и потвърдени цени на медицинските асистирани и застрахователни компании, опериращи в страната и в ЕС.

Доколкото гореустановените факти безспорно установяват, че италианският гражданин за разлика от българските граждани е третиран по-неблагоприятно от медикодиагностичния център в Пампорово при предоставянето на здравна услуга следва да се приеме за доказано, че центърът е извършил пряка дискриминация на основата на признак „гражданство“ спрямо съпруга италианец и жалбоподателката, които се явяват „свързани лица“ по смисъла на § 1, т. 9 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр.

Не на последно място следва да се отбележи, че свободата на предоставяне и получаване на услуги, уредена в чл. 49 на ДЕО (нов чл. 56 след измененията с Договора от Лисабон), е една от четирите основни свободи в рамките на ЕС, на която се основава функционирането на вътрешния пазар. Съществува богата практика на Съда на Европейския съюз, според която оказването на медицински услуги на пациент в здравни заведения попада в обхвата на бившия чл. 49 на ДЕО и предоставянето на услуги следва да се извършва без каквато и да е дискриминация на признак гражданство, особено спрямо гражданите на друга страна на ЕС, решили да се възползват от правото си на свободно движение в друга страна член на общността. Предоставянето на медицински услуги на различни цени спрямо български и чужди граждани създава двойни стандарти и нарушава забраната за недискриминация, провъзгласена в чл. 12 на ДЕО (настоящ чл. 18) и в съответстващите раз-

поредби на 33Дискр. Именно с цел предотвратяване в бъдеще на подобни дискриминационни практики решаващият състав е дал задължително предписание на медицинския център да се въздържа в бъдеще от предоставянето на услуги на различни цени спрямо български и чужди граждани.

В постановеното решение № 190/2010 г. по преписка № 157/2009 г. трети специализиран състав е разгледал специфичен случай на неравно третиране по признак „гражданство“. Производството е образувано срещу Дирекция „Миграция“ на МВР по жалба с която жалбоподателят претендира неблагоприятно третиране поради отказа на Дирекция „Миграция“ да му издаде документ за напускане на страната, както и поради отказ на българските власти да го регистрират на друг адрес, различен от досегашния адрес на местоживеене. Жалбоподателят посочва, че е роден през 1963 г. в Сирийската арабска република, където семейството му се изселва от Палестина. Сирийските власти му издават документ като палестинки бежанец, но по силата на подписано в Осло споразумение за създаване на Палестинска автономия, той няма право да се завърне в Палестина. Пристига в България през 1982 г. с цел обучение и завършва висше образование по специалността „машинен инженер“. Със съпругата му, която е с българско гражданство, сключва граждански брак и от брака си има три деца. Твърди, че не е напускал територията на страната от 1984 г. и не е осъществявал никакви контакти със своите близки и роднини палестинци. Именно поради тази причина желае българските миграционни власти да му издадат документ за напускане на страната, но Дирекция „Миграция“ отказва да му издаде валиден документ за задгранично пътуване. Според ответната страна – Дирекция „Миграция“ на МВР, липсва правна възможност да бъде издаден документ за задгранично пътуване на лице, придобило статут „без гражданство“ извън територията на Република България. Посочва се, че жалбоподателят е пристигнал с травел документ и когато се е установил в България е бил лице без гражданство, дошъл е, вече притежавайки този статут – лице без гражданство, а България не предоставя този статут, поне към настоящия момент. Ответната страна счита, че

е налице правна пречка, тъй като има предвидено изискване от Правилника за издаване на българските документи за самоличност, което не може да бъде нарушено. Решаващият състав, след като прецени събраните по преписката доказателства и приложимото право приема за установено, че ответната страна е извършила пряка дискриминация по смисъла на Закона за защита от дискриминация (чл. 4 ал. 2) по отношение на засегнатото лице, което е с признат от Република България статут на постоянно пребиваващ чужденец палестинец, оказал се *ipso facto* „без гражданство“, статус, отразен в издаден му български документ за самоличност, извършена чрез отказ на българските миграционни власти да му издаде валиден документ за задгранично пътуване без да има наложена принудителна административна мярка „забрана за напускане на Република България“.

Установено е също, че отказът да се издаде валиден документ за пътуване зад граница на жалбоподателя с единствен мотив, че „липсва правна възможност да бъде извършена исканата услуга“ представлява неблагоприятно третиране и по отношение на правото му да потърси защита чрез обжалване на административен акт за забрана за напускане на страната, правото му на свободно движение в държавите членки на общността в нарушение на Директива 2003/109/ЕО относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни. Отказът на Дирекция „Миграция“ представлява и нарушение на задължението на държавите членки да въвеждат и прилагат разпоредбите на директивата без дискриминация и неравнопоставеност, основана на произход по рождение, и на принципа на равно третиране с гражданите на държавата членка, съгласно член 11 от Директива 2003/109/ЕО, респективно на правото на жалбоподателя да се ползва от равно третиране с българските граждани като дългосрочно пребиваващ чужденец в Република България. Отказът на българските миграционни власти е в нарушение на Директива 2004/38/ЕО относно правото на граждани на ЕС и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки и на произтичащото от нея право на жалбоподателя да се движи свободно на територията на държавите членки. Това право му се предоста-

вя като член на семейството на български гражданин, независимо от палестинската му националност, което право следва да упражни при обективни условия на свобода и зачитане на достойнството. Отказът на Дирекция „Миграция“ да издаде валиден документ за пътуване е нарушение на пряко приложимите норми на Регламент (ЕС) № 265/2010 г. и на Регламент (ЕО) № 562/2006 г. по отношение на движението на лица с визи за дългосрочно пребиваване, което поставя жалбоподателя в неравнопоставено положение именно поради притежаване валидно разрешение за пребиваване, издадено от Република България. На основание това разрешение, в случай, че му се издаде валиден пътен документ (каквото му е отказан) да упражни правото да се движи свободно до три месеца в рамките на всеки шестмесечен период на територията на другите държави членки.

Решаващият състав е предписал с цел преустановяване на нарушението на Директора на Дирекция „Миграция“ - София - МВР да издаде валиден документ за пътуване зад граница на жалбоподателя, за да преустанови неблагоприятното му третиране на основата на признак „националност“ и правен статус „без гражданство“ с оглед спазване и прилагане спрямо него на общностния принцип за забраната за дискриминация, основана на националност, касаеща всички граждани на съюза и членовете на техните семейства по отношение на правото на свободно движение в държавите членки; както и по отношение на правото на равнопоставеност с гражданите на Република България, поради трайното му привързване със страната по силата на легално и дълготрайно пребиваване в нея, удостоверено с български документ за самоличност, като постоянно пребиващ чужденец „без гражданство“ с палестинска националност, член на семейство на български гражданин по силата на брачна връзка, щом спрямо него не са налице основанията за ограничаване правото на свободно движение и пребиваване в държави членки, регламентирани в Директива 2004/38/ ЕО на Европейския Парламент и на Съвета на Европа от 29 април 2004 г. относно правото на граждани на ЕС и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки.

С оглед спазването на общностното законо-

дателство решаващият състав е дал препоръки на Министерство на вътрешните работи и министъра на вътрешните работи за предприемане на действия и подготовка на законодателни промени с цел предотвратяване на дискриминацията по отношение на жалбоподателя и лица, намиращи се в сходно положение.

Във връзка с оплакване за неравно третиране по признак гражданство е и постановеното решение № 46/2010 г. по преписка № 148/2009 г., с което е разгледано оплакване за ограничаване на достъпа на дете до прием в детска градина поради чуждо гражданство на бащата. Подателката на жалбата излага оплаквания, че е подала заявление за прием в детска градина във Варна, но дъщеря ѝ не била приета поради факта, че съпругът ѝ не е български гражданин и няма постоянен адрес във Варна. Жалбоподателката твърди, че предходната година дъщеря ѝ не била приета в яслена група на същото детско заведение. При така създадените се обстоятелства детето ѝ няма право да посещава детска градина и не може да бъде класирано дори за новооткрити места в други детски заведения на територията на Община Варна, защото при подаване на документи не може да отговори на едно от изискванията, тъй като съпругът ѝ няма документ, удостоверяващ местоживеење във Варна. След молба до заместник кмета на Община Варна, в отговор е било изложено че „посочените аргументи за бащата и невъзможността през тези години да стане български гражданин не могат да бъдат факт, който да Ви постави в положение на предимство спрямо останалите родители“. Жалбоподателката счита, че от писмото на Община Варна е ясно, че всъщност детето ѝ няма да бъде прието в детската градина нито тази, нито следващата година и това е причина да мисли, че е налице дискриминация по признак „гражданство“ поради обстоятелствата, че един от двамата родители е чужденец, а като евентуален нарушител сочи директора на ОДЗ и кмета на Община Варна.

Решаващият състав установи, че правилата за прием са приети и утвърдени от кмета на Община Варна на основание правомощията му от Закона за местно самоуправление и местна администрация и имат за цел да регулират приема на деца в детските градини и детски-

те ясли на територията на общината. Видно от приложените по преписката комплекти от документи следва да се приеме, че правилата за прием са обективно оправдани за постигане на законна цел и предвидените способности и средства за постигането ѝ не надвишават необходимите. От приложените по преписката документи, подадени до директора на ОДЗ обаче е видно, че при кандидатстването за място в ОДЗ жалбоподателката въобще не е приложила копие от документ за самоличност на съпруга си, което от своя страна представлява съществено изискване при прилагането на Раздел II от утвърдените принципи за прием на деца и което е нарушено. Неприлагането на копие от този задължителен документ към заявлението се явява съществена пречка за работата на електронната система, която при неговата липса автоматично декласира от № 8 на № 33 подаденото заявление. Както се установи в хода на производството задължение на жалбоподателката е да приложи копие от документа за самоличност на съпруга си при подаване на заявлението до директора на ОДЗ, за да бъде извършено коректно електронното класиране, като гражданството на бащата или неговият адрес на територията на общината са без значение в установената процедура.

При така установената фактическа обстановка решаващият състав приема, че при осъществяване на процедурата по прием на деца в общински детски заведения от страна на Община Варна и директора на ОДЗ № 4 не е извършено неравно третиране на майката или детето по признак гражданство, защото е осигурена възможност на всички желаещи да подават документи и да участват в класирането съобразно утвърдените правила, които от своя страна се прилагат еднакво спрямо всички. Доколкото признака гражданство не се явява пречка за прием на децата в детските градини, а жалбоподателката не е посочила и доказала други факти, от които може да се направи основателен извод, че е налице дискриминация по твърдения признак, жалбата е оставена без уважение.

През 2010 г. съставът е разгледал една жалба с оплакване за дискриминация по признак „религия“, по която е постановено решение № 223/2010 г., изразяващо принципната позиция, че в съответствие с Конституцията

на Република България религиозните институции са отделени от държавата, но могат да упражняват своите ритуали при спазване на светските закони и правилата за общежитие, без да се нарушава обществения ред и правата на другите.

Жалбоподателят по преписка № 284/2009 г. твърди, че нормите на приетата от общински съвет наредба за реда и условията за дейността на религиозните общности, го ограничават да упражнява своите обичаи и ритуали, съобразно изискванията на изповядваната от него религия. Твърдяното нарушение е извършено чрез въвеждането на ограничаване на нивата на шум, при които обаче се ограничават и изповядващите ислям да изпълняват религиозния призив „езан“. Жалбоподателят твърди, че по този начин са грубо нарушени залегналите в чл. 37, чл. 54 и чл. 58 от Конституцията на Република България и Закона за вероизповеданията принципи и счита, че действията на общинския съвет са умишлени и с цел възбуждане на ненавист и вражда, чрез унижаване достойнството на лица от неговото вероизповедание.

Конституираната отговорна страна сочи, че общинският съвет не е приемал нов нормативен акт, нито е създавал нова норма за поведението, защото на територията на общината действа Наредба за реда и условията за дейността на религиозните общности, която е приета още през 2001 г. С решение на общинския съвет от 2008 г. обаче е задължен кметът да упражни правомощията си по Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) и общинската Наредба за поддържане и осигуряване на общественения ред, като контролира завишените нива на шум, попадащи в обхвата на легалното определение за източници на шум, дадено в § 1, т. 4 от ЗЗШОС.

В мотивите си за постановяване на решението решаващият състав е посочил, че разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България гарантира на всички граждани равни права пред закона, като сочи, че не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. Посоченото основно начало е доразвито в

нормите, регламентиращи основните права и на гражданите, в това число в чл. 37, ал. 1 от Конституцията, съгласно който свободата на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи са ненакърними. Държавата съдейства за поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи, а чл. 38, ал. 1 от Конституцията въвежда императивно задължението никога да не бъде преследван или ограничаван в правата си поради своите убеждения, нито да бъде задължаван или принуждаван да дава сведения за свои или чужди убеждения.

Наред с гаранциите за свободно изповядване на вяра или религия Международният пакт за гражданските и политически права, Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи и Конституцията, както и международната и национална съдебна практика принципно допускат ограничаване на тази свобода, когато ограничението е предписано от закон и е необходимо с оглед защитата на обществената сигурност, ред, здраве и морал, или на основните права и свободи на другите.

В резултат на проведеното проучване по преписката и след преценка на събраните доказателства съставът е приел, че не са представени доказателства, от които да се обоснове извод за неравно третиране по признак „религия“, а конституираната ответна страна е доказала, че въведените ограничения за спазване на общественения ред съответстват на поставените от закона цели, не нарушават принципа за равно третиране, поради което жалбата е оставена без уважение.

През годината трети специализиран състав е постановил четири решения по жалби, в които се претендират нарушения по признак народност, подадени от българка, китайка, туркменец и арменец.

Предмет на решение № 77/2010 г. по преписка № 258/2008 г. по едната от тези жалби е оплакване за неравно третиране по признак „народност“ при предоставянето на стоки и услуги от електроразпределително дружество. Жалбоподателката посочва, че притежава фирма, която има магазин в кв. „Гиздова махала“ на гр. Дупница, но преди около пет години електромерът ѝ бил поставен на не-

достъпно място – на бетонов стълб, на височина от около 6 метра. Това според нея възпрепятства възможността тя самата лично да контролира изразходването и отчетено количество електроенергия от нейния търговски обект – магазин за хранителни стоки, и се оплаква, че единствено служителите на електроразпределителното дружество имат практическа възможност за това. Излага съмнения, че сметките, които получава, не отговарят на действително изразходването от магазина ѝ количество електроенергия, но тъй като не може да види показанията на електромера си не може да подкрепи твърденията си с цифри. Смята, че сметките ѝ за електроенергия се надписват, за да се компенсират загубите, които дружеството понася от другите потребители на електроенергия, живеещи в същия кв. „Гиздова махала“, който е населен предимно с ромско население. Счита себе си за дискриминирана и третирана неравно спрямо другите потребители на електроенергия. Твърди, че в случая е налице проява на пряка дискриминация спрямо нея от страна на дружеството доставчик, защото е депозирала жалба с искане да се промени това положение и електромера ѝ да бъде преместен на достъпно място, но до този момент не е получила никакъв отговор.

Според ответната страна по преписката, жалбата е неоснователна, защото на основание чл. 120, ал. 3 от Закона за енергетиката (ЗЕ), видът, броят и мястото на монтиране на измервателните уреди и съоръжения и на управляващите и комуникационни устройства към тях се определят съответното разпределително дружество. Според ЗЕ крайните потребители използват разпределителните мрежи, към които са присъединени, при публично известни условия, одобрени от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР), и влизащи в сила без изрично писмено приемане от потребителя, като имат задължителна сила за него.

Заинтересованата страна в производството Държавната комисия за енергийно и водно регулиране чрез своя процесуален представител заявява, че общите условия на дружеството доставчик са одобрени от ДКЕВР и са влезли в сила на 26.11.2007 г. Счита, че жалбата е неоснователна, защото в случаи, когато средствата за измерване са поставени на недостъпно място за контрол от потребите-

лите, то електроразпределителното гужество се задължава да осигури за своя сметка възможност за визуален контрол до три дни след писмено заявление от потребителя. Становището на заинтересованата страна в производството ДКЕВР е, че жалбата е неоснователна и поради изтекла давност във връзка с чл. 52, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация и на основание на разпоредбата на чл. 27, ал. 2 от Общите условия.

Решаващият състав, след като прецени всички обстоятелства, е приел за доказано, че в хода на проведеното производство не са представени убедителни доказателства, че поставянето на електромера на жалбоподателката на височина от 6 м е обективно оправдано, законно и целесъобразно за предотвратяване на опасността за живота и здравето на хората или с цел избягването на нерегламентиран достъп до електрическата мрежа, и не на последно място с цел предпазването на електроразпределителното гужество от загуби. Ответникът не доказва, в съответствие с изискванията на чл. 9 от ЗЗДискр., че критериите, които е използвал в конкретния случай са обективно оправдани, както и че методите и средствата, които е използвал са подходящи и необходими.

Настоящият състав застъпва становището, че наведените доводи за регламентираната в чл. 27, ал. 2 от Общите условия възможност за използване на електроразпределителните мрежи не е достатъчно основание за приемането на твърдението за липса на дискриминация. Самият факт, че жалбоподателката е задължена да извършва действия по заявяването на услугата „визуален достъп“, когато желае да се информира, представлява положение на различно третиране. Съставът счита, че в случая неравното третиране се изразява в различното отношение към потребителите на електрическа енергия, абонати на ответното гужество, живеещи в кв. „Гиздова махала“ на гр. Дупница, и конкретно към жалбоподателката в сравнение с останалите потребители, на които електромерите са монтирани на достъпни за тях места, позволяващи осъществяването на визуален контрол. В същия квартал се намира обектът на жалбоподателката и от този факт произтичат за нея по-неблагоприятните последици. Поставянето на жалбоподателката в невъзможност лично да следи отчетените

стойности на електромера и за изразходваната електроенергия от обекта, който стопанисва поради обстоятелството, че той се намира в квартал, населяван предимно с български граждани от ромски произход, е нарушение на нейното право като потребител и представлява дискриминация по смисъла на закона, защото е налице в случая различно, по-неблагоприятно третиране, в сравнение с други потребители, чийто електромери са монтирани на достъпно място.

Съставът приема за доказано, че ответното гужество с цел да гарантира в известна степен предотвратяване на евентуални загуби и набези срещу отчетищите устройства, е нарушило в случая основното правило за равно третиране по отношение на жалбоподателката. Налице е нарушение на чл. 6 от ЗЗДискр., който прокламира забрана за дискриминация спрямо всички лица при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията и законите на Република България права и свободи. Нарушено е правото на жалбоподателката да получава информация относно неин законен интерес като потребител на определена услуга, както и да контролира лично отчетените стойности на изразходваната електроенергия и в тая връзка да планира ежемесечните си разходи.

Налице е и нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр. поради факта, че ответното гужество предоставя услуга на жалбоподателката при по-неблагоприятни условия в сравнение с другите абонати.

Съставът приема за установено, че ответното гужество не ангажира доказателства, които да установяват, че това е единствено технически възможно решение, позволяващо предотвратяването на незаконни присъединявания към мрежата, отклоняване на електрическа енергия или извършването на други нарушения от страна на потребителя. Недопустимо е да се изисква от отделни абонати, населяващи определени райони и квартали в страната, какъвто е квартал „Гиздова махала“, да заплащат електроенергия, чието количество те на практика са лишени от възможност да установят и проконтролират лично. Поради обстоятелството, че е лишена от възможността да се информира лично за какво количество изразходвана електроенергия трябва да заплаща жалбоподателката, е поставена в неравностойно положение в сравне-

ние с другите потребители, които имат тази възможност в следствие на поставените на достъпно за тях място електромери.

Така установените факти дават основание на състава да приеме, че е извършена пряка дискриминация с въвеждането на чл. 27, ал. 2 в Общите условия, с които ответното дружество е въвело на пръв поглед неутрална практика, обоснована със законна цел, но средствата за постигането ѝ не са подходящи и необходими. Прилагайки тази разпоредба по отношение на жалбоподателката ответното дружество е допуснало по-неблагоприятното ѝ третиране и извършило дискриминация по отношение на жалбоподателката по признак „народност“.

За извършеното нарушение на дружеството е дадено предписание за преустановяване на нарушението и да установи положение на равнопоставеност, а на ДКЕВР е дадена препоръка.

Решение № 206/2010 г. по преписка № 145/09 г. е постановено по повод жалба за дискриминация по признак народност, подадена от китайска гражданка, която сочи за евентуални нарушители двама свои съсед, с които живее в един блок.

Жалбоподателката е собственичка на китайски ресторант, намиращ се в столицата, и твърди, че ответниците, живеещи на същия адрес, упражняват спрямо нея и семейството ѝ постоянен и непрекъснато увеличаващ се тормоз, изразяващ се в това, че тези лица нееднократно са им заявявали, че ще ги изгонят от собствения им ресторант, ще наемат лица, които да се разправят физически с жалбоподателката и семейството ѝ, и че ще изнесат и повредят обзавеждането. По повод оплакванията за дискриминация по признак „народност“ жалбоподателката посочва конкретни епизоди, които са изследвани от състава.

След разпит на свидетелите решаващият състав приема за установено, че оплакването на жалбоподателката за изключена от ответните страни климатична инсталация генерира сватбеното тържество на дъщеря ѝ и на самото тържество не са подкрепени с необходимите доказателства в съответствие с изискванията на чл. 9 от закона. Твърдяната фактическа обстановка, която не е подкрепена с други доказателства съставът

приема за недоказана предвид показанията на свидетеля, който посочва, че по време на инцидента ответната страна е отсъствала от София. От писмените показания на техника по климатиците се установява само, че през август, когато бил повикан за климатичната система, е установил, че принудително са били затворени регулиращите клапи в гаражното помещение, но ясно посочва, че не е видял кой и кога ги е затворил.

При така установените обстоятелства съставът счита, че не са събрани доказателства, че именно ответниците са виновни за изключената климатична инсталация на китайския ресторант от една страна, както и че не са събрани каквито и да е доказателства, че това деяние е извършено поради или във връзка с народността на жалбоподателката.

По оплакването за тормоз по време на ремонта на ресторанта съставът установи, че показанията на свидетелите са противоречиви и взаимно изключващи се, като свидетелите на жалбоподателката твърдят, че непрекъснато са били отправяни заплахи и обиди от ответните страни, като са гонели работниците и не им позволявали да работят от 14 до 16 ч., а свидетелите на ответниците твърдят обратното, че работниците много пъти не са се съобразявали с ограничението от 14 до 16 ч. и много съсобственици са слизали да ги молят, за да престанат да вдигат шум. Твърдените от свидетелите на жалбоподателите реплики и заплахи решаващият състав смята за уместно да не кредитира, поради очевидната възможност за необективност и заинтересованост на двамата свидетели, които са деца на жалбоподателката и едновременно с това съдружници в семейната фирма. При преценката на гореизложеното и съпоставката на тези обстоятелства и факти от всички свидетелски показания, които съвпадат, се налага изводът, че се касае за междусъседски отношения свързани с битови проблеми, предизвикани от високия шум във времето за почивка, които в никакъв случай не са свързани с китайската народност на жалбоподателката и семейството ѝ.

От преценката на обстоятелствата, свързани с писмото на зам.-кмета на район „Витоша“ за премахване на монтирана реклама върху фасадата на китайския ресторант, се установи, че е проведено общо събрание на

етажната собственост. Видно е от протокола, че съкооператорите са решили да предоставят общите части на блока под наем за реклама срещу сумата от 300 лева месечно. Жалбоподателката твърди, че рекламният елемент не е поставен върху обект на етажната собственост, а ответната страна счита, че рекламата е върху фасадата, която се явява обща част. По повод този спор в район „Витоша“ – СО е образувана административна преписка за монтирания рекламен елемент, а според писмените документи длъжностните лица, извършили проверката, констатирали, че на северната фасада на жилищно-търговската сграда е монтиран рекламен елемент, за който не е представено разрешение за монтаж и писмено съгласие на етажните собственици, поради което на жалбоподателката е даден 10 дневен срок за премахване на елемента. При повторна проверка е установено, че рекламният елемент не е премахнат и съгласно приложената заповед на директора на Дирекция „Контрол по строителството“ към СО, влязла в сила, жалбоподателката е длъжна да премахне незаконосъобразно монтирания рекламен елемент от северната фасада на жилищно-търговската сграда в София.

Мястото на поставяне на рекламата не е предмет на настоящото производство, тъй като е в компетенциите на друг административен орган, и в производството не се изследва законността на рекламата, а доколко създаденият конфликт се основава на китайската народност на жалбоподателката. Твърдението на жалбоподателката, че единственият мотив на ответниците рекламата да не съществува, е нейната народност, не бяха доказани по време на производството пред КЗД.

Предвид гореизложеното, съставът счита, че се касае за битов конфликт, основаващ се единствено на икономически отношения между страните по преписката. Съставът не кредитира показанията на жалбоподателката и нейните свидетели, че през цялото време са били тормозени от ответниците, тъй като подаръците, които са подарявали нееднократно на ответниците, както и факта, че единият от тях е посещавал ресторанта им като клиент, са доказателство, че отношенията между страните в производството са били нормални и дружелюбни до поставя-

нето на рекламата над ресторанта и определянето от съкооператорите в сградата на сумата от 300 лева като наем. Това налага извода, че единствено и само поставянето на рекламата е причината, която е довела до влошаването на отношенията им.

Съставът счита, че по преписката не са представени доказателства, от които да се обоснове извода за извършена дискриминация под формата на тормоз на основата на признака „народност“ спрямо жалбоподателката. Безспорно е по преписката, че личните отношения между жалбоподателката и ответниците са влошени, но причината за тях не е народността на жалбоподателката, а междуличностен конфликт, породен от поставянето на рекламна табела без знанието на живущите в кооперацията. Този извод се допълва и от дадените в открито заседание свидетелски показания, като съставът не омаловажава дадените свидетелски показания, но ги намира за крайно недостатъчни, за да обоснове своето решение изцяло и само върху тях, след като не бяха представени грузи в подкрепа на твърденията на жалбоподателката. Още повече, че и двамата свидетели са нейни роднини по права линия и съсобственици в семейната фирма и е под съмнение тяхната обективност и възможна заинтересованост от изхода на производството.

Представените доказателства от ответниците страни и показанията на свидетелите им, настоящият състав приема като достатъчни, за да бъде направен извода, че в съответствие с чл. 9 от ЗЗДискр. ответната страна е доказала, че принципът на равно третиране не е нарушен и няма извършена дискриминация, поради което жалбата е оставена без уважение.

Нееднаквото третиране по признак лично положение, водещо до неблагоприятни последици за личността, може да бъде породено и от нормативна уредба. Пример за такъв казус, който беше поставен пред настоящия състав, е постановеното решение № 9/2010 г. по преписка № 139/2009 г.

Производството е образувано по жалба на трима ученици и тъй като жалбоподателите са непълнолетни български граждани, е подадена със съгласието на техните родители. Приложен е и списък на ученици от Американския колеж, които подкрепят подадената жал-

ба пред КЗД. В жалбата се правят оплаквания за нарушаване принципа на равно третиране по признак „лично положение“ при прилагането на разпоредбата на чл. 1 от Постановление № 207, според която стипендии и помощи на ученици дневна (присъствена) форма на обучение се отпускат единствено на български граждани – ученици в държавните и общинските училища в страната. Според жалбоподателите посочената разпоредба изключва учениците от частните училища и така те не могат да получат стипендия за отличен успех, предвидена в чл. 5, ал. 1, т. 3 от постановлението. В същото време е уредено отпускането на стипендии на чужденци – ученици в българските училища, както и на български граждани – ученици в чужбина. Средствата за тези стипендии се осигуряват от държавния бюджет и от бюджетите на общините, а за учащите в чужбина – от бюджета на Министерството на образованието, младежта и науката. Според жалбоподателите всеки един от тези бюджети се формира от данъците и на техните родители, а чл. 4, ал. 2 от Закона за народната просвета (ЗНП) изрично посочва, че не се допускат ограничения или привилегии, основани на раса, народност, пол, етнически и социален произход, вероизповедание и обществено положение в областта на образованието. Решаващият състав, след като е проучил приложимата правна уредба и конкретните обстоятелства, при които се намират засегнатите лица, е приел за установено, че разпоредбата на чл. 1 от Постановление № 207 на Министерския съвет от 3 октомври 1994 г. за условията за получаване на стипендии от ученици след завършване на основното образование (обн. ДВ. бр. 83 от 11 октомври 1994 г.) води до пряка дискриминация по смисъла на 33Дискр. и Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието (обн. ДВ. бр. 6 от 22 януари 1963 г.) по признак „лично положение“. Учениците от частните училища са поставени в по-неблагоприятно положение по отношение на правото им да получават стипендия за отличен успех по чл. 5, ал. 1, т. 3 от Постановление № 207 в сравнение с учениците от държавните и общинските училища. В съответствие с установената от закона компетентност на комисията съставът е постановил решението да бъде изпратено до Министерския съвет като бъде дадена пре-

поръка за изменение на Постановление № 207 на Министерския съвет от 3 октомври 1994 г. за условията за получаване на стипендии от ученици след завършване на основното образование с цел включване в кръга на правоимащите субекти по чл. 1 – учениците от частните училища, във връзка с правото им на получаване на стипендия за отличен успех по чл. 5, ал. 1, т. 3 от Постановление № 207.

Забраната за дискриминация не допуска пряка или непряка дискриминация, привилегии или ограничения, основани на защитимите признаци. Наред със забраната за дискриминация обаче система от норми в законодателството създава специални мерки в полза на лица и групи, които се намират в неравностойно положение с цел изравняването на техните възможности за участие в социалния и обществен живот. Такива специални мерки например са нормите, уреждащи защитата на жената поради бременност, майчинство или отглеждане на дете, намаленото работно време за непълнолетни работници, специалните изисквания за работното време на хора с увреждания.

Забраната за дискриминация в тези случаи изисква именно приемането и поддържането на мерки за различно третиране на рисковите групи с цел предотвратяване и компенсиране на неблагоприятните условия, в които тези група лица се намират. Въпреки че предвиждат различно третиране, посочените мерки не представляват дискриминация, защото създават условия за изравняване на възможностите, а неприлагането на такива мерки, когато те са установени в закон или са необходими, е дискриминация.

Пример за неприлагането на предвидените в закон специални мерки в полза на лица, които се намират в неравностойно положение, е постановеното решение № 52/2010 г. по преписка № 121/2009 г., с което е утвърдено сключеното в хода на откритите заседания споразумение между страните. Според изложеното в жалбата, засегнатото лице работи като социален работник в Дирекция „Социално подпомагане“ и счита, че е подложено на дискриминация по признак лично положение от Агенцията за социално подпомагане в качеството ѝ на работодател. Основно твърдение за нарушение на правото на равно третиране е във връзка с правилото на чл. 13,

ал. 3 от ЗЗДискр., според което служителка, която се върне на работа след ползван отпуск за бременност и раждане или за отглеждане на дете, има право да се възползва от всяко подобрене на условията на труд, на което би могла да има право, ако не е била в отпуск. Събраните доказателства сочат, че след завръщането на жалбоподателката от отпуск по майчинство, трудовото ѝ възнаграждение е актуализирано, но въпреки това, то е останало по-ниско от това на нейните колеги, заемащи същата длъжност. При последващо увеличение на заплатите нейното трудово възнаграждение отново е останало по-ниско с около 65 лв., а след редовната годишна атестация през 2008 г., отново не е било изравнено с това на нейните колеги на същата длъжност и получили същата оценка при атестацията. Посоченото нарушение на принципа равно заплащане за равен труд поради неприлагане на установените специални мерки дефакто е признато от ответната страна със сключеното споразумение между страните.

Представеното пред трети специализиран състав споразумение, с което изпълнителният директор на Агенция за социално подпомагане е променил размера на основното месечно трудово възнаграждение на жалбоподателката и тя счита, че повдигнатият спор е решен, съответства на изискванията за равно третиране и поради това е одобрено от състава и производството по преписката прекратено.

По-неблагоприятното третиране на жалбоподателката по признак лично положение свързано с бременността, а след това и с отглеждане на новороденото ѝ дете е предмет на решение № 16/2010 г. по преписка № 188/2009 г. на трети специализиран състав. В този случай са разгледани оплаквания за извършен акт на дискриминация от управителя на частна фирма, която след като е разбрала за бременността, започнала да натоварва жалбоподателката с допълнителни задължения, включително и работа през почивните дни, без да е изплащано допълнително възнаграждение за положения извънреден труд. Когато жалбоподателката била вече в пети месец, ответната страна я извикала и в прав текст е заявила, че „на нея бременни не ѝ трябвават“, като я принудила да подпише

допълнително споразумение, с което е въвела отново срок на изпитване в разрез с изискванията на КТ. Изложени са и твърдения, които не са подкрепени с конкретни доказателства, че ответната страна е отправяла обвинения и за това, че не е информирала работодателя при постъпването, че е бременна. По време на отпуската след раждане жалбоподателката разбрала, че ответната страна възнамерява да я уволни, а впоследствие ѝ е връчена заповед за уволнение, която тя превид защитата по Кодекса на труда е отказала да подпише. Описвайки тези обстоятелства жалбоподателката настоява Комисията за защита от дискриминация да установи основателността на претендираната от нея дискриминация по признак „лично положение“, във връзка със статута ѝ на бременна жена, а впоследствие и на майка, отглеждаща дете до 3 годишна възраст.

В хода на производството ответната страна оспорва фактическите твърдения, но решаващият състав е установил, че действията на работодателя не съответстват на изискванията на закона и неспазването им очевидно е довело до поставянето на жалбоподателката в по-неблагоприятно положение. Въз основа на събраните доказателства трети специализиран състав е приел за безспорно установено, че ответната страна е нарушила разпоредбите на чл. 12 от ЗЗДискр. и чл. 307 от Кодекса на труда, раздел II „Специална закрила на жените – Защита на бременните жени и на кърмачките“ и е извършила тормоз по признак лично положение с прямо жалбоподателката. С издаването на заповед за прекратяване на трудовия договор по време на отглеждане на новородено дете работодателят е осъществил и пряка дискриминация на основата на признак „лично положение“ при прекратяване на трудовото правоотношение спрямо засегнатото лице. За установеното нарушение с решението е наложена глоба на представляващият работодателя, а искането за осъждане на ответната страна да заплати сумата от 2000 лв. за нанесени имуществени вреди е отхвърлено доколкото не е от компетенциите на комисията.

Нееднаквото третиране на лицата, както и тяхната диференциация не представляват дискриминация, когато въведените критерии за различно третиране са обективно оправ-

гани с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими. С решение № 285/2010 г. по преписка № 41/10 г. е разгледана жалбата за неравно третиране по признак „лично положение“ на родител на две деца, посещаващи ОДЗ в Божурище. Майката заявява, че е принудена да плаща по-висока, двойна такса, в размер на 60 лв. за всяко дете поради това, че съгласно решение на Общинския съвет в Божурище е променен раздел III „Такси за детски ясли, за детски градини и други общински услуги“ от Наредбата за определянето и администрирането на местните такси, цени и услуги на територията на Община Божурище. Жалбоподателката счита, че това решение е в противоречие със Закона за закрила на детето, както и със Закона за защита от дискриминация. Смята за дискриминационно и неправилно разделянето на децата по признак постоянното местожителство (адрес) на техните родители. Заявява още, че притежава имот на територията на Община Божурище, заплаща данъци и сметки в общината и смята за неправилно и незаконосъобразно служителите от общината да задължават нея и съпруга ѝ да сменят постоянната си адресна регистрация, която в момента е в град София. Твърди, че съгласно цитираното решение таксата за децата, на които родителите са с постоянен адрес на територията на общината, е в размер на 30 лв., а за всички останали – 60 лв., а този проблем стои пред почти половината родители на деца, посещаващи ОДЗ.

Трети специализиран състав е приел в този случай, че ответникът в производството Общински съвет при Община Божурище е органът, който компетентно и законосъобразно е приел Решение за таксата за ползване на детски ясли и целодневни детски градини на територията на Общината. При определянето ѝ общинските съветници са направили разграничение между родителите и настояниците, които имат адресна регистрация в общината и ползват тази услуга и за тях са определили по-малък размер на месечна такса, а за всички останали с адресна регистрация в друго населено място са определили по-висок размер от 60 лв. Съставът е съобразил, че съгласно чл. 13 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) населението на една община се състои от всички граждани, които имат постоя-

нен адрес на нейната територия. Именно от постоянния адрес на всеки субект произтичат различни по своята същност и обхват права и задължения. Основа за определяне на административния капацитет и финансовата обезпеченост на всяка община е числеността на гражданите с постоянна адресна регистрация на нейната територия. От броя на населението на всяка община зависят някои определени от държавния бюджет целеви субсидии, както и правото за кандидатстване по оперативни програми за отпускане на средства от Европейския съюз. Съобразявайки всичко това, общинският съвет законосъобразно и в рамките на своите правомощия е взел решение за диференцирана такса за детска ясла и детска градина. Сочената от жалбоподателката дискриминация в случая остава не доказана, а съставът счита, че е налице различно третиране, но тази различна такса е обусловена от законово определени изисквания, целта ѝ е законна и не надхвърля необходимото за нейното постигане. С взетото решение Общинският съвет в Божурище не е допуснал ограничаване на права, водещо до неравно третиране по признак „лично положение“, поради което не е извършил дискриминация, и претенциите на жалбоподателката следва да бъдат оставени без уважение.

1.1.4. Четвърти специализиран постоянен заседателен състав

В производството за защита от дискриминация четвърти постоянен заседателен състав е специализиран по признаците: образование, убеждение, политическа принадлежност, лично положение*, обществено положение, имуществено състояние.

(*Забележка: до 21.01.2009 г. признакът се разглежда от IV състав, след тази дата признак „лично положение“ се разглежда от III състав)

През 2010 г. съставът е постановил 33 решения по 29 образувани преписки с оплаквания за дискриминация, 11 от които на основата на признак „обществено положение“, 4 по признак „политическа принадлежност“, 2 по признак „имуществено състояние“, 6 по признак „образование“ и 5 преписки за дискриминация по признак „лично положение“. С постановените 26 решения по същество решаващият състав е установил в 15 случая извършването на пря-

ка дискриминация, от които 6 на основата на признак „обществено положение“, 2 по признак „политическа принадлежност“, 1 по признак „имуществено състояние“, 2 по признак „образование“ и 4 по признак „лично положение“. За прекратяване на установените нарушения са дадени 12 предписания, а за предотвратяването на бъдещи нарушения отделно са дадени 4 препоръки. Решаващият състав е оставил без уважение оплакванията за дискриминация по 11 от подадените жалби, като е приел за установено, че не е извършена дискриминация, 3 от преписките са прекратени поради неотстраняване на нередовности.

Разпределението на подадените жалби по пол на подателя е в полза на мъжете 14:11, две от жалбите са подписани от повече от едно лице и от различен пол, а производството по две от преписките е започнало по сигнал на юридически лица.

Най-голям относителен дял от установените нарушения в практиката на четвърти специализиран състав през годината заемат случаите, довели до по-неблагоприятно третиране по защитения от закона признак „обществено положение“. Понятието „обществено положение“ не е дефинирано в 33Дискр., но най-общо то може да се определи като

мястото, което едно лице заема в структурата на даден социум и е израз на отношението, оценката, която се дава на това лице във връзка с неговото социално поведение и функции. Следователно, като елемент на общественото положение по смисъла на закона биха могли да се определят професията на индивида, мястото, в което работи, заеманата длъжностна позиция и др. Както сочи практиката на четвърти специализиран състав неблагоприятното третиране във връзка със, или на основание защитения признак „обществено положение“ е станало причина в редица случаи за дискриминация на засегнатите лица при упражняване правото на труд, достъпа до стоки и услуги или упражняването и реализирането на различни, гарантирани им от закона права.

Законът не допуска дискриминация при упражняване правото на труд и с цел предотвратяване на нарушенията при заплащането на труда въвежда с чл. 12 на 33Дискр. принципното задължение на работодателя да осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд. Задължението на работодателя да осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд е намерило своето отражение не само в КТ, но и в разпоредби

Четвърти постоянен заседателен състав

на специални закони, регламентиращи условията за полагане на труд в такива специфични сфери като отбраната и въоръжените сили. Въпреки ясната регламентация обаче и генералната забрана за дискриминация постановеното решение № 128/2010 г. по преписка № 266/2008 г. на четвърти специализиран състав е показателно за това как различното, по-неблагоприятно третиране по признак обществено положение води и до нарушаване на принципа за равно заплащане за равен труд. Преписка № 287/2009 г. е образувана по жалба на гражданско лице с висше инженерно образование, назначен за ръководител на обособено звено – отоплителната централа във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ – Варна. Жалбоподателят посочва, че от една година в отоплителната централа, за която отговаря, са назначени за огньари трима кадрови войници със заплати по-високи от неговата, въпреки че същите имат само завършен курс за огньари и след няколко проведени изпита само един е защитил допуск до самостоятелна работа. Назначените за огньари кадрови войници получават основна заплата със 70 лв. по-висока от неговата и основна заплата с над 170 лв. по-висока от тази на гражданските лица на същите длъжности.

В хода на проучването министърът на отбраната дава становище, в което посочва, че различията в длъжностите за кадровите военнослужещи и за гражданските лица в МО са свързани основно с особеността на кадрите военнослужещи и същността на военната служба като държавна служба с особено предназначение. Според министъра се налага извода, че въпреки законовата възможност, създадена с разпоредбата на чл. 275, ал. 2 от ЗОВСРБ, практически не са налице условия за нейната приложимост, тъй като е трудно да се определят случаите, при които гражданските лица и кадровите военнослужещи могат да заемат длъжности с еднакви функционални или образователно-квалификационни изисквания. Генералният щаб на българската армия излага становище, че оплакванията в жалбата са неоснователни, тъй като съгласно чл. 275, ал. 2 от ЗОВСРБ гражданските лица и кадровите военнослужещи получават равни месечни възнаграждения само когато заемат длъжност с еднакви функционални или образователно-квалификационни изисквания. В случая жалбоподателят заема различна

длъжност от посочените за сравнение и заемани от кадрови войници.

В производството е безспорно установено от приложените длъжностни характеристики, че за заемането на длъжността, на която работи жалбоподателят, се изисква висше инженерно образование и професионален опит минимум 5 години, докато за заемането на длъжностите огньар от военнослужещите се изисква по-ниско по степен образование – средно. Функционалните задължения на длъжността ръководител на обособено звено парова централа включват организиране работата на колектива, отговорност за взетите решения, ръководство на личния състав на отоплителната централа, организиране експлоатацията, текущия ремонт, поддръжка и профилактика на съоръженията, организиране разпределението на личния състав.

Всички тези функционални задължения определят заеманата от жалбоподателя длъжност като ръководна, а от описанието на длъжностите огньар на гражданските лица и кадрите военнослужещи в ръководеното от жалбоподателя звено се установява, че функционалните им задължения са с изпълнителски характер. Налага се изводът, че при сравнението на основните заплати на жалбоподателя и тези на подчинените му разпоредбата на чл. 275, ал. 2 от ЗОВСРБ /отм./, респ. на чл. 297, ал. 2 от ЗОВСРБ (обн. в ДВ бр.35/2009 г.), е неприложима поради различието във функционалните задължения и образователните изискванията за заемане на длъжностите.

Съставът е приел, че въпреки това, жалбоподателят има право на адекватно възнаграждение, което да съответства на извършваната от него работа, т.е. възнаграждението му трябва да съответства на отговорностите му и образователните изисквания за заемане на длъжността. Това е конституционно право, установено в разпоредбата на чл. 48, ал. 5 от Конституцията, според която гражданите имат право на възнаграждение и заплащане, съответстващи на извършваната работа. То съответства и на разпоредбата на чл.14, ал. 1 от ЗЗДискр., която принципно е възпроизведена в чл. 275, ал. 2 от ЗОВСРБ (отм.), респ. на чл. 297, ал. 2 от действащия ЗОВСРБ, която гласи, че работодателят/органът по назначаването трябва да осигури равно възнаграждение за еднакъв и равностоен труд, за да елиминира предпоставките за

дискриминация на работното място.

При така установените факти специализираният състав е приел, че определеният по-нисък размер на основната месечна заплата на жалбоподателя представлява пряка дискриминация спрямо него по признак обществено положение (по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.) именно защото е гражданско лице, а не е кадрови военнослужещ. Той е очевидно третиран по-неблагоприятно, тъй като въпреки по-големите му отговорности, ръководните му функции, изискването за висше образование и най-малко 5 години професионален опит, му е определено трудово възнаграждение, което не съответства на извършваната от него работа и което се явява по-ниско дори от възнаграждението за най-ниската по звание кадрови длъжност. По-високите изисквания за заемането на длъжността ръководител на обособеното звено за образование, професионален стаж, както и ръководните функционални отговорности несъмнено предполагат по-високо основно месечно възнаграждение в сравнение с изпълнителските длъжности, за заемането, на които няма такива изисквания и отговорности.

В производството по преписката съставът е установил, че ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ в качеството си на работодател с определянето и изплащането на основно месечно възнаграждение за работа на длъжността ръководител на обособено звено – парова централа, което е по-ниско по размер в сравнение с това на регниците огньари, кадрови военнослужещи, заети в същото звено, е осъществило пряка дискриминация по отношение на жалбоподателя по признак „обществено положение“.

В хода на проучването и производството по преписката като причина за допускане на нарушението съставът е установил неизпълнението от министъра на отбраната на Република България на вменените му задължения по чл. 275, ал. 3 от ЗОВСРБ (отм.) и чл. 297, ал. 3 от ЗОВСРБ, довело до определяне и изплащане на по-ниски по размер основни месечни възнаграждения на цивилните служители в сравнение с тези на кадровите военнослужещи. Така е осъществил пряка дискриминация по признак обществено положение (по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.) по отношение на зетите в това звено цивилни служители и е нарушил забраната за дискриминация.

С цел преустановяване на установените на-

рушения и за отстраняване на вредните им последици комисията е предписала (на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр.) на началника на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ да изравни основните месечни възнаграждения на огнярите цивилни служители в паровата централа с тези на огнярите военнослужещи и да измени основното месечно възнаграждение на жалбоподателя съобразно образователните изисквания и ръководните функции на заеманата от него длъжност в съответствие с т. 1.1. от Приложение № 4 към чл. 2, ал. 3 от ПМС № 54/2009 г. Освен това и на същото основание съставът е дал задължително предписание на министъра на отбраната за преустановяване на нарушенията и за отстраняване на вредните им последици да определи длъжностите, за които се прилага разпоредбата на чл. 297, ал. 2 от ЗОВСРБ; да предложи на Министерски съвет изменения в подзаконовата нормативна уредба, регулираща основните месечни заплати на военнослужещи и цивилни така, че да се осигури практическото приложение на разпоредбата на чл. 297, ал. 2 от ЗОВСРБ за равни основни месечни възнаграждения на цивилни и военнослужещи на длъжности с еднакви образователни или функционални изисквания. Наред с предписанията решаващият състав на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. е дал и препоръка на Министерски съвет на Република България да измени подзаконовите нормативни актове, издадени на основание чл. 212, ал. 2 от ЗОВСРБ, пар. 4 от ПЗР на Наредбата за прилагане на единния класификатор за длъжностите в администрацията, чл. 107а, ал. 7 от КТ и чл. 67, ал. 2 от ЗДСл така, че тези нормативни актове практически да позволяват прилагането на разпоредбата на чл. 297, ал. 2 от ЗОВСРБ.

Разлики в третирането при упражняване правото на труд могат да бъдат допускани, само ако имат за основание законосъобразна цел. Всяко ограничаване би трябвало обаче да бъде уместно и необходимо, въз основа на еднакви и прозрачни критерии за всички работници и служители, определени с колективните трудови договори, с вътрешните правила за работната заплата, или с нормативно установените условия и ред за атестиране на служителите в държавната администрация. Постановеното решение № 228/2010 г. по преписка № 278/2009 г. е пример за това как

различното третиране на лицето по признак общественото положение, характеризиращ се с упражняваната от него професионална дейност и мястото му в обществото, отново могат да доведат до различно и по-неблагоприятно третиране, водещо до нарушаване на принципа за равно заплащане. В жалбата си до комисията лекарка лаборантка в клинична лаборатория на ДКЦ в София, посочва, че през месец септември 2008 г. управителят на здравното заведение е издал заповед, с която е променил графика на работа на лекарите от клиничната лаборатория. Според новия график жалбоподателката трябвало да работи само втора смяна, а колежката ѝ само първа смяна. Жалбоподателката счита, че този нов график я поставя в неравносложно положение спрямо колежката ѝ, защото повечето от изследванията с направление се правят сутрин, а техният брой влияе на заплащането. Тя сочи доказателства за това, че след промяната на графика е започнала да получава по-малко трудово възнаграждение в сравнение с колежката си, дори в сравнение с лаборантките и регистраторката и счита също, че е дискриминирана от това, защото въз основа на тази ниска заплата ще ѝ бъде формирана пенсията.

В хода на производството е безспорно установено, че брутно трудово възнаграждение се формира от основно месечно и допълнително трудово възнаграждение, което включва: продължителността на работа, вредни условия на труд и резултативността от личния принос (брой на извършените прегледи и отчетени талони към РЗОК). Безспорно е установено, че броят на извършените прегледи, чрез които се формира елементът резултатност от допълнителното трудово възнаграждение, е в зависимост от времето, през което те се извършват, и това засяга и нарушава пряко човешките и професионалните права на засегнатото лице. Работейки само втора смяна, жалбоподателката не може да постигне необходимата резултативност, въз основа на която се формира индивидуалното ѝ трудово възнаграждение. След промяната на графика, при едни и същи условия, брутно трудово възнаграждение на жалбоподателката е многократно по-ниско от това на колежката ѝ. Решаващият състав е приел в конкретния случай, че работодателят, като не е осигурил редуване на лекарите с промяната и въвеж-

дането на нов работен график, е извършил по-неблагоприятно третиране на жалбоподателката по признак „обществено положение“ в сравнение с нейната колежка, поради което на представляващия работодателя са дадени задължителни предписания за прекратяване на нарушението и недопускане на неравно третиране занаяпред.

С постановеното решение № 165/2010 г. по преписка 262/2008 г. решаващият състав е установил неравно третиране на жалбоподателите по признак „обществено положение“ от страна на работодателя. Установено е по преписката, че кметът на община без редовно иницирано административно обжалване на ревизионен акт на органа по приходите е иззел и решил въпрос, който е бил от компетентността на жалбоподателите в качеството им на длъжностни лица по ДОПК. При възникналия спор между работодателя и жалбоподателите, но в сферата на гандчните правоотношения, кметът неправилно квалифицира разпорежданията си на орган по ДОПК, като ги формализира и представя за неизпълнение на разпореждане на работодател и нарушение на КТ. Вече в качеството си на работодател, използвайки своята властова позиция и въз основа на несъществуващи формални основания, налага дисциплинарни наказания по КТ „предупреждение за уволнение“ на засегнатите лица, с което ги поставя в по-неблагоприятно положение. Впоследствие прекратява и договорите им на различни основания, като извършва пряка дискриминация и тормоз по признак „обществено положение“. За установените нарушения на работодателя е наложена глоба и са дадени задължителни предписания за недопускане на неблагоприятно третиране на работниците и служителите.

Забраната за дискриминация действа спрямо всички при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията и законите на Република България права и свободи, а чл. 6 от Конституцията постановява, че всички хора се раждат равни по достойнство и права. Наред с това конституционният принцип за равенство на гражданите пред закона не допуска никакви ограничения на правата или привилегии, основани на общественото положение на лицето. Своеобразно нарушение на принципа за равното третиране на основата

на признак обществено положение е установен от четвърти специализиран състав с решение № 72/2010 г. по преписка № 202/2008 г. Подателят на жалбата твърди, че банката възискател по изпълнително дело и държавен съдебен изпълнител са извършили дискриминация, изразяваща се в предприемане на изпълнителни действия само спрямо него. Не са предприети същите действия и спрямо втория поръчител по договора за банков кредит, изпълняващ дължността към кмет на община. В хода на производството е установено, че банката възискател е поискала образуване на изпълнително дело срещу всеки от солидарните длъжници – основния длъжник и двамата поръчители, като е избрала и посочила еднакъв способ за изпълнение спрямо всеки един. От събраните доказателства се установява безспорно, че при реализиране на законните си права и интереси на възискател банката е имала едnakвото отношение към всеки един от солидарните длъжници и действията, предприети от банката, не представляват по-неблагоприятно третиране по смисъла на ЗЗДискр.

Установено е обаче, че по изпълнителното дело са постъпвали суми само от жалбоподателката, но не са постъпвали суми от трудовото възнаграждение на поръчителката, изпълняваща дължността към кмет на община. Главният счетоводител на общината не е изпълнил зазора въпреки наложеното му повторно напомнително уведомление и е отказал всякакво съдействие по изпълнителното производство, поради което изпълнението е било насочено единствено към жалбоподателката. Въз основа на всички събрани по преписката доказателства решаващият състав е приел за установено, че държавният съдебен изпълнител е проявила субективизъм. Това обстоятелство е довело до неравно третиране на жалбоподателката и настъпване на неблагоприятни последици за нея на основата на признак обществено положение, тъй като субективния елемент и общественото положение – кмет на община, са в основата на липсата на предприемане на действия спрямо втория поръчител.

Принципът на равното третиране по отношение на достъпа до стоки и услуги не допуска различното третиране на лицата, свързано с тяхното обществено положение. ЗЗДискр.

забранява предоставянето на стоки от пониско качество или при по-неблагоприятни условия на основата на защитимите от закона признаци. Предмет на решение № 14/2010 г. по преписка № 117/2009 г. е предоставянето на услуги при по-неблагоприятни условия за определен кръг лица, заемащи определено обществено положение, свързано с упражняваната от тях дейност и професия.

Преписката е образувана по сигнал на Сдружение на ски и сноуборд училища, в което членуват юридически лица, занимаващи се с развитието и популяризирането на ски и сноуборд спортове. Според сигнала практическите занимания и обучение се извършват на писти и съоръжения в природен парк, които се стопанисва и са собственост на акционерно дружество, което е определило различни по вид и размер на цените карти за ползване на пистите, велековете и лифтовете. Акционерното дружество определило по-малко по вид и на по-високи цени карти за ски-учителите в сравнение с останалите ползватели. Подателят на сигнала счита това действие за дискриминация по отношение на тази категория потребители по признак „обществено положение“ и настоява комисията да установи претендираното нарушение и да наложи предвидените в закона санкции и мерки на административна принуда за изравняване на цените.

Решаващият състав, след обсъждане на всички възражения на ответната страна и преценка на събраните доказателства, е приел за установено, че с определянето на ограничени по вид лифт-карти за ски-учителите, в сравнение с останалите потребители на услугата – ползване на въжени линии, с липсата на билети, както и с определянето на по-високи цени на дневните, триденните, шестдневните и сезонните карти за ски-учители, в сравнение с цените на същите карти за останалите възрастни туристи, представлява пряка дискриминация по смисъла на закона, защото тази група хора получават предоставената услуга при по-неблагоприятни условия. Така установените факти налагат еднозначно извода, че ски-учителите са третирани по-неблагоприятно от останалите потребители на основата на общественото им положение, защото като основание за различното им третиране се посочва единствено принадлежността им към тази категория

ползватели, които използват услугата, за да упражняват професията си ски-учител, тя от една страна е въпрос на личен избор, но от друга определя мястото на индивида в обществото и неговото положение.

Доколкото е установено в хода на производството, че решението за определяне на вида и цената на картите за ски-учители е взето по предложение на изпълнителния директор на дружеството, решаващият състав е наложил глоба на представляващия. С оглед преустановяване на установеното нарушение е наложил принудителни административни мерки, като е предписал на изпълнителния директор на дружеството да предприеме мерки за преразглеждане на решението на съвета на директорите с цел изравняване на видовете и цените на картите, както и да прекрати практиката за продажба на лифт картите за ски-учители на по-високи цени.

Копие от решението е изпратено на председателя на Комисията за защита на потребителите за ангажиране на административно наказателната отговорност на юридическото лице по чл. 72а от Закона за туризма.

Дискриминацията по признак образование е забранена от закона, а за гарантиране на правото за равното третиране в процеса на обучение законът задължава ръководителите на обучаващи институции да предприемат ефективни мерки за предотвратяване на всички форми на дискриминация на учебното място, както от страна на лицата от педагогическия или непедagogическия персонал, така и от учащи се (чл. 29 от ЗЗДискр.). Независимо, че образованието предоставя един от най-ефективните инструменти за толерантност, не са изключени случаите на неравно третиране в самия процес на обучение. Такъв пример за неравно третиране по признак образование при реализацията на правото за обучение във висше учебно заведение е постановеното решение № 3/2010 г. от четвърти специализиран състав по преписка № 176/2008 г.

Производството по преписката е образувано по жалби на петима студенти, завършили 3-годишен курс на обучение в Обединен технически колеж – Ботевград (ОТК), филиал на Технически университет – София (ТУ) и придобили висше образование с образователно-квалификационна степен „Професионален ба-

калавър” по специалността „Компютърни системи и технологии”. С цел придобиването на образователно-квалификационна степен магистър през 2007/2008 г. били приети за обучение в подготвителен курс на магистърска програма по специалността „Информационни технологии” в ТУ, като сключили договори за обучение в платена форма на магистърската програма, внесли дължимата такса и заверили семестъра си. На 28.11.2007 г. академичният съвет на ТУ взел решение да не се приемат и обучават в магистърски програми студенти, завършили колеж, т.е. придобили образователно-квалификационна степен професионален бакалавър и в резултат на решението е издадена заповед за отписването на жалбоподателите и други техни колеги – общо 9 студенти.

Петимата студенти жалбоподатели като сочат конкретните разпоредби от Правилника за устройството и дейността на ТУ, заявяват, че без законово основание са били принудени да прекратят обучението си, като така са им нанесени „огромни материални и морални вреди”. Считат решението на академичния съвет на ТУ и издадената заповед за отписването им за дискриминация спрямо тях по признак образование, тъй като техни колеги от други колежи са приети на същото основание, но продължават обучението си. Конституираните ответни страни по преписката – Технически университет – София, ректорът на ТУ и заместник-ректорът по учебната дейност на ТУ, изразяват становище за недопустимост, респ. неоснователност на жалбата, тъй като според тях изложените оплаквания им дават основание да считат, че „не се касае за случай на дискриминация”. В хода на производството ответните страни признават обаче, че решението на академичния съвет лишава професионалните бакалаври от директен достъп до обучение в програми за придобиване на степен магистър след степен професионален бакалавър, но считат, че решението въобще не ограничавало възможността и правото на тези лица да придобият квалификационна степен магистър, като се обучават в други програми, предназначени за завършили средно образование или след придобитата степен бакалавър.

Решаващият състав след като прецени приложимото законодателство и конкретната фактическа обстановка приема за устано-

Вено, че формално обучението на жалбоподателите е преустановено с издадената от заместник-ректора на ТУ заповед, но този краен резултат е породен от решението на академичния съвет на висшето учебно заведение. Според това решение на академичния съвет причина за преустановяване обучението на жалбоподателите в магистърската програма по специалността „Информационни технологии“ е придобитата образователно-квалификационната степен професионален бакалавър, а не обстоятелството, че тя е придобита в ОТК на ТУ. Разграничителният критерий не е свързан с мястото на придобиване на висшето образование, а с придобитата бакалавърска степен. Свидетелство за това е фактът, че е преустановено обучението само на лицата със степен професионален бакалавър, докато лицата със степен бакалавър са продължили обучението си в магистърската програма. В действителност решението на академичния съвет засяга само лицата, завършили ОТК, защото сред приетите не е имало други професионални бакалаври, завършили други учебни заведения с тази степен. Съгласно регламента на Закона за висшето образование (ЗВО) системата на образование е организирана в степени, които са бакалавър и магистър (чл. 42 от ЗВО), а бакалавърската степен е два вида - професионален бакалавър (с три годишен курс на обучение и не по-малко от 180 кредита) и бакалавър (с четири годишен курс на обучение и не по-малко от 240 кредита). Обучението в магистърска степен след бакалавър е продължение на образованието с цел повишаване на степента. Според закона (чл. 42, ал. 6 от ЗВО), професионален бакалавър може да продължи образованието си в образователно-квалификационна степен „магистър“ само в същото професионално направление при условия и по ред, определени в правилника на ВУЗ или в държавните изисквания. Разпоредбата регламентира и гарантира правото на професионалните бакалаври да продължат образованието си за придобиване на степен магистър, но само по специалност в същото направление.

Според решаващия състав тази правна норма въвежда в отговорност и задължение на висшето училище да създаде възможност за професионалните бакалаври да придобият по-висока образователна степен по специалност от същото направление. Следователно

академичната автономия на ВУЗ не разрешава прекратяване на възможността за придобиване на магистърска степен след завършен бакалавърска степен, включително такава на професионален бакалавър, а напротив висшето училище е длъжно да определи ред и условия за продължаване на образованието след придобита степен професионален бакалавър с единственото ограничение досежно специалността.

В случая няма съмнение, че прекратяването на обучението на жалбоподателите в магистърската програма по специалността „Информационни технологии“ съставлява пряка дискриминация по отношение на всеки един от жалбоподателите на основата на признак образование, в частност по придобита степен на висше образование – професионален бакалавър, в сравнение с другите студенти, приети в същата магистърска програма след придобиване на степен бакалавър, защото жалбоподателите са третирани по-неблагоприятно от студентите с придобита степен бакалавър, които са продължили обучението си в магистърската програма и не са били отписани против тяхната воля. И двете групи студенти (професионални бакалаври и бакалаври) се намират в сравнимо сходни обстоятелства, тъй като са се записали в магистърската програма, за да се обучават и придобият по-висока образователно-квалификационна степен магистър след придобита бакалавърска степен.

Третирането на всеки един от жалбоподателите е по-неблагоприятно в сравнение с приетите в програмата бакалаври, защото с преустановяването на обучението им и отписването им от магистърската програма против тяхната воля е засегнато в най-тежка степен, приравнена на пълно отрицание, установеното им в чл. 42, ал. 6 от ЗВО право да продължат образованието си. Така установените факти и обстоятелства налагат извода, че при осъществяване дейността на ТУ като висше учебно заведение чрез актовете на органите му за управление спрямо всеки един от жалбоподателите с преустановяването на обучението им в магистърската програма, в която са били приети, по специалност от същото професионално направление на специалността, по която са придобили степен професионален бакалавър, са извършени отделни актове на пряка дискриминация

по признак образование.

Разпоредбата на чл. 42, ал. 6 от ЗВО не дава право на нито едно висше учебно заведение да откаже да приема и обучава професионални бакалаври за продължаване на образованието за придобиване на магистърска степен по специалност от същото професионално направление, а напротив задължава всяко висше учебно заведение да осигури такава възможност. Няма законово основание академичната автономия да бъде интерпретирана в посока, позволяваща на което и да е висше учебно заведение да откаже продължаване на образованието на професионални бакалаври за придобиване на степен магистър в хипотезата на чл. 42, ал. 6 от ЗВО. В този смисъл настоящият състав счита за несъстоятелен довода на ответните страни, че академичната автономия им позволява подобно третиране на жалбоподателите. Не бива да се пренебрегва и фактът, че жалбоподателите са били приети в подготвителен курс на магистърската програма, целта на който е да даде на бакалаврите по специалности от други професионални направления основни познания в специалността на магистърската програма, т.е. например да подготви бакалаври по публична администрация да продължат образованието си в магистърска степен по специалността информационни технологии. Специализираният състав счита, че доколкото установената дискриминация е извършена при осъществяване дейността на ТУ, в разглеждания случай административнонаказателната отговорност следва да бъде понесена от ръководителите на висшето учебно заведение – заместник ректора по учебната дейност и ректора на ТУ, София. Решаващият състав, като взе предвид, че дискриминацията е извършена умишлено, счита, че това обуславя по-голяма тежест на нарушението в сравнение на случаите на дискриминация, извършени по непредпазливост, както и поради липсата на смекчаващи отговорността обстоятелства и широкия кръг засегнати лица, намира, че за постигане целите на наказанието следва да наложи на отговорните лица глоби в максималния установен размер на всеки от тях.

За предотвратяването на бъдещи подобни нарушения съставът е дал предписание на ректора на ТУ да предприеме мерки за установяване на условия и ред за прием и

обучение в магистърски програми на учебното заведение след придобита в колеж образователно-квалификационна степен професионален бакалавър.

Правото на свобода на мисълта и съвестта е основно право на човека, което се гарантира от международни правни инструменти, а Конституцията на Република България гарантира, че тези права са ненакърними и държавата съдейства за поддържането на търпимост и уважение между хората, дори техния личен избор да е диаметрално противоположен. Всички форми на нетърпимост и дискриминация, основани на убежденията или политическата принадлежност на отделната личност, са забранени. Съгласно разпоредбата на чл. 6 от Конституцията всички граждани са равни пред закона, а никакви ограничения на правата или привилегии, основани на политическа принадлежност, не се допускат. Въпреки забраната оплакванията за дискриминация по признак „политическа принадлежност“ са били предмет на разглеждане от настоящия състав в три случая през годината, като една от жалбите е оставена без уважение, а в два случая съставът е установил извършването на нарушения по заявения признак. Предмет на решение № 80/2010 г. по преписка № 16/2009 г. е оплакване за дискриминация по признак „политическа принадлежност“ от председател на общински съвет на БСП.

Жалбоподателят пояснява, че е присъствал като част от публиката на заседание в районен съд по гражданско дело, тъй като предметът на делото е бил от голяма обществена значимост за града. В съдебната зала са присъствали още няколко лица и според жалбоподателя още при влизането си в залата съдията по делото, преди да открие заседанието, се е обърнала към ответника с думите: „Нямате право да записвате никого, предайте вещите на нашата охрана, както и всички от БСП да предадат мобилните телефони и други устройства за звукозапис“. Жалбоподателят заявява, че не е имал намерение да прави звукозапис на заседанието, нито се е приготвял да прави такъв. Смята обаче, че думите на съдията, насочени специално към членовете на БСП сред публиката в съдебната зала и към него като лице, за което е общоизвестно, че е председател на общински съвет на БСП, представляват дискриминация,

основана на политическа принадлежност и нарушават закона.

В хода на проучването конституираната ответна страна дава обяснения, че тъй като на съда вече бил известен фактът, че при предишно съдебно заседание ответникът е използвал записващо устройство, без да му е разрешено от съда. Той записал и изнесъл личните данни на свидетели по делото, без те да са давали съгласие за това, с което е нарушил конституционно гарантираното им право да бъдат записвани само с тяхно съгласие. По тази причина ответната страна по преписката, в качеството си на съдия и представляващ състава и правомощията да ръководи съдебно заседание и следи за реда в съдебната зала, отправила покана както към ответника по гражданското дело, така и към всички присъстващи в залата, включително и към представителите на местната структура на БСП (включително и към жалбоподателя по настоящата преписка) да изключат мобилните си телефони, както и записващи устройства. Конституираната ответна страна смята, че не е извършила акт на дискриминация, а е упражнила законовите си правомощия, разяснявайки на страните и присъстващите в залата, между които е бил и жалбоподателя, реда, който следва да съблюдават и забраната да ползват мобилните си телефони и други записващи устройства. В откритите заседания ответната страна не участва лично или чрез представител. Решаващият състав приема за установено, че изявлението на съдията без съмнение съдържа диференциация, защото то е агресивно само до присъстващите от политическа партия БСП, към която принадлежи жалбоподателят, и не е насочено към другите лица от публиката, присъствали в съдебната зала, които не са от БСП. Това налага извода, че жалбоподателят е бил по-неблагоприятно третиран от съдията по делото в сравнение с други лица в съдебната зала, които също като него са присъствали като публика. Очевидно е, че различното третиране се основава на политическата принадлежност на жалбоподателя, изразено словесно от съдията. Политическата принадлежност на жалбоподателя, без значение дали действителна или предполагаема такава, е била известна на ответната страна, видно от признанията ѝ, съдържащи се в нейното становище до комисията.

Така установеното сочи *prima facie* на презумпцията за дискриминация по смисъла на чл. 9 от ЗЗДискр., защото изтъкнатите и доказани в хода на производство факти презюмират извършването на различно третиране и дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. В такива случаи след проверка и установяване на фактите, формиращи презумпцията, Комисията за защита от дискриминация е длъжна да прехвърли тежестта на доказване на ответната страна. В хода на настоящото производство обаче ответната страна не е изтъкнала доводи, нито е доказала факти и обстоятелства, които да опровергават твърдяната дискриминация и да докажат, че правото на равно третиране не е нарушено.

Гореизложеното формира извода на решаващия състав, че изречените от съдията предсегател по делото непосредствено преди откриването на съдебното заседание глуми съставляват пряка дискриминация по признак политическа принадлежност по отношение на жалбоподателя. Съставът като има предвид, че установената дискриминация е извършена от съдия по повод на неговата служба като такъв, основаваща се на политическата принадлежност на засегнатото лице и предвид принципа за политическа неутралност на магистратите, установен в чл. 6 от Закона за съдебната власт (ЗСВ), намира че тези факти обуславят по-голяма тежест на нарушението, поради което съставът е наложил глоба на конституираната ответна страна.

1.1.5. Пети специализиран постоянен заседателен състав

В производството за защита от дискриминация пети постоянен заседателен състав е специализиран по признаците: увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение.

През 2010 г. съставът е постановил 73 решения по 71 образувани преписки с оплаквания за дискриминация, 21 от които на основата на признак „възраст“, 46 по признак „увреждане“, 1 по признак „семейно положение“ и 4 преписки за дискриминация по признак „сексуална ориентация“. С постановените 58 решения по същество решаващият състав е установил в 36 случая извършването на пряка

дискриминация, от които 13 на основата на признак „възраст“, 19 по признак „увреждане“, 4 по признак „сексуална ориентация“, а в три случая е установена и непряка дискриминация по признак „възраст“ (2) и признак „увреждане“ (1). Съставът е утвърдил осем споразумения между страните, а с две решения, по които жалбите за дискриминация по признак „увреждане“ са оставени без уважение, решаващият състав е дал препоръка и предписание с цел предотвратяване на дискриминацията. За прекратяване на установените нарушения по защитимите признаци са дадени 30 предписания, а за предотвратяването на бъдещи нарушения отделно са дадени 12 препоръки. Решаващият състав е оставил без уважение оплакванията за дискриминация по 14 от подадените жалби, като е приел за установено, че не е извършена дискриминация, 5 от предписките са прекратени поради оттегляне на жалбата, а 13 от тях са прекратени поради неотстраняване на нередовности, липса на компетентност или заведено съдебно дело. Разпределението на подадените жалби по пол на подателя е в полза на мъжете 39:27, като две от жалбите са подписани от повече от едно лице и от различен пол, а три юридически лица са инициирали производство с подаване на сигнали.

Изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, се счита за дискриминация в съответствие с разпоредбите на чл. 5 от ЗЗДискр. Оплакванията на организации и отделни хора с увреждания за недостъпна архитектурна среда до различни обекти от урбанизираните територии, както и за неизпълнение на задълженията на държавни и общински органи за изграждане на достъпност запазват висок процент сред жалбите по признака „увреждане“. Въпреки трайно възприетата от обществото необходимост за изграждане на универсално-достъпна за всички хора архитектурна среда достигането на минимални стандарти в тази област среща значителни трудности, които реално пречат интеграцията на хората с увреждания.

През годината пети специализиран състав е постановил 27 решения във връзка с оплаквания за липса на достъпна архитектурната среда, с 8 от които са одобрени споразумения, с 3 от тях са оставени жалбите без уважение, а с две решения е прекратено производството поради оттегляне на жалбата и неотстраняване на нередовности. В 13 от постановените решения комисията е установила извършването на пряка дискриминация

Пети постоянен заседателен състав

по признак „увреждане“ чрез поддържането и изграждането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, като в два от тези случаи е установено и извършването на дискриминация по посочения признак под формата на „тормоз“.

Въпреки вменените им задължения от § 6 на Допълнителните разпоредби на Закона за интеграция на хора с увреждания (ЗИХУ) редица държавни и общински органи и организации, като не са изградили необходимата достъпност за хора с увреждания до публични сгради и обекти, извършват нарушение на чл. 5 от ЗЗДискр. и тяхното бездействие може да бъде квалифицирано само като пряка дискриминация по признак увреждане. С постановените решения са установени нарушения на чл. 5 от ЗЗДискр. за недостъпна архитектурна среда и елементи на застрояването в публични сгради и обекти, използвани или намиращи се в патримониума на общини, министерства, НЗОК. В хода на производствата е установено, че държавните и общинските органи са допуснали нарушения по смисъла на чл. 10 и чл. 11, ал. 1 от ЗЗДискр., като не са предприели необходимите мерки за изпълнението на чл. 169 от ЗУТ и изискванията на Наредба № 4 от 14 юли 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания. Неизпълнението на изискванията на хармонизираната с целите на ЗЗДискр. нормативна база в архитектурното проектиране, строителния надзор и финансирането на строежи и реконструкциите води до пускането в експлоатация на нови строежи и търговски обекти в урбанизираните територии, които не съответстват на изискванията за достъпност. Не са редки случаите, когато неизпълнението на изискванията на чл. 10 и чл. 11, ал. 1 от ЗЗДискр. при дейността на държавни органи води до дискриминация на големи групи от хора с увреждания, включително и деца.

Показателно в това отношение е постановеното решение 253/2010 г. на пети специализиран състав, с което е установено, че от страна на Министерство на образованието, младежта и науката не са предприети необходимите мерки, съобразени с чл. 10 и чл. 11 от ЗЗДискр. за защита правата на деца с увреждания при издаване на заповед за пре-

местване на помощно училище в сграда без архитектурна достъпност. По този начин е създадена и невъзможност за децата да реализират свои законни права за свободно придвижване, за свободен избор на образование и за социална интеграция.

Със седем от решенията, по които е постановена дискриминация, са били наложени глоби и имуществени санкции от 250 до 2500 лв. на нарушителите. За преустановяване дискриминацията по признак „увреждане“, състояща се в поддържане на недостъпна архитектурна среда, са дадени 13 задължителни предписания и две препоръки за предприемане на необходимите действия за изграждане на свободен достъп за лица с увреждания. Във връзка с конкретни оплаквания за липса на достъпност до етнографски комплекс и следствен арест, след установяване на нарушения на чл. 5 от ЗЗДискр. са дадени задължителни предписания на общински съвет и Главна дирекция „Изпълнения на наказанията“ при Министерство на правосъдието за предприемане на конкретни мерки с цел приспособяване на архитектурната среда към нуждите на хората с увреждания и изграждане на достъпност при спазване на специалните изисквания на Закона за културното наследство и паметниците на културата и другите нормативни актове в конкретните случаи.

Тежък проблем за решаването на въпросите за достъпността в големи общини като София и Пловдив е не само размерът на необходимите финансови средства, а и липсата на навременна организация и постоянен диалог с неправителствените организации на хората с увреждания с оглед поетапното премахване на бариерите в урбанизираните територии. Активното участие на хората с увреждания в процеса на вземане на решения от държавните и общински органи гарантира намирането на необходимия баланс за насочване на планираните средства за решаване на обективните нужди. Само той дава възможност за контрол на поетапното и планомерно премахване на архитектурните бариери. Несъмнено е, че само подход, който съответства на изискванията на държавната политика за хората с увреждания, ще съответства на изискванията на чл. 10 и чл. 11 от ЗЗДискр. за изпълнение на целите на закона и за изравняване възможностите на лицата в неравностойно положение. Именно по този начин може

да бъдат решени въпросите за изпълнение на специалните изисквания за достъпност до градския транспорт в София във връзка с автобусните спирки, оборудването на самите автобуси и наличието на брайлови надписи и звукова сигнализация.

В тази насока и с оглед установената липса на достъпност пети специализиран състав е дал задължително предписание на Столична община да предприеме необходимите мерки за създаване на условия за достъп на хората с увреждания до всички транспортни услуги, свързани с обществения градски транспорт. Преди приемането на решения за изграждане на достъпен масов градски транспорт чрез реконструкция да се информират неправителствените организации на хората с увреждания от Столична община за бюджета, броя на обектите и обема на извършваните дейности и се проведат консултации с оглед съгласуване на целесъобразността и поредността на провежданите мероприятия. С оглед извършване на контрол за изпълнението на постановеното от състава решение № 209/2010 г. по препуска № 63/2009 г. са дадени предписания до кмета на общината за представянето на конкретни планове за оповестяване и провеждане на срещи с организациите на хората с увреждания, съставяне на план за съвместно определената поредност на необходимите мероприятия и изготвяне на предложение до общинския съвет за планиране и утвърждаване на бюджетни средства за изпълнение на мероприятията.

Неблагоприятното третиране по признак „увреждане“ не се изчерпва със случаите, в които е установена липсата на достъпност. По повод жалби за дискриминация по този признак съставът е постановил решения, с които е установено, че неспазването държавната политика за интеграцията на хората с увреждания води и до по-неблагоприятно третиране и дискриминация.

В решение № 255/2010 г. пети състав е разгледал жалбата на лице с увреждане, по която е образувана препуска № 36/2010 г. срещу нормата на т. 3.13 от Приложение № 2 на действащата Наредба за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на Столична община. В жалбата се твърди, че с приемането на тази норма от Столичния общински съвет жалбо-

подателката и лицата с установена трайно намалена работоспособност (ТНР) от 50 до 70,99 на сто се поставят в по-неблагоприятно положение, тъй като се увеличава цената на преференциалните карти за пътуване по градския транспорт само за тази група лица и това третиране представлява дискриминация по отношение на тях.

В хода на производството е установено от решаващия състав, че в доклада с предложения за увеличаването на цените на билетите и картите липсват доказателства за спазването на изискванията на ЗИХУ, които предвижда преди приемането на актове, засягащи хората с увреждания, те да бъдат съобщени и съгласувани с посочените в закона органи. Установената фактическа обстановка свидетелства за нарушаване на ЗИХУ и изискванията на държавната политика за интеграция на хората с увреждания. Представлява и отделно доказателство за пренебрегване на законно установените права на хората с увреждане при издаването на нормативния акт, поради което следва да бъде квалифицирано като дискриминация по признака „увреждане“ поради нарушаването на чл. 6 от ЗЗДискр.

Отделно се установява, че докладът с предложения за увеличаването на цените на билетите и картите е съдържал и предложение за увеличение на цената за билета за еднократно пътуване с 10 на сто, което е било отхвърлено от СОС, докато предложението за увеличение на преференциалните карти на хората с увреждания с установена ТНР от 50 до 70,99 на сто е било прието. Въпреки признанието, че не съществува ясна методика за определяне на цените на превозните документи в градския транспорт, за което пряко свидетелства т. 2 от приетото Решение № 767 от 17.12.2009 г. на СОС, общинският съвет е увеличил цената на преференциалните карти само за една от групите на хората с увреждания. Отхвърлил е предложението за увеличаване на цената на билета за еднократно пътуване с 10 на сто поради съображенията за безопасност на движението, което щяло да бъде застрашено, ако шофьорите от градския транспорт продават билети от 1,10 лв., а не от 1 лв.

Решаващият състав е приел, че при релевантната към момента на приемането на изменението икономическа обстановка едно такова увеличение на цените би могло да предста-

вява обективно необходима мярка, която независимо от своя краен резултат не би била по своето съдържание израз на неравно третиране и дискриминация, ако беше свързана с диференцирано или еднакво увеличение на всички цени на превозните документи. Доколкото обаче промяната в нормативния акт на СОС, направена с икономическа цел, се изразява в увеличение на цената на картите само за групата на хората с увреждания с установена ТНР от 50 до 70,99%, с което те са поставени в по-неблагоприятно положение от това, в което са били преди това, както и в сравнение с останалите групи на хора с установена ТНР, следва да се приеме за установено, че приетото с решение № 767 от 17.12.2009 г. на СОС изменение на наредбата води до пряка дискриминация по признак „увреждане“ на жалбоподателката и на групата на хората с увреждания с установена ТНР от 50 до 70,99 на сто.

За предотвратяване и отстраняване на вредните последици от установеното нарушение решаващият състав е огласил своето становище за несъответствие на разпоредбата с правилата за равно третиране и е дал препоръка за нейното отменяне, като е предложил на председателя на СОС да предостави копие от текста на решението по преписката на общинските съветници от СОС. Наред с това за предотвратяване и преустановяване на нарушенията по признак „увреждане“ в бъдеще решаващият състав е постановил задължително предписание на председателя на СОС да следи стриктно за изпълнение на изискванията на ЗЗДискр. и процедурите на ЗИХУ, гарантиращи равенство в третирането на хората с увреждания. Преди внасянето на документи за обсъждане от СОС председателят да проверява дали изискванията и процедурите са изпълнени.

За липсата на еднакъв диференциран подход при нормативното регулиране свидетелства и постановеното решение № 177/2010 г. по преписка № 266/2009 г., с което решаващият състав е установил, че невключването на заболяването Алцхаймер и сходните на него заболявания в Списъка на заболяванията по приложението към Наредба № 38 от 2004 г. за определяне на списъка на заболяванията, за чието домашно лечение НЗОК заплаща лекарства, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели напълно или

частично, представлява пряка дискриминация по признак „увреждане“. За преустановяване на дискриминацията по признак увреждане съставът е дал задължително предписание на Министерство на здравеопазването за предприемане на необходимите действия за включването на заболяването Алцхаймер и сходните на него заболявания в Списъка на заболяванията по приложението към Наредба № 38 от 2004 г.

Предмет на по-неблагоприятно третиране по признак увреждане при заетост и упражняване правото на труд са още четири решения на пети специализиран състав, с които е установено извършването на дискриминация по този защитен признак. Без всички те да бъдат разглеждани подробно, следва да се посочи решение № 163/2010 г. по преписка 230/2009 г., което е показателно с това, че работещите хора с увреждания могат да бъдат обект на дискриминация от страна на работодателите независимо от заеманата длъжност и обществено положение.

С решение № 163/2010 г. е установено, че ректорът на висше училище в качеството си на работодател като решава по своя инициатива да трудоустрои, без да има издадено предписание за трудоустройство от компетентен орган, лице от академичния състав, заемащо научно-преподавателската длъжност професор, а впоследствие и с едностранното прекратяване на трудовото му правоотношение поради „здравословното му състояние“ е третирал по-неблагоприятно засегнатото лице и е извършил пряка дискриминация по признак „увреждане“.

В контекста на установеното неблагоприятно третиране по признак „увреждане“ при упражняване правото на труд не може да не бъде посочено и решение № 181/2010 г. по преписка № 222/2009 г. с жалбата, по която се поставя въпросът за съответствието на норма от Кодекса на труда с правилата за равно третиране, въвеждаща различно третиране между самите хора с увреждания. Пети специализиран състав е установил в конкретния случай, че замената на термина „инвалидност“ в чл. 200 от КТ през 2004 г. с термина „трайна неработоспособност над 50 на сто“, а впоследствие през 2009 г. и с термина „трайно намалена работоспособност

над 50 на сто" е довело до диференциране на хората с трайни увреждания, което е поставило лицата с 50 на сто трайна неработоспособност в по-неблагоприятно положение на основата на признак увреждане от тези с определен по висок процент „трайно намалената работоспособност“, тъй като те са изключени от кръга на лицата, които имат възможност да претендират вреди от трудова злополука и професионално заболяване. Едновременно с това решаващият състав е установил, че доколкото самата норма на чл. 200, ал. 1 от КТ е поставяла лицата с 50 на сто трайна неработоспособност в по-неблагоприятно положение на основата на признак „увреждане“, то следва да се приеме, че както жалбоподателят така и останалите лица с установена 50 на сто трайна неработоспособност фактически са били третираны по-неблагоприятно при упражняването на своите права, поради което следва да се приеме, че тези действия при правоприлагането също са довели до пряка дискриминация по признак „увреждане“.

Въпреки установеното с решението не са давани задължителни предписания за преустановяване на нарушението, защото още в хода на производството бяха предприети мерки от правителството за внасяне на закон за изменение и допълнение на КТ, който беше приет и обнародван още преди започването на откритите заседания по преписката.

Неблагоприятното третиране по признак възраст е предмет на втората по големина група решения, постановени през годината от пети специализиран състав, с които са установени нарушения. Като се има предвид, че равнищата на безработица сред възрастните хора растат, а заетостта е една от основните предпоставки за социална интеграция, не е учудващо, че по-голямата част от жалбите по признак възраст са с оплаквания за засегнати трудови права и достъп до заетост.

През 2010 г. пети специализиран състав е постановил три решения (№ 74/2010 г., № 137/2010 г. и № 145/2010 г.), с които е установено, че ректорите на три различни ВУЗ са извършили нарушение на чл. 12 от ЗЗДискр. по признак „възраст“ при обявяване и провеждане на конкурс за заемане на длъжност асистент. Съдържанието на трите решения, постано-

вени по почти идентични казуси, сочи особен случай на нарушение, предизвикано от несъобразяване с изискванията на чл. 16, ал. 1 на Директива 2000/78/ЕО при изменението и допълнението на хармонизирани текстове от Закона за висшето образование (ЗВО), довело до конкуренция на еднакви по ранг законови правни норми. Решаващият състав е установил с решение № 145/2010 г., че за заемането на нехабилитираната преподавателска длъжност „асистент“ са въведени ограничителни критерии по признак „възраст“, защото след изменението и промяната на действащата норма ЗВО препраща към Закона за научните степени и научните звания (ЗНСНЗ), който предвижда ограничение за възрастта. В рамките на проучването съставът е установил, че чл. 49 на ЗВО, от приемането на закона през 1995 г. и до 2004 г. не е препращал към условията и реда на ЗНСНЗ и не е предвиждал за заемането на нехабилитираната преподавателска длъжност „асистент“ прилагането на ограничения по признак „възраст“. С въведените от законодателя промени обаче ректорите на ВУЗ при спазването на ограниченията на чл. 9 от Закона за научните степени и звания (ЗНСНЗ) фактически възпрепятстват достъпа на лица над 35 и 45 години до заемане на длъжността „асистент“, „преподавател“ и „научен сътрудник“ само и единствено поради тяхната възраст и поради това нарушават принципа за равно третиране при достъпа до заетост. С трите решения е установено, че ректорите са осъществили състава на нарушението пряка дискриминация по признак „възраст“ при достъпа до заетост, представляващо нарушение на чл. 4, ал. 1 и ал. 2 и чл. 12, ал. 4 от ЗЗДискр.

С решенията е изяснено, че в съответствие с чл. 5, ал. 4 от Конституцията и принципа за автономност на правовия ред на Европейската общност след 01.01.2007 г. при конкуренцията на норми с еднакъв ранг, каквито са чл. 12 от ЗЗДискр. и чл. 9 от ЗНСНЗ, ректорът, в качеството му на орган на управление на висшето училище и административен ръководител на ЮЛ-работодател е длъжен да следи за прилагането на правото на общността. При констатиране на противоречие между национални норми и общностното право, до приемането на мерки, възстановяващи равенството в третирането, е длъжен да изключи прилагането на всяка национална дискримина-

ционна разпоредба, без да е необходимо преди това да иска или да изчаква отмяната ѝ от законодателя, както и да прилага по отношение на категорията лица в по-неблагоприятно положение същия режим като този, от който се ползват лицата от другата категория. За преустановяване на нарушението и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от него са дадени задължителни предписания за предприемане на мерки за недопускане в бъдеще на дискриминация по признак „възраст“ при достъпа до заетост в посочените ВУЗ.

Прекратяването на трудовите правоотношения поради навършването на определена в закона възраст за пенсиониране се разглежда в практиката на Съда на Европейската общност (СЕО) като прекратяване на достъпа до заетост по признак възраст. В тези случаи работодателят следва да докаже, че третирането не представлява дискриминация. Въпреки изискването на Директива 2006/54/ЕО да не се определя различна възраст за пенсиониране работодателите в сферата на образованието допускат неравно третиране по признак възраст, като де факто прекратяват трудовите правоотношения с учителите при различна навършена възраст и наред с това ги поставят в по-неблагоприятно положение поради намаления размер на пенсията. Независимо че с разпоредбата на § 5 от ДР на Кодекса за социално осигуряване (КСО) е ясно установено, че с нея се регламентира право за ранно пенсиониране, се допуска несъответстващо на закона тълкуване, като незаконосъобразно се приема, че работодателите имат право на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ едностранно да прекратяват трудови договори при настъпването на определените в § 5 от ДР на КСО условия. Съгласно разпоредбата на чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ обаче правото на работодателя възниква единствено при придобиване на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Неравното третиране по признак възраст при прилагане на разпоредбите на чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ във връзка с § 5 от ДР на КСО е предмет на решение № 29/2010 г., решение № 130/2010 г. и решение № 222/2010 г., с които е установено извършването на дискриминация по признак възраст и са дадени предписания и препоръки с цел преустановяване и предотвратяване на

бъдещи нарушения.

Прехода от един към друг вид пенсионна система и равното третиране на различните групи правоимащи по признак възраст лежи в основата на жалбите за неравно третиране при прилагането на § 4, ал. 1 от ПЗР на КСО и новосъздадената разпоредба на чл. 245, ал. 1, т. 13 от Закона за Министерство на вътрешните работи (ЗМВР).

С решение № 208/2010 г. по преписка 35/2010 г. пети специализиран състав е постановил, че начинът за регламентиране на по-ранното пенсиониране в § 4, ал. 1 от ПЗР на КСО и системата от действащи норми на КСО установяват различна възраст за достъп до по-ранно пенсиониране на лицата, работили при условията на I категория труд. Това води до по-неблагоприятно третиране на жалбоподателя, както и на лицата, родени след 31.12.1958 г., и тъй като не е доказано, че ограничението е в изпълнение на обективна, законна цел, следва да се приеме, че представлява нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. и пряка дискриминация по признак „възраст“. Предвид установеното несъответствие на нормата с правилата за равно третиране съставът е препоръчал на Министерство на труда и социалната политика да предприеме мерки за изменение на нормите в КСО за достъп до по-ранно пенсиониране на лицата, работили при условията на I категория труд, с цел недопускане на пряка дискриминация по признак „възраст“ и недопускане на неблагоприятно третиране.

С решение № 249/2010 г. по преписка № 59/2010 г. и с решение № 273/2010 г. по преписка № 253/2009 г. пети специализиран състав е установил случаи на нарушения на правото на равно третиране по признак възраст при прилагането на чл. 245, ал. 1, т. 13 от ЗМВР от гледна точка на ратифицираните от Република България международноправни актове и въведените от ЕО директиви, чиито предмет е борбата с дискриминацията. Съобразявайки се с чл. 5 от Конституцията на Република България относно представените случаи комисията е препоръчала на Министерски съвет да предприеме необходимите действия по изготвяне на законопроект за отмяна на нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от ЗМВР като противоречаща на основополагащия принцип за равно третиране и принципа за пропорционалност между използваните средства и преследваната цел и за възприемане в бъдеще на

Възможността за „ранно пенсиониране“ единствено като субективно право на служителя. Във връзка с цитираните случаи следва да се има предвид самата същност на правото на пенсия, възприето като едно субективно право на служителя, което може да се упражни при възникване на определените в закона предпоставки.

Неравното третиране по признак възраст и ограничаването на правата на гражданите чрез разпоредби на нормативни актове, несъответстващи на правилата за равно третиране по този признак, е причина за издаването на решение № 291/2010 г. по препуска 254/2009 г., решение № 162/2010 г. по препуска № 281/2009 г. и решение № 225/2010 г. по препуска 256/2009 г.

С решение № 291/2010 г. решаващият състав след преценка на оплакването за неравно третиране е изследвал разпоредбата на чл. 10 от Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби и установил, че доколкото тя води до по-неблагоприятно третиране във връзка с признака „възраст“, в конкретния случай е довела до дискриминация на жалбоподателя по препуската. С цел предотвратяване на такива нарушения в бъдеще съставът е дал своето становище за несъответствието на разпоредбата с правилата за равно третиране и е направил препоръка до Министерски съвет и Министерство на образованието, младежта и науката да предприемат мерки в съответствие със своите компетенции за изменение на разпоредбата на чл. 10 от Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби с цел недопускане на пряка дискриминация спрямо лицата, които са навършили 18 години и чието право на получаване на стипендия е ограничено.

С решение № 162/2010 г. по препуска № 281/2009 г. и решение № 225/2010 г. по препуска 256/2009 г. пети специализиран състав е постановил две решения по повод жалби за дискриминация по признак възраст с разпоредби на утвърдения с Наредба № 28 от 2007 г. на Министерство на здравеопазването Медицински стандарт „Асистирана репродукция“. Решаващият състав е постановил в двата случая, че Министерство на здравеопазването с издаването на Наредба № 28 от 2007 г. и утвърдения с нея Медицински стандарт „Асистирана репродукция“, установява

императивен режим, при който с въведения критерий се дерогира принципът за забрана на дискриминацията по признак „възраст“, установен в действащата норма на чл. 85, както и в чл. 4 от ЗЗДискр., като вследствие на това групата на жените, намираща се при условията на „специфични обстоятелства“ и в съответствие със своя здравен статус - нуждаещи се от лечение чрез методите на АР, е разделена на две групи. Определеният критерий води до по-неблагоприятно третиране на групата жени „навършили 43 и повече години“, включително и по отношение на засегнатото лице, тъй като с наредбата на ответната страна се ограничава достъпът им до лечебна процедура на АР за постигане без дискриминация на репродуктивно здраве, съгласно най-високите стандарти, което по смисъла на ЗЗДискр. представлява пряка дискриминация по признак „възраст“ при условията на „специфични обстоятелства“.

За преустановяване на нарушението и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици е дадено на министъра на здравеопазването задължително предписание да отмени дискриминационните разпоредби от Медицински стандарт „Асистирана репродукция“ и в същия срок да направи необходимото за свикване на консултативния орган, посочен в чл. 86а от ЗЗ, като възложи на Обществения съвет по правата на пациента да анализира нормите и прилагането на медицинския стандарт с оглед защитата на правото на жените за равно третиране и упражняване на репродуктивни права без дискриминация по признак „възраст“.

Съгласуването и систематично постигане на посочените цели от ЕО в национално законодателство са предмет на редица решения на КЗД по поставени въпроси за съответствие на норми от националното право с изискванията на международни актове за равно третиране и забраната за дискриминация. В това отношение от практиката на пети специализиран състав следва да бъде посочено решение № 107/2010 г. по препуска № 271/2009 г., в което е установено, че Общински съвет – Пазарджик, чрез приемането на разпоредбата на чл. 14 от Наредбата за обществения рег в Община Пазарджик със следния текст: „Забранява се публичното демонстриране и изразяване на сексуална и друга ориентация на

обществени места”, е извършил пряка дискриминация по признак „сексуална ориентация” по смисъла на ЗЗДискр. Със същото решение е издадено предписание до Общински съвет – Пазарджик, да отмени разпоредбата на чл. 14 от тази наредба, която заедно с публично обявените мотиви за нейното приемане води до пряка дискриминация на основата на признак сексуална ориентация.

Нарушения на изискванията за равно третиране в дейността на средства за масова информация са установените случаи на дискриминация по признак сексуална ориентация в три от решенията на пети специализиран състав, с които е установено извършване на пряка дискриминация и тормоз, а в един от тях и преследване. От преценката на съдържанието на заглавията и статиите е установено, че печатните издания разпространяват неоснователно негативно отношение към лицата с хомосексуална или нехетеросексуална ориентация, с което се осъществява пряка дискриминация и „тормоз” по признак сексуална ориентация. За преустановяване на установените нарушения наред с наложените глоби съставът е дал задължително предписание собствениците и главните редактори за разработването и въвеждането на правила и механизми за самоконтрол с оглед недопускане на дискриминация в публикации на печатните или електронни издания.

1.1.6. Петчленен разширен заседателен състав

В съответствие с чл. 48, ал. 3 от ЗЗДискр. в производството за защита от дискриминация случаите на множествена дискриминация се разглеждат от разширен състав от пети членове.

През 2010 г. петчленен разширен състав на комисията е постановил 76 решения по 72 образуванни преписки с оплаквания за дискриминация по различни признаци, като е установил в 31 случая извършване на дискриминация и е утвърдил три споразумения. С 20 от постановените решения е установено извършването на множествена дискриминация, като в четири от тези случаи е установено и извършването на тормоз. С останалите единадесет решения, въпреки заявените оплаквания за дискриминация по повече от един признак, е

установено извършването на пряка дискриминация само по един от заявените признаци. В три от тези случаи е установено извършването на тормоз, в един случай са установени тормоз и подбуждане към дискриминация, а в един случай е установено извършването на пряка дискриминация и преследване.

С постановените 52 решения по същество решаващият състав е установил в 29 случая извършването на пряка дискриминация и в 2 случая непряка дискриминация, като за прекратяване на установените нарушения са дадени 21 предписания, а за предотвратяването на бъдещи нарушения отделно са дадени 7 препоръки. Решаващият състав е оставил без уважение оплакванията за дискриминация по 18 от подадените жалби, като е приел за установено, че не е извършена дискриминация, 4 от преписките са прекратени поради оттегляне на жалбата, 7 са прекратени поради неотстраняване на нередовности, 9 жалби са прекратени поради липса на компетентност, като 4 от тях са изпратени в прокуратурата.

Най-много са установените нарушения по признак „лично положение” – в 11 случая, следвани от нарушения по признак „образование” – в 9 случая, по признак „възраст” са 6 от установените нарушения, а по признаците „обществено положение” и „политическа принадлежност” са установени равен брой нарушения – в 5 случая.

Различното третиране въз основа на всеки един от определените в закона признаци е забранено, но не са редки случаите, в които се установява извършването на множествена дискриминация, когато е извършено неблагоприятно третиране по повече от един признак. Сред постановените от разширен състав на комисията решения през 2010 г. се отличава решение № 24/2010 г. по преписка № 86/2009 г., с което решаващият състав е изразил становището на комисията за съответствието с принципа на равно третиране на проект за Закон за училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка, внесен за обсъждане в 40-то НС, по колективни оплаквания на отделни граждани, организации и учреждения, насочени срещу предложение за закриване на досега съществуващите болнични училища.

В този случай разширеният петчленен със-

тав е констатирал нарушения на правото на равно третиране в сферата на образованието и достъпа до него на деца със специфични образователни потребности (СОП). Формата на обучение на деца със СОП, спецификата на заболяването и провежданото лечение съобразно поставените им диагнози, посочени в обстоятелствената част: хроничните заболявания, церебрална парализа и други нервно-мускулни заболявания, онкозаболявания със соматични проблеми, психични разстройства, някои от които са с генерализирано разстройство (множествени увреждания), емоционални и поведенчески разстройства, психомоторни нарушения, разстройство на езиковото развитие и т.н., предполагат специфични образователни потребности и трудности в обучителния процес.

Съобразявайки се с дадените от Съда по правата на човека тълкувания на понятията „образование“, „обучение“ и „преподаване“ решаващият състав е приел за установено и постановил, че за да се постигне ефективност от обучението на деца със СОП са необходими специални мерки, които да осигурят едновременно комплексно обучение, преподаване, лекуване и долекуване до момента на тяхното интегриране в обществото.

Поставеният пред комисията проблем за достъп до качествено образование на тези уче-

ници е многопластов и той обхваща няколко защитени права и признака при третирането на три групи лица: 1. ученици/деца, които не могат да се обучават в присъствена форма поради спецификата на заболяването си; 2. техните родители, които ще бъдат лишени от достъп до заетост поради необходимостта да поемат изцяло ежедневната грижа на децата си; 3. болничните учители, които също ще бъдат в една или друга степен ограничени в достъпа до квалифицирана педагогическа дейност, съответстваща на професионалната им подготовка и опит, при закриване на болничните училища.

Решаващият състав е приел, че жалбоподателите са претърпели и претърпяват основателен страх и тревога от приемането на проект за Закон за училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка и че с приемането му ще се създаде нежелана и застрашителна среда за децата със СОП и техните родители чрез закриване на съществуващите „болнични училища“, съгласно § 10 от проектозакона. Едновременно с това се застрашава правото на децата на равно третиране при упражняване на основните човешки права и законни интереси, на първо място - правото на живот, свързан със здравето на децата, страдащи от хронични заболявания или тежки увреждания, на второ място - пра-

Петчленен разширен заседателен състав

Вотто на достъп до качествено образование на деца със СОП поради увреждане, което да отговаря на общообразователните държавни изисквания и на трето място - правото на труд и трудова заетост на родителите на деца със СОП. Констатирана е висока степен на обществена значимост на проблема поради тревожните статистически данни, предоставени от НЗОК на база годишни профилактични прегледи, според които 31 697 деца в страната са диспансеризирани като хронично болни в училищна възраст, от които 8091 в София, 493 деца са диспансеризирани с диагноза ДЦП, от които 269 в София.

С цел предотвратяване на дискриминационното третиране при приемането на законопроекта и с оглед създаването на равни възможности в сферата на образованието и обучението на деца със СОП решаващият състав е дал препоръка на Министерския съвет да осигури адекватна държавна закрила при упражняване правото на образование на деца със СОП, за да не се допусне дискриминация спрямо тези деца в училищна възраст и техните родители. Предвид установеното неблагоприятно третиране със законопроекта съставът е дал също препоръка да се измени Законът за народната просвета (и относимите подзаконовни разпоредби), като се предвиди изрично, че приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование, като се приеме, че приобщаващото образование изисква допълнителни ресурси. Дадена е и препоръка да се внесе предложение в Народното събрание за приемане на изрична забрана за дискриминация по признак „увреждане“ в Закона за народната просвета.

По повод оплакване за неравно третиране при упражняване правото на труд и достъп до заетост при прекратяване на трудовото правоотношение петчленен разширен състав е установил в един случай през годината извършването на множествена дискриминация по четири защитими признака. Жалбоподателят се оплаква, че кметът на общината, в качеството си на работодател, прекратил трудовото му правоотношение и го освободил от заеманата от него длъжност секретар на Комисията за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни (КБППМН). Според жалбоподателя формалната причина за прекратяване на трудовото му правоотно-

шение, посочена в заповедта, била, че длъжността е определена за заемане от държавен служител, но според него действителната причина не е тази, а неравното му третиране, защото кметът заявил, че няма да работи с помаци и че предпочита тази длъжност да се заеме от юрист, а не от психолог. С решение № 141/2010 г. по преписка 227/2008 г. петчленен състав на комисията, след като е установил конкретните обстоятелства и преценил събраните доказателства и факти, е приел за безспорно, че при прекратяване трудовото правоотношение, извършено от кмета на общината, работодателят е осъществил спрямо засегнатото лице пряка множествена дискриминация на основата на признаците принадлежност към национално малцинство, образование, политически убеждения и лично положение, в условията на пресичане на тези признаци. За установеното нарушение под формата на множествена дискриминация на представляващия работодателя е наложена глоба над средния размер, определен от закона.

Неблагоприятното третиране по повече от един признак може да бъде извършено и само с едно действие или с издаването само на един акт. Такъв пример за извършване на множествена дискриминация по три признака е установеното нарушение с решение № 211/2010 г. на петчленен разширен състав по преписка № 244/08 г., в което е разгледан сигнал на защитници в наказателно производство, които считат, че с изготвената по следствие дело експертиза са нарушени правата на техните подзащитни. В хода на проучването и откритите заседания е установено, че определените вещи лица, в изпълнение на възложената им задача за изготвяне на тройна комплексна съдебно-счетоводна експертиза за дейността на фирма, част от която е собственост на двете засегнати лица, са „установили“, че те са „лица с етнически произход, социално слаби и неграмотни“, поради което стигнали до извода, че горепосочената фирма не би могла да извършва такъв голям обем от търговска дейност. Конституираните в качество на ответни страни вещи лица считат, че сочената фраза е извадена от контекста и не представлява дискриминация, защото констатациите им се основават и на други факти. Решаващият състав е приел,

че това възражение не изключва дискриминационния характер на записания в експертизата извод, защото, за да се квалифицира едно действие като дискриминация, е достатъчно защитеният признак да е един от факторите, обусловили поведението, а доколкото експертизата е сред писмените доказателства, регламентирани в наказателния процес, следва да се приеме, че тя представлява вид акт (по смисъла на § 1, т.7 от ДР на ЗЗДискр.). Въз основа на така установените факти и правни изводи съставът е приел за установено, че чрез изразеното становище в експертизата, определените вещи лица са осъществили пряка множествена дискриминация по отношение на засегнатите лица – обвиняемите по делото, на основата на признаците етническа принадлежност, имуществено състояние и образование, в хипотезата на пресичане на признаците, поради което е наложил глоби за извършеното нарушение.

Безспорно е, че извършването на множествена дискриминация и неравното третиране по повече от един от защитените признаци се отразява значително по-неблагоприятно на жертвите на дискриминация. Не може обаче да се пренебрегне и неблагоприятния ефект, който има върху обществото и обществените отношения едно такова поведение, когато то е извършено от известни политически дейци, които по принцип би трябвало да защитават принципите на равно третиране и не-дискриминация. Особено неприемливо е в тези случаи широкото разпространение на информацията за такова поведение чрез средствата за масова информация, които в стремежа за сензация понякога не отчитат реалната възможност за съществено негативно влияние, което могат да имат такива факти върху масовите нагласи в обществото.

Предмет на решение № 193/2010 г. по препи-ска № 115/2009 г. е установеното извършване на множествена дискриминация по отношение на засегнатото лице при изказване на политик в сградата на парламента. Разширеният състав на комисията е приел, че отъждествяването на жалбоподателя с Осама Бен Ладен, който е обявен за терорист, свързан с множество атентати, приписвани на ръководената от него радикална ислямска организация, в контекста на изказаните публично опасения за разпространяване на радикален ислямизъм

в Родопите, не само накърняват личното достойнство на жалбоподателя като лице, изповядващо мюсюлманската вяра, като представител на местната изпълнителна власт и като симпатизант на конкретна политическа партия, но има за резултат създаване на враждебна, обидна и застрашителна среда за него в обществото. В резултат на направените изявление от народен представител и председател на партия за свързването на жалбоподателя с разпространението на радикален ислямизъм, така и конкретното посочване на жалбоподателя като Бен Ладен, са довели до създаването на негативен образ на засегнатото лице в обществото в качеството му на кмет, а и като обикновен гражданин. Свързването на жалбоподателя с радикален ислямизъм и с тероризъм без за това да има произнасяне от страна на компетентните органи, има за резултат дискредитирането на жалбоподателя в обществото.

Решаващият състав е посочил, че направеното изказване от народен представител, макар и не от трибуната на Народното събрание, но в сградата му, разпространено чрез медиите, има потенциал да бъде възприето от множество хора и да създаде негативни нагласи особено сред населението в смесените райони. Едновременно с това подобно изказване крие опасност от изостряне на взаимоотношенията както в рамките на самата мюсюлманска общност, така и между мюсюлмани и лица, изповядващи други религии или вярвания.

Допълнително разширеният петчленен състав е подчертал, че макар по силата на чл. 69 от Конституцията на Република България народните представители да не носят наказателна отговорност за изказаните от тях мнения в Народното събрание, посочената разпоредба не изключва носенето на административно-наказателна отговорност, каквато е отговорността за нарушение на ЗЗДискр. Тя задължава народните избраници да действат въз основа на Конституцията и законите на страната (чл. 67, ал. 2). Както е посочено в решението, свободното изразяване на мнение от народен представител също търпи ограничения по аргумент от чл. 126 на релевантния към момента на извършването на действието Правилник за организацията и дейността на Народното събрание, според който „народните представители нямат пра-

во да прекъсват изказвания се, да отправят лични нападки, оскърбителни думи, жестове или заплахи против когото и да било, да разгласяват данни, отнасящи се до личния живот или увреждащи доброто име на гражданите, да имат непристойно поведение или да извършват постъпки, които нарушават реда на заседанието”.

В тази връзка може да се каже, че КЗД многократно е подчертавала в своята практика, че правото свободно да се изразява мнение и разпространяването му чрез слово, гарантирано и в чл. 39, ал. 1 от Конституцията, и в чл. 10 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧ) не е абсолютно. То може да бъде ограничавано тогава, когато се накърняват правата и доброто име на друго, призовава се към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността. Ограничаването на правото да се изразява мнение е допустимо само по изключение, единствено с цел да се осигури защитата на други конституционно защитими права и интереси и затова не се допуска ограничаване на свободата на изразяване на мнение със закон на други извън посочените в Конституцията основания. Сред тези ос-

нования възможността да се осъществи намеса в правото свободно да се изразява мнение, когато то се използва за накърняване на правата и доброто име на друго, е най-голяма, тъй като по този начин се охраняват честта и достойнството и доброто име на личността съгласно чл. 4, ал. 2 и чл. 32, ал. 1, изр. 2 от Конституцията. От своя страна, ограничението спрямо свободата на словото, представляващо призив към разпалване на вражда, е възможно и основано на заложените в Конституцията ценности за търпимост и взаимно уважение, както и на забраната за пропагандиране на омраза на расова, национална, етническа или религиозна основа.

В тази връзка решаващият състав е посочил, че забраната за дискриминация, установена в чл. 6, ал. 2 от Конституцията и чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., е неизменна част от юридическите гаранции, които осигуряват закрилата на достойнството на личността и затова именно тя представлява допустимо ограничение на свободата на словото. В тази насока е и съдебната практика на Съда в Страсбург, който изрично набляга на факта (в своето решение *Affaire Erbakan c. Turquie*, requête N 59405/00), че борбата с всяка форма на нетолерантност е съществена част от защитата правата на човека и в аналогичен

Петчленен разширен заседателен състав

случай констатира: „Ето защо е от изключителна важност политиките в своите публични изяви да се въздържат от изказвания, които могат да предизвикат нетолерантно отношение“.

След като е преценил всички събрани доказателства по преписката петчленният разширен заседателен състав е приел за установено, че конституираната ответна страна в качеството си на публична личност със своето изказване, направено по време на брифинг в Народното събрание, е извършил спрямо засегнатото лице дискриминация под формата на тормоз на основата на признаците религия, обществено положение и политическа принадлежност.

Решаващият състав е приел, че за извършеното нарушение на ответната страна трябва да се наложи освен подходящо наказание и съответстващи принудителни административни мерки. Предвид факта, че нарушението е извършено за първи път, както и факта, че ответната страна е публична личност и подобно наказание би получило отзвук в обществото, съставът е приел, че глоба в минимален размер може да постигне целите на административното наказание, а именно възпитателно и предупредително въздействие, както спрямо извършителя на нарушението, така и спрямо останалите граждани. Едновременно е предписал на ответната страна в бъдеще да се въздържа от подобни изказвания, които имат за резултат накърняване честта и доброто име на други лица и създаването на обидна, враждебна и застрашителна среда. С цел отстраняване на вредните последици от направеното изказване на ответната страна е дадено и задължително предписание да публикува в избран от него столичен вестник диспозитива на настоящото решение, тъй като това би имало възпиращо и предупредително въздействие не само върху извършителя на нарушението, но и върху останалите граждани в случаите, когато се правят подобни публични изказвания.

Не винаги тежестта на нарушението се определя от броя на засегнатите признаци. Извършеното неблагоприятно третиране, макар и по един признак може да бележи висока обществена опасност, когато е свързано с ксенофобски изказвания и призови, особено когато те са разпространени чрез електрон-

ните средства за масова информация.

Постановеното решение № 288/2010 г. по преписка № 235/2009 г. от петчленен разширен състав на комисията е по повод телевизионно предаване с участието на представител на сдружение с нестопанска цел, с което е установено извършването на тормоз и подбуждане към дискриминация по признак раса. В телевизионното предаване ответникът е развил и защитавал тезата си против приемането на бежанци в страната, използвайки дискриминационна лексика – расистка и ксенофобска, която подклажда предразсъдъци и дискриминация спрямо хора от различна раса, етнос, гражданство, религия или вяра, включително спрямо бежански общности, каквито и към момента са част от българското общество. Ответникът е сравнил тъмнокожите хора с маймуни, представил е бежанците като екзотични представители на непознати народи, които са рисков фактор за покачване на престъпността, квалифицирал е бежанците от държава извън Европа като неспособни да се интегрират, защото така са устроени генетически.

Съставът на комисията е констатирал, че използваните думи са в достатъчна степен ясни и оскърбителни, за да създадат обидна среда по отношение на всеки тъмнокож човек от африкански произход. Откритото противопоставяне на евентуални бежанци от африкански произход на българските граждани като заплаха да изместят българите от собствената им държава, асоциирането им с революция, представянето им като тежест за българския народ, който трябва да ги издържа, като консуматори на обществените ресурси на държавата ни и в ущърб на българския народ, като хора, които ще заемат нашите работни места, генетически непригодни да се интегрират в нашето общество, потенциални престъпници, които в сравнение с народите на Европа са изостанали, като по-низше качество в културно отношение, не познават елементарни хигиенни навици, опасно чужди за нас, екзотични представители на непознати народи, дори приравнени на извънземни и маймуни, разкриват, че изказването с такова съдържание оправдава и подкрепя съществуващите в обществото ни негативни нагласи към чужденци с тъмен цвят на кожата. Решаващият състав след преценката и анализ на съдържанието е приел, че изказването,

освен тормоз, представлява едновременно и подбуждане към дискриминация на основата на признак раса, цвят на кожата и национален произход и с него са осъществени едновременно две форми на дискриминация – тормоз и подбуждане към дискриминация (по смисъла на § 1, т. 1 и т. 5 от ДР на ЗЗДискр.). За предотвратяването на бъдещи подобни нарушения на ответната страна е дадено задължително предписание – занапред да се въздържа от извления, засягащи честта и достойнството на личността на основата на признак раса и/или подбуждащи към расова дискриминация и са наложени две глоби в размер по 1000 лв.

С решение №124/2010 г. петчленен разширен състав е установил извършването на пряка дискриминация на основата на признак „етническа принадлежност“ и „убеждение“ по отношение на сдружение с нестопанска цел, извършена през 2008 г. във връзка с прилагането на разпоредби от действащия Правилник за устройството и дейността на Националния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси (НССЕДВ) към Министерски съвет за приемане на нови членове. По повод жалба на законен представител на сдружение, вписано в Регистъра на юридическите лица с цел: разпространение, опознаване и популяризиране на етнически духовни ценности и история, е установено, че сдружението жалбоподател не е уведомено писмено за основанията, с които се предлага на председателя на НССЕДВ да не го включва в състава на Националния съвет. Нещо повече, достоверно е установено по преписката, че през 2008 г. чрез нееднакво прилагане на селективните критерии за членство, регламентирани в Правилника за устройството и дейността на националния съвет за сътрудничество спрямо всички кандидати-членове на НССЕДВ е нарушен принципът за равно третиране и сдружението жалбоподател е поставено в по-неблагоприятно положение в сравнение с останалите сдружения, приети за членове на НССЕДВ при МС.

С решението е прието за установено извършването на пряка дискриминация на основата на признак „етническа принадлежност“ и „убеждение“ по отношение на сдружението жалбоподател и неговия председател. За преустановяване на нарушенията и тяхното предотвратяване решаващият състав е дал

задължително предписание на НССЕДВ към МС да не допуска за в бъдеще нарушаване на нормите за равно третиране в процедурата по селектиране на кандидати за членове в НССЕДВ и тяхното утвърждаване, като прилага селективните критерии за членство едновременно спрямо всички организации.

Всеки гражданин има право на мнение и не може да бъде преследван и унижаван за отстояването своето лично убеждение и активна гражданска позиция при защитата на честта и достойнството на групите. С постановеното решение № 31/2010 г. по преписката № 105/2009 г. разширен заседателен състав на комисията е установил извършването на множествена дискриминация заради отстояваната позиция на засегнатото лице в защита на толерантното отношение между етносите.

Жалбоподателят се оплаква, че през месец март му е прекъсната услуга, включваща доставка на цифрови програми и платени канали, предлагана от дружество доставчик, за която е предплатил до края на 2009 г. След разговори със служители от офиса на доставчика е установено, че прекъсването е извършено по изрично разпореждане на управителя на дружеството. Жалбоподателят твърди, че впоследствие е констатирал, че достъпът до мрежата на телевизията е прекъснат не само на него, а и на всички общински съветници, които са гласували „Декларация против политиката на телевизия „XXXX“ за насаждане на етническа омраза“. Това дава основание на жалбоподателя да направи извода, че преустановяването на дължимата му услуга е резултат от заявената от него позиция на обществено място, каквото е мястото на заседанията на общински съвет, свързана с неговата политическа принадлежност. Приложена е публикация от регионален вестник, в която се потвърждава изричното разпореждане на управителя на дружеството доставчик за прекъсване на достъпа до мрежата на кабелния оператор за жалбоподателя и посочените лица.

Решаващият състав е установил в хода на проучването и производството по преписката, че управителят на дружеството доставчик, конституиран като ответната страна по преписката, в качеството си също на общински съветник е имал възможност да раз-

бере активната позиция на жалбоподателя при гласуването на декларацията, която не е скривана, но е била против политиката на дружеството доставчик за излъчване на предавания, които той е приемал като насаждане на етническа омраза. След като е приета декларацията, ответната страна е упражнил по превратен и незаконосъобразен начин без каквито и да е договорни основания властовата си позиция в дружеството доставчик, за да накаже и ограничи правата на друг негов колега – общински съветник в същия орган, за законно заявената от него позиция.

Решаващият заседателен състав е приел за установено, че спрямо жалбоподателя, в качеството му на общински съветник от политическа партия „ГЕРБ“ в Общинския съвет, е извършен акт на пряка дискриминация от общинския съветник в същия орган, но в качеството му на управител на дружество доставчик, по признаците „обществено положение“ и „политическа принадлежност“, когато по негова преценка е допуснал да бъде прекъснато предоставяне на услугата „доставка на цифрови програми и платени канали“ на жалбоподателя и други общински съветници, гласували за приемането на декларация против политиката телевизия за насаждане на етническа омраза. За установеното нарушение на ответната страна е наложена глоба, размерът на която е съобразен с тежестта на нарушението, побудите за неговото извършване и другите смекчаващи и отегчаващи вина обстоятелства.

Гореустановените нарушения налагат извода, че създадената правна рамка, признаваща равните права на етническите, религиозните и езиковите групи, е съществено, но не и достатъчно условие за изграждането на основните ценности на демократичното общество. Посочената цел в общностното право за изграждане на толерантност съответства на заложените в Конституцията ценности за търпимост и взаимно уважение, но реализацията на това състояние на обществото без съмнение изисква ясна политическа воля и целенасочени усилия на всички.

Прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените по признака пол при професионалната квалификация и развитие и достъпа до заетост е не по-малко важно

както за обществото, така и за отделната личност. С решение № 275/2010 г. по преписка № 83/2010 г. от петчленен разширен състав на комисията е установено по-неблагоприятното третиране на жалбоподателката, свързано с нейния пол, при еднакво образование и равни други условия с мъжете е станало пречка за нейната лична професионална реализация. В този случай жалбоподателката, посочва, че е служител на „Военна полиция“ и с разрешение на министъра е допусната до кандидатстване и обучение в Академията на МВР за нуждите на МО в специалност „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“. Кадрово развитие на жалбоподателката обаче спира след успешното завършване и на нея не ѝ е присвоено офицерско звание. Въпреки неколкостепенните рапорти тя не е назначена на подходяща офицерска длъжност независимо от съществуващите ваканции в служба „Военна полиция и Военно контраразузнаване“. По тези причини жалбоподателката счита, че срещу нея е извършен акт на дискриминация от директор на Служба „Военна полиция“ по признаците „пол“ и „образование“.

Свидетелските показания в хода на проучването доказват по безспорен начин, че жалбоподателката се е справяла безупречно с изпълнението на служебните си задължения и възложените задачи, при това не по-лошо от своите колеги мъже. Безспорно се установява също, че за разлика от своите колеги мъже жалбоподателката е третирана по-неблагоприятно, като след завършването ѝ е възпрепятствано нейното развитие в професионален план, защото не е произведена в офицерско звание и не е назначена на офицерска длъжност като тях. При така установените факти решаващият състав е приел за установено, че извършената дискриминация по признаците пол и образование по отношение на засегнатото лице от страна на служител на органа по назначаването са станали причина за нарушаване на правото за професионално израстване и израстване в длъжност и ранг на жалбоподателката (нарушена е разпоредбата на чл. 15, ал. 1 от ЗЗДискр. и норми на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените на ООН), защото не са приложени еднакви критерии оценка и назначаване между жените и мъжете в службата.

Решаващият състав е дал на ответната страна предписание за преустановяване на неравното третиране на служителите на основание техния пол и образование и е наложил глоба на извършителя на установените нарушения.

Последният случай, както и решения на други състави на комисията, дават основание да се приеме, че установените в практиката на международни органи за защита на правата на човека тенденции във връзка с неблагоприятното третиране на жените са характерни и за българското общество. Те говорят за невидимия, т.нар. „стъклен таван“, подгържан от наложените в обществото стереотипи, който често води до дискриминация на жените и пречи за тяхното професионално развитие и реализация при упражняване правото на труд в различните сфери на дейност на обществото. Не може обаче да не се отчете и фактът, че макар и не като правило, а все още в порядъка на изключенията, но пред комисията се предявяват оплаквания за неравно третиране на жените при достъп до професионално израстване и дори за заемане на длъжности от т.нар. „мъжки“ професии, което означава, че създадените механизми дават възможност и се използват за преодоляване на дискриминацията по признака пол.

През 2010 г. продължава тенденцията в КЗД все по-често да постъпват жалби и сигнали, насочени срещу различни разпоредби от действащи закони и подзаконови нормативни актове, като прави впечатление разнородността в равнището и обхвата на сочените като несъответстващи на антидискриминационното законодателство правни норми. В тази връзка следва да се посочи, че не са малко на брой случаите, в които е установено наличието на неравно третиране по повече от един признак при прилагането и формулирането на норми, принадлежащи към действащото обективно право.

Така например въз основа на подадена жалба разширен състав на комисията е констатира с решение № 179/2010 г. по преписка № 255/2009 г., че чрез въведеното ограничение в „Списък на диетични храни за специални медицински цели на НЗОК“ (стойността на които се заплаща напълно или частично от НЗОК) за ползване на тези храни само от лица до 18-годишна възраст, ответната страна

– НЗОК, считано от 01.06.2009 г., е създава предпоставка за извършване на пряка дискриминация по признаците „възраст“ и „имууществено състояние“ спрямо лицата, страдащи от болестта „Хиперамиемия“ над 18 години. Съобразявайки се със здравното състояние и нужди на конкретната рискова група и с цел предотвратяване на установеното нарушение съставът е дал задължителни предписания и препоръки до компетентните органи.

По аналогичен случай разширен състав на комисията се е произнесъл с решение № 268/2010 г. по преписка № 85/2010 г., с което също е установено, че с въведеното ограничение в „Списък на диетични храни за специални медицински цели на НЗОК“, е създадена предпоставка за проява на пряка дискриминация по признак „възраст“ и е осъществена дискриминация под формата на „тормоз“ по признак „имууществено състояние“ по отношение на лицата, страдащи от рядката болест „Фенилкетонурия“.

Неравното третиране и извършване на многожествена дискриминация е установено спрямо група лица с решение № 143/2010 г. по преписка № 178/2009 г., с което решаващият разширен състав на комисията е установил, че задълженият субект Министерство на здравеопазването, като не е осигурило за периода от 23.02.2009 г. до 09.02.2010 г. лекарствения продукт Suprenil (D-Penicilamine) за пациентите с болест на Уилсон, е извършило пряка многожествена дискриминация по признаците „човешки геном“ и „увреждане“ спрямо жалбоподателя по преписката и лицата, страдащи от тази болест, и за допуснатото нарушение по отношение на жалбоподателя е наложена глоба в минимален размер на министъра на здравеопазването в процесния период.

Както е установено с решение на разширен състав на комисията неблагоприятното третиране с нормативен акт от ранга на закон е станало причина за ограничаване на правата на група лица до заетост и причина за установяване на многожествена дискриминация по признак обществено положение и образование

С решение № 167/2010 г. по преписка № 59/2009 г. разширен състав на комисията е разгледал оплакванията на четиринадесет лекари, заемащи длъжностите директор на НЗОК и

директори на районни здравноосигурителни каси (РЗОК), които считат, че разпоредбата на чл. 21 във връзка с чл. 3, т. 19 и чл. 9, ал. 2 от Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси (ЗПРКИ), поставя ограничения за свободното упражняване от тях на дейност или професия и въвежда пряка дискриминация по признаците „образование“, „лично положение“ и „обществено положение“. Решаващият състав, след като е извършил подробен анализ на сочените разпоредби на закона (в техния първоначален вариант преди изменението им), е приел за установено, че нормата въвежда ограничение и директорът на НЗОК, който е с медицинско образование и лекар по професия, предвид контролните и разпоредителните му функции в сферата на изразходване на публичните финанси за здравеопазване за цялата страна, след напускането на длъжността в рамките на 12 месеца не би могъл да работи дори като редови лекар в което и да е лечебно заведение на територията на Република България, като на същото ограничение са подложени и директорите на РЗОК. Проведеният сравнителен анализ на изменената разпоредба на чл. 21, ал. 1 от ЗПРКИ (обнародвана в ДВ, бр. 26 от 2009 г.), която е в сила от 31.03.2009 г., е дал основание на състава да приеме, че разликата се състои само в отпадане на абсолютната забрана за сключване на каквито и да е трудови или други договори, но са позволени само договори за изпълнение на длъжности, които нямат ръководни или контролни функции и следователно след изменението жалбоподателите биха могли да сключват само договори за изпълнителски функции и да работят единствено като редови лекари в лечебните заведения, по отношение на които в последните 12 месеца са вземали решения.

Конституираната ответна страна Министерски съвет на Република България и заинтересуваните страни Народно събрание на Република България и Министерство на правосъдието не са изразили становище по поддържаното оплакване за дискриминация от жалбоподателите и след изменението на разпоредбата на чл. 21, ал. 1 от ЗПРКИ, като намират, че с изменението, което е в сила от 31.03.2009 г., поставеният с жалбата въпрос е разрешен.

При така установените факти по преписката разширеният петчленен състав на коми-

сията е приел, че въпреки изменението на разпоредбата на чл. 21, ал. 1 от ЗПРКИ, в сила от 31.03.2009г., оставащото ограничение за сключване на договори за изпълнение на ръководни или контролни функции за лицата, заемащи публични длъжности, в частност директор на НЗОК или директор на РЗОК, се явява дискриминация по признак обществено положение и образование, която не е позволена от ЗЗДискр. и представлява по отношение на жалбоподателите пряка множествена дискриминация.

С оглед преустановяване на установеното нарушение и ограничаване на вредните му последици съставът е дал задължително предписание на министъра на правосъдието за изработване и внасяне в Министерски съвет на законопроект за изменение на ЗПРКИ, с който да не се позволява прилагането на дискриминационното ограничение, установено с настоящото решение, спрямо директора на НЗОК и директорите на РЗОК, встъпили в тези длъжности преди влизането в сила на ЗПРКИ и напуснали или предстои да напуснат тези длъжности при действието на ЗПРКИ.

Наред с това на Министерски съвет е дадена препоръка да приеме и внесе за разглеждане законопроект за изменение на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси, а на Народното събрание на Република България е дадена препоръка да приеме такъв закон за изменение, с който да не се позволи прилагането на дискриминационното ограничение спрямо директора на НЗОК и директорите на РЗОК, встъпили в тези длъжности преди влизането в сила на ЗПРКИ.

1.1.7. АД ХОК заседателен състав

В съответствие с чл. 11, ал. 4 на Глава трета – Заседателни състави от Правилата за производство пред Комисията за защита от дискриминация председателят на комисията при необходимост може да променя постоянните състави, да разпорежи заместване в други състави и да създава заседателни състави ад хок.

През 2010 г. ад хок заседателен състав на комисията е постановил 5 решения по 4 образувани преписки, две от които са образувани с доклад за самосезиране. Образованите преписки са с твърдения и оплаквания за

дискриминация по признаците „увреждане“, на „етническа и расова основа“, „пол“ и „сексуален тормоз“, като ад хок заседателен състав е установил в 1 случай извършването на тормоз и пряка дискриминация по признак „увреждане“ и в 1 случай извършване на тормоз и непряка дискриминация на „етническа и расова основа“.

Съставът е оставил без уважение колективна жалба за дискриминация по признак „пол“ и е прекратил производството по преписката за „сексуален тормоз“, тъй като за същото деяние е ангажирана отговорността на ответната страна в наказателно производство.

С постановените 3 решения по същество решаващият състав, след като е установил извършването на дискриминация, е наложил две глоби и постановил две предписания за прекратяване на установените нарушения.

Широкият достъп до информационното общество и стремителното развитие на нови средства за електронна комуникация поставят нови предизвикателства и изискват адекватно регулиране. Правото на равно третиране изисква да бъде намерен необходимият баланс в съвременното демократично общество между две основни групи човешки права – правото на свободно изразяване на

убеждения и разпространение на информация и правото на чест и достойнство на всеки отделен човек. Във връзка с достъпа и предоставянето на стоки и услуги чрез електронните средства за масова информация от различни заседателни състави на комисията са установени случаи на нарушения по признак етническа принадлежност и раса, които както и изложения по-долу са показател за необходимостта от създаване на адекватни бариери пред нетолерантността.

С решение № 267/2010 г. по преписка № 224/2009 г. ад хок заседателен състав е разгледал случай, в който търговско дружество, което в рамките на своя предмет на дейност е предоставяло електронни услуги, изразяващи се в отразяване на новини и възможност за регистрирани потребители да публикуват коментарите си под тях, е допуснало нарушение на ЗЗДискр. и е създавало потенциална възможност за неограничен достъп на голям брой лица до сайт с дискриминационни коментари и изявления. Решаващият състав е установил, че дружеството ответник, като не е предприело мерки за отстраняването на тези от тях, които имат унижително и подигравателно дискриминационно съдържание и призовават към омраза, вражда и насилие срещу личността в зависимост от нейната

Ад хок заседателен състав

принадлежност към отделна раса, етнос или група, идентифицирана по убеждение, е допуснало при упражняването на предмета на дейност на дружеството извършването на тормоз на расова и етническа основа при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията на Република България права и свободи на личността.

За установеното нарушение при инициране на информация и предоставянето ѝ чрез интернет на дружеството е наложена имуществена санкция. За предотвратяване и преустановяване на нарушенията е дадено задължително предписание на изпълнителния директор в качеството му на орган на управление на дружеството да предприеме необходимите мерки от договорно, техническо и организационно естество, за да не допуска нарушения на ЗЗДискр. при упражняването на предмета на дейност на дружеството.

Прояви на нетолерантност са установени в практиката на комисията не само на основата на расовата и етническата принадлежност на лицата. С постановеното решение № 259/2010 г. по преписка № 110/2009 г. ад хок заседателен състав е разгледал жалба за тормоз и виктимизация на лица с увреждания по оплакване срещу лице, принадлежащо към религиозна организация. Съставът на комисията защитава принципната позиция, че в съответствие с Конституцията на Република България всички религии са отделени от държавата, което означава, че всички религии са длъжни да спазват светските закони.

Производството е образувано по жалба на лице със 100 на сто трайно намалена работоспособност, което се придвижва в инвалидна количка и съобщава, че през месец юли 2008 г. той посетил манастир в рамките на българо-финландската група по Програма за младежки обмен между България и Финландия. На молбата някой да разведе групата из манастирската обител, се е отзовал млад свещеник. Докато разказвал на групата за историята на манастира, той бил прекъснат от възрастен мъж в расо, който е носил в ръката си дървена пръчка. Жалбоподателят твърди, че този мъж е „пернал през краката и грубо е изръмжал на младия монах „Бягай от тук, нямаш работа с тия. Имаш к'во друго да правиш“. След това младият свещеник се извинил и напуснал групата, а възрастният с широк

замах на ръцете към всички ги е подканил да напуснат и се прибрал във вътрешното помещение на обителта. Жалбоподателят посочва, че след това грубо прекъсване и буквално изгонване на групата, той все пак е решил да продължи и да влезе във вътрешното помещение, за да се помоли пред чудотворната икона на манастира, за което му е помогнала неговата майка, която го е придружавала.

Докато жалбоподателят се молил, отново се появил същият възрастен монах, който се оказал изгумен на манастира, и тропайки с тоягата по краката си, казал на майката: „Колелетата вън! Бързо, бързо, бързо. Махай го тоя с това колело от тук“, като посочил с ръка към изхода.

В този момент към жалбоподателят и майка му се присъединила преводачката на групата, която попитала защо манастирът не е пригоден за хора с увреждания, който въпрос изгумената посрещнал с гняв и викове: „Какво искате вие бе, ще ви пригаждаме ние! Това е паметник на културата, такива даже нямат право да влизат тук! Обърнете се към Министерски съвет, към парламента, към когото искате. Аз тук на вас нищо няма да ви пригаждам!“. С тези думи и чести потупвания със сопата си изгуменият ги изгонил навън.

Жалбоподателят споделя, че се почувствал обиден, омърсен и засегнат, тъй като това според него е било последното място, където е очаквал такава проява на жестокост. Според жалбата, майката на жалбоподателя се обърнала тогава към изгумената с думите: „Извинете, съжалявам много, но аз щях да бъда много щастлива, ако синът ми бе влязъл с колело, както вие казахте, и го бяхте изгонили за това, а не защото е с инвалидна количка, което според вас е грех“. Жалбоподателят също попитал: „И какво, според теб аз съм грешник, защото съм на количка ли?! ... Аз нямам право да се моля пред икона?!“, при което изгуменият за първи път го погледнал и заявил: „Еми явно изплащаш чужди грехове, щом си така“, след което отново е подвикнал на всички: „Айде всички вън. Вън, вън, вън. Марш, нямате място тук. Отвън на вратата си пише. Има забрана за такива като вас. Айде марш!“. Свещеникът не пожелал да си каже името и длъжността, а жалбоподателят заявява, че всички посетители са били потресени от тази случка.

Заседателният състав, след като е разпитал в хода на производството редица свидетел-

ли, посочени от конституираните страни по преписката, както и независими, които са заявили желанието си да дадат показания, след като са разбрали от медиите за провежданото пред комисията производство, е приел, че събраните гласни доказателства потвърждават изнесеното в жалбата. Решаващият състав е приел за безспорно установено, че ответната страна – игуменът на манастира, с поведението си и чрез насочените към жалбоподателя думи: „Махай го тоя с това колело от тук! Колелетата вън!“ е накарал достойнството му и е създал враждебна, обидна и застрашителна среда за него като лице с увреждане, с което е осъществил дискриминация под формата на тормоз на основата на признак „увреждане“.

Съставът е приел също, че манастирът представлява публично място по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр., защото се посещава от неограничен брой граждани, а тъй като страните не спорят по факта, че манастирът не е достъпен за лица с увреждания, следва да се приеме за установено, че обителта, в лицето на игумена на манастира, е допуснала и извършването на нарушение на чл. 5 от ЗЗДискр., като не е осигурила достъпна архитектурна среда за лица с увреждания.

За така установените нарушения на закона и извършена дискриминация решаващият състав, след като е преценил, че ответната страна извършва нарушение за първи път, е наложил глоба в минимален размер, като е дал задължително предписание за предприемане на конкретни мерки с оглед пригодяване на архитектурната среда към нуждите на хората с увреждания с оглед на нейната достъпност.

1.2. Медиация в производствата пред Комисията за защита от дискриминация

Един от приоритетите на КЗД за 2010 година беше въвеждането на медиацията като алтернативен способ за решаване на споровете.

Може да се отчете, че това е изпълнено. През изтеклата година започна прилагането на медиационната процедура в дейността на комисията. В редица преписки е предложено на страните да използват медиацията като средство за решаване на спора си извън производството пред КЗД. В три от тях стра-

ните са приели и е проведена процедура съгласно изискванията на Закона за медиация. Така например медиацията по образуваната преписка № 89/2010 г. между физическото лице жалбоподател и Национална агенция по приходите (НАП) е приключила успешно, като е постигнато споразумение в една сесия. По преписка № 91/2010 г. обаче между физическото лице жалбоподател, жител на село от област Вудин, и ответната страна – кмет на същото село, медиацията е звършила без успех. По преписка № 290/2009 г. между физическото лице жалбоподател и конституираните като страни по преписката електро-разпределително дружество и ДКЕВР, въпреки проведените две сесии, медиацията е била прекратена, без да бъде постигнато споразумение. Следва да се отбележи, че медиацията е била проведена безплатно от служител на КЗД в качеството му на медиатор, вписан в Единния регистър на медиаторите при Министерство на правосъдието.

Проведените медиации са добро начало за прилагането на този интелигентен и най-вече бърз способ за решаване на споровете и следва да продължи и през следваща година.

1.3. Установяване на съответствието на действащи нормативни актове и законопроекти с принципа за равно третиране

Договорът за създаване на Европейска общност (ДСЕО), по който Република България е страна в съответствие с чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България, представлява международен договор. С ратифицирането му на основание чл. 85, ал. 2 от Конституцията е възприето наднационалното, пряко и универсално действие на разпоредбите на ДСЕО по отношение на Република България. Според чл. 13 от този договор на Европейската комисия са предоставени правомощия за предприемане на необходимите мерки за борба с всяка дискриминация, основана на пол, раса или етнически произход, на религия или убеждения, на недъг, възраст или сексуална ориентация, отразявани предимно в актове на вторичното право под формата на директиви, които се приемат от СЕ и Европейския парламент.

След влизането в сила на Договора за присъединяването на България и Румъния към Ев-

ропейския съюз (ЕС) на 01.01.2007 г., съгласно чл. 2, § 1 България става страна по учредителните договори на ЕС. В съответствие с изискванията на чл. 2 от Акта за присъединяване относно условията за присъединяване на Република България и Румъния, от датата на присъединяване разпоредбите на учредителните договори и актовете, които са приети от институциите преди присъединяването, са задължителни за България и Румъния. Те се прилагат в тези държави при условията, предвидени в тези договори. С чл. 52 и чл. 53 от Акта за присъединяване се регламентира, че при присъединяването България и Румъния се считат за адресати на директивите и решенията по смисъла на чл. 249 от Договора за ЕО и следва да предприемат необходимите мерки, за да се съобразят от датата на присъединяване с разпоредбите им.

Следователно, безспорно е задължението на страна член на ЕО, каквато е и Република България, да прилага пряко тези норми на общностното право, които в конкретния случай имат предимство пред противоречащите му норми на вътрешното право. Съществена част от действащото право, пряко приложимо на територията на страната, стават и разпоредбите на вторичното общностно право съобразно правилата за тяхното приложение.

Ефективното прилагане на принципа за равенство изисква адекватна юридическа защита. С чл. 13 от Директива 2000/43/ЕО за расовото равенство в общностното право на ЕО, държавите членки бяха задължени да посочват орган или органи за насърчаване на равното третиране на всички лица без дискриминация, като следваше да гарантират, че компетенциите на тези органи включват:

- провеждане на независими проучвания относно дискриминация;
- публикуване на независими доклади и изготвяне на препоръки по всички въпроси, които се отнасят до такъв вид дискриминация.

Съгласно определените компетенции в чл. 40, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗДискр. Комисията за защита от дискриминация е този независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите, който осъществява контрол по прилагането

и спазването на ЗЗДискр. или други закони, уреждащи равенство в третирането.

В рамките на делегираната специална компетентност на този орган законодателят е предвидил редица правомощия, съответстващи на предоставената му от закона специфична юрисдикция. Тези правомощия са разписани в чл. 47 от ЗЗДискр., в т. 6 и т. 8, в които е предвидено правото на комисията да прави предложения и препоръки до държавните и общинските органи за преустановяване на дискриминационни практики и за отмяна на техни актове, издадени в нарушение на този или други закони, уреждащи равенство в третирането, а също така да дава становища по проекти на нормативни актове за съответствието им със законодателството за предотвратяване на дискриминацията, както и препоръки за приемане, отменяне, изменение и допълнение на нормативни актове, както и „препоръки по всички въпроси, свързани с дискриминацията“ (т.11).

От гореизложеното следва, че при осъществяване на правомощията си по чл. 40 от ЗЗДискр. за осъществяване на контрол по прилагането и спазването на ЗЗДискр. или други закони, уреждащи равенство в третирането, след 01.01.2007 г. КЗД следва да се съобразява и с тези разпоредби на общностното право, които имат пряко действие на територията на страната.

Няма съмнение, че в съответствие с разпоредбата на чл. 14, ал. 1 от Директива 2000/43/ЕО за расовото равенство, на чл. 16, ал. 1 от Директива 2000/78/ЕО, на чл. 23, а) и б) от Директива 2006/54/ЕО и чл. 13, а) и б) от Директива 2004/113/ЕО на преценка подлежат всички закони, подзаконови актове и административни разпоредби, които *prima facie* противоречат на принципа за равно третиране. Както в съответствие с изискванията на общностното право, така и съгласно националното право на Република България, те следва да представляват обективно обосновани, пропорционални мерки, които съгласно определението на чл. 7 от ЗЗДискр. не представляват дискриминация.

1.3.1. Препоръки на специализирани състави на Комисията за защита от дискриминация до държавни и общински органи за приемане, отменяне, изменение и допълнение на нормативни актове

В изпълнение на възложените по чл. 47, т. 6 и т. 8 от ЗЗДискр. компетенции специализирани и разширени състави на Комисията за защита от дискриминация са постановили следните препоръки до държавните и общински органи за приемане, отменяне, изменение и допълнение на нормативни актове поради несъответствието им с националните и международноправните норми за равно третиране:

ПРЕПОРЪКА до Народно събрание и Министерски съвет за изменение на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси

С решение № 167/2010 г. № 59/09 петчленен разширен заседателен състав на КЗД е разгледал жалба срещу разпоредбата на чл. 21 от Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси (ЗПРКИ) на четиринадесет лекари, заемащи длъжностите директор на Национална здравноосигурителна каса (НЗОК) и директори на Районни здравноосигурителни каси (РЗОК), които считат, че разпоредбата на закона поставя ограничения за свободното упражняване от тях на дейност или професия и въвежда пряка дискриминация по признаците „образование“, „лично положение“ и „обществено положение“.

Решаващият състав е установил, че процесната законова разпоредба на чл. 21, ал. 1 от ЗПРКИ, както в редакцията ѝ от 31.10.2008 г., така и след изменението ѝ, публикувано в хода на производството в ДВ, бр. 26 от 2009 г. и влизащо в сила от 31.03.2009 г., представлява по отношение на жалбоподателите пряка множествена дискриминация по признаците „обществено положение“ и „образование“. Разпоредбата нарушава забраната за дискриминация и създава ограничение за заемащите публични длъжности директор на НЗОК и директор на РЗОК да сключват договори за изпълнение на ръководни или контролни функции за срок от 12 месеца в търговски дружества и кооперации, по отношение на които през последната година на заемане на публичната длъжност са изпълнявали правомощия или задълженията. Дефакто им се разрешава единствено да сключват договори за изпълнителски функции и да работят единствено като редови лекари.

С цел недопускане на дискриминация и възстановяване на равното третиране петчленен разширен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. на Министерския съвет да приеме и внесе за разглеждане в Народното събрание законопроект за изменение на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси, с който да не се позволява прилагането на дискриминационното ограничение спрямо директора на НЗОК и директорите на РЗОК, встъпили в тези длъжности преди влизането в сила на ЗПРКИ, които са напуснали или им предстои да напуснат тези длъжности при действието на ЗПРКИ.

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. на Народното събрание да приеме закон за изменение на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси, с който да не се позволява прилагането на дискриминационното ограничение спрямо директора на НЗОК и директорите на РЗОК, встъпили в тези длъжности преди влизането в сила на ЗПРКИ, които са напуснали или им предстои да напуснат тези длъжности при действието на ЗПРКИ.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет по проект за Закон за училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, одобрен с Решение № 205 на МС на 30.03.2009 г., внесен в 40-то НС на 30.03.2009 г.

С решение № 24/2010 г. петчленен разширен заседателен състав е разгледал колективна жалба на инициативен комитет на родители на деца, обучаващи се или желаещи да започнат обучение в 99 ОБУ, Сдружение на родители на деца с ДЦП „Св. София, Вяра, Надежда и Любов“ и учителски колектив на 99 основно болнично училище „Проф. Василка Томова“ за защита от нарушаване в бъдеще правото на равно третиране при упражняване правото на образование поради „увреждане“ и правото на труд чрез приемане на § 10 от проект за Закон за училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (ЗУОПВП), с който се предвижда закриване на съществуващите „болнични училища“.

Решаващият състав е установил, че жалбоподателите са претърпели и претърпяват основателен страх и тревога от приемането на

§ 10 от проекта за ЗУОПВП и че с приемането му ще се създаде нежелана и застрашителна среда за децата със специални образователни потребности (СОП) и техните родители. Съставът подчертава, че чрез закриването на съществуващите „болнични училища“ се застрашава правото на децата със СОП на равно третиране при упражняване на основните човешки права и законни интереси, на първо място, правото на живот, свързан със здравето на децата, страдащи от хронични заболявания или тежки увреждания, на второ място, правото на достъп до качествено образование на деца със СОП поради увреждане, което да отговаря на общообразователните държавни изисквания, и на трето място – правото на труд и трудова заетост на родителите на деца със СОП.

След подробен анализ съставът е постановил, че закриването на „болничните училища“ и преминаване към неприсъствена форма на обучение, предвидена в чл. 103 от законопроекта, би било нарушение на чл. 17, т. 2 от Европейската социална харта (ревизирана) и чл. Е от хартата по отношение на децата с увреждания и неравното им третиране при достъп до образование.

Въз основа на горните изводи и с цел преговортвяване и недопускане на дискриминация по отношение на децата със СОП петчленен разширен състав на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр.:

ПРЕПОРЪЧВА на Министерски съвет да се запознае с направените фактически и правни констатации от Комисията за защита от дискриминация по повод потърсената от нея защита на застрашени права, с жалбоподатели: инициативен комитет на родители на деца, обучаващи се или желаещи да започнат обучение в 99 ОБУ „Проф. Василка Томова“, Сдружение на родители на деца с ДЦП „Св. София - Вяра, Надежда и Любов“ и учителски колектив на 99 ОБУ „Проф. Василка Томова“, и отчете тяхната тревожност и висока степен на значимост по отношение равното третиране на деца със специални образователни потребности в зависимост от конкретните диагнози на заболяване.

ПРЕПОРЪЧВА на Министерския съвет да осигури адекватна държавна закрила при упраж-

няване правото на образование на деца със СОП, за да не се допусне дискриминация спрямо тези деца в училищна възраст и техните родители при упражняване правото на труд, както и да гарантира безпрепятствен достъп до качествено образование и адекватно обучение на деца със специални образователни потребности, намиращи се в неравностойно положение поради хронични заболявания или тежки и множествени увреждания от първия ген на тяхното диагностициране, което е гаранция за бъдещото им социално интегриране в обществото и равни възможности за участие в общественния живот.

ПРЕПОРЪЧВА на Министерския съвет да съобрази дадените препоръки на българското правителство от Европейския комитет по социални права към Съвета на Европа по колективна жалба срещу правителството на България по делото MDAC срещу България, които сочат основните стъпки, за да бъде изпълнено решението за спазване на международните стандарти за образование и разпоредбите на чл. 17 от Европейската социална харта (ревизирана) и чл. Е от хартата, ратифицирани от българското правителство през 2000 г.:

■ да се измени Законът за народната просвета (и относимите подзаконови разпоредби), като се предвиди изрично, че приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование; да се приеме, че приобщаващото образование изисква допълнителни ресурси;

■ да се обединят всички образователни звена в единна училищна система, подчинена на Министерство на образованието, младежта и науката; да се обединят бюджетите и администрациите на специалните и общообразователни училища; да се гарантира, че училищата и учебните програми са пригодени и достъпни за всички деца, включително за децата със СОП;

■ да се започне диалог и да се изгради партньорство с граждански инициативи и организации, работещи в областта на грижата за децата, така че да могат да вземат участие в планирането, осъществяването и наблюдението върху образованието на децата с увреждания;

■ да се създаде и използва подходяща система за събиране на данни, която да отчита броя на децата с увреждания (по възраст, пол

и вид увреждане), които посещават общообразователни училища, специални училища или се обучават в домовете и в средна образователна степен; да се събират статистически данни относно видовете институции и образователни програми, по които се обучават децата, настанени в домовете;

■ да се гарантира, че МОМН разпределя адекватни средства за осигуряване на правото на образование на децата с увреждания;

■ да се създаде система за наблюдение върху институциите за деца, която отблизо да следи за правото на образование на децата с увреждания; наблюдението да включва равно участие на граждански организации; да се гарантира пълният набор от човешки права на децата;

■ да се внесе предложение в Народното събрание за приемане на изрична забрана за дискриминация по признак „увреждане“ в Закона за народната просвета.

В случай на законодателна инициатива, касаеща образованието на деца със СОП, Министерски съвет да съгласува законопроекта с Комисията за защита от дискриминация като компетентен независим държавен орган по равнопоставеност да дава становища за съответствието на нормативните актове със законодателството за предотвратяване на дискриминация по силата на чл. 47, т. 8 от Закон за защита от дискриминация.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет за отмяна на нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от Закона за Министерство на вътрешните работи (ЗМВР)

С решение № 110/2010 г. по препуска № 126/09 г. петчленен разширен състав на КЗД е разгледал жалбите на трима бивши служители на МВР, които считат, че министърът на вътрешните работи, като ги освобождава от длъжност, прекратявайки служебното правоотношение на основание чл. 245, ал. 1, т. 13 от ЗМВР поради придобито право на пенсия при условията на чл. 69 от КСО, е извършил неравно третиране и множествена дискриминация по признаците „възраст“ и „лично положение“.

Петчленен разширен заседателен състав след подробен анализ на съответствието на нормите от ЗМВР с принципите за равно

третиране е приел за установено, че нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от ЗМВР представя непряка дискриминация като вид акт по смисъла на ЗЗДискр. и Директива 2000/78/ЕО. Отделно решаващият състав е установил, че по отношение на жалбоподателите – бивши държавни служители на МВР, е извършена пряка дискриминация на основата на „възраст“ и „лично положение“. Това е станало чрез уволнение от органа по назначаването на основание чл. 245, ал. 1 т. 13 от ЗМВР поради придобито право на пенсия при условията на чл. 69, ал. 2 КСО преди да навършат 60 години пенсионна възраст, в сравнение с работещи служители в МВР, намиращи се в сходни/еднакви условия за пенсиониране, на които са, или ще бъдат прекратени служебните правоотношения на основание чл. 245, ал. 1, т. 1 при достигане на пределна пенсионна възраст, регламентирана в чл. 245, ал. 1, т. 1 ЗМВР. С това действие са засегнати чрез неравно третиране правата на жалбоподателите за упражняване на служебна дейност, получаване на доходи от служебно правоотношение, упражняване на субективното право на пенсия в пълен размер на обезщетението, поради навършена пенсионна възраст и осигурителен стаж.

Въз основа на установеното несъответствие на законовата норма с принципа за равно третиране и с цел преустановяване на нарушението петчленен разширен състав

ПРЕПОРЪЧВА на Министерския съвет да предприеме необходимите действия по изготвяне на законопроект и внасянето му със съответните мотиви в Народното събрание за отмяна на нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от ЗМВР като противоречаща на основополагащия принцип за равно третиране и на принципа за пропорционалност между използваните средства и преследваната цел (чл. 6 (1) Директива 2000/78/ЕО).

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет за отмяна на нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от Закона за Министерство на вътрешните работи

С решение № 249/2010 г. пети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба за дискриминация по признак възраст на пенсиониран служител на МВР. Съставът е установил, че нормата на чл. 245, ал. 1, т.

13 ЗМВР представлява непряка дискриминация като вид акт по смисъла на 33Дискр. и Директива 2000/78/ЕО, а органът по назначаването е извършил пряка дискриминация на основата на признак „възраст“ спрямо жалбоподателя, чрез „уволнение“ по чл. 245, ал. 1 т. 13 В ЗМВР поради придобито право на пенсия при условията на чл. 69 от КСО преди да навърши 60 години пенсионна възраст, в сравнение с работещи служители в МВР, намиращи се в сходни/еднакви условия за пенсиониране, с което са засегнати чрез неравно третиране правата за упражняване на служебна дейност, получаване на доходи от служебно правоотношение, упражняване на субективното право на пенсия в пълен размер на обезщетението поради навършена пенсионна възраст и осигурителен стаж.

Въз основа на установеното несъответствие на законовата норма с принципа за равно третиране и с цел преустановяване на нарушенията пети специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на Министерски съвет да предприеме необходимите действия по изготвяне на законопроект и внасянето му със съответните мотиви в Народното събрание за отмяна на нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от ЗМВР като противоречаща на основополагащия принцип за равно третиране и принципа за пропорционалност между използваните средства и преследваната цел (чл. 6 (1) Директива 2000/78/ЕО).

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет за отмяна на нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от Закона за Министерство на вътрешните работи

С решение № 273/2010 г. пети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалбите за дискриминация по признак възраст на трима пенсионирани служители на МВР. Съставът е установил, че нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 ЗМВР представлява непряка дискриминация като вид акт по смисъла на 33Дискр. и Директива 2000/78/ЕО, а органът по назначаването е извършил пряка дискриминация на основата на признак „възраст“ спрямо жалбоподателите, чрез „уволнение“ по чл. 245, ал. 1 т. 13 В ЗМВР поради придобито право на пенсия при условията на чл. 69 от КСО

преди да навършат 60 годишна пенсионна възраст, в сравнение с работещи служители в МВР, намиращи се в сходни/еднакви условия за пенсиониране, с което са засегнати чрез неравно третиране правата им за упражняване на служебна дейност, получаване на доходи от служебно правоотношение, упражняване на субективното право на пенсия в пълен размер на обезщетението поради навършена пенсионна възраст и осигурителен стаж.

Въз основа на установеното несъответствие на законовата норма с принципа за равно третиране и с цел преустановяване на нарушенията пети специализиран постоянен заседателен състав на основание чл. 47, т.8 от Закон за защита от дискриминация

ПРЕПОРЪЧВА на министъра на вътрешните работи и на Министерски съвет да предприемат необходимите действия по изготвяне на законопроект и внасянето му в Народното събрание за отмяна на нормата на чл. 245, ал. 1, т. 13 от ЗМВР в частта „по инициатива на органа по назначаването“ като противоречаща на основополагащия принцип за равно третиране без оглед на „възрастта“ и принципа за пропорционалност между използваните средства и преследваната цел съгласно чл. 6 (1) Директива 2000/78/ЕО на съвета за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, стр. 16), като ефективна правна защита и гаранция на правото на равно третиране по отношение на субективното право на пенсия на служителя, като закрила срещу преждевременно пенсиониране. Да приеме действия по изготвяне на списък за разликите в третирането, които да бъдат оправдани с оглед законосъобразната цел в полицията да се наемат и да останат на работа лица, които имат изискваните способности да изпълняват кръга от задължения, свързани с поддържане на оперативния капацитет на полицейските служби съобразно Директива 2000/43/ЕО от 29 юни 2000 г.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет и Министерство на здравеопазването за създаване на организация в здравната сфера и секторното законодателство и уточняване на нормативната уредба за лечението на пациентите с фенилкетонурия над 18-годишна възраст

С решение № 268/2010г. петчленен разширен заседателен състав на КЗД е разгледал жалба на председател на УС на „Сдружение на родители на деца, страдащи от фенилкетонурия, други наследствени и обменни заболявания“ срещу Министерство на здравеопазването и НЗОК с оплакване за дискриминация по признак възраст и увреждане чрез въведените ограничения в „Списък на диетични храни за специални медицински цели на НЗОК“ за ползването им само от лица до 18-годишна възраст, стойността на които се заплаща напълно или частично от НЗОК.

Петчленен разширен заседателен състав, след подробен анализ с помощта на експерти на нуждите от лечение на лицата от посочените възрастови групи и установените от НЗОК за тях облекчения е приел за установено, че с въведеното ограничение в „Списък на диетични храни за специални медицински цели на НЗОК“, е създадена предпоставка за проява на пряка дискриминация по признак „възраст“ и е осъществена дискриминация под формата на „тормоз“ по признак „имуществено състояние“ по отношение на лицата, страдащи от рядката болест фенилкетонурия.

С цел преустановяване на неравното третиране и предприемане на необходимите мерки за изравняване на възможностите на засегнатите лица петчленен разширен заседателен състав в израз на превантивната си функция по чл. 40, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация и на горните основания,

ПРЕПОРЪЧВА на министъра на здравеопазването на Република България да предприеме приоритетно мерките по чл. 10 и чл. 11, ал. 1 от ЗЗДискр. за уточняване на нормативната уредба, на базата на която да се извършва лечението на пациентите с фенилкетонурия в България, над 18-годишна възраст, така, както е сторено за такива пациенти, страдащи от диабет и от рядката „Болест на Гоше“.

В израз на превантивната си функция по чл. 40, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация и на горните основания съставът изпраща настоящото решение ведно с преписката на министър-председателя на Република България

ПРЕПОРЪКА за предприемане на необходимите мерки съобразно чл. 7, т. 13 и т. 14 от ЗЗДискр., за създаване на организация в здравната сфера и секторното законодател-

ство, съответстваща на нуждата от изравняване във възможностите на пациентите с редки болести в България и в частност – на пациентите с фенилкетонурия с оглед съхраняване на здравето и живота им в параметри, съответстващи на едно нормално и достойно съществуване.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет за изменение на Постановление № 207 на Министерския съвет от 3 октомври 1994 г. за условията за получаване на стипендии от ученици след завършване на основното образование

С решение № 9/2010 трети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба за нарушаване принципа на равно третиране по признак „лично положение“ при прилагането на разпоредбата на чл. 1 от Постановление № 207, според която стипендии и помощи на ученици дневна (присъствена) форма на обучение се отпускат единствено на български граждани ученици в държавните и общинските училища в страната, докато учениците от частните училища не могат да получат стипендия за отличен успех, защото са изключени от посочената разпоредба.

Решаващият състав, след като е установил, че процесната разпоредба води до пряка дискриминация по признак лично положение на учениците от частните училища, защото ги лишава от правото да получават стипендия наравно с останалите ученици, в нарушение на разпоредбите на ЗЗДискр. и нормите на Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието, е приел, че разпоредбите на ПМС № 207/1994, за да съответстват на принципа за равно третиране, следва да бъдат променени, поради което трети специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на Министерския съвет на Република България на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. да измени Постановление № 207 на Министерския съвет от 3 октомври 1994 г. за условията за получаване на стипендии от ученици след завършване на основното образование с цел включване в кръга на правоимащите субекти по чл. 1 учениците от частните училища във връзка с правото им на получаване на стипендия за отличен успех по

чл. 5, ал. 1, т. 3 от Постановление № 207.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет за изменение на разпоредбата на § 6, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО)

С решение № 117/2010 г. трети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалби на четири засегнати лица с оплаквания, че установената горна граница на размера на пенсиите и сваляне на ограничителния режим за лицата, придобиващи правото на пенсия след 01.01.2010 г., създава неравноправие между гражданите, пенсионирани до 01.01.2010 г. и лицата, които ще се пенсионират след 01.01.2010 г. Жалбоподателите считат, че разпоредбата на § 6, ал. 1 от КСО създава неравноправие между гражданите, които търпят вреди от ограничението, и лицата, които са изключени от приложното поле на това ограничение - посочените в ал. 3 на § 6 от КСО - президент и вицепрезидент на Република България, председател на народното събрание, министър-председател и съдия в конституционния съд.

Решаващият състав е посочил, че определянето на максимален размер на пенсията за лицата, пенсионирани се до тази дата, не съответства изцяло на принципа на солидарност, характерен за Държавното обществено осигуряване, тъй като създава възможност определена група лица да получават пенсии над ограничения размер и нарушава справедливия модел на пенсионно осигуряване. С горепосочената разпоредба съставът счита, че гражданите са поставени в различни групи, а формирането на размера на пенсията е в зависимост от определена дата, а не от размера на трудовото възнаграждение и направените осигурителни вноски. Поради въведеното ограничение една група лица ще получават ограничени и еднакви по размер пенсии, а за другата група това ограничение няма да се отнася. Това води до нарушение на принципа за равенство в третирането, защото с нормата се въвежда различно отношение към еднакви случаи без обективно и разумно обосноваване. Горееизложеното е дало основание на състава да постанови, че разпоредбата на § 6, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на КСО представлява непряка дискриминация по смисъла на ЗЗДискр. и нарушава принципа на равно третиране, спрямо лицата,

чийто размер на пенсиите е ограничен от разпоредбата на § 6, ал. 1 от ПЗР на КСО.

При така установените обстоятелства решаващият състав е приел, че разпоредбата на § 6, ал. 1 на Преходните и заключителни разпоредби на КСО представлява непряка дискриминация по смисъла на ЗЗДискр. и доколкото нарушава равенството в третирането, не съответства на принципа за равно третиране, поради което трети специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 8 от Закона за защита от дискриминация на Министерски съвет като субект със законодателна инициатива по смисъла на чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България да предприеме мерки за изменение на разпоредбата на § 6, ал. 1 от КСО с цел недопускане на непряка дискриминация спрямо лицата, чийто размер на пенсиите е ограничен от разпоредбата на § 6, ал. 1 от КСО.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет за законодателни промени в Закона за здравното осигуряване и Закона за държавния бюджет с цел разширяване обхвата на медицинската помощ спрямо наркозависимите, която се заплаща от Националната здравноосигурителна каса

С решение № 122/2010 г. трети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал сигнал за дискриминация по признак „лично положение“ с оплаквания за липса на адекватна законова уредба за справяне с употребата на наркотици, липса на развита институционална мрежа за събиране на информация относно разпространението и оценка на щетите от злоупотребата с наркотични вещества, превенция лечение и рехабилитация на наркозависимите. Претендира се, че предвид на създаваната чрез дрогата зависимост и липсата на адекватни мерки за справяне с нея се засягат правото на живот, правото на зачитане на човешкото достойнство и морал, правото на труд, на достъп до здравни грижи по отношение на наркозависимите и техните семейства.

Решаващият състав, след като е разгледал подробно оплакванията и е съобразил предоставените данни от конституираните ответни страни и приложимото законодател-

ство, е приел, че не е извършено нарушение по признак „лично положение“ и е оставил жалбата без уважение.

Предвид повдигнатите сериозни въпроси за лечение на наркозависимите лица и действителната опасност от засягане правото на живот, правото на зачитане на човешкото достойнство и морал и правото на здравни грижи трети специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. на Министерски съвет, като субект със законодателна инициатива по смисъла на чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България, да предприеме мерки за законодателни промени в Закона за здравното осигуряване и Закона за гържавния бюджет с цел разширяване обхвата на медицинската помощ спрямо наркозависимите, която се заплаща от Националната здравноосигурителна каса. Да бъдат предвидени устойчиви механизми на финансиране с гържавни средства на дейностите в рехабилитационните и дългосрочните резиденциални програми, от тип „Терапевтична общност“, като бъдат изградени и съответни програми подпомагащи лечението на неопиатна зависимост.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет за изменение на подзаконовите нормативни актове, издадени на основание чл. 212, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили (ЗОВС), § 4 от ПЗР на Наредбата за прилагане на единния класификатор за длъжностите в администрацията, чл. 107а, ал. 7 от Кодекса на труда и чл. 67, ал. 2 от Закона за гържавния служител

С решение № 128/2010 г. четвърти специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба на гражданско лице с висше инженерно образование, назначен за ръководител на обособено звено - отоплителната централа във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ - Варна с оплаквания за нарушение на принципа за равно заплащане за равен труд.

Решаващият състав е установил, че работодателят ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ с определянето и изплащането на основно месечно възнаграждение на жалбоподателя за работата му на длъжността ръководител на обособено звено – отоплителна централа, което е по-ниско по размер, в сравнение с това на редни-

ците огняри, кадрови военнослужещи, заети в същото звено, състояние, продължаващо към момента на обявяване на преписката за решаване, е осъществил пряка дискриминация по признак обществено положение.

Отделно съставът е установил, че министърът на отбраната на Република България е осъществил пряка дискриминация по признак обществено положение на работещите в паровата централа цивилни служители на длъжност огняр, които са третираны по-неблагоприятно в сравнение с кадровите военнослужещи – редници огняри и заварчици, тъй като не е изпълнил вменените му задължения по чл. 275, ал. 3 от ЗОВСРБ (отм.) и чл. 297, ал. 3 от ЗОВСРБ, което е довело до определяне и изплащане на по-ниски по размер основни месечни възнаграждения на гражданските лица, независимо от това, че са изпълнявали една и съща работа.

С цел преустановяване на нарушенията на принципа за равно заплащане за равен труд при определянето на възнагражденията на граждански лица и кадрови военнослужещи при изпълнение на еднакви длъжности четвърти специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. на Министерски съвет на Република България да измени подзаконовите нормативни актове, издадени на основание чл. 212, ал. 2 от ЗОВС, § 4 от ПЗР на Наредбата за прилагане на единния класификатор за длъжностите в администрацията, чл. 107а, ал. 7 от КТ и чл. 67, ал. 2 от ЗДСл., така, че тези нормативни актове практически да позволяват прилагането на разпоредбата на чл. 297, ал. 2 от ЗОВСРБ.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет и Министерство на правосъдието за законодателни промени в Наказателния кодекс, които да инкриминират посегателствата срещу личността по „расови подбуди“

С решение № 212/2010 г. първи специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба на гражданин на Нигерия с искане за защита на правото му на равно третиране на основата на признак „раса“ и защита от дискриминация.

Независимо от взетото решение за прекра-

тяване на производството по преписката и изпращането ѝ на прокуратурата съставът след разглеждане на събраните доказателства в този конкретен случай е констатирал необходимостта от адекватно отражение на защитата от престъпления по „расови подбуди“ срещу живота и здравето в наказателно-правните норми, кодифицирани в НК, като изследва и посочва международни и европейски правни актове за борбата с расовата дискриминация и престъпленията против личността по „расови подбуди“.

С оглед привеждането на националното законодателство в съответствие с изискванията на Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация първи специализиран постоянен заседателен състав на основание чл. 47, т. 8, предл. II от Закон за защита от дискриминация

ПРЕПОРЪЧВА на Министерски съвет и на специалното внимание на Министерството на правосъдието да предприемат действия по законодателни промени в Наказателния кодекс, които да инкриминират посегателствата срещу личността по „расови подбуди“ като практическа мярка за премахване на най-тежките форми на расова дискриминация в съответствие с член 5, б) от Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация, приета на Общото събрание на Организацията на обединените нации с резолюция 2106 (XX) от 21.12.1965 г., открита за подписване в Ню Йорк на 07.03.1966 г., влязла в сила от 04.01.1969 г. в съответствие с член 19 на Конвенцията (обн. ДВ. бр. 56 от 10 юли 1992 г., изм. ДВ. бр. 19 от 24 февруари 1995 г.), така че Р. България да гарантира правото на сигурност на личността и ефективна защита от страна на държавата против насилие или телесни повреди, извършени поради расови подбуди.

ПРЕПОРЪКА до Министерски съвет и Министерство на образованието, младежта и науката за изменение на разпоредбата на чл. 10 от Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби (НУРОЗДИД)

С решение № 291/2010 г. пети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба от майката на дете, участник в олимпиада по испански език. Майката заявява, че

през учебната 2008/2009 г. синът ѝ се явил на олимпиада по испански език, на която на националния кръг печели трето място. Жалбоподателката твърди, че за добрите резултати, които е показал, му се полага стипендия в продължение на 12 месеца, но след подаване на необходимите документи в Дирекция „Образование“ към Столична община получила отказ с аргумента, че синът ѝ вече е навършил 18 години още преди провеждане на олимпиадата, а за сравнение са посочени имената на съученици, които получават тази стипендия и са навършили 18 години.

Решаващият състав е установил, че доколкото кметът на Столична община е третирали ученика в съответствие с разпоредбата на чл. 10 от Наредбата е извършил пряка дискриминация по отношение на засегнатото лице с издаването на акта за отказ за отпускане на стипендия.

Наред с това е установено, че разпоредбата на чл. 10 от НУРОЗДИД за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби, като въвежда разграничителен критерий по признак „възраст“, нарушава принципа за равно третиране и поставя в по-неблагоприятно положение навършилите 18 години ученици в сравнение с другите ученици, които са се класирали в национален или международен конкурс, олимпиада или състезание, поради което пети специализиран постоянен заседателен състав

ДАВА СТАНОВИЩЕ на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр., че разпоредбата на чл. 10 от Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби, доколкото води до по-неблагоприятно третиране във връзка с признака „възраст“ и може да доведе както в конкретния случай до дискриминация на ученици с изявени дарби. С цел предотвратяване на такива нарушения в бъдеще **ПРЕПОРЪЧВА** на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. на Министерски съвет и Министерство на образованието, младежта и науката в съответствие със своите компетенции да предприемат мерки за изменение на разпоредбата на чл. 10 от Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби с цел недопускане на пряка дискриминация спрямо лицата, които са навършили 18 години и чието право на получаване на стипендия е ограничено.

ПРЕПОРЪКА до Министерство на труда и социалната политика за предприемане на мерки за изменение на нормите в КСО за достъп до по-ранно пенсиониране на лицата, работили при условията на I категория труд

С решение № 208/2010 г. пети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба на лице, упражняващо I категория труд, което сочи в оплакванията си различно третиране на лица, намиращи се в сходно положение при прилагане на разпоредбата на § 4, ал. 1 от ПЗР на КСО.

Решаващият състав е констатирал, че начинът за регламентиране на по-ранното пенсиониране в § 4, ал. 1 от ПЗР на КСО и системата от действащи норми на КСО установяват различна възраст за достъп до по-ранно пенсиониране на лицата, работили при условията на I категория труд, което води до по-неблагоприятно третиране на жалбоподателя, както и лицата родени след 31.12.1958 г. Тъй като не е доказано, че ограничението е в изпълнение на обективна, законна цел, следва да се приеме, че представлява нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. и е пряка дискриминация по признак „възраст“.

Доколкото посочената норма не съответства на принципа за равно третиране пети специализиран постоянен заседателен състав **ПРЕПОРЪЧВА** на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. на Министерство на труда и социалната политика да предприеме мерки за изменение на нормите в КСО за достъп до по-ранно пенсиониране на лицата, работили при условията на I категория труд, с цел недопускане на пряка дискриминация по признак „възраст“ и недопускане на неблагоприятно третиране.

ПРЕПОРЪКА до Министерство на образованието, младежта и науката за правилно тълкуване на разпоредбите на § 5 от ДЗР на Кодекса за социално осигуряване (КСО)

С решение № 222/2010 г. пети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба с твърдения за дискриминация по признак „възраст“, извършена от директор на ОДЗ, в качеството му на работодател, чрез едностранно прекратяване на трудовия до-

говор на жалбоподателката и пенсиониране при условията на § 5 от ПЗР на КСО, въпреки, че засегнатото лице не е изпълнило условията за получаване на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Решаващият състав е установил, че жалбоподателката е дискриминирана по признак „възраст“ при осъществяване на нейното право на труд, което противоречи на задължението на работодателя, съгласно чл. 21 от ЗЗДискр. за прилагане на еднакви критерии при осъществяване на правото за едностранно прекратяване на трудовите договори.

С цел преустановяване на неблагоприятното третиране и прекратяване на достъпа до заетост по признак „възраст“ и превратното тълкуване и прилагане на правото по чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ пети специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на Министерство на образованието, младежта и науката като орган, отговарящ за държавната политика в областта на образованието, да тълкува и прилага закона в смисъла, който е вложен в него от законодателя в лицето на Народното събрание на Република България, и по-специално разпоредбите на § 5 от ДЗР на КСО, които установяват едно субективно право за учителите да се пенсионират при възникването на условията, посочени в цитираната правна норма, от което те могат да се възползват или не.

ПРЕПОРЪКА до Министерство на вътрешните работи за привеждане на националното законодателство в съответствие с общностното и за законодателна инициатива за откриване на процедура по ратифициране на Конвенция за статута на апатридите, приета на 28.09.1954 г. на ООН

С решение № 190/2010 г. трети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал оплакване за неравно третиране на чужденец по признак „гражданство“ срещу Дирекция „Миграция“ на МВР поради отказа да му издаде документ за напускане на страната, както и поради отказ на българските власти да го регистрират на друг адрес, защото същият е лице без гражданство.

Решаващият състав, след като прецени събраните по преписката доказателства и приложимото право приема за установено,

че от ответната страна - Дирекция „Миграция“ на МВР, е извършила пряка дискриминация по смисъла на Закона за защита от дискриминация (чл. 4, ал. 2) по отношение на засегнатото лице, с признат от Република България статут на постоянно пребиваващ чужденец - палестинец, оказал се *ipso facto* „без гражданство“, извършена чрез отказ на Дирекция „Миграция“ да му издаде валиден документ за задгранично пътуване, без да има наложена принудителна административна мярка „забрана за напускане на Република България“.

С оглед преустановяване на нарушенията по признак гражданство и привеждане на българското законодателство в съответствие с международни правни норми трети специализиран постоянен заседателен състав на основание чл. 47, т. 6 от Закон за защита от дискриминация

ПРЕПОРЪЧВА на Министерство на вътрешните работи да предприеме действия по законодателни промени, приемане на подзаконови нормативни промени и пропорционални административни мерки за постигане на резултатите, посочени в Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 29 април 2004 година, Директива 2003/109/ЕО на Съвета на Европа от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни, чрез предвидените в тях мерки, както и относно прякото приложение на Регламент (ЕС) № 265/2010 г. на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 25 март 2010 година, както и да не допуска мерки, ограничаващи правния статус на чужденците „без гражданство“, каквито са лицата с палестински произход, освен в случаите, когато мерките, ограничаващи свободата на движение, зачитат принципа на пропорционалност и съответстват на ограничителните основания, регламентирани в член 27, § 1 на Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на Европа.

На основание чл. 47, т. 6 от Закон за защита от дискриминация съставът

ПРАВИ ПРЕДЛОЖЕНИЕ на министъра на вътрешните работи да предприеме действия по законодателна инициатива за откриване на процедура по ратифициране на Конвенция за статута на апатридите, приета на 28.09.1954 г. от Конференция на пълномощни

представители, свикана в съответствие с резолюция 526 (XVII) от 26.04.1954 г. на икономическия и социален съвет на ООН, в сила от 6.06.1960 г., в съответствие с член 39, за да се гарантират и защитят правата на лицата от трети страни, пребиваващи на територията на Република България, които не се разглеждат като граждани от нито една държава, в съответствие с нейното законодателство.

ПРЕПОРЪКА до Министерство на здравеопазването и НЗОК за приоритетно предприемане на мерки за лечението и осигуряване с медикаменти на лицата, страдащи от рядката болест „Хиперамониemia“

С решение № 179/2010 г. петчленен разширен заседателен състав на комисията е разгледал оплакването на лица, страдащи от рядката болест „Хиперамониemia“, за дискриминация чрез въведеното ограничение в „Списък на диетични храни за специални медицински цели на НЗОК“, стойността на които се заплаща напълно или частично от НЗОК, считано от 01.06.2009 г., за ползване на тези храни само от лица до 18-годишна възраст.

Решаващият състав е установил, че с ограничителната разпоредба на списъка е създадена предпоставка за проява на пряка дискриминация по признаците „възраст“ и „имуществено състояние“ по отношение на засегнатите лица. С цел предотвратяването на множествена дискриминация и предприемане на мерки за изравняване на възможностите петчленен разширен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на НЗОК и Министерство на здравеопазването да проучат дали е налице адекватна лечебна терапия на европейския пазар за лицата, страдащи от хиперамониemia, над 18-годишна възраст, която да се прилага като продължение на лечението с USD 2, и ако установи, че такава е налице, да предприеме своевременни мерки за нейното въвеждане и в българската система на здравеопазване.

В израз на превантивната си функция по чл. 40, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация и на горните основания

ПРЕПОРЪЧВА на министъра на здравеопазването да предприеме приоритетно мерките по чл. 10 и чл. 11, ал. 1 от ЗЗДискр. за уточняване

на нормативната уредба, на базата на която да се извършва в България лечението на пациентите с хиперамониемия над 18-годишна възраст, така както е сторено за такива пациенти, страдащи от рядката „Болест на Гоше“.

В израз на защитната си функция съставът **ПРЕПОРЪЧВА** на Министерство на здравеопазването да предприеме необходимите мерки за предоставяне на уреди за ежедневно индивидуално замерване на нивото на амоняка в организма в битови условия на пациентите с хиперамониемия в България.

ПРЕПОРЪКА до Министерство на регионалното развитие и благоустройството да предприеме действия за провеждане на вътрешен одит във „В и К“ ООД - Сливен, и до Държавна комисия по енергийно и водно регулиране да предприеме действия, адекватни на компетентностите ѝ, по измерване и оценяване на предоставяните от „В и К“ ООД - Сливен, услуги по доставяне на питейно-битова вода на жителите.

С решение № 243/2010 г. четвърти специализиран постоянен заседателен състав е разгледал оплакване срещу „Водоснабдяване и канализация“ ООД - Сливен, за неравно третиране на потребителите от едно селище. Съставът е установил извършването на пряка дискриминация от „Водоснабдяване и канализация“ ООД във връзка с осъществяване на стопанската дейност - „доставяне на питейно-битова вода“ в с. Тополчане, област Сливен, като в нарушение на нормата на чл. 37 от Закон за защита от дискриминация и принципа на равнопоставено третиране на потребителите на услугата, е третирано по-неблагоприятно жалбоподателя и жители от западната част на с. Тополчане в качеството им „потребители“, които имат индивидуални водоизмервателни уреди в обитаваните от тях имоти за разлика от жители от североизточната част на с. Тополчане, в качеството им на „потребители“ на питейно-битова вода, които нямат индивидуални водоизмервателни уреди в обитаваните от тях имоти.

С цел преустановяване на установените нарушения и предотвратяване на такива в бъдеще четвърти специализиран постоянен заседателен състав на основание чл. 47, т. 6

от Закон за защита от дискриминация

ПРЕПОРЪЧВА на Министерство на регионалното развитие и благоустройството, осъществяващо държавната политика, свързана с дейностите по водоснабдителните и канализационните системи и съоръжения на населените места и същевременно принципал на „Водоснабдяване и канализация“ ООД - Сливен, упражняващ правата на държавата в капитала на дружеството, като държавен орган имащ пряко отношение към извършеното разследване, поради изключителната обществена значимост на проблема и признаването на водите като жизненоважен ресурс и общо наследство, което се опазва и защитава от закона, в съответствие с чл. 23 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор, да предприеме действия за провеждане на вътрешен одит във „ВиК“ ООД - Сливен, като подходяща мярка за защита на правото на равнопоставеност на всички групи потребители на предлаганата от дружеството услуга в с. Тополчане, община Сливен, Област Сливен по отношение на еднаквото прилагане на нормите по регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, включително критериите по отчитане и заплащане на предлаганата от дружеството услуга спрямо всички, така, както изисква нормата на чл. 2, т. 1 от Закон за защита от дискриминация.

На основание чл. 47, т. 6 от Закон за защита от дискриминация

ПРЕПОРЪЧВА на Държавна комисия по енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) да предприеме действия, адекватни на компетентностите ѝ по измерване и оценяване на предоставяните от „В и К“ ООД - Сливен, услуги по доставяне на питейно-битова вода на жителите в с. Тополчане, област Сливен, включително по показател загуби на вода във водоснабдителната система на селото, като подходяща мярка за защита на правото на равнопоставеност на потребителите на предлаганата от дружеството услуга с индивидуални водоизмервателни уреди до прекратяване на практиката на дружеството-ответник да поставя в привилегировано положение потребителите без индивидуални водоизмервателни уреди в имотите/неотоплоффицирани жилища чрез неприлагане на чл. 39, ал. 5 и 6 от Наредба № 4/2004 г. за служебно отчитане на изразходвано количество питейно-битова вода по изключение, до монтиране

на индивидуални водоизмервателни уреди на водопроводните отклонения с цел постигане на равнопоставено положение между двете групи потребители за изравняване на условията, при които им се предоставя услугата. При необходимост препоръчва на ДКЕВР да сигнализира и сезира Агенцията за гържавен и финансов контрол да извърши такава във „ВиК“ ООД - Сливен.

ПРЕПОРЪКА до Държавна комисия по енергийно и водно регулиране да възобнови производството по одобряване на Общите условия за използване на електроразпределителните мрежи на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД

С решение № 244/2010 г. първи специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба за различно третиране при предоставянето на стоки и услуги на основата на признак етническа принадлежност. Решаващият състав е установил по преписката, че в един от кварталите на Белоградчик обслужващото електроразпределително дружество е поставило на недостъпно място – на стълбове с височина от 7 (седем) метра, електроизмервателните уреди на жалбоподателя, а в останалите квартали на града са спазени изискванията за достъп и видимост с цел регулиране на потреблението на изразходваната енергия.

С цел преустановяване на нарушението и неблагоприятните последици, решаващият състав е предписал на отговорното дружество да преразглежда, съобрази и измени Общите условия в съответствие с изискванията на Закона за защита от дискриминация и Директива 2000/43/ЕО, като е предписано изменението на привидно неутралната разпоредба за използване на електроразпределителните мрежи, поради което първи специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на Държавна комисия за енергийно и водно регулиране във връзка с правомощията ѝ по чл. 21, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката за одобряване на Общите условия за използване на електроразпределителните мрежи на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, на основание чл. 99, т. 1 от Административно процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 100 от АПК да възобнови производството

по одобряване на общите условия за използване на електроразпределителните мрежи на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД поради нарушаване на забраната за дискриминация, установена с настоящото решение.

ПРЕПОРЪКА до Държавна комисия по енергийно и водно регулиране за проверка на съответствието при одобряване на Общите условия за използване на електроразпределителните мрежи на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД със Закона за защита от дискриминация и Директива 2000/43/ЕО.

С решение № 77/2010 г. трети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал оплакването на жалбоподателя за поставяне на средствата за измерване от електроразпределителното дружество на недостъпно място, с което тя е поставена в по-неблагоприятно положение от останалите потребители, които имат визуален достъп и възможност за контрол на потреблението. Решаващият състав е приел, че е извършена непряка дискриминация с въвеждането на чл. 27, ал. 2 в Общите условия на договорите за използване на електроразпределителните мрежи на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД. Отговорното дружество е въвело на пръв поглед неутрална практика с обоснована в закон цел, но средствата за постигането ѝ не са подходящи и необходими.

Прилагайки тази разпоредба от Общите условия по отношение на жалбоподателя отговорното дружество допуска по-неблагоприятното ѝ третиране, поради което Трети специализиран постоянен заседателен състав **ПРЕПОРЪЧВА** на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, във връзка с правомощията ѝ да одобрява общите условия за използване на електроразпределителните мрежи на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, да се съобрази с изискванията както на Закона за защита от дискриминация, така и с Директива 2000/43/ЕО.

ПРЕПОРЪКА до Министерство на правосъдието и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за прилагане на еднакви по своето съдържание критерии при провеждането на конкурси

С решение № 276/2010 г. по повод жалба с оплаквания за дискриминация по признак възраст, извършена от работодателя при обявяване и провеждане на конкурс е установено, че чрез издаването на заповедта за конкурса министър на правосъдието е извършил дискриминация по признак „възраст“ на жалбоподателя при достъпа до заетост, което противоречи на разпоредбата на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр.

С цел предотвратяване на такива нарушения в бъдеще и съответстващо на изискванията на закона поведението на специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на Министерство на правосъдието и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да прилагат последователно еднакви по своето съдържание критерии при провеждането на конкурси за заемането на едни и същи по вид длъжности.

ПРЕПОРЪКА до управителя на Българска народна банка за оповестяване на Правилник за пропускателния режим и вътрешния ред в сградите на БНБ

С решение № 272/2010 г. трети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба с оплакване за неравно третиране по признак лично положение при достъпа до паричните салони на Българска народна банка, тъй като на основание буква „г“ от т. 1 на Правилника за пропускателния режим и вътрешния ред в сградите на БНБ жалбоподателят не е бил допуснат да влезе поради разпоредбата да се пропускат през централния вход към оперативния салон в рамките на установеното работно време граждани „с облекло, отговарящо на авторитета на институцията“. Решаващият състав е приел, че в случая не е извършена дискриминация и е оставил жалбата без уважение.

С оглед оповестяване на критериите на правилника на БНБ трети специализиран постоянен заседателен състав на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр.

ПРЕПОРЪЧВА на управителя на Българска народна банка да предприеме ефективни мерки относно поставянето на Правилника за пропускателния режим и вътрешния ред в сградите на БНБ на видно място в предверието

на сградите, на площад „Княз Батенберг“ № 1 и на ул. „Московска“ № 7.

ПРЕПОРЪКА до изпълнителния директор на НАП за спазване на принципа за равно третиране

С решение № 133/2010 г. петчленен разширен заседателен състав е разгледал сигнал на физическото лице и на Национално сдружение за защита на моряците срещу Национална агенция за приходите с оплаквания за дискриминация при „упражняване правото на труд“ и по признаците „лично положение“ и „обществено положение“.

Решаващият състав е приел за установено, че Национална агенция за приходите е извършила „тормоз“ по признак „лично и обществено положение“ спрямо двама потърпевши, чрез нарушаване на разпоредбата на чл. 17 от ДОПК и незачитане правото на уважение на честта и достойнството им при осъществяване на процесуалните действия по ДОПК, непредоставяне на информация и неразясняване на правата им в производството, чрез публичното оповестяване в медии на провежданите ревизии спрямо моряци, плаващи под чужд флаг, преди още те да са приключили, като се внушава в общественото пространство, че те умишлено укриват доходите с цел неплащане на данъци. Това създава обидна и враждебна обществена среда, чрез неспазване на нормите на чл. 24, чл. 15, ал. 3 и чл. 26 от Спогодбата между Република България и Република Гърция за избягване на двойното данъчно облагане на доходите и имуществото (Ратифицирана със закон, приет от 38-ото народно събрание, ДВ, бр. 108 от 2001 г., в сила от 22 януари 2002 г.).

С цел спазване на принципа за равно третиране петчленен разширен заседателен състав на основание чл. 47, т. 6 от Закон за защита от дискриминация

ПРЕПОРЪЧВА на изпълнителния директор на НАП да не допуска нарушаване на нормите за равенство в данъчното третиране спрямо моряците, плаващи под чужд флаг, включително когато такава норма е предвидена в приложима данъчна спогодба, чиято цел е именно избягване на данъчна дискриминация чрез двойно облагане на един същ доход.

ПРЕПОРЪКА до Столичен общински съвет и председателя на СОС

С решение № 255/2010 г. на пети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба на лице с увреждане, което се оплаква от неблагоприятно третиране чрез разпоредби за цената на картите в градския транспорт в сравнение с други лица с увреждания.

Решаващият състав е установил, че нормата на т. 3.13 от Приложение № 2 на действащата Наредба за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на Столична община, в сила от 01.01.2010 г., поставя жалбоподателката и лицата с установена ТНР от 50% до 70,99% в по-неблагоприятно положение и ги третира различно, отколкото са били третирани преди това, както и в сравнение с останалите групи хора с увреждания, поради което представлява акт на пряка дискриминация по признак „увреждане“.

Съставът е установил, че нормата не съответства на принципа за равно третиране, тъй като не е приета по установения в закона ред, а едновременно с това и въвежда дискриминация между хората с различна степен на увреждане. За предотвратяване и отстраняване на вредните последици от нарушението и на основание чл. 47, ал. 1, т.т. 6 и 8 от ЗЗДискр. решаващият състав, като счита настоящото решение за ясно становище по отношение на приетите с Решение № 767 от 17.12.2009 г. на СОС норма за преференциалните карти за хора с увреждания

ДАВА ПРЕПОРЪКА за нейното отменяне, като предлага на председателя на СОС, в качеството му на длъжностно лице да предостави копие от текста на настоящото решение на общинските съветници от СОС.

ПРЕПОРЪКА до Общински съвет Созопол за изменение на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Созопол

С решение № 08/2010 г. четвърти специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба, в която се сочат като евентуален нарушител и ответни страни Община

Созопол и Общински съвет в Созопол. В хода на производството решаващият състав е установил, че в процесния период Община Созопол с бездействието на кмета на общината, изразяващо се в неизпълнението на правомощието му по чл. 9б, ал. 2 от ЗМДТ, е осъществила пряка дискриминация по признак лично положение спрямо жалбоподателката, като по този начин тя е била по-неблагоприятно третирана чрез начисляване и събиране на действително дължимата по-висока по размер местна такса за битови отпадъци за имот в селищно образувание Червенка, в сравнение с други лица в сходно на нейното положението, не изпълнили задължението си по чл. 14, ал. 2 от ЗМДТ, на които е начислявана и събирана такса за битови отпадъци за имотите им в същото селищно образувание в по-нисък размер от действително дължимия. Отделно съставът е установил, че Общински съвет в Созопол с определянето през 2006 г. на неколккратно по-висока по размер местна такса за битови отпадъци за имотите в селищно образувание Червенка, в сравнение с размера на същата такса за имотите в с. Черноморец, е осъществил пряка дискриминация по признак лично положение спрямо жалбоподателката, а с приемането на Наредбата по чл. 9 от ЗМДТ, без да предвиди възможност и ред за частично освобождаване от заплащане на таксата за битови отпадъци за времето от годината, в което имотите не се ползват, не е изпълнил задължението си по чл. 10 от ЗЗДискр. за приемане на всички възможни и необходими мерки за постигане целите на закона, с което Община Созопол като юридическо лице е осъществила нарушение по чл. 80, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 80, ал. 1 от ЗЗДискр.

Предвид установените нарушения на закона, породени от несъответствието на подзаконовите норми с принципа на равно третиране четвърти специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. на Общински съвет Созопол да преразгледа своето решение № 637 от 19.01.2006 г. **ПРЕПОРЪЧВА** на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. на Общински съвет Созопол да измени Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Созопол

така, че да бъдат предвидени възможност и ред за частично освобождаване от задължението за заплащане на такса за битови отпадъци за задължените по чл. 64 от ЗМДТ лица за времето от годината, в което не използват имотите си на територията на Община Созопол, респ. не ползват услугите по чл. 62 от ЗМДТ.

ПРЕПОРЪКА до Община Пловдив

С решение № 136/2010 г. по пети специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба на лице с увреждане по повод изграждането на достъпна архитектурна среда в община Пловдив.

Решаващият състав е установил, че Община Пловдив не е изпълнила вменените ѝ с § 6 от Допълнителните разпоредби на ЗИХУ задължения, както и във връзка с чл. 169 от ЗУТ, като е допуснала, въпреки предприетите мерки, да съществуват на нейна територия сгради, недостъпни за хора с увреждания, което съставлява нарушение на чл. 5 от ЗЗДискр., и дискриминация по признак „увреждане“.

С оглед прилагането на принципа на равно третиране и по пълното отчитане на нуждите на хората с увреждания, както и ангажирането на тяхното активно участие в решаването на въпросите по достъпност на градската среда пети специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. на Община Пловдив, да предприеме необходимите мерки и осигури навсякъде на своя територия необходимата достъпност, като преди приемането на решения за изграждане на достъпна архитектурна среда чрез реконструкция се информират неправителствените организации на хората с увреждания от Община Пловдив за бюджета, броя на обектите и обема на извършваните дейности и се проведат консултации с оглед съгласуване на целесъобразността и поредността на провежданите мероприятия.

ПРЕПОРЪКА до Община Вудин

С решение № 84/2010 г. по първи специализиран постоянен заседателен състав е разгледал жалба с оплаквания за дискриминация по признак етническа принадлежност при

достъп до заетост. Решаващият състав е установил, че в общинската администрация при спазване на изискванията за пропорционалност и с оглед извършваната дейност са поставени изисквания към кандидатите, които не представляват дискриминация по дефиницията на ЗЗДискр., поради което жалбата е оставена без уважение.

С цел спазване на изискванията на принципа за равно третиране и изискванията на ЗЗДискр. за обявяване на критерии при достъп до заетост първи специализиран постоянен заседателен състав

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. на ответната страна кмета на Община Вудин в бъдеще при обявяване на конкурс за свободно работно място, чиято дейност, или условията, при които то се осъществява, попадат в характеристиката на чл. 7, т. 2 от ЗЗДискр., да се съобрази с чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр., според който при обявяване на свободно работно място работодателят няма право да поставя изисквания, свързани с признаци по чл. 4, ал. 1, освен в случаите по чл. 7 от ЗЗДискр.

1.4. Становища по законопроекти на пълнен състав на Комисията за защита от дискриминация до 41-ото народно събрание на Република България

СТАНОВИЩЕ

до председателите на Комисията по правни въпроси и Комисията по правата на човека, вероизповеданията, жалбите и петициите на граждани на 41-ото народно събрание на Република България

ОТНОСНО: законопроект за изменение на Закона за защита от дискриминация, № 002-01-31/30.04.10 г., внесен от Министерски съвет

Правно основание: чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр.

Комисията за защита от дискриминация /КЗД/ е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите. Комисията за защита от дискриминация е специализиран орган за равенство по смисъла на антидискриминационното право на Европейския съюз, създадена и

функционираща в съответствие с Парижките принципи и Препоръка № 2 на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността (ЕКРН) към Съвета на Европа. В качеството си на уникален национален антидискриминационен орган КЗД е активен член на Европейската мрежа на органите за равенство EQUINET, в която членуват 36 сродни органи от всички държави членки на ЕС. В същото време с оглед на специфичните нейни компетенции Комисия за защита от дискриминация е посочена като национална институция за контакт с Бюрото за демократични институции и права на човека към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) по въпросите на престъпленията от омраза.

Комисията за защита от дискриминация в изпълнение на правомощията си по чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. на заседание на 12.05.2010 г. разглежда законопроект за изменение на Закона за защита от дискриминация, № 002-01-31/30.04.10 г., внесен от Министерски съвет, предвиждащ намаляване на състава на Комисията от 9 на 5 члена, и прие становище за несъответствието му със законодателството за предотвратяване и защита от дискриминацията, международните и европейските норми и стандарти за борба с проявите на дискриминация, поради следните съображения:

I. Засягане ефективността на функционирането на Комисията за защита от дискриминация

Комисията за защита от дискриминация разглежда и решава случаи на дискриминация, установява нарушения във връзка с неравното третиране, постановява преустановяването на тези нарушения, предоставя независима помощ на жертвите от дискриминация и изпълнява редица други функции, предвидени в чл. 47 от Закона за защита от дискриминация. С оглед на функционалната и материалната компетентност Комисията за защита от дискриминация не е регулаторен орган, издаващ лицензи/разрешителни или регистриращ и осъществяващ надзор над регулаторни режими в определен сектор, като ДЕКВР, СЕМ, КРС, и поради това възприетият в решение № 870 от 10.11.2009 г. на Министерски съвет унифициран подход за реструктуриране на различни по компетенции и функциониране органи по еднакъв начин няма основание да бъде

споделен.

Комисията за защита от дискриминация проучва, разглежда и решава в открити заседания заведените пред нея случаи в състави по признаци от 3-ма членове, а в случай на множествена дискриминация - в състави от 5-ма членове. С намаляването броя на членовете на комисията от 9 на 5 човека ще възникне опасност органът да не може да функционира и изпълнява правомощията си в определени случаи на отсъствия на някои от членовете поради продължително заболяване, командировка или други основателни причини, както и при конфликт на интереси, при което комисията не би могла да сформира петчленен състав за разглеждане случаи на множествена дискриминация. Случаите на множествена дискриминация в последните две години значително увеличават своя ръст, като през 2008 г. представляват 24 на сто, а за 2009 г. – 32 на сто от общия брой преписки за съответната година.

Налице е трайно увеличаване на броя на жалбите и сигналите до Комисията за защита от дискриминация, а оттук и производствата, които тя трябва да разглежда. С всяка изминала година от създаването на комисията броят на подадените жалби и сигнали нараства, като ръстът през 2007 г. спрямо 2006 г. е 119 на сто, през 2008 г. спрямо 2007 г. с над 15 на сто, и през 2009 г. тенденцията остава устойчива. Образованите преписки са разгледани в 940 открити и 18 закрити заседания на специализираните тричленни и петчленни състави на комисията. Намаляването числеността на комисията крие огромен риск от провал на разглеждането на жалбите и сигналите за прояви на дискриминация в аспекта спазване на установените в закона кратки срокове за проучване, както и поставя под съмнение гарантирането на качествена защита от дискриминация съобразно европейските и международните стандарти.

От друга страна значителната по обем работа по разглеждане и решаване на случаи за дискриминация при намаляване на числения състав ще изправи Комисията за защита от дискриминация пред предизвикателството да приоритизира изпълнението на едни от правомощията си за сметка на други.

Не на последно място комисията представя доклади по всички въпроси, свързани с дискриминацията, поради което е определена за

контактна точка в международни организации и участва активно при подготовката и защитата на правителствени доклади пред установените по международните норми мониторингови органи (напр. Съвет по правата на човека в ООН, Комитет за премахване на расовата дискриминация към ООН, Европейска комисия срещу расизма и нетолерантността, комисар по правата на човека в Съвета на Европа, Консултативен комитет по Рамковата конвенция за защита на националните малцинства в Съвета на Европа).

Намаляването на числения състав би довело до съществуването на комисията де юре, но нефункционирането ѝ де факто, което компрометира целта на закона за ефективна защита от дискриминация и се приравнява на фактическо неизпълнение на вменените ни като държава членка на Европейския съюз задължения за създаване и ефективното функциониране на такъв специализиран орган за защита от дискриминация по силата на Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. (чл. 13), Директива 2004/113/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 г. (чл. 12), Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. (чл. 20).

II. Несъответствие с международните и европейските норми и стандарти за защита от дискриминация

Формалното съществуване на орган за равенство няма да покрие изискванията на европейските директиви, според които разпоредби всяка държава член е длъжна не само да създаде, но и да осигури ефективно функциониране на органи за защита от дискриминация, респ. да гарантира ефективна защита от дискриминация. Неизпълнението на задълженията на държава член, вменени ѝ от правото на ЕС, би могло да има за последица налагане на сериозни финансови санкции. Необходимо е задълбочено обмисляне доколко обосновано е очакването посредством намаляването състава на КЗД да се реализират икономии и дали поставените в законопроекта цели за свиване на публичните разходи биха били постижими с цената на евентуални санкции за неизпълнение на задълженията на страната ни като държава членка на Европейския съюз.

Видно е от мотивите към законопроекта, че те не съдържат анализ за съответствието с правото на Европейския съюз, очакваните

резултати, включително финансови такива, както изисква разпоредбата на чл. 28, ал. 2, т. 4 и т. 5 от ЗНА.

Законопроектът влиза в разрез с редица международни и европейски стандарти, по силата на които в отговорност на обвързаните с тях държави е вменено засилване ролята на националните органи по антидискриминация, като им осигурят достатъчно финансови и човешки ресурси, както и да подкрепят утвърждаването на административния им капацитет, за да изпълняват ефективно мандата си в борбата срещу дискриминация. В тази насока са редица мониторингови доклади за България, както и актове на Европейския парламент, като например: доклади на ЕК от 2006 г., 2007 г., III и IV доклад за България на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността (ЕКРН), Препоръка на Съвета на Европа от 2004 г. и 2008 г., Резолюция на Европейския парламент от 27.09.2007 г. за изпълнението на Директива 2000/43/ЕО, Резолюция на Европейския парламент от 20.05.2008 г. относно отбелязвания напредък в областта на равните възможности и недискриминацията в ЕС (въвеждане на Директиви 2000/43/ЕО и 2000/78/ЕО в националното законодателство), Доклад от 09.02.2010 г. на комисаря по правата на човека в Съвета на Европа, Препоръки от 23.03.2009 г. относно доклада на Република България, дадени от Комитет за премахване на расовата дискриминация към ООН, Резолюция S-10/1 от февруари 2009 г. и Резолюция A/HRC/12/L.25 от 25.09.2009 г. на Съветът по правата на човека в ООН. Немалка част от тези стандарти са създадени във връзка със световната финансова и икономическа криза, която някои държави се опитват да използват като мотив за съкращаване на финансовите и човешките ресурси на органи, натоварени за защита правата на човека и борба с дискриминацията. В условията на финансовата криза най-засегнати са хората в неравностойно положение, които са и най-често обект на дискриминация в сферата на заетостта и в другите области на обществения живот, които именно в тези условия се нуждаят повече от всякога от ефективна защита от дискриминация.

Намаляването на числения състав на комисията чувствително ще ограничи възможността за представителството на различни уязвими групи в състава ѝ. Изискването за участие-

то в състава на комисията на представителите на различни уязвими групи от обществото ни, освен че е международен стандарт, установен в Парижките принципи - Резолюция 1992/54 на Комисията за правата на човека към ИКОСОК на ООН (сега Съвет по правата на човека към ОС на ООН) и Препоръка № 2 на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността (ЕКРН) към Съвета на Европа, представлява и една от най-решителните национални гаранции за независимостта на Комисията за защита от дискриминация.

С оглед на устройство и функционалните компетенции, близки до тези на Комисията за защита от дискриминация, в рамките на Европейския съюз съществуват и функционираят подобни органи за равенство, организирани във формата на колективен орган, в Холандия, Дания, Румъния, Унгария, Португалия, Великобритания и други. Техният състав се състои от 9 и повече комисари като например Холандската комисия за равно третиране, която се състои от 9 редовни члена и 15 заместници.

III. Препоръки за промени в 33Дискр. с цел укрепване на борбата с дискриминацията

При прилагането на Закона за защита от дискриминация на практика бяха идентифицирани някои трудности, които биха могли да бъдат преодолені с промени в законодателството, с оглед повишаване ефективността на борбата с дискриминацията.

1. Необходимост от въвеждане на имуществена санкция за юридически лица, еднолични търговци за извършване на акт на дискриминация – промяна в чл. 78 от 33Дискр.

В голяма част от случаите дискриминацията, която КЗД установява в производствата по реда на 33Дискр., е извършена от юридически лица, еднолични търговци, органи на управление, при което не винаги е възможно откриването на индивидуалния извършител на дискриминацията. Нерядко установената дискриминация е резултат от колективно решение на орган на управление. В подобни случаи разпоредбата на чл. 78, ал. 1 от 33Дискр. не позволява налагането на наказание имуществена санкция за извършената дискриминация, на юридическото лице, едноличния търговец или органа на държавно управление, защото текстът на чл. 78, ал. 1 от 33Дискр. пред-

вижда глоба за извършителя на дискриминацията, което административно наказание според общите правила на Закона за административните нарушения и наказания може да бъде наложено само на конкретно виновно физическо лице. Необходимо е в разпоредбата на чл. 78 от 33Дискр. да бъде допълнена възможността за налагане на имуществена санкция на юридически лица, търговци и органи на държавното управление поради извършена от тях дискриминация.

2. Необходимост от предоставянето на КЗД на инициативата да сезира Конституционния съд в някои случаи

Забраната за дискриминация е установена в разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България (КРБ), както и в редица международни договори, по които България е страна. Част от защитените признаци по чл. 6, ал. 2 от КРБ се припокриват със защитените по чл. 4, ал. 1 от 33Дискр. признаци, сред които са включени и признаците, защитени по силата на международни договори.

В практиката на КЗД има нередки случаи, в които се установява, че определени разпоредби от закон противоречат на забраната по чл. 4, ал. 1 от 33Дискр., което би могло в същото време да представлява и противоречие на чл. 6, ал. 2 от КРБ или на международни договори, забраняващи дискриминацията. В такива случаи съобразно сега установените законови правомощия, комисията дава препоръки с незагължителен характер за промяна на закона, неизпълнението на които не подлежи на санкция. Част от тези препоръки остават неизпълнени и дискриминационните разпоредби от закона продължават да действат в националното ни право. С оглед постигане на по-ефективна защита от дискриминация е необходимо Комисията за защита от дискриминация да разполага с възможността да сезира Конституционния съд в случаите по чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4, предл. Второ от КРБ за установяване противоречието на закон с разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от КРБ или за противоречието на закон с международни актове, забраняващи дискриминацията. Създаването на такава възможност ще спомогне за по-бързото и ефективно премахване на дискриминационни разпоредби в закони при спазване на принципа за институционална не-

зависимост на Комисията за защита от дискриминация. В противен случай КЗД би могла да разчита на добрата воля и преценката на имащите право да сезират Конституционния съд. Тази ситуация е несъвместима с независимостта на комисията.

3. Необходимост от въвеждането в ЗЗДискр. на процедура по налагане на обезпечителни мерки по висящи производства

С цел укрепване на ефективността на защитата от дискриминация е нужно Комисията за защита от дискриминация да разполага с правна възможност да налага предварителни обезпечителни мерки за предотвратяване или преустановяване на дискриминация и други нарушения на ЗЗДискр., които да се постановяват в закрито заседание на състава, без призоваване на страните, и да подлежат на предварително изпълнение по подобие на обезпечителните производства по реда на чл. 389 – чл. 403 от ГПК.

Посредством въвеждането на подобни обезпечителни производства ще се предотвратят и преустановят нарушения на ЗЗДискр. при спазване на принципа на бързината, които трудно биха могли или въобще не биха могли да бъдат отстранени след приключване на про-

изводството пред КЗД. Например при обява за подбор или конкурс за наемане на работа, в която е поставено ограничение по защитен от закона признак, до приключването на производството пред КЗД подборът и конкурсът приключват с наемането, назначаването на служители в резултат на дискриминационна процедура и след сключването на трудовите договори, респ. с назначаването на държавна служба, е почти невъзможно възстановяването на положението отпреди нарушението.

4. Въвеждане на неприсъствено решение в производствата пред КЗД и адекватни санкции за пасивно процесуално поведение

В практиката на КЗД съществуват случаи, при които редовно призованата ответна страна не взема становище, не се явява в откритите заседания и не представя доказателства. След постановяване на решението от комисията тази пасивна в производството страна обжалва пред ВАС решението, изтъквайки за първи път аргументи, доводи и доказателства, които е имал възможността да представи пред комисията, но не го е сторил. Представянето на нови доказателства пред съда може да доведе до отмяна на решението на КЗД и поради това с оглед дис-

циплиниране на страните в производствата пред комисията би било полезно въвеждането на правната фигура на неприсъственото решение, което не подлежи на обжалване, по подобие на чл. 238-240 от ГПК.

От друга страна, с цел гарантиране на бързина на производствата пред КЗД е нужно въвеждането на санкционни последици за възпрепятстване от някоя от страните събирането на допуснати от комисията доказателства. Комисията следва да разполага с възможността да приеме за доказани фактите, относно които страната е създала пречки за събиране на допуснати доказателства (по аналогия на чл. 161 от ГПК).

5. Създаване на възможност за възобновяване на производства по издаването на влязъл в сила административен акт въз основа на решение на КЗД, с което се установява дискриминация/нарушение на ЗЗДискр. – промяна в чл. 99 от АПК

Премахване на последиците от нарушението на ЗЗДискр. и възстановяване на първоначалното положение е практически невъзможно, когато те са допуснати при издаването на административен акт, който е влязъл в сила. В тези случаи КЗД, след установяване на нарушението, дори и да приложи принудителни административни мерки за преразглеждане на административния акт, то това практически е неизпълнимо, защото разпоредбата на чл. 99 от АПК не дава възможност за отмяна на влезлия в сила дискриминационен административен акт въз основа на решение на КЗД.

С цел осигуряване на ефективна защита от дискриминация е нужно решението на КЗД, с което се установява дискриминация или нарушение на ЗЗДискр., да служи като правно основание по чл. 99 от АПК за възобновяване на административното производство, да стане възможна отмяната на влезлия в сила дискриминационен административен акт.

Решаването на изложените в този раздел проблеми при приложението на ЗЗДискр. е свързано с упражняването на законодателна инициатива, с каквато Комисията за защита от дискриминация не разполага.

Същите са предоставени на вниманието на г-н Красимир Попов, заместник-министър на труда и социалната политика, по негово искане по повод подготовката на правител-

ствения доклад през настоящата година за универсален периодичен преглед пред Съвета по правата на човека в ООН.

IV. Заключение

С оглед на гореизложеното и на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. Комисията за защита от дискриминация дава становище, че законопроекът за изменение на Закона за защита от дискриминация, № 002-01-31/30.04.10 г., внесен от Министерски съвет, не е в съответствие със законодателството за предотвратяване и защита от дискриминация, на международните и европейските норми и стандарти за борба с проявите на дискриминация.

Мотивите на законопроекта не съдържат изискваните по чл. 28, ал. 2, т. 4 и т. 5 от ЗНА обосновка и анализ за съответствието му с правото на Европейския съюз, целени и очаквани резултати, включително финансови такива, поради което и на основание чл. 28, ал. 3 от ЗНА законопроекта не би могъл да бъде обсъден, защото защитата от дискриминация е обект на регулация от нормите на правото на ЕС, редица международни договори и конвенции, което придава особено съществена значимост и необходимост от анализ за съответствие с европейското право.

Вносителят на проекта на нормативния акт в Министерски съвет, министърът на труда и социалната политика, не е съгласувал законопроекта с Комисията за защита от дискриминация, както изисква разпоредбата на чл. 27 от ЗНА. Предвид това предоставяме на Вашето внимание становището и препоръките на КЗД с оглед обсъждането им в случай, че Комисията по правата на човека, вероизповеданията, жалбите и петициите на граждани, както и Комисията по правни въпроси към 41-то НС на Република България, на своите заседания считат за несъществено несъответствието с чл. 28, ал. 2, т. 4 и т. 5 от ЗНА и пристъпят към разглеждане на законопроекта.

СТАНОВИЩЕ

до председателя на Комисията по правни въпроси на 41-ото народно събрание на Република България и Министерство на правосъдието

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, № 002-01-97/22.10.10 г., внесен от Министерски съвет

С писмо с изх. № 94-00-51 от 22.10.2010 г. заместник-министърът на правосъдието, г-жа Даниела Машева, е поискала спешно становище от Комисия за защита от дискриминация за съответствието със законодателството за предотвратяване и защита от дискриминация на одобрения с решение на МС от 22.10.2010 г. и внесен за разглеждане в Народното събрание Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс.

На заседание на 26.10.2010 г. Комисията за защита от дискриминация обсъди законопроекта, в частта му за изпълнение на задълженията на Република България като държава членка на ЕС, установени с Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28.11.2008 г. относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право, и прие следното становище: Предложените в пар. 10 и пар. 28 от законопроекта изменения на Наказателния кодекс са в съответствие с чл. 1, пар. 1 от Рамковото решение. С предвидените в чл. 162 от НК изменения се разширява закрилата чрез включване на всички защитени от закон или международен договор признаци, което от една страна предоставя единен стандарт на защита, независимо от признака, но от друга страна крие някои рискове относно практическата ефективност при приложението на нормата.

Визираните изменения биха могли да засилят и укрепят борбата с някои форми на дискриминация по всички защитени признаци чрез включването на средствата на наказателното право. Внесеният законопроект не отчита следните принципни изисквания на Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета на ЕС, които са от съществено значение за борбата с расизма и ксенофобията:

1. Законопроектът не въвежда промяна в режима на определяне на наказанията за расистки и ксенофобски мотивираните престъ-

пления, извън тези по чл. 162 - чл. 166 от НК. Разпоредбата на чл. 4 от Рамковото решение изисква при определяне на наказанието с расистки и ксенофобски мотиви, за което и да е друго престъпление извън хипотезите на чл. 1 и чл. 2 от същото, да се разглеждат като отегчаващо отговорността обстоятелство. В тази насока са мониторинговите доклади и препоръки за България на редица други международни организации и техни органи, занимаващи се с правата на човека и недискриминация, като докладите на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността към Съвета на Европа, комисаря по правата на човека към Съвета на Европа, стандартите и препоръките на ОССЕ и други. Разпоредбата на чл. 4 от Рамковото решение предполага промяна в режима на определяне на наказанията (чл. 54 - чл. 59 от НК), за да е възможно дискриминационните мотиви за извършване на престъплението да бъдат отчитани при индивидуализацията на наказанията.

2. Разпоредбата на чл. 9, пар. 2 от Рамковото решение е от определящо значение за борбата с престъпленията от омраза, извършени в интернет. Предвидените със законопроекта изменения не включват правни норми за изпълнение на задълженията по чл. 9, пар. 2 от Рамковото решение, което ще позволили на практика проявите на расизъм и ксенофобия в интернет. Например: когато сайтовете или оборудването не са на територията на България, да остават ненаказани.

3. Разпоредбите на Рамковото решение досежно отговорността на юридически лица на този етап биха могли да бъдат въведени с промени в други закони. Отчитайки, че наказателната отговорност на юридически лица е чужда на нашата наказателно-правна система, а от друга страна нормите на правото на Европейския съюз са с автономен характер, непосредствено приложими и принципно при определени условия са в състояние потенциално да породят директен ефект и поради това оказват влияние върху наказателното право на държавите членки, възниква необходимост от експертно становище по въпроса дали разпоредбите на чл. 5 - чл. 6 от Рамковото решение да се въведат с норми в други закони или с норми в Наказателния кодекс. Този въпрос не е от изключителната компе-

тентност на КЗД. Липсата на законодателни мерки за изпълнение на изискванията на чл. 5 - чл. 6 от Рамковото решение разколебава съответствието на националното ни антидискриминационно право с нормите на Рамковото решение, целящо засилване на борбата с дискриминация чрез включване на средствата на наказателното правосъдие. Комисията за защита от дискриминация е национална институция за контакт с Бюрото за демократични институции и права на човека към ОССЕ по въпросите на престъпленията от омраза, и като такава участва в изготвянето на ежегодните доклади за мониторинг на престъпленията от омраза в региона на ОССЕ, поради което настоящото становище може да бъде включено в доклада за 2010 г. Предоставяме на вниманието Ви горното становище на този етап от законодателната процедура, поради факта, че Комисията за защита от дискриминация не е била включена при изработването и съгласуването на законопроекта.

1.5. Становище на пълен състав на Комисията за защита от дискриминация до Конституционен съд на Република България

По Закона за защита от дискриминация комисията няма законодателна инициатива. Използвайки процесуалната възможност да се отправя искане за конституиране като заинтересована страна по конституционни дела, в предмета на спора на които се сочи противоречие с чл. 6 от Конституцията на Република България, КЗД през 2010 г. участва в конституционно дело.

СТАНОВИЩЕ

до Конституционен съд на Република България на пълен състав на Комисията за защита от дискриминация по конституционно дело № 13/2010 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Според групата народни представители, подали искането по конституционно дело № 13/2010 г., неоправдано с чл. 18, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), се дава привилегия на „медицинските университети или факултети и университетските болници, ви-

сшите училища по изкуства и спорт или факултети, военните висши училища и висшите училища на Министерство на вътрешните работи”. В тях се допуска научната длъжност „главен асистент” да се заема, без лицето да е придобило научната степен „доктор”, докато във всички останали висши училища това е недопустимо. Така се нарушава чл. 6 от Конституцията на Република България.

В изпълнение на чл. 6 от Конституцията е приет и Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.), както и антидискриминационните текстове в редица закони, в които са транспонирани и антидискриминационните директиви на Европейската общност.

Въпросите за трудовата заетост и критериите за осъществяването ѝ са от „основните обществени отношения” по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за нормативните актове.

Привилегията, дадена на изброените висши училища, не може да бъде защитена, тъй като не може да се обоснове, че „тази разпоредба е обективно оправдана с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими” (по чл. 4, ал. 3, ЗЗДискр., както и във връзка с чл. 7 от ЗЗДискр., с който закон се транспонира Директива 2000/78/ЕО от 27 ноември 2000 г. за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите.

Не могат да не се свържат двата закона – Законът за висшето образование (ЗВО) и ЗРАСРБ, а този текст на чл. 18, ал. 2 от ЗРАСРБ не отговаря и на целта на Закона за висшето образование (чл. 2 от ЗВО).

Тъй като за заемането на длъжността „главен асистент” без придобита академична степен „доктор” текстът препраща към правилника на съответното висше училище, не могат да се отминат и съображенията във връзка с чл. 21, ал. 1, т. 2 от ЗВО, където отново се повтаря, че академичното самоуправление се изразява в правото на висшето училище да урежда устройството и дейността със собствени правилници „в съответствие с този закон” – ЗВО.

Противоконституционно е изискването на чл. 10, ал. 2 и чл. 27, ал. 1 от ЗРАСРБ, които изискват рецензиите, становищата и други материали от процедурите по придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности да се публикуват и на английски език,

тъй като официалният език у нас е българския (чл. 3 от Конституцията). Така се създава привилегия по признак „образование“ за лицата, владеещи английски език, по отношение на лицата, владеещи друг език, различен от българския, което е в противоречия с чл. 6, ал. 2 от Конституцията. В това отношение може да се посочи и противоречието с чл. 4, б. „з“ от конвенцията за борба срещу дискриминация в областта на образованието, където държавите, представляващи страна в тази конвенция, трябва „да осигурят без дискриминация подготовката за преподавателска професия.“

Според групата народни представители замаяната с § 7 от ЗРАСРБ на „научните звания“ с „академични длъжности“ противоречи на принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от Конституцията) – правната сигурност. В това отношение сочим и съображения, че е нарушено правото на равни условия на достъп до професия или дейност, възможността за упражняването им и на развитието им в тях (чл. 26 от ЗЗДискр.), като се ограничават правата във връзка с придобитото при други условия (без изискването за заемането

на съответните длъжности със защита на „академичната степен „доктор“) лично и обществено положение. Така текстът на § 7 от ЗРАСРБ противоречи и на чл. 6, ал. 2 от Конституцията.

Петчленен разширен заседателен състав

A large, stylized, light purple number '2' is positioned in the upper left quadrant of the page. It has a thick, brush-like texture and a slight shadow effect.

раздел

СЪДЕБЕН КОНТРОЛ И КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА НА КЗД

СЪДЕБЕН КОНТРОЛ И КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА НА КЗД

През 2010 г. КЗД постанови 293 решения. Сре­щу 137 от тези решения са подадени жалби, които са изпратени от КЗД до Върховен ад­министративен съд (ВАС) заедно със завере­ни копия на преписките по обжалваните ре­шения при спазване изискванията на чл. 152, ал. 2 и 3 от АПК.

През 2010 г. процесуалните представители на комисията са участвали в 139 съдебни засе­дания във ВАС. По 9 дела в административ­ните съдилища в София, Пловдив и Варна ко­мисията е участвала като привлечена или встъпила заинтересована страна по чл. 47, ал. 5 от ЗЗДискр.

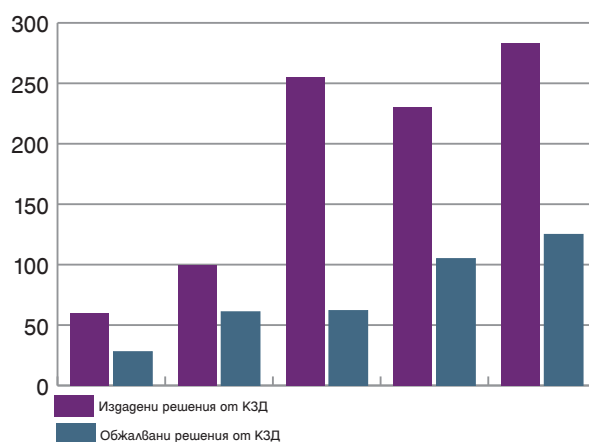
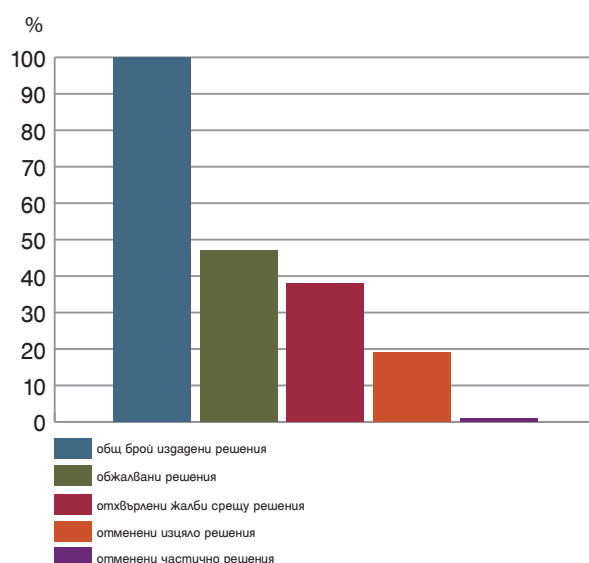
От ВАС са издадени през отчетната годи­на 141 решения и определения по жалби сре­щу решения на КЗД; от тях 60 решения са на 3-членен състав и 51 решения са на 5-членен състав на ВАС. Издадени са 30 определения на ВАС, от които 8 са на 5-членен състав, а останалите 22 – на 3-членен състав на ВАС. От 60-те решенията, постановени от 3-чле­нен състав на ВАС, 37 остават в сила реше­нията на КЗД (61 на сто от решенията на 3-членен състав на ВАС); 23 отменят реше­нията на КЗД, като 16 от тях ги отменят из­цяло, а 6 – частично; едно решение е върнато от 3-членен състав на ВАС за ново разглеж­дане от КЗД.

51 решения, постановени от 5-членен състав на ВАС, се разпределят както следва: 30 ре­шения оставят в сила решенията на 3-чле­нен състав, с които са отхвърлени жалбите срещу решенията на КЗД (т.е. 58 на сто от решенията на 5-членен състав на ВАС оста­вят в сила решенията на 3-членен състав на ВАС, потвърждаващи решенията на КЗД); 15 решения оставят в сила решения на 3-членен състав, с които се отменят решения на КЗД (29 на сто от решенията на 5-членен състав на ВАС); 3 решения оставят в сила решения на 3-членен състав, с които се отменят час­тично решения на КЗД (0,6 на сто от реше­нията на 5-членен състав на ВАС); 1 решение отменя решение на 3-членен състав на ВАС и

се връща за ново разглеждане от КЗД; 1 ре­шение отменя частично решение на 3-членен състав и частично решение на КЗД; 1 реше­ние отменя решение на 3-членен състав, с ко­ето се отменя решение на КЗД и се отхвърля жалбата на жалбоподателя пред 3-членен състав на ВАС.

По 98 преписки има висящи дела към 31.12.2010 г – обявени за решаване, насрочени дела пред 3-членен и 5-членен състав или чакащи обра­зуване и насрочване.

Съдебен контрол по решения на КЗД от 2010 г.

Контрол по изпълненията на постановените решения на комисията

През 2010 г. Комисията за защита от дискриминация постанови редица решения, с които регистрира необходимост от промяна в нормативната уредба с оглед недопускането на дискриминация в различни сфери на обществения живот – образование, социална сфера и др. Също така през отчетния период бяха изпълнени и дадени в предходни години препоръки в този аспект. Няколко примера са посочени по-долу.

Беше изпълнена дадена от КЗД препоръка за отмяна на дискриминационната разпоредба на чл. 9 от Закона за научните степени и научните звания (ЗНСЗ), налагащ възрастови ограничения за даване на научните звания асистент (до 35 години) и научен сътрудник (до 40 години). След направен анализ се установи, че разпоредбата на чл. 9 от ЗНСЗ потенциално не съответства с Директива 2000/78/ЕО от 27 ноември 2000 г. за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите. КЗД достигна до извода, че нормата на чл. 9 от ЗНСЗ е с дискриминационен характер и на основание чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. препоръча на Министерския съвет да подготви и внесе в Народното събрание проект за изменение на ЗНСЗ. С приемането на Закона за развитието на академичния състав в Република България (обн. ДВ, бр. 38 от 21 май 2010 г.) беше отменен ЗНСЗ и по този начин дискриминационната разпоредба на чл. 9, налагаща възрастови ограничения, вече не е в сила.

С решение № 181/14.10.2009 г. КЗД на основание чл. 65 от ЗЗДискр. установи, че определеният критерий по признак „възраст“ в чл. 13, т. 5 от Наредба № 1/16.01.2008 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, издадена от Висшия съдебен съвет и обнародвана в ДВ, бр. 11 от 05.02.2008 г., нарушава изискването на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и представлява пряка дискриминация. На основание чл. 40, ал. 1 във вр. с чл. 47, т. 6 и т. 8 от ЗЗДискр. препоръча на Висшия съдебен съвет да отмени на чл. 13, т. 5 от посочената наредба. С цел предотвратяване на дискриминацията до отмяна на нормата препоръча да бъдат предприети адекватни мерки от Висшия съдебен съвет за преустановяване

на дискриминационната практика по признак „възраст“ при прилагането на тази наредба. Дискриминационната норма беше отменена с направените изменения в наредбата, обнародвани в ДВ, бр. 83/2010 г.

Комисията направи анализ на нормативната уредба, уреждаща статута на деца със специфични образователни потребности (СОП). С Решение № 24/03.02.2010 г. КЗД препоръча на Министерския съвет:

- да се запознае с направените фактически и правни констатации от комисията по повод потърсената от нея защита на застрашени права на деца със СОП и да отчете тяхната тревожност и висока степен на значимост по отношение равното третиране на тези деца в зависимост от конкретните диагнози на заболяване;

- да осигури адекватна държавна закрила при упражняване правото на образование на деца със СОП, за да не се допусне дискриминация спрямо тях в училищна възраст и спрямо техните родители при упражняване правото на труд; да гарантира безпрепятствен достъп до качествено образование и адекватно обучение на деца със СОП, намиращи се в неравностойно положение поради хронични заболявания или тежки и множествени увреждания от първия ген на тяхното диагностициране, като по този начин се осигури социалното им интегриране в обществото и равните възможности за участие в обществения живот;

- да съобрази дадените препоръки на българското правителство от Европейския комитет по социални права към Съвета на Европа по колективна жалба срещу правителството на България по делото MDAC срещу България, които сочат основните стъпки, за да бъде изпълнено решението за спазване на международните стандарти за образование и разпоредбите на чл. 17 от Европейската социална харта (ревизирана) и чл. Е от хартата, ратифицирани от българското правителство през 2000 г.;

- да се измени Законът за народната просвета и относимите подзаконови разпоредби, като се предвиди изрично, че приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и изисква допълнителни ресурси;

■ да се обединят всички образователни звена в единна училищна система, подчинена на Министерство на образованието, младежта и науката, да се обединят бюджетите и администрациите на специалните и общообразователните училища, да се гарантира, че училищата и учебните програми са пригодени и достъпни за всички деца, включително за децата със СОП;

■ да се започне диалог и да се изгради партньорство с граждански инициативи и организации, работещи в областта на грижата за децата, така че да могат да вземат участие в планирането, осъществяването и наблюдението върху образованието на децата с увреждания;

■ да се създаде и използва подходяща система за събиране на данни, която да отчита броя на децата с увреждания (по възраст, пол и вид увреждане), които посещават общообразователни училища, специални училища или се обучават в домовете и в средна образователна степен, да се събират статистически данни относно видовете институции и образователни програми, по които се обучават децата, настанени в домовете;

■ да се гарантира, че МОМН разпределя адекватни средства за осигуряване на правото на образование на децата с увреждания;

■ да се създаде система за наблюдение върху институциите за деца, която отблизо да следи за правото на образование на децата с увреждания, наблюдението да включва равно участие на граждански организации, да се гарантира пълният набор от човешки права на децата;

■ да се внесе предложение в Народното събрание за приемане на изрична забрана за дискриминация по признак „увреждане“ в Закона за народната просвета. В случай на законодателна инициатива, касаеща образованието на деца със СОП, Министерският съвет да съгласува законопроекта с Комисията за защита от дискриминация като компетентен независим държавен орган по равнопоставеност да дава становища за съответствието на нормативните актове със законодателството за предотвратяване на дискримина-

ция по силата на чл. 47, т. 8 от Закона за защита от дискриминация.

С решение 162/13.07.2010 г. комисията установи, че Министерството на здравеопазването с издаването на Наредба № 28 от 2007 г. и утвърдения с нея Медицински стандарт „Асистирана репродукция“, установява императивен режим, при който с въведения критерий в т. 3.10.7 от раздел VI се дерогира принципът за забрана на дискриминацията по признак „възраст“, установен в действащата норма на чл. 85 от Закона за здравето (ЗЗ), както и в предходната редакция, действаща към момента на издаването, и в чл. 4 от ЗЗДискр. Вследствие на това групата на жените, намираща се при условията на „специфични обстоятелства“, съгласно § 1, т. 15 от ДР на ЗЗДискр. и в съответствие със своя здравен статус - нуждаещи се от лечение чрез методите на асистирана репродукция, е разделена на две групи, а определеният критерий води до по-неблагоприятно третиране на групата жени „навършили 43 и повече години“. С наредбата се ограничава достъпът им до лечебна процедура на асистирана репродукция, което по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., във вр. с § 1, т. 15 от ДР на ЗЗДискр. представлява пряка дискриминация по признак „възраст“ при условията на „специфични обстоятелства“. На основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. за преустановяване на нарушението и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици КЗД даде на министъра на здравеопазването, в качеството му на представляващ министерството на здравеопазването, издател на Наредба № 28 от 2007 г., задължително предписание в едномесечен срок от постановяването на това решение да отмени дискриминационната разпоредба на т. 3.10.7. от Медицински стандарт „Асистирана репродукция“. В същия срок министърът да направи необходимото за свикване на консултативния орган, посочен в чл. 86а от ЗЗ, като възложи на Обществения съвет по правата на пациента да анализира нормите и прилагането на медицинския стандарт с оглед защитата на правото на жените за равно третиране и упражняване на репродуктивни права без дискриминация, както по признак „възраст“, така и в съответствие със забраната за дискриминация, посочена в чл. 136 и чл. 141, ал. 3 от ЗЗ. Да се отчете и необходимостта

от приемане на отговорни решения във връзка с възпроизводството с цел предотвратяване на дискриминацията на бъдещите деца и защитените права на ембриона. Към края на отчетния период медицинският стандарт все още не е променен, като същевременно се води съдебно производство пред Върховния административен съд.

Комисията установи решение № 177/28.07.2010 г., че невключването на заболяването Алцхаймер и сходните на него заболявания в Списъка на заболяванията по приложението към Наредба № 38 от 2004 г. за определяне на списъка на заболяванията, за чието домашно лечение Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) заплаща лекарства, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели напълно или частично, представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“.

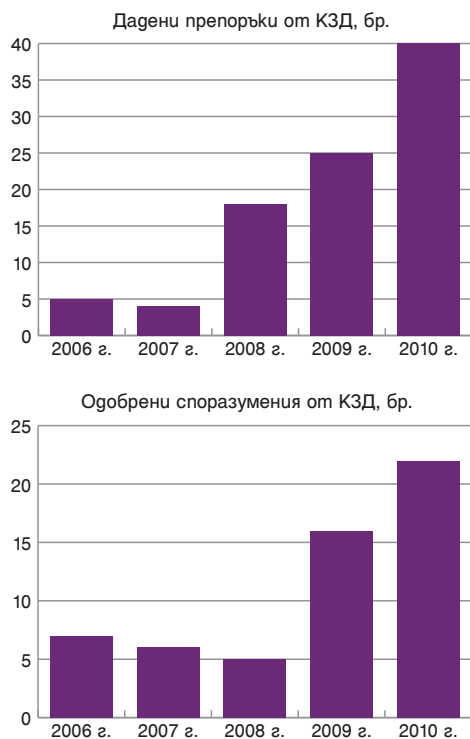
КЗД даде предписание на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 на Министерството на здравеопазването да бъдат предприети необходимите действия за включването на заболяването Алцхаймер и сходните на него заболявания в Списъка на заболяванията по приложението към Наредба № 38 от 2004 г. Наредбата не е променена според даденото предписание, като същевременно се води съдебно производство пред Върховния административен съд.

През 2010 г. КЗД постанови 123 решения, подлежащи на изпълнение. Тези установени случаи на дискриминационни прояви са повече спрямо 2009 г. Продължи и трайната тенденция с едно решение комисията да налага няколко принудителни административни мерки и наказания. Всичко това значително увеличи обема на работа в хода на изпълнителното производство във всеки отделен случай. Постановените решения изискваха извършването на разностранни по своето естество действия от страна на правно задължените субекти по упражняването на контрол по изпълнението им. Тези действия варираха от промяна в нормативната уредба в различни сфери на обществения живот до преустановяване на нарушението и възстановяване на първоначалното положение.

През отчетния период продължи изпълнението на наложените принудителни административни мерки (ПАМ). Бяха давани задължителни предписания на работодатели при и по повод упражняване на тяхната дейност. КЗД наложи множество различни по характер ПАМ в зависимост от естеството на решаваните казуси. Това определи и характерът

на последващите действия по изпълнението. Остана необходимостта от увеличаване на ресурса за ефективен и навременен контрол по изпълнението. Запази се практиката да се налагат множество задължителни предписания, като конкретните задължения за отговорните субекти се увеличиха по обем. Също така изпълнителното производство по едно решение значително се разшири предвид обстоятелството, че се увеличи броят на задължените или санкционирани субекти.

През отчетния период комисията продължи да упражнява и законовото си правомощие да контролира постигнатите и одобрени от съответните състави споразумения. Това се дължи както на натрупания през годините опит от страна на комисията, така и на значително увеличената правна култура на обществото като цяло в областта на антидискриминацията и равното третиране. Тези две обстоятелства позволиха през отчетния период правната фигура на споразумението да разгърне в по-голяма степен възможностите и предимствата, дадени ѝ от законодателя. Следва да се отбележи и фактът, че страните вече постигат значително по-конкретни и с по-широки параметри споразумения. Тук на преден план излиза увеличеният брой производства, в които комисията ги е одобрила. По този начин стана възможно целите на закона

в този аспект да бъдат постигнати в много по-кратки срокове и със значително по-малък човешки и финансов ресурс. Постигнатите помирения в производствата пред комисията дадоха възможност на страните да постигнат значителна процесуална икономия и значително по-бързо решаване на възникналите казуси. Упражнението в последствие контрол по спазването и изпълнението на споразуменията показва, че те в по-голямата си част се изпълняват. През отчетния период тази правна фигура продължи да разширява своя обхват и стана значително по-често срещана в практиката на КЗД в сравнение с предходни години. Това ясно личи и от графичното изображение по-горе. Продължаващото увеличаване на споразуменията с всяка изминала година говори и за значително увеличеното доверие към комисията на ангажираните в производството субекти.

През 2010 г. КЗД отправя редица препоръки най-вече до държавните органи, притежаващи законодателна инициатива за предприемане на действия за промяна в нормативната уредба с оглед предотвратяване или недопускане на дискриминация. През годината броят на дадените препоръки се увеличи с над 60 на сто спрямо 2009 г. От особено важно значение е, че препоръките бяха давани на съответните органи с властови правомощия за промяна, отмяна или допълване на нормативни актове, уреждащи различни обществени сфери. Част от постановените решения на КЗД в тази посока бяха упоменати в началото на изложението на раздела. Като дава препоръки, комисията упражнява и превантивна функция по отношение ограничаването на неравното третиране и предпоставките за практики на дискриминация. Следва да се отбележи, че в повечето случаи препоръките бяха взети под внимание. Това е особено важно, като се има предвид, че те засягат права и законни интереси на широк кръг граждани.

Освен отбелязаната по-горе практика с едно решение комисията да налага няколко принудителни административни мерки и наказания, продължи тенденцията от предходната година да се внасят доброволно в републиканския бюджет наложените глоби и имуществените санкции. Доброволният отказ от съдебна защита срещу наложените наказания в тези случаи налага изводът, че нарушителите осъзнават, че са допуснали неравно третиране

под една или друга форма и не очакват произнасянето на съда да бъде различно от това на комисията. Следва да се отбележи, че когато наложените глоби и имуществените санкции са в максималния законоустановен размер или близки до него, те по правило биват обжалвани пред Върховния административен съд. Това обстоятелство налага да се изчака окончателното произнасяне на съда, преди да се пристъпи към действия по събирането им. През отчетния период се запази тенденцията от 2009 г. установените случаи на дискриминация, респ. подлежащите на изпълнение решения, да се увеличават. Изпълнителното производство изисква все по-голям обем работа и човешки ресурс с всяка изминала година. От графичните изображения по-горе е видно, че за периода 2006-2010 г. подлежащите на изпълнение решения на комисията са повече от 400 като абсолютен брой. Като се вземе предвид обстоятелството, че по всяко едно решение е необходимо извършването на различни по своята правна същност действия по изпълнението, се налага изводът, че реално подлежащите на контрол принудителни административни мерки, споразумения, препоръки, глоби и имуществени санкции надхвърля 1000. Освен това, броят на подлежащите на контрол правни субекти значително надвишава тази цифра.

В края на разглеждания период отново трябва да се подчертае необходимостта от обособяване на отделно самостоятелно звено в КЗД, което да извършва целия набор от правни и фактически действия при и по повод воденето на изпълнителното производство. Тенденцията да се увеличава броят на доброволно изпълнените на решения на комисията говори за нарасналия ѝ авторитет, но в никакъв случай сама по себе си не е достатъчно условие за постигане на максимално ефективен и навременен контрол. За тази цел е необходимо осигуряването на материален и човешки ресурс с оглед адекватно обезпечаване на контрола. По този начин ще бъде увеличен практическият резултат от постановените решения и ще се засили превантивният и възпитателният ефект както върху нарушителите на закона, така и върху останалите членове на гражданското общество.

раздел

АДМИНИСТРАТИВЕН
КАПАЦИТЕТ НА КЗД

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА КЗД

Управление на човешките ресурси

Управлението на човешките ресурси се предопределя от целите и стратегията на КЗД и е свързано със спецификата на държавната администрация като организация, чиято цел е да работи в обществен интерес и да се осъществява от служители с доказани професионални качества. Това предопределя и основните насоки на дейността в тази област:

- утвърждаване на конкурсното начало;
- повишаване мотивацията на служителите;
- обективно оценяване на изпълнението;
- създаване на условия за кариерно развитие;
- намаляване на текучеството;
- постоянно повишаване на капацитета на служителите чрез обучения и семинари.

При създаването си Комисията за защита от дискриминация е с численост на персонала 42 души, от които 9 броя са изборни длъжности и 33 броя служители в обща и специализирана администрация.

С изменение и допълнение на Закона за защита от дискриминация законодателят е дал правна възможност да бъдат открити регионални представителства в областите на Република България. Това води и до промяна на структурата на КЗД. Броят на служителите е 77 души, включително с изборните длъжности. От тях реално заетите по трудово и служебно правоотношение са 66 броя и по ПМС 66/28.03.1996 г. работят 5 служители.

През 2010 г. са обявени и проведени отделни децентрализирани конкурси за свободни длъжности „Младши експерт“ и „Старши експерт“ в дирекция „Специализирана администрация“; „Младши юрисконсулт“ и „Старши юрисконсулт“ в дирекция „Административноправно и информационно обслужване“ – общо 9 свободни щатни бройки. По трудово правоотношение са назначени на длъжност „главен специалист“ двама служители. През годината са назначени и нови шест регионални представители на КЗД в областните градове, с които общата им бройка е 17. По сключен договор между комисията и Агенцията по заетостта по програма „Старт кариерата“ един служител беше нает по трудово правоотношение за срок от 9 месеца.

Недостатъчното трудово възнаграждение,

както и липсата на материална мотивация на служителите на КЗД води до текучество през 2010 г. Периодичното годишно оценяване на степента, в която служителят е постигнал предварително поставените му цели, изпълнил е изискванията за осъществяване на преките задължения по длъжностна характеристика и е демонстрирал компетентностите, необходими за изпълнение на длъжността, се отрази в повишаване на трима служители на комисията в ранг.

Квалификации и семинари

В рамките на общото задължение на органа по назначаването да осигури условия за повишаване на професионалната квалификация и преквалификация на държавните служители през 2010 г. е проведено обучение на новопостъпилите служители, заемащи за пръв път държавна служба, на тема: „Въведение в държавната администрация“ – 6 участници.

Здравословни и безопасни условия на труд

Здравето при работа, здравословните и безопасни условия на труд са сред най-значимите социални ценности на обществото, конституционно право на всички заети. Затова една от основните задачи в управлението на човешките ресурси е опазването на здравето и трудоспособността на работещите. Осигуряването и поддържането на безопасни и здравословни условия на труд са важна област от управлението на всяка дейност и организация. Основната цел на тази дейност е да се съхранят здравето и трудоспособността на заетите в организацията, да се предпазят те от неблагоприятните въздействия и рискове, свързани с условията на производството и с изпълнението на трудовите задължения. Интегрирането на системата за безопасност и здраве при работа с другите цели на организацията, като производителност, качество и опазване на околната среда, е от значение за ефективното функциониране на системата и реалното подобряване на условията на труд. За целта е необходимо и прилагането на гъвкав подход в управлението на администрацията. Системният подход в

управлението намира място и при условията на труд. Системите за управление на безопасността и здравето при работа /БЗР/ на Международната организация на труда (МОТ) са показателни в това отношение. В тях намират отражение тространната структура на МОТ, обединяваща правителствени органи, работодатели и работници/служители, както и ценностите и принципите, залегнали в конвенциите, свързани с безопасността и здравето при работа. Системите на МОТ улесняват работодателя при изпълнение на задълженията му, произтичащи от националното законодателство.

През годината са разработени програми и мерки за предпазване, намаляване и/или отстраняване на вредното въздействие на материалните фактори и средата върху здравето и безопасността на заетите лица; направена е оценка на риска, който не може да бъде предотвратен; приспособени са работните места, работното оборудване и технологии към индивида, за да се избегне отрицателният ефект на трудовата дейност върху здравето; адаптирани са технологичните процеси и работното оборудване към съответното равнище на техническия прогрес; разработени са политика и стратегия за изследване, контрол, превантивност и действия, осигуряващи безопасни и здравословни условия на труд и обхващащи технологията, работните места, условията на труд, организацията на производството и социалните отношения; предоставена е необходимата информация на работещите във връзка с осигуряването на безопасни и здравословни условия на труд; обозначени са съществуващите опасности и източници на вредни за безопасността и здравето фактори.

Информационно обслужване

Членството на България в Европейския съюз и интеграцията на управленските политики и новите информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в публичните органи изисква внедряването на европейски стандарти във всички администрации, които предоставят услуги, за да се стандартизира и гарантира качеството. Комуникацията е един от основните фактори, на които се гради ефективното взаимодействие между организацията и нейните клиенти и партньори. Също така играе основна роля при изгражда-

нето на връзките вътре в самата държавна единица. Осигуряването на надеждна, високофункционална комуникационна мрежа води до икономия на време и ресурси. Обезпечава ефективен комуникационен процес. Доброто информационно и комуникационно осигуряване е предпоставка за подобряване на качеството на административното обслужване. Процесът на глобализация и динамиката в развитието на съвременното информационно общество налагат все повече използването на електронни технологии за обслужване на гражданите и бизнеса. Преходът от традиционен административен модел към предоставяне на интегрирани административни услуги на гражданите и бизнеса със средствата на информационните технологии е залегнал в Стратегията за електронно правителство, приета от Министерски съвет с Решение № 866 от 28 декември 2002 г. Целта на правителството е осъществяването на модерно и ефикасно управление със средствата на съвременни ИКТ за посрещане реалните потребности на гражданите и бизнеса по всяко време и на всяко място.

Комисията за защита от дискриминация е разположила своите работни помещения на два отделни етажни пояса, но функционално свързани посредством структурна кабелна система. В нея се включват кабелната инфраструктура, инсталираният и интегриран комуникационен софтуер и хардуерните платформи. Освен intranet средата съществува Internet свързаност чрез оптичен кабел, който осигурява гарантиран високоскоростен трансфер на данни. В специално съвършено помещение се поддържат необходимите комплексни условия за надеждното функциониране на машините. Има изградена учредженска цифрова телефонна централа (ISDN), осигуряваща комбинирано предаване на аналогови и цифрови сигнали. Централата е снабдена с подходящ софтуер за таксуване и лимитиране. Достъпът до помещенията се осъществява с помощта на магнитни карти, които са и своеобразна легитимация за притежателя. Контролът на достъпа се поддържа от специализиран софтуер.

Наредбата за административното обслужване по чл. 12, ал. 4 от Закона за електронното управление (ЗЕУ) в частта относно политиките за използваните дизайни и интерфейси на информационните системи поставя техническите изисквания и политики към използвани-

те графични и други информационни системи, към достъпността до електронните административни услуги. Наредбата за вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител в администрациите по чл. 42, ал. 1 от ЗЕУ урежда общите правила относно вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител. Цитираните наредби регулират по един нов начин целия процес по едновременно работа с хартиени и електронни документи във всички административни органи.

Съобразявайки се с така поставените изисквания на държавната власт за приважване на информационните системи в съответствие с единната електронна среда и в изпълнение на чл. 43, ал. 1 от ЗЕУ за оперативна съвместимост, комисията изгради своите ИТ системи, като възложи проектирането, изпълнението и внедряването на външни изпълнители.

За нуждите на комисията се създаде интегрирана информационна система във връзка с прилагането и спазването на Закона за защита от дискриминация. Системата максимално улеснява лицата, които се считат дискриминирани на основата на признаците по ЗЗДискр., да сезират чрез жалби, сигнали или други допустими форми комисията.

Актуализира се съществуващата деловодна система, подчинена както на посочените по-горе изисквания по цитираните наредби, така и на изискванията на Правилата за производство пред КЗД, автоматизираща кореспондентските отношения между комисията,

лицата и институциите. Интегрираната ИТ система поддържа публичен регистър за издадените от комисията и влезли в сила решения и задължителни предписания по смисъла на чл. 47, т. 7 от ЗЗДискр. Системата притежава функционални възможности за образуване в дела на разпределените по състави входящи документи и електронно отразяване на всички етапи, свързани с образувано производство пред КЗД. Не на последно място системата притежава достатъчно надеждни средства за защита и съхранение на информацията и политики за достъп до електронно съхраняваните преписки и регистри.

Приложената технология е съобразена с действията на комисията за разширяване на обхвата на дейността ѝ чрез разкриване на децентрализирани звена на територията на областните градове в страната. До момента в по-големите областни градове функционират 17 регионални представители, на които е осигурен отдалечен достъп на входа на системата за производство по спазване на Закона за защита от дискриминация чрез WEB базирана технология. Използването на WEB приложението за подаване на жалби и сигнали от регионалните представители се осъществява с валиден цифров сертификат, издаден от оторизиран доставчик на удостоверителни услуги на територията на страната, както и допълнително се създава валиден потребителски профил в централизираната деловодна система на комисията. Профилът съдържа освен лични данни на регионалния

В приемната на КЗД

представител, така и допълнителни данни, описващи го като отдалечен потребител на интегрираната система. Тези елементи осигуряват висока степен на защита от неправомерен достъп и надеждност на информацията, постъпваща в реално време. В края на годината за нуждите на регионалните представители интегрираната система бе разширена с допълнителен модул за WEB достъп до базата данни за извличане на разширени справки, които да дават изчерпателен преглед по всички позиции от производството на всяка една преписка, на диспозитивите по издадените решения. Извършен бе реинженеринг на WEB модул за постъпили жалби, сигнали или доклади за самосезиране и от регионалните представителства. Комисията за защита от дискриминация е едно от първите в страната ведомства, което предоставя on-line услуга за движението на подадената жалба/сигнал и състоянието в хода на специализираното производство на образуваната преписка. Изискване за този вид справка е наличност на интернет и правомерно получени „сигнатурен номер и PIN код“, генерирани при регистрация на изходящия документ. В комисията е осигурена възможност за откриване на временни работни места посредством надеждна и сигурна безжична технология. Мрежата е защитена със съвременни средства за криптиране. Създадена е технология за поддържане на база данни – цифров архив – чрез сканиране на документи от различен MIME тип (.doc, .xls, .pdf, .zip, .ai). Технологията включва работа с електронни документи, като дава възможност да се получават доказателствени материали и чрез интернет. Значителна част от оригиналните документи по преписките се сканират и прикачват чрез FTP server към релативната база данни, като за целта е осигурена бързо действаща сканираща техника.

Сайтът на комисията www.kzd-nondiscrimination.com се поддържа в две езикови версии – българска и английска. Обновява се и се актуализира своевременно с постъпващите новини и съобщения. Сайтът предлага възможност за пълно управление на съдържанието за публикуване, анализи на необходимото представяне, проектиране и професионално изпълнение на информационната структура, визуалната комуникация и потребителския интерфейс. Сайтът е съобразен с правилата за визуализация и може да бъде преглеждан

посредством специализиран софтуер като „Гергана“ и JAWS. Добавена е RSS хранилка за новини. Така с помощта на произволен RSS четец потребителите могат да получат директно на своя компютър известия при добавянето и/или обновяването на страницата на комисията. Страницата предоставя текущ график за заседанията по състави, раздел „Контакти“ дава допълнително информация за всички регионални представители на КЗД в България. Създаден е и се поддържа актуален „Регистър на влезлите в сила решения“, групирани по състави. Достъп е осигурен за регистрирани потребители. Страницата е обогатена с категория „Обществени поръчки“, където своевременно се уведомяват заинтересуваните фирми и лица за провеждани търгове по ЗОП. Има „пощенска кутия“ – „Сигнали, мнения и препоръки“. Раздел „Нормативни документи“ предоставя редовно обновяваните документи по ЗЗДискр., Правилника за устройство и дейността на КЗД и Правилата за производство пред КЗД. За улеснение на потребителите освен търсачка са добавени в раздел „Публикации“ връзки към издадените от КЗД „Сборник съдебна практика по приложението на ЗЗДискр.“ и „Сборник практики на КЗД“. Текстовете са представени за преглед в pdf формат. Към страницата са добавени два нови микросайта, свързани с участието на комисията в проекти по програма „Матра-Флекс“ и „Национален семинар за юристи“. Материалите са предоставени за свободен преглед и сваляне.

В раздел „Достъп до обществена информация“ се извежда текст, към който са предоставени контактни данни, а също хиперлинкове към Инструкция за предоставяне на достъп до обществена информация по реда на ЗДОИ. Образец „Заявление за достъп до обществена информация“ е достъпно за сваляне и преглед. Добавен е елемент „Бюджет“ от навигационния панел, чрез който се зарежда информация за бюджета на комисията. Сайтът се радва на завидна посещаемост от страната и чужбина. При проверка чрез Google Page Rank страницата се класира на трета от десет възможни позиции. Тя подпомага гражданите да се ориентират в нормативната база на КЗД, да извличат формуляри образци, които могат да се изпращат до комисията и чрез сайта. Има достъпен и четлив форум за обмен на мнения и обратна връзка.

раздел

ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ НА КЗД

ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ НА КЗД

Комисията за защита от дискриминация е създадена като независим специализиран държавен орган със Закона за защита от дискриминация. Тя е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София, първостепенен разпоредител с бюджетни кредити.

За изпълнението на основните функции на комисията, като осъществяване на контрол по прилагането и спазването на ЗЗДискр. или други закони, уреждащи равенство в третирането, постановяване на мерки за предотвратяване и преустановяване на нарушението; предоставяне на независима помощ на жертвите на дискриминация; провеждане на независими проучвания относно дискриминацията и др., за 2010 г. е утвърден първоначален бюджет в размер на 2 700 000 лв.

Съгласно ПМС 163/2010 г. считано от 01.08.2010 г. първоначалният бюджет на КЗД в размер на 2 700 000 лв. е намален с 20 на сто и става 2 160 000 лв.

През отчетния период бюджетът на комисията е увеличен с 586 560 лв. по спечелени проекти:

- „Старт в кариерата” към Агенцията по заетостта
- „Младежта в действие срещу дискриминация”
- „Стратегическо партньорство за пълноценна интеграция на имигрантите в българското общество”
- „Училища без дискриминация”
- „Електронен тест за толерантност YT7 – PSIQ7”
- „Прогрес към равенство: Национални ефективни и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията”.

В края на отчетния период бюджетът на комисията е в размер на 2 746 560 лв.

I. РАЗХОДИ

1. Разходи за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски - §§ 01, 02, 03, 05 и 07.

По § 01 „Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения” са разходвани общо 974 241 лв. Средната брутна работна заплата на административния персонал, нает по служебно и трудово правоотношение, е 725 лв.

По § 02 „Други възнаграждения и плащания за персонала” разходът е в размер на 262 860 лв. Тази сума включва възнаграждения на 5 лица нещатен персонал, наети по трудови правоотношения, изплатени суми от СБКО на персонала, представително облекло на държавните служители, така също и изплатените средства за облекло на заетите по трудово правоотношение служители, болнични за сметка на работодателя.

По §§ 02-02 „Други възнаграждения и плащания за персонала по извънтрудови правоотношения” са включени възнагражденията и на лицата, работещи по спечелените от комисията проекти, като на тях се дължи и по-големият размер разходи в това перо.

Произтичащите от формирания фонд по § 01 и § 02 плащания за осигурителни вноски за сметка на работодателя се разпределят съгласно нормативната уредба на страната и са в размер на 186 813 лв.

2. Разходи за издръжка - § 10

Разходите по § 10 „Издръжка” възлизат на 1 296 121 лв. Разходите по това перо са свързани с обезпечаване на текущи сметки за телефони, интернет, охрана, ел. енергия, гориво, пощенски услуги, реклама, командировки в страната и чужбина, застраховка на имущество, материали и консумативи. Тук са намерили отражение и разходите, свързани с управлението на дейностите по проектите, както и тяхното съфинансиране.

3. Капиталови разходи

Капиталовите разходи за закупуване на офис техника, оборудване за новооткритите регионални офиси на КЗД възлизат на 26 187 лв.

II. НАЛИЧНОСТИ

Към 31.12.2010 г. по набирателната сметка има наличност в размер на 10 295 лв., това са средства от глоби за неизпълнения на решения по Закона за защита от дискриминация.

КЗД няма просрочени вземания и задължения.

раздел

РЕГИОНАЛНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА КЗД

РЕГИОНАЛНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА КЗД

Започналото в КЗД през 2008 г. сформирание на отдел „Регионални представители“ продължи и през 2010 г. с назначаване на регионални представители в Пазарджик и Стара Загора. Така броят им достигна 17. Основен акцент в дейността им е засегнатите от дискриминация лица да получават по местоживеење адекватна независима помощ и консултация как да защитят правото си на равно третиране. Необходимо бе осигуряването на бързо приемане и обработване на жалби и сигнали, с които се сезира комисията.

Планиране и организиране на дейността на регионалните представители

Регионалните представители изготвят в края на всеки предходен календарен месец индивидуалните си работни планове за своята дейност през следващия месец, обхващаща организиране и провеждане на открити приемни за граждани съвместно с определените общински координатори за връзка с КЗД. В края на всеки календарен месец регионалните представители изготвят и изпращат по електронен път месечни отчети за своята дейност. Отчетността на регионалните представители включва изготвяне и изпращане по електронен път на обобщени тримесечни отчети, съдържащи статистически данни за обработените от тях жалби и сигнали, включително анализ на констатираните в региона прояви на неблагоприятно третиране. Отчетите отразяват и случаи на дискриминация, споделени от засегнати лица, които поради различни разбираеми причини се страхуват да сезират комисията. Една от причините е да не бъдат преследвани, квалифицирано от законодателя като тежка проява форма на дискриминация, изразяваща се в по-неблагоприятно третиране на лицето, което е предприело или се предполага, че е предприело или ще предприеме действия за защита от дискриминация, или когато свързано с него лице е предприело или се предполага, че е предприело или ще предприеме действия за защита от дискриминация.

Част от контрола върху работата на регио-

налните представители се осъществява чрез конферентна скайп връзка в началото на всяка календарна седмица, въведена и организирана от края на месец октомври 2010 г., с участието на всички регионални представители и на техния функционален пряк ръководител, а при служебна необходимост – с участието и на други служители на администрацията на КЗД. Конферентните разговори са необходими, за да се решават неотложни и текущи въпроси, свързани с техните функционални задължения и непосредствени задачи.

Друга форма на взаимодействие между структурните административни звена на КЗД с регионалните представители, същевременно и начин за анализиране, обсъждане и уеднаквяване на тяхната практика и повишаване на професионалната им квалификация, са работните срещи, организирани в централата на комисията. На тези работни срещи се представя и обсъжда практиката на комисията, решават се административни и други въпроси, възникнали в процеса на работа. Поради ограничения бюджет на комисията през 2010 г. са проведени само две работни срещи с всички регионални представители, ресорните директори на дирекциите от администрацията, главния секретар на комисията и експерти от специализираната администрация, отдел „Експерти“.

Разширеният административен капацитет на отдел „Регионални представители“ наложи определяне на двама регионални представители, които да координират функционалните връзки между регионалните представители, както следва: първата група включва регионалните представители в Сливен, Разград, Шумен, Силистра, Добрич, Варна, Стара Загора с отговорен регионален представител в Бургас, втората група включва регионалните представители в Монтана, Враца, Ловеч, Велико Търново, Габрово, Пловдив, Кърджали, Пазарджик с отговорен регионален представител във Видин. Вътрешноадминистративното групиране на регионалните представители е определено със заповед на председателя на КЗД.

Функционални задължения на регионалните представители на КЗД:

I. Административно-деловодни

Основно задължение на регионалния представител е приемане и обработване на жалби и сигнали на граждани от региона чрез регистрирането им с пореден входящ номер в едина електронна деловодна система и изпращането им в сканиран вариант на комисията.

II. Консултативни функции и методическа помощ

Всеки гражданин може да получи адекватна консултация от регионалния представител в съответния регион относно: изискванията за редовност и допустимост на жалбите и сигналите при желание да получи правна защита от КЗД, правилата за производство пред комисията и нейните правомощия; информация за развитието на образуваното производство.

В рамките тези функции регионалните представители на КЗД са обслужили 3081 граждани, от които 2291 са консултирани и получили методическа помощ по повод конкретни оплаквания, а 790 са получили информация за пределите на защита на ЗЗДискр. и правомощията на КЗД.

III. Експертни функции

Регионалните представители подпомагат докладчиците в разследването и установяването на обективните факти, изложени в оплакванията пред комисията, чрез събиране на писмени свидетелски показания, писмени обяснения на страните, огледи за достъпност на архитектурната среда, издирване на страни по преписки и други възложени им процесуални действия при спазване на дадените им ясни писмени указания на докладчика по съответната преписка.

Контролни функции

При осъществяване на последващ контрол по изпълнение на постановени актове комисията е подпомагана от регионалните представители. Вменената последваща контролна функция на регионалните представители по изпълнение на актовете на КЗД оптимизира от една страна административния капацитет, а от друга – ефективността при изпълнение на постановеното от КЗД.

Организационни подпомагащи функции

Регионалните представители участват при организиране на планирани мероприятия и открити форуми на КЗД в съответните региони, огласяват и информират всички заинтересовани субекти от публичния, частния и неправителствения сектор, имащи пряко отношение към основополагащия принцип за всеобща възбрана на дискриминацията. От друга страна законодателно е регламентирано за органите на държавна власт, обществените органи и органите на местното самоуправление задължението да предприемат приоритетно мерки за изравняване възможностите на лица, жертви на дискриминация.

Служебен приоритет на регионалните представители е да осигурят участието на желаещите в семинари, кръгли маси или други форми като съвместни партньорства на КЗД.

Комисията фокусира ролята на регионалните представители предимно в партньорството с неправителствени организации и гражданското общество по места, което е особено чувствително към проявите форми на дискриминация. Съществена част от действието на антидискриминационното право е превантивната дейност, която е особено ефективна при осъществяване на съвместни партньорства с публични институции и органи на местната власт в регионите на страната. Тези процеси стават реални и ефективни в страната именно чрез дейността на регионалните представители на КЗД.

Дейност на регионалните представители на КЗД

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – БУРГАС

Изнесените приемни в 13 съставни общини на регион Бургас са организирани и провеждани веднъж седмично. Регионалният представител и общинският координатор за връзка с комисията от съответната община в регион Бургас организират регулярни открити приемни за граждани. Общинският координатор насочва и предоставя информация за РП. През 2010 г. регионалният представител е провел общо 39 организирани открити приемни по общини, на които са консултирани 59 лица с оплакване за неблагоприятно третиране. Проведени са 95 консултации по време на ре-

довните приемни за граждани, 6 по имейл и 11 по телефон.

Регистрираните оплаквания в регион Бургас касаят предимно сферата на заетостта. Преобладаващи са оплакванията за тормоз при упражняване правото на труд и дискриминация при наемане на работа; дискриминационни проблеми при оценка на работоспособността на лица, страдащи от различни заболявания или увреждания при явяването им пред ТЕЛК и експертните решения за оценка на работоспособността; дискриминационни проблеми в сферата на социалното осигуряване; в сферата на образованието проблемите са във връзка с допускане на дискриминация от страна на директори на учебни заведения спрямо педагогическия персонал на основата на признаците „възраст“ и „лично положение“ и допускане на „тормоз“ на ученици от техни връстници на признак „увреждане“ и „етническа принадлежност“; в сферата на услугите проблемите касаят достъпът до стоки и услуги, преимуществено на основата на признаците „увреждане“ и „етническа принадлежност“.

За регион Бургас преобладават оплакванията на признак „лично и обществено положение“, на второ място е „увреждане“, на трето място е „възраст“ следван от „гражданство“, „етническа принадлежност“, „имуществено

състояние“, „семеино положение“, „пол“, „образование“ и на последно място „сексуална ориентация“.

Поставените проблеми за региона се групират предимно по форма на дискриминация като „тормоз“ на работното място в публичния сектор, недостъпна архитектурна среда за хора с увреждания в обществени сгради, а лицата с намалена работоспособност се оплакват от неблагоприятно третиране в областта на общественото осигуряване и социалното подпомагане.

Регионалният представител е реализирал партньорства по покана на групи субекти чрез участие в: семинар, организиран в рамките на проект „Моите права на европейски граждани“, семинар, организиран от фондация „Програма за достъп до информация“, обучителни семинари по проект „Подкрепа за интеграцията“ на Сдружение „Европа и ние“, Европейски фонд за интеграция на гражданите от трети страни и Министерство на труда и социалната политика, откриване на „Защитено жилище за хора с увреждания“ по проект на Община Бургас и Сдружение „Равновесие“ по оперативна програма „Човешки ресурси“, дискусия на тема „Младежко ежедневие, настояще и бъдеще“, организирана от Община Бургас по случай Международния ден на младежта под мотото „За различността,

Обучителен семинар на регионалните представители на КЗД

против дискриминацията", международен фестивал „Сила за живот“ на хора с увреждания, проведен в Поморие. Не на последно място съвместно партньорство е реализирано чрез участия в заседанията на Областния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси (ОССЕДВ), организирани от областния управител на Област Бургас.

Връзка с органите на местното самоуправление и държавни институции

Осъществени са срещи с кметовете и заместник-кметове на общините в региона, на които са координирани съвместните действия и провеждането на редовни открити приемни за граждани в общините, участието на общинските координатори за връзка и съвместни действия с КЗД. Проведени са 11 информационни срещи относно материалноправната компетентност на комисията, целите на антидискриминационния закон и процедурните правила за производство пред комисията. В срещите участват представители на общините и техните администрации: дирекции „Социални дейности и здравеопазване“, „Образование“, юриконсулти, директори на училища, детски градини, отдели „Закрила на детето“, директори на социални домове, представители на читалища, на детски педагогически стаи и НПО.

Работни контакти са осъществени с: началника на отдел „Закрила на детето“ - Община Бургас, областния координатор на БЧК, директора на Младежки културен център в Бургас, омбудсманите в Бургас, Поморие и Средец, председателя и секретаря на СБУ в Бургас, секретаря на Областния съвет за сътрудничество по етническите и демографски въпроси, пресцентъра на РДВР по проблемите на равнопоставеността, директора на Регионална дирекция „Социално подпомагане - Бургас, представител на Международната организация по миграция, началника на Областна дирекция „Изпълнение на наказанията“, изпълнителния директор на „Българско сдружение за насърчаване на гражданската инициатива“, председателя на Фондация „Сила за живот“ на хора с увреждания. Трайното партньорство, установено с омбудсманите на Бургас, Поморие и Средец, се налага поради общата цел на двете институции - правата на човека, обхваща съвместно разглеждане на оплаквания, излагащи проблеми в областта на правата на човека.

От месец юни 2010 г. регионалният представител участва в Областен съвет за сътрудничество по етническите и демографски въпроси (ОССЕДВ) по покана на областния управител.

Не на последно място е работата на регионалният представител с младежта в региона, изразяваща се в мултимедийни презентации пред ученици и студенти в СОУ „Д. Дебелянов“, Английската езикова гимназия, математическата гимназия в Бургас, СОУ в Каолиново, СОУ „Христо Ботев“ в Аймос, Университет „Асен Златаров“ в Бургас.

Гореизброените партньорства и реализирани дейности от регионалният представител като съвместни действия с различни субекти са част от цялостната превантивната дейност на КЗД в регион Бургас.

Партньорства с НПО

Регионалният представител през 2010 г. е партнирал в съвместни инициативи с Детски парламент, Областен съвет на БЧК, Асоциация „Деметра“, „Сдружение инициатива за развитие на социалната активност“, Сдружение „Равновесие“, Местна комисия за борба с трафика на хора, Областен ромски съюз, Правозащитна организация „Опора“, Сдружение „Европа и ние“, Център за развитие на нестопанските организации, Асоциация на педагогическите съветници в Бургас, Фондация център „Отворено образование“.

Преобладаваща част от жалбите в региона са на основата на признаците „лично и обществено положение“, „увреждане“, следвани от признаците „семеино положение“, „пол“, „етническа принадлежност“, „възраст“, като най-малко са оплакванията на основа на признаците „имууществено състояние“ и „образование“. Наблюдава се страх в засегнатите лица от преследване в случай че заявят дискриминационна претенция в КЗД, като този страх е по-силно изразен сред жителите на малките общини.

Регистрираните инициативни документи от регион Бургас за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 34 жалби и сигнали, които представляват 4,07 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – СЛИВЕН

В регион Сливен са проведени 26 изнесени приемни в 7 съставни общини и кметства, на които са консултирани 101 граждани и представители на НПО.

Откритите за граждани приемни по населени места са организирани със съдействието на общинските координатори за връзка с комисията, определени от съответните общински администрации в регион Сливен, чиито поети ангажименти в рамките на сътрудничеството между КЗД и местната администрация са насочване и предоставяне на информация за регионалния представител.

Независимо от факта, че регионалният представител в този регион е бил в 4-месечен отпуск поради болест, е регистрирал увеличен брой открити приемни и консултирани граждани през 2010 г. – 26 бр., в сравнение с предходната 2009 г., през която са проведени 15.

Жителите на населените места в региона са все още слабо информирани за правната защитата по ЗЗДискр. и за КЗД, като причините са предимно финансови, ограничаващи информирането на гражданите чрез местните медии. Информация за откритите приемни на КЗД по общини се осъществява единствено чрез сайтовете на общините и обяви, поставени върху информационно табло в сградите на общините.

Регистрираните оплаквания за неблагоприятно третиране касаят предимно сферата на заетостта и пазара на труда, възможностите за участие в обществения живот, достъпът до стоки и услуги, достъп до образование и здравеопазване. Оплакванията включват като проявна форма на дискриминация „тормоз“ на работното място, непредоставяне на достоверна информация за свободни работни места в бюрата по труда, несъответстваща на заболяването промяна в оценките на работоспособността на освидетелстваните лица от ТЕЛК, неуредици в обществената сфера, като липса на канализация, транспорт, улично осветление и настилки предимно в ромските квартали, които се отразяват на качеството на живот на гражданите

На редовните приемни в регионалния офис са проведени 104 консултации, от които 97 присъствени и 7 консултации по телефона.

Тенденциите, наблюдавани в регион Сливен, водещи до нарушаване на принципа за равно

третиране, са неспазване на трудовото законодателство от работодатели, които отказват да наемат на работа хора с увреждания или променят условията за кандидатстване за работа, не изплащат редовно трудовете възнаграждения на работници и служители. Има случаи на оказван психически тормоз върху подчинени в напреднала възраст, за да бъдат принудени да напуснат работа или поради етническа принадлежност. Много от оплакванията са срещу грубо отношение на държавни или общински служители при предоставяне на административни услуги и срещу недостъпна архитектурна среда на обществени сгради за хора с увреждания.

Консултациите се провеждат на четири очи и преобладават случаите на споделяне, без да се депозират жалби и без свидетели. Препоръчанията за анонимност на консултациите на гражданите в региона се основава на страх от последващи негативни действия спрямо тях.

През 2010 г. продължава констатираната за региона през 2009 г. тенденция да се преместват ученици от едно училище в друго поради преобладаващ брой ученици от ромски произход. Изложени са проблеми от НПО, отнасящи се до случаи на недопускане на роми в заведения и търговски обекти, грубо отношение към тях от служители на държавна и общинска администрация.

Гражданите в регион Сливен проявяват интерес към правомощията на КЗД, сроковете на производство по реда на Глава втора, раздел I от ЗЗДискр., кога и как се образува производство пред КЗД, обжалваемостта на актовете ѝ, какъв характер има защитата, осъществявана от КЗД на засегнатите от дискриминация лица, предвидените за нарушаване на ЗЗДискр. принудителни административни мерки, санкции и глоби.

Връзка с органите на местното самоуправление и държавни институции

Регионалният представител е партнирал с други субекти чрез: участие в кръгла маса, организирана от ГС „Обществен барометър“ по проект „Методи за ефективно решаване на дискриминационните практики при предоставяне на услугата питейно-битова вода в област Сливен“. На форума е представена практиката на КЗД, ролята и функциите на регионалния представител и предимствата

на електронната услуга, предоставяна от КЗД за гражданите на Сливен и региона; участие в среща по проект „Разяснителна кампания за новите стандарти в областта на достъпа до информация“; участие в работна среща от първи етап за разработване и приемане на областна стратегия за развитие на социалните услуги; участие в представяне на регионална програма в област Сливен „Родители в подкрепа на деца със специални образователни потребности“; участие в представянето на стипендиантска програма на фондация „Здравето на ромите“; участие в съвещание на училищните директори от областта, организирано от РИО. Всяко едно от тези участия е реализирано с представяне на дейността на КЗД и предоставяне на информационни материали за производството пред комисията.

Информационни срещи са проведени с ръководители на полицейски управления на територията на регион Сливен, на районни съдилища и прокуратура, на Сметната палата.

Партньорства с НПО

Регионалният представител е участвал през 2010 г. в съвместни инициативи с представители на Федерация на културно-просветните дружества на каракачаните в България, Фондация „Здраве за ромите“, Комисия за превенция на трафика с хора, Ромска младежка организация, пенсионерски клубове в Сливен и с. Ичера, земеделски сдружения и граждани на гр. Кермен, гр. Шивачево и с. Гавраилово. Контактни срещи са проведени със Сдружение „Възрожденска столица Котел“, МАК - „Младежки алианс“ – Котел.

Регистрираните инициативни документи от регион Сливен за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 20 жалби и сигнали, които представляват 2,39 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – РАЗГРАД

В регион Разград са проведени 53 изнесени приемни в 6 съставни общини, на които са консултирани 51 граждани, и две групови консултации с представители на НПО. Приемните за граждани в прилежащите общини се осъществяват по утвърден график. Изнесените открити приемни по населени места

са организирани със съдействието на общинските координатори за връзка с комисията, определени от съответните общински администрации в регион Разград.

В сравнение с предходната 2009 г., през която са проведени 68 открити приемни по съставните общини, през 2010г. техният брой е 53. Посещенията и консултациите на граждани в представителството на КЗД в Разград са 64 индивидуални консултации, 3 групови консултации с участието на 22-ма граждани и представители на НПО.

Оплакванията на граждани от региона касаят преимуществено сферата на заетостта и достъпът до пазара на труда, възможностите за участие в обществен живот, следвани от достъпа до стоки и услуги, до образование и здравеопазване. Тези оплаквания са на основата на етнически признак, на второ място на основата на „възраст“, на трето място „увреждане“ и „образование“. Най-малък процент са оплаквания на „политическа принадлежност“, „лично и обществено положение“ и „религия“.

Гражданите от региона се интересуват от правомощията на КЗД, сроковете на производство пред комисията, предоставяната защита и административно-наказателните мерки, санкциите и глобите, предвидени за нарушения на Закон за защита от дискриминация.

Връзка с органите на местното самоуправление и държавни институции

Регионалният представител участва в съвместна информационна кампания с Детската педагогическа стая – Разград, относно правата на децата, по повод международния ден на правата на човека. Реализирано е мероприятие с деца от СОУ „Св. св. Кирил и Методий“ в гр. Самуил. За предотвратяване на дискриминационни прояви в областта на здравеопазването в регион Разград е реализирана контактна среща с началника на Регионален център по здравеопазване – Разград, и директора на Областна инспекция по труда. Работна инициативна среща е проведена с педагогическия съветник на ПМГ „Академик Обрешков“ – Разград, на която са набелязани съвместни дейности сред ученици, които да бъдат запознати с антидискриминационното законодателство. Групова консултация е проведена в Община Исперих с кандидати

за личен асистент по одобрен проект „Грижа в семейна среда за независимост и достоен живот на хора с увреждания” по оперативна програма „Човешки ресурси”, с цел недопускане на дискриминация на хората с увреждания. Проведени са срещи с представители на Общински културен център – Разград, с директора на Държавен фонд „Земеделие” – Разград. Като превантивна мярка за недопускане на дискриминация на работното място са осъществени дискусии и срещи с работодатели от региона, които са информирани за задължението на работодателите да не допускат дискриминация на работното място и правото на труд на работниците и служителите да не бъде засягано от неблагоприятно третиране. От друга страна партньорство е осъществено с регионалния съвет на КНСБ - Разград с цел превенция в областта на заетостта и недопускане на дискриминация относно правото на сдружаване на работниците и служителите и еднаквото третиране при определяне на трудовите възнаграждения на работниците за равностоен или еднакъв труд.

Партньорствата с НПО в региона се изразяват в групови консултации и обсъждане на възможностите, предоставяни от ЗЗДискр., за защита на правото на равно третиране, с представители на граждански сдружения и неправителствени организации.

За региона преобладаващи са оплакванията на основата на признаците „лично положение” и „обществено положение”, следвани от „увреждане”, „етническа принадлежност”, „възраст” и оплаквания за повече от един защитен признак.

Преобладаващият брой на дадените консултации и броят на устните оплаквания от засегнатите лица, в сравнение с броя депозирани жалби в КЗД, се дължи на страх от негативни последици за жалбоподателите, в случай че реализират правото си на защита чрез жалба.

Регистрираните инициативни документи от регион Разград за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 16 жалби и сигнали, които представляват 1,91 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ШУМЕН

Изнесените приемни в 9-те съставни общини на регион Шумен са организирани и провеждани веднъж седмично. В рамките на консултативните функции, регионалният представител е провел 27 изнесени открити приемни за граждани, потърсили консултация и информация за КЗД и средствата за защита от дискриминация, предвидени в специалния антидискриминационен закон. Приемните се организират със съдействие на общински координатори за връзка с комисията от съответната община в регион Шумен, чиито ангажимент в рамките на сътрудничеството е насочване и предоставяне на информация за представителя на КЗД.

През 2010 г. регионалният представител в Шумен е консултирал 38 граждани по местоживееене.

Гражданите в регион Шумен проявяват интерес относно правомощията на КЗД, сроковете на производство пред комисията, обжалваемостта на постановените актове, предвидените в закона принудителни административни мерки, санкции и глоби, налагани за нарушаване на Закон за защита от дискриминация като гаранция за спазване на антидискриминационните норми, включително санкциите, предвидени за повторно нарушение на закона или неизпълнение на актове на комисията.

Показателен факт за доверието на гражданите към КЗД е нарастващото посещение в регионалното представителство, включително от граждани, чиито претенции са извън материалноправната компетентност на комисията.

В регион Шумен преобладават оплаквания в сферата на заетостта и достъпа до пазара на труда. В сферата на услугите проблемите касаят достъпа до стоки и услуги предимно на основата на признак „етническа принадлежност”.

За регион Шумен преобладават оплакванията на признак „лично и обществено положение”, на второ място е „етническа принадлежност”, трето място се споделя от оплаквания на основата на признаците „увреждане”, „образование”, следвани от оплаквания въз основа на „възраст” и „политическа принадлежност”. Най-малък процент са оплакванията на религиозен признак.

Връзка с органите на местното самоуправление и държавни институции

Осъществени са срещи с кметовете и заместник-кметове на общините в региона, на които са координирани съвместните действия по провеждане на редовни открити приемни за граждани в населените места и определяне участието на общинските координатори за връзка и съвместни действия с КЗД.

Деятелността на регионалния представител в Шумен през 2010 г. се характеризира и обхваща предимно сферата на образованието. Със съдействието на ръководителите на обучаващи институции в региона са проведени информационни мероприятия с участие на обучаващия педагогически персонал и ученици. Целите на тези мероприятия са разгласа и информиране на пограстващото поколение и педагогическите кадри за всеобщата забрана за дискриминация, нормативната и регламентация, задължението на ръководителите на тези институции да не допускат прояви на дискриминация както от страна на учителите, така и между самите ученици.

За постигане на целите по превенция на Закон за защита от дискриминация в областта на здравеопазването и равният достъп на всички до медицински услуги, са реализирани информационни и разяснителни срещи с ръководителите на здравните заведения: МБАЛ - Шумен, Болница за онкологични заболявания, Държавна психиатрична болница - с. Царев брод, ДКЦ - 1, „Дом майка и дете“.

Превантивната дейност обхваща посещения, информиране и разясняване на нормативната закрила, която предоставя Закона за защита от дискриминация и компетентностите на КЗД, в следните социални заведения: Дом за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи „Детелина“, Дом за деца и младежи с увреждания „Калинка“ в с. Васил Друмев, Дом за стари хора, в които са настанени и живеят хора от най-рисковите групи в обществото ни, а именно деца, лишени от родителски грижи и възрастни хора без близки. Осъществени са работни контакти с дирекция „Социално осигуряване“ - Шумен, партньорства с Асоциацията на педагогическите съветници - Шумен, и с Комплекс за социални услуги за деца и семейства - Шумен.

Поради сходство в дейностите на двете институции, е установено сътрудничество и взаимодействие с Областен съвет по етни-

чески и демографски въпроси (ОССЕДВ) към Областна управа - Шумен.

Осъществено е партньорство с КНСБ - Шумен и КТ „Подкрепа“ - Шумен за превенция в областта на заетостта и защита правото на труд на работниците и служителите от дискриминация, както и с представители на частни и публични работодатели от друга страна, като участници в социалния диалог. На основата на партньорството между тях се цели недопускане на дискриминация при сдружаване и синдикално членство на работниците и служителите, включително при определяне на трудовите възнаграждения за еднакъв или равностоен труд.

Изброените партньорства и реализирани дейности от регионалния представител, съвместно с различни субекти от обществената живот са част от цялостната превантивната дейност на КЗД на регионално ниво, като те отразяват спецификата за региона в областта на равнопоставеността.

Партньорства с НПО

В рамките на сътрудничеството в ОССЕДВ са установени партньорства с неправителствени организации, представени в регион Шумен.

Оплакванията на гражданите в региона за неблагоприятно третиране са предимно на основата на признаците „лично положение“ и „обществено положение“, следвани от „етническа принадлежност“, „увреждане“, „образование“, „възраст“, с най-малък дял на признаците „политическа принадлежност и „религия“.

Броят жалби, депозирани чрез регионален представител в Шумен през 2009 г., е еднакъв с броя депозирани жалби през 2010 г. Ниската активност при подаване на жалби до КЗД чрез регионалния представител за разлика от броя на предоставените консултации и направени оплаквания от засегнати лица, се дължи на стереотипи и страх от негативни последици спрямо заявителите се лица. Притесненията от „преследване“ и упражняване на „тормоз“ поради потърсена защита от КЗД е характерно за малките населени места и общини.

Регистрираните инициативни документи от регион Шумен за периода от 01.01.2010г. до 01.01.2011г. са 8 жалби и сигнали, които представляват 0,96 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – СИЛИСТРА

През 2010 г. регионалният представител е посетил всички общини на територията на област Силистра съобразно одобрените месечни планове за провеждане на открити приемни в населените места. Начините за информиране на гражданите за предстоящите приемни в общините са определени на работни срещи с кметовете им, представители на общинските администрации и определените като общински координатори за съвместна дейност с КЗД техни служители. Жителите на региона имат реална възможност да се запознаят на място със защитата на правото им на равно третиране, както и с антидискриминационните практики на комисията. Изнесените приемни в 6 съставни общини на регион Силистра са организирани и провеждани веднъж седмично. Сътрудничеството със съответния общински координатор се изразява в организиране на регулярните приемни за граждани в общината, както и в насочване и предоставяне на информация за КЗД.

През 2010 г. регионалният представител е провел общо 41 открити приемни по общини, на които са консултирани 162 граждани. Регистрираните оплаквания в регион Силистра се разпределят както следва: преимуществено касаят заетост и трудови правоотношения, тормоз на работното място, неизплащане на трудови възнаграждения /32/; здравеопазване и нарушаване на пациентски права, достъп до медицински услуги /16/, образование, достъп до образование и допускане на дискриминация на учебното място /14/, достъп до стоки и услуги /9/; недостъпна архитектурна среда /4/ и др.

По време на редовните приемни в офиса на КЗД в Силистра са проведени 221 консултации на граждани: 148 присъствени консултации, 11 по имейл и 62 по телефона. Съобразно сферата на обществения живот, в която е извършено дискриминационното нарушение, преобладават оплаквания, във връзка с заетостта, следвани от оплаквания в здравеопазването и ограничен достъп до медицински услуги, в образованието заради ограничен достъп до образование и дискриминация на учебното място. На последно място са оплаквания за предоставянето на стоки и услуги, недостъпна за хора с увреждания архитектурна среда, както и оплаквания, насочени срещу експертни решения на ТЕАК за

оценка на работоспособността на освидетелстваните лица.

Проявеният интерес към КЗД като независим държавен орган от повече от 380 граждани на регион Силистра аргументира извода за нарастващо доверие и интерес към дейността ѝ. За региона преобладават оплакванията на основата на признак е „възраст“, „лично положение“, „имуществено състояние“, следвани от „обществено положение“, „увреждане“ „етническа принадлежност“ като с най-малък дял са на основата на признак „гражданство“.

Регионалният представител е реализирал партньорства и делови контакти чрез участие в: заседания на Областния съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси (ОССЕДВ) като представител на КЗД в оперативна работна група по проблемите на дискриминацията; регулярни срещи с омбудсмана на община Силистра, като институции с припокриващи се цели; координиращи срещи с представители на граждански, обществени и синдикални организации, с представители на Постоянната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, с председателя на местната организация на Българския лекарски съюз, с представители на Общинската служба „Социални грижи“; с представителите на отдели „Закрила на детето“, „Социален патронаж“, Регионален инспекторат по образование, директори на училища и др. Взаимодействието между КЗД на регионално ниво с други заинтересовани институции към проблемите на дискриминацията е реализирано чрез участия в дискусия по програмата за ромското включване, семинар на тема „Училище за родители“, семинар с участие на НПО по Програмата за достъп до информация, в други дискусии, семинари, конференции и кръгли маси.

Връзка с органите на местното самоуправление и държавни институции

Осъществени са срещи с кметове и заместник-кметове на общините в региона, на които са координирани съвместни действия за разгласяване и провеждане на редовни открити приемни за граждани в общините и участието на общинските координатори за връзка и съвместни действия с КЗД. Горепосочените партньорства и реализирани дейности съвместно с различни заинтересовани субекти са част от цялостната превантивна дей-

ност на КЗД в регион Силистра.

Регистрираните инициативни документи от регион Силистра за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 6 жалби и сигнали, които представляват 0,72 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ДОБРИЧ

Изнесените приемни за граждани в 6-те съставни общини на регион Добрич са организирани и провеждани веднъж седмично, съгласувано с общинския координатор за връзка с комисията от съответната община. Съвместните действия по организирането и провеждането на открити приемни за граждани в съставните общини с участието на общинските координатори са форма на партньорство на КЗД с органите на местното самоуправление.

През 2010 г. регионалният представител е провел общо 31 броя открити приемни по съставни общини. В рамките на независимата помощ, оказвана на жертвите на дискриминация от органа по равнопоставеност, са проведени 21 консултации, от които 18 индивидуални и 3 групи.

В организираните открити приемни по съставните общини през 2010 г. са участвали освен общинския координатор за връзки с КЗД, представители на общинските дирекции „Социално подпомагане и здравеопазване“, „Образование“, юрисконсулти, директори на учебни институции, социални работници, представители на читалища и др. Участието на представители на общинската администрация и органите на местното самоуправление в региона гарантира информирането им за възникналите проблеми в различни сфери от обществения живот като резултат от неблагоприятно третиране и дискриминационно поведение, като осигурява тяхното запознаване с антидискриминационните стандарти и норми и с правомощията на независимия специализиран орган по равнопоставеност. Тази форма на взаимодействие между КЗД и органите на местното самоуправление е част от осъществяваната превенция в областта на равнопоставеността и възможностите за участие в обществения живот на всеки гражданин.

Регистрираните оплаквания в регион Добрич

сочат проблеми в сферата на социалните услуги, административното обслужване на граждани от общинската администрация, в сферата на образованието, нарушаване правото на труд и на равно заплащане за равносменен труд чрез различно третиране, включително чрез едностранно прекратяване на трудовите правоотношения от страна на работодателите, в здравеопазването. Оплакванията на хора на основата на признак увреждане са предимно срещу оценките на работоспособността от ТЕЛК. Съществена част от оплакванията, изложени пред регионалния представител на КЗД, са за неуредени имуществени проблеми. Макар да попадат извън материалноправната компетентност на органа по равнопоставеност, те инициират нараснало доверие в КЗД.

Повечето граждани в регион Добрич проявяват интерес към правомощията на КЗД, сроковете за производство пред комисията, как се образува производство пред КЗД, обжалваемостта на актовете ѝ, характера на защитата, осъществявана от КЗД на засегнатите от дискриминация лица, разпределената тежест на доказване между жалбоподателя и ответната страна, предвидените в закона принудителни административни мерки, санкции и глоби, налагани за нарушаване на Закон за защита от дискриминация.

По време на редовните приемни за граждани в офиса на КЗД в Добрич са потърсили консултации 47 граждани, като 8 от тях са споделили оплаквания на основата на „множествена дискриминация“.

Гражданите, посетили откритите приемни в региона, желаят да останат анонимни, като се аргументират, че в малките населени места хората се познават и вероятността от негативни последици за тях е голяма. Поради тези причини немалка част от оплакванията за тормоз на работното място и дискриминация при наемане на работа не се заявяват по реда, регламентиран в Глава четвърта, раздел I от ЗЗДискр. За региона се очертават дискриминационни проблеми в сферата на социалното осигуряване, в образованието във връзка с допускане на дискриминация от страна на директори на учебни заведения спрямо педагогически кадри на основата на признаците „Възраст“ и „лично положение“, включително допускане на „тормоз“ спрямо ученици

от техни връстници на признак „увреждане“ и „етническа принадлежност“. В сферата на услугите се наблюдава ограничен достъп до стоки и услуги поради увреждане или етническа принадлежност на потребителя.

Връзка с органите на местното самоуправление и държавни институции

Осъществени са срещи с кметовете и заместник-кметовете на общини, на които се съгласуват съвместни действия и провеждане на редовни открити приемни за граждани в осигурени от общината помещения, както и участието на общинските координатори за връзка и съвместни действия с КЗД.

Сътрудничеството с държавни институции се реализира в работни срещи с представители на следните институции: Дирекция „Социално подпомагане“ - община Добрич, отдел „Закрила на детето“, на „Хора с увреждания и социални услуги“, на отдел „Образование и култура“, с директора на Дирекция „Административно-правно и информационно обслужване“ - Балчик, Областен съвет на БЧК.

Непосредствени цели на тези срещи са представителите на местното самоуправление и на държавни институции да се запознаят с нормите на антидискриминационното право, нормативно регламентираното задължение на държавните органи и на местното самоуправление да предприемат мерки за въвеждане на антидискриминационните стандарти и мерки за недопускане на дискриминация.

Част от превантивната дейност, осъществявана от регионален представител Добрич включва срещи и информационни кампании в обучаващи институции с участие на директорски, педагогически и обучаващ персонал и ученици. Целта на съвместните мероприятия с обучаващите институции е да не се допуска дискриминация в тях, както от страна на обучаващите и педагогически кадри, така и между самите ученици.

Работата на регионалния представител с младежта в регион Добрич се изразява в посещения и разясняване пределите на Закон за защита от дискриминация и Комисия за защита от дискриминация, създадена по силата на закона като орган по равнопоставеността. В тази посока са реализирани мероприятия в ДДЛРГ „Добруджанче“ в с. Овчарово, ДДЛРГ „Дъга“ в Добрич, ОУ „Отец Паисий“ - с. Овчарово, ПГ по туризъм „Пеио Крачолов Яворов“ -

Добрич, ПМГ „Иван Вазов“-Добрич, ЕГ „Гео Милев“- Добрич, СОУ „Димитър Талев“, СОУ „П. Р. Славеиков“, ШУ „Е. К. Преславски“, Колеж - Добрич, ВУ Международен колеж - Добрич. Приобщаването на младото поколение към нормите на толерантност като цел на КЗД на регионално ниво включва като целеви групи както обучаващите, така и обучаваните младежи.

Тясното взаимодействие с НПО в регион Добрич е реализирано чрез работни и информационни срещи с представители на гражданското общество: с председателя на УС на НПО „Бъдещето е в нас“, председателя на УС на НПО „Асоциация Гражданска инициатива“ – гр. Тервел, председателя на НПО „Сгружение на жените“ – гр. Тервел, председателя на УС на „Гражданско движение за община Крушари“, председателя на НПО на хора със зрителни увреждания „Хоби С клуб“ – Добрич, с представител на НПО „Бъдеще днес“ - Каварна.

Гореизброените партньорства и реализирани дейности от РП като форми на съвместни дейности с представители на различни сектори от обществения живот са част от цялостната превантивната дейност на КЗД в регион Добрич.

В зависимост от защитения от закона признак на дискриминация, в региона преобладават оплакванията на основата на „лично положение“, „увреждане“, „етническа принадлежност“, следвани от „имууществено състояние“, „обществено положение“ и най-малко застъпени признаци на дискриминация са „възраст“ и „гражданство“.

Регистрираните инициативни документи от регион Добрич за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 13 жалби и сигнали, които представляват 1,56 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ВАРНА

Приемен офис на КЗД в регион Варна бе открит през месец януари 2010 г.

До края на 2010 г. са проведени консултации на 80 граждани от региона. Преобладаващи за региона са оплакванията на основата на признак „увреждане“.

Общественостният интерес в региона е насочен към правомощията на комисията, изискванията за образуване на производство пред коми-

сията и сроковете за неговото провеждане, обжалваемостта на актовете на комисията и правният характер на защитата, предоставяна на засегнатите от дискриминация лица, разпределената между жалбоподателя и ответната страна тежест на доказване, предвидената в закона административнонаказателна отговорност за нарушителите на забраната за дискриминация.

Връзка с органите на местното самоуправление и държавни институции

Осъществени са партньорства по покана на други органи и институции, чрез участие в дискусии, семинари и различни мероприятия като: семинар, проведен от Асоциацията на българските черноморски общини; заседание на Областния съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси (ОССЕДВ), на което е изнесен доклад за дейността и правомощията на КЗД и функциите на регионалния представител; кръгла маса на тема „Регионалните ефекти и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията“ – Варна; организиране и участие в открита приемна във Варна съвместно с член на КЗД, посетена от значителен брой граждани.

Взаимодействие с НПО и представители на гражданското общество в регион Варна е реализирано чрез: съвместна среща с УС на Дружеството на инвалидите, поставила акцент върху проблеми, свързани с дискриминация на хората с увреждания и тяхната интеграция в обществото; участие в петото издание на фестивал на етносите „България за всички“. В рамките на фестивала регионалният представител участва в кампанията „За различността, против дискриминацията“ чрез разяснителна лекция за действието на Закон за защита от дискриминация и правните възможности за защита пред КЗД. Партньорски отношения са осъществени с Националната организация „Малки български хора“ с цел изясняване на техните проблеми и правата им на равно третиране в обществото. Информационна среща е проведена с Фондация „Радост на нашите деца“, разисквани са проблеми при отглеждането на деца с увреждания и техните родители и правните възможности, които предоставя Закона за защита от дискриминация. Осъществени са дискусии с представители на Център за

стратегии на малцинствата, чиито основен акцент е дискриминацията на основата на етнически признак.

Гореизброените партньорства и реализирани дейности като съвместни действия с различни представители от обществения живот във Варна са част от цялостната превантивната дейност на КЗД в региона.

Регистрираните инициативни документи от регион Варна за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 38 жалби и сигнали, които представляват 4,55 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – СТАРА ЗАГОРА

Комисията назначава свой регионален представител в регион Стара Загора през месец септември 2010 г. През месец ноември 2010 г. е назначен друг служител на длъжността. Това обстоятелство наложи като приоритет в дейността на регионалния представител информиране на обществеността за представителството на КЗД и осъществяване на партньорства с представители на общинските администрации, държавните институции и неправителствени организации в региона. Предстоящите цели са чрез регионалния представител да се ангажират органите на местното самоуправление с превенцията на Закона за защита от дискриминация за недопускане и предотвратяване на дискриминационни прояви в региона. Установени са работни контакти с областния управител на Стара Загора и с областния омбудсман.

По електронна поща са изпратени съобщения до различни неправителствени организации за откриване на офис на КЗД в региона, които са своеобразни покани за установяване на трайни партньорства с представители на гражданското общество в областта на антидискриминацията.

Регистрираните инициативни документи от регион Стара Загора за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 31 броя жалби и сигнали, които представляват 3,71 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ВИДИН

Проведените от регионалния представител

през 2010 г. изнесени приемни в съставните общини са 117, т.е. със 100 повече от 2009 г. На тях са консултирани 206 граждани при 84 за предходната година. Нараства гражданският интерес към възможността за правна защита при нарушено право на равно третиране, която предоставя независимият орган по равнопоставеност.

Проведените приемни на КЗД по съставни общини са съпътствани с информация за антидискриминационния закон, въвеждащ европейските стандарти за недискриминация и всеобщата забрана за дискриминация като основен принцип в обществените отношения. Това е един от факторите за увеличената посещаемост на приемните на КЗД.

Положителен ефект за добрата организация на приемните на КЗД по съставни общини имат работните срещи с кметовете и кметските наместници на селата от всички общини, проведени в началото на 2010 г. Приемните се огласяват чрез разлепване на информационни материали. Дейността на КЗД в регион Вигин, намира подкрепа от общински кметове, служители на общинските администрации, както и общинските координаторите за връзка с КЗД.

Консултиране на граждани по време на изнесени приемни в съставните общини

Граждани, посетили приемните, са информирани и запознавани с практиката на КЗД, правните възможности, които предоставя Закон за защита от дискриминация на засегнати от неблагоприятно третиране лица и основни понятия, формулирани в закона. Те получават информация за пределите на антидискриминационния закон, функциите и правомощията на КЗД и на регионалния представител, изискванията за редовност на жалбите и сигналите до КЗД, тежестта на доказване в производството пред комисията и правилата за производство пред нея, разписани в правилник. Търсена от гражданите информация е за изпълнение на решенията, постановени от КЗД и последващия контрол, свързан с принудителното им изпълнение, както и последиците от неизпълнението им, за предвидените административнонаказателни мерки при неизпълнение на влязло в сила решение на КЗД.

Оплакванията за нарушени права на равно третиране в регион Вигин са предимно в сфе-

рата на заетостта, следвани от достъп до здравеопазване, образование и ограничен достъп до стоки и услуги.

Анализ на проблемите

Пред регионалния представител се поставят за обсъждане проблеми с широк обществен интерес: неравнопоставено отношение към съставните населени места от общинските центрове, липса на средства за решаване на инфраструктурни и социално-битови проблеми на общността, липса на грижа от институциите, неосигуряване на качествени услуги в здравеопазването, транспорта, водоснабдяването, електроснабдяването и комуникациите, намаляване на средствата за социално подпомагане и броя на ангажираните по програмите за заетост, намаляване на средствата за читалищна дейност и т.н. При индивидуалните консултации преобладават проблеми относно намаляване на социалните помощи и програмите за заетост, намаляване процента на инвалидност от ТЕЛК, достъп до личен и социален асистент, некачествено обслужване на гражданите от държавни и общински институции, включително обслужване извън определените срокове и др. В селските райони преобладаващият брой граждани, посетили приемните на регионалния представител, са възрастни хора и пенсионери, а от по-младото поколение преобладават безработни и социално слаби.

Граждани в регион Вигин искат да се информират за правомощията на КЗД и сроковете на производство пред нея, изискванията за редовна жалба, обжалваемостта на актовете на КЗД, характерът на осъществяваната защита от комисията на засегнати от дискриминация лица, регламентирани в закона принудителни административни мерки, санкции и глоби за нарушаването му, последиците при неизпълнение на постановено от КЗД, защо КЗД няма правомощия да възстановява на работа уволнени работници по дискриминационни подбуди.

По време на редовните приемни в офиса на КЗД във Вигин са консултирани 536 граждани, една консултация е извършена по електронна поща и 29 консултации по телефон.

В сферата на трудовата заетост оплакванията обхващат цялостния етап от търсене на работа до едностранно уволнение на работника или служителя, включително необя-

вяване на свободни работни места от бюрата по труда, откази да се приемат молби и документи, широко разпространена практика сред работодателите в региона е невнасяне на осигурителни вноски на работниците и нерегламентирано удължаване на работното им време, което не се заплаща, неосигуряване на нормални условия на труд от страна на работодателя, психически тормоз на работното място и неспазване на условията по трудовия договор, поставяне на трудови задачи извън длъжностната характеристика на работника, неправомерно налагане на дисциплинарни наказания, липса на предизвестия при прекратяване на трудовите правоотношения, както и освобождаване от работа без съответната мотивация и правно основание. В сферата на здравеопазването преобладават оплаквания за откази на личните лекари да предоставят медицински направления, неспазване на законовата закрила при уволнение при болест, неспазване на нормативната база по отношение на хората с увреждания, неосигуряване на лични асистенти на хора с увреждания при констатирана необходимост от чужда помощ, лошо качество на здравната помощ. Оплаквания има при предоставянето на стоки и услуги от БТК и социалните служби, ВиК, ЧЕЗ, общински и държавни учреждения. Голяма част от оплакващите се граждани са насочени по компетентност към Комисията за защита правата на потребителите.

Партньорствата, установени с други институции

През 2010 г. регионалният представител е избран за постоянен член на Областния съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси (ОССЕДВ). Участието в заседанията на ОССЕДВ е форма за реализация на превантивната дейност на КЗД в региона и поради сходните цели двете институции. По покана на организация „Дром“, РП участва в съвместна дискусия с родители на деца от ромски произход в предучилищна възраст от квартал „Нов път“ за преодоляване на сегрегационната практика децата от ромски произход да бъдат записвани единствено и само в кварталното училище. В рамките на провеждането на Деветия национален етнофест под мотото „Всички заедно можем“ той участва в кръгла маса по проблемите на ромското население и самобитна култура. Друга форма на

съвместно партньорство е участието на регионален представител в учредителна сбирка на Фондация „Обществен дарителски фонд Вигин“ с ориентация към подпомагане на деца в рискова среда и деца с увреждания. Учредяването е по инициатива на гражданско сдружение в присъствието на представители на държавната и местна власт, на НПО и бизнес среди. Съвместно с представители на различни държавни институции и местни органи на самоуправление, НПО, училища, културни и обществени институции и организации участва в обучителен семинар за членовете на Местния обществен комитет за превенция на ХИВ/СПИН.

Представителят на КЗД в регион Вигин е натоварен с допълнителна функция - да поддържа ежедневна връзка с регионалните представители от Монтана, Враца, Ловеч, Велико Търново, Габрово, Пловдив, Кърджали и Пазарджик, да ги информира за заповеди и разпореждания на председателя на КЗД, ресорния ръководител на отдел „Регионални представители“, на главния секретар, да координира дейността им и извършва периодични проверки.

Регистрираните инициативни документи от регион Вигин за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011г. са 23 жалби и сигнали, които представляват 2,75 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД. Броят жалби и сигнали се повлияват от страха на хората, особено осезателен при работещите в частния сектор и от обстоятелството, че откритите заседания на комисията по образувани производства се провеждат в София.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – МОНТАНА

Изнесените приемни в 11-те съставни общини на регион Монтана са организирани и провеждани веднъж седмично. Сътрудничеството между РП на КЗД и общинския координатор за връзка с комисията от съответната община се изразява в организиране на регулярни открити приемни за граждани, както и в насочване и предоставяне на информация за представителя на КЗД от общинския координатор. Организирането им се осъществява чрез пряк контакт с общинските координатори за връзки с КЗД, определени от общинските администрации, след проведени срещи с кметовете и секретарите на общините.

На координаторите на общините са предоставени стикери и информационни материали за интересувашите се граждани с адреса на офиса на КЗД, телефони за връзка и електронната поща.

През 2010 г. са проведени общо 68 организирани открити приемни във всички общини в региона, като само в община Лом те са 12. По време на приемните регионалният представител е провел 163 консултации на граждани в общините.

По време на редовни приемни за граждани в офиса на КЗД са проведени 291 присъствени консултации на граждани и 25 консултации по телефона. 106 от направените оплаквания не са от компетентност на КЗД и гражданите са пренасочени към съответните институции, компетентни по случая.

За региона преобладават оплакванията за дискриминация на основата на признаците „лично положение“ или „обществено положение“, „увреждане“, „имуществено състояние“, следвани от „възраст“, „пол“, „етническа принадлежност“, „образование“ и на последно място „семеино положение“. Оплакванията преимуществено сочат за нарушено право на труд чрез дискриминационни прояви на основата на посочените признаци. Основните задачи през 2010 г., свързани с дейността в региона са информирание и разясняване ролята и правните възможности за защита, които предоставя Закон за защита от дискриминация на засегнатите лица.

Взаимодействие с държавни и общински органи на управление

Регионалният представител в Монтана е реализирал партньорства с бюрата по труда в прилежащите общини, дирекции „Социално подпомагане“ и общински служби „Земеделие“. Проведени са срещи със служители на тези администрации, на чиито информационни табла са поставени екземпляри на Закона за защита от дискриминация, на достъпни за всички граждани места. Контакти и работни срещи са осъществени със службите „социално подпомагане“ във всички общини от региона за недопускане на дискриминация при обслужване на гражданите.

Приоритет в дейността на представителя на КЗД в Монтана е разгласяване на антидискриминационните стандарти и критерии сред младежта и педагогическите кадри с

цел недопускане на дискриминация в системата на образованието както от педагозите, така и от самите ученици.

С информационна цел регионалният представител е посетил следните учебни институции в региона: гимназия „Д-р Иван Панов“ в Берковица; СОУ „Васил Левски“ в Бойчиновци; училище „Хр. Ботев“ в Брусарци; гимназия във Вълчедръм; ПГСС „Марко Марков“ в Г. Дамяново; Профилирана гимназия „Найден Геров“ в Лом; СОУЧЕМИ „Димитър Маринов“ в Лом; училище СУ „Отец Пауций“ в Медковец, посетени са курсове „Спасители при бедствия и аварии“ и „Помощник пътни строители“, организирани от бюро по труда с общо 47 курсисти в Якимово.

Взаимодействие с НПО и представители на гражданското общество

В регион Монтана това сътрудничество е реализирано чрез съвместни срещи с членовете на пенсионерските клубове в Лом и Медковец, последният обслужващ 157 пенсионери и хора с увреждания.

Гражданите от региона са получили своевременно информация от регионалния представител за правомощията на КЗД, предвидените в закона административно-наказателни мерки за нарушения, допустимите от закона доказателства, събирани в производството пред КЗД, дали комисията има правомощия да възстановява на работа уволнени работници и служители и какви са правните последици от актовете на КЗД.

Регионалният представител участва в кръгла маса, проведена в Монтана на тема „Защита на човешките права посредством превенция на дискриминацията“, в семинар, организиран от „Демократичен съюз на жените“ /ДСЖ/, по проект „Защита на човешките права посредством превенция на дискриминацията в труда“.

Присъства на дебати по проблемите на дискриминацията съвместно с представители на гражданското общество, на сдружения на хора с увреждания, СНЦ „Демократичен съюз на жените“ (ДСЖ) и на работодатели с цел засилване на превенцията.

Анализ на проблемите, поставени от гражданите по време на откритите приемни

Въз основа на проведените консултации с граждани от общините в региона се очерта-

ват следните проблеми от обществен интерес: социално-битови проблеми, свързани с имущественото състояние на гражданите; инфраструктурни проблеми на населените места; достъп до качествени обществени услуги - транспорт, снабдяване с електроенергия, здравеопазване, проблеми с експертните решения на ТЕЛК за определяне процента на работоспособност на освидетелстваните лица, като тенденцията към намаляване процента на инвалидизация при задълбочаващо се заболяване на лицето.

Посещенията на регионалния представител в различни институции и учреждения в региона са свързани с презентирание на въведените със Закон за защита от дискриминация стандарти и норми за толерантно поведение.

Регистрираните инициативни документи от регион Вудин за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 19 жалби и сигнали, които представляват 2,27 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ВРАЦА

Офисът на КЗД в регион Враца е завършен и готов за прием на граждани през месец юли 2010 г. В началото на месец юли 2010 г. регионалният офис е свързан към деловодно-информационната система на КЗД.

Изнесените приемни в съставните общини се организират от регионалния представител веднъж седмично, предимно в петък. През 2010 г. /от месец април до месец декември/ са организирани 25 броя изнесени открити приемни по съставни общини: в Криводол - 3, в Хайредин - 3, в Оряхово - 4, в Козлодуй - 3, в Борован - 2, в Бяла Слатина - 2, в Мизия - 3, в Мезгра - 3, в Роман - 2.

През месеците април и май регионалният представител е провел работни срещи с определените служители от общинските администрации за координатори с КЗД, на които са уточнени начините за оповестяване и организиране на приемните дни в съставните общини. Преките контакти с общинските координатори за връзки с КЗД следват проведени срещи с кметовете и секретарите на общините. На координаторите в общините са предоставени стикери и информационни материали за интересуващите се граждани с адреса на офиса на КЗД, телефони за връзка,

електронна поща.

За региона преобладават оплакванията за дискриминация на основата на признаците „етническа принадлежност“, следван от „лично положение“, „увреждане“, „политическа принадлежност“, като на тази основа се засяга предимно правото на труд и равностойно възнаграждение на граждани от региона чрез неравно третиране. Немалко са оплакванията за извършван „тормоз“ на работното място, като тежка форма на дискриминация. Има оплаквания, свързани със забавено изплащане от работодатели на трудови възнаграждения, липса на работни места и достъп до пазара на труда и срещу социалноосигурителната система, в частност срещу нормата на чл. 53, ал.4 от КСО.

През този период са консултирани 38 граждани, посетили открити приемни в общините в регион Враца, които са информирани включително за начините за сезиране на комисията и за образуване на производство пред КЗД, правилата за производство и правомощията на КЗД по чл.47 от ЗЗДискр., изискванията за редовност на жалбите и сигналите до КЗД. Консултациите на граждани се провеждат в рамките на независимата помощ, оказваната от КЗД на жертвите на дискриминация. По време на редовните приемни в офиса на КЗД са консултирани 45 граждани като 9 са консултирани по телефона.

В зависимост от сферите на обществен живот, гражданите от регион Враца се оплакват от невъзможност да си намерят работа и да бъдат наети предимно поради етническия си произход. Не малък процент са оплаквания, които не попадат в компетентност на комисията. В тези случаи гражданите са пренасочвани към съответните институции, имащи пряко отношение към техните проблеми. Изтъкнати са проблеми, че гражданите не получават подкрепа и решаващи действия от страна на местната администрация, т.е. не се предоставят качествени административни услуги.

Недостатъчната информация за КЗД в региона, краткият период от откриването на регионалния офис и страха на гражданите от негативни последици при депозиране на жалба в комисията са обективните фактори за ниската посещаемост на откритите приемни, проведени в региона. Неправомерното деяние „дискриминация“ в регион Враца се свързва

предимно с етническата нетолерантност.

Взаимодействие с НПО и представители на гражданското общество

В регион Враца е реализирано сътрудничество със сдружение с нестопанска цел „Жар и светлина“ и СНЦ „Опора БГ“ чрез проведени срещи с техни представители. По тяхна покана регионалният представител се включва в проект „Социално-терапевтичен център“, като член на съвета по наблюдение на проекта, чиято дейност започва през месец февруари 2011 г. Работни контакти са осъществени с НПО „Опора БГ“, член на антикорупционната мрежа АГИП. Представени са данни от новите изследвания за доверието на хората в институциите от региона и рейтинга на 10-те общини от Врачанско.

През месец ноември 2010 г. регионалният представител присъства в заседание на РИО - Враца, на което е разгледано професионалното образование в училищната система в област Враца. По покана на областната администрация през месец декември 2010 г. присъства на информационен ден за борба с корупцията, проведен в областна администрация - Враца.

Регионалният представител участва и в заседание на Областния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси (ОССЕДВ) за представяне на новата рамкова програма за равнопоставено интегриране на ромите в българското общество. На участниците са представени целите и особеностите в производството пред КЗД.

През 2010 г. основните задачи, са информирани и разясняване ролята и правните възможности за защита, които предоставя Закон за защита от дискриминация на засегнатите лица. Особен акцент е поставен върху информационната и превантивна дейност на КЗД чрез регионален представител за област Враца в сферата на образованието. Изнесени са беседи пред педагози и ученици от СОУ „Козма Тричков“ - Враца, „Професионална гимназия по строителство и архитектура“, „Професионална гимназия по търговия и ресторантьорство“, СОУ „Иван Вазов“ - Мездра, „Професионална гимназия по химични технологии“ - гр. Мизия, пред педагогическия и помощен персонал на детска ясла № 5, ЦДГ № 6, ЦДГ № 7, „Европейчета“, ЦДГ „Слънчице“, ЦДГ „Детска вселена“, ЦДГ „Вълшебница“

и ЦДГ „Славейче“.

Дейността на регионалния представител обхваща работни контакти с представители на службите за социално подпомагане в общините Криводол, Козлогуй и Оряхово.

За регионално представителство на КЗД в област Враца е публикувана информация в сайта www.modernavratsa.com, вестниците „Враца днес“ и „Зов news“, в сайта „Враца online“, в раздел административни органи са обявени адресът и телефоните на регионалния офис на КЗД.

Регистрираните инициативни документи от регион Враца за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 37 жалби и сигнали, което представлява 4,43 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ЛОВЕЧ

Дейността на регионалния представител на КЗД през 2010 г. е насочена към разширяване на информационната дейност на територията на областта и увеличаване броя на открити приемни за граждани в съставните общини, участие в съвместни мероприятия с общински и държавни институции, както и с представителите на гражданското общество в региона.

Информационната дейност протича основно на тематичен принцип сред целеви групи. През двегодишното съществуване на представителство на КЗД в регион Ловеч се оформиха основни информационни къртове и табла за КЗД. През 2010 г. дейността е концентрирана по общини с организиране на тематични кръгове и прилагане на нови технологични методи и подходи за информирани /мултимедии/, за да бъде широко достъпна за гражданите информацията за ЗЗДискр. и КЗД.

Информационните представяния пред различни институции от публичния сектор характеризират дейността на регионалния представител през 2010 г. Той е пряк участник в различни инициативи и дейности, организирани от други институции и обществени организации (заседания, кръгли маси, семинари, пресконференции), засягащи широк кръг от теми в общественния живот.

Годината се характеризира с увеличен брой посещения на граждани на откритите приемни както по съставни общини, така и в регио-

наления офис. Няколко обективни фактора влияят върху жалбите, регистрирани от региона: първо, голяма част от гражданите излагат оплаквания, които са извън компетентността на КЗД; второ, очакванията на гражданите са да се реши веднага техният проблем; трето, гражданите разчитат на анонимност при своето посещение, което е пречка за образуване на производство пред КЗД въз основа на конкретна тяхна жалба. Изводът от изложеното е, че не липсват на информация за КЗД в регион Ловеч, а непреодоленият все още страх, че вместо да получат адекватна правна помощ на проблема, гражданите ще си навредят, когато проблемът стане публично достояние в производството пред КЗД, оказва влияние върху регистрираните жалби за дискриминация.

Проведените открити приемни по общини и в регионалния офис за лични и групови консултации са 33 през 2010 г. Те са организирани съвместно с общинските координатори на КЗД, които участват в тяхното провеждане. Те се обявяват една седмица преди датата на провеждане в съответното населено място чрез писмени съобщения и уведомления от кметовете и кметските наместници, включително в местните медии /кабелна телевизия, вестници/. Поради страх от „преследване“, повече от гражданите желаят посещението им да остане анонимно, каквито настроения се наблюдават и в други региони на страната. Броят консултирани граждани по време на редовните приемни през 2010 г. е 103.

Сътрудничества с други институции

Откритите приемни са съчетани с информация за дейността и практиката на КЗД, като в тях участват представители на общините и общинските администрации: дирекции „Образование“, „Здравеопазване“, „Общински детски комплекси“, „Общински педагогически център“, дирекции „Социално подпомагане“, юрисконсулти, кметове на села и представители на неправителствени сдружения - Съюза на организация на слепите, представители на читалища, директори на училища, педагози, педагогически съветници.

Договорена е със съдействието на Общински педагогически център и общинската Комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /КБППМН/ мултимедийна презентация на КЗД в училищата на

територията на община Троян от февруари 2011 г. Превантивната дейност сред младото поколение се реализира чрез посещение и организиране на информационни беседи в училищата. В община Тетевен такива беседи са проведени в Професионална гимназия по строителство, Професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване. Беседите са предшествани от срещи с ръководителите на обучаващите институции, на които са обсъдени конкретни мерки по предотвратяване формите на дискриминация в учебните заведения както от страна на педагогическия персонал, така и сред самите ученици. В община Луковит запознаването на населението със ЗЗДискр., дейността на КЗД и работата на регионалния офис е проведено със съдействието на селските кметове по населени места. Общинският координатор е съдействал за организирани беседи със секретарите на всички читалища на територията на общината. По-голяма ангажираност по отношение на информираността регионалният представител е проявил към жителите на ромския квартал „Изток“.

По покана на областния управител на Ловеч участва в учредяване на Областен съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси и в качеството на член присъства на заседание на ОССЕДВ. Представя се от експерт на МТСП нова Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество 2010-2020 г., приета с решение на МС от 12 май 2010 г. На заседанието е прието решение за изработване на общински планове за работа, въз основа на които да се изготви областен план за интеграция на ромите.

Взаимодействие с НПО

Трайни взаимодействия са осъществени с НПО „Ромско включване“ в община Луковит. Набелязани са съвместни мероприятия през 2011 г., включващи мултимедийно представяне на дейността на КЗД и антидискриминационните стандарти по училища и сред ромската общност. Общинска администрация в Луковит се ангажира да съдейства за осъществяването на тези мероприятия. Друга форма на взаимодействие между КЗД и органите на местното самоуправление са уведомления, които съответните кметове на общините извършват с писма до кметове на кметства и малки населени места за пред-

стоящи приемни дни на КЗД. Осъществени са срещи с организаторите на проект „Грижа за хора - предлагане на алтернативна социална услуга ”домашен помощник”, във връзка с които са посетени Дом за стари хора и хора с увреждания и Центъра за рехабилитация и интеграция на възрастни съвместно с общински координатор за КЗД в община Угърчин. Проведени са срещи с преподаватели от средното училище в Угърчин, основни училища и детски заведения, с директора на СОУ „Св. св. Кирил и Методий”, в училища в с. Курчево и с. Лесигрен.

Предвид преобладаващия брой деца от ромски произход в община Угърчин и Ябланица е проявен интерес от ангажираните служители в социалната и образователна дейност, директорите на училища и ЦДГ и педагози. Обсъдени са насоки към повишаване стандарта на образование и ограмотяване на ромските деца и достъп до образование. Такива срещи са проведени с представители на родителски инициативен комитет по проблемите на дискриминацията в СОУ „В. Левски”, ЦДГ „Р. Княгиня”, ОУ „Л. Каравелов” в с. Златна Панега. Община Летница е с мултиетнически облик, с 4 населени места и 4 етноса. Посетилите приемната в Летница граждани са проявили интерес към дейността на КЗД, функциите на РП и ЗЗДискр. Най-сериозен проблем за тях е безработицата. Установени са контакти с Клуб на пенсионера, читалище „Искра”, читалище „Н. Вапцаров”, представители на Сдружение „Европейски клуб”, Сдружение „Девешко плато”.

В община Априлци регионалният представител е предоставил информационни материали на тема „Младежта в действие срещу дискриминацията”, за комисията и нейната дейност за запознаване с тях на учениците от ПГ по туризъм и ОУ „В. Левски” в час на класния ръководител.

Обобщени, проблемите за регион Ловеч са в сферата на безработицата, неравното третиране при отпускане на средства за социално подпомагане, достъп до личен асистент, грубото и некоректно отношение от страна на служители на общинската администрация, засягане на правото на труд чрез неблагоприятно третиране. В малките общини се поставят проблеми от гражданско-правно естество, които не са от компетентността на

КЗД. Преобладаваща част са оплакванията за неблагоприятно третиране, на първо място на основата на „етническа принадлежност”, на второ място „лично положение” и „възраст” на трето място.

Регионалният представител е реализирал партньорства, приемайки покани за участия в дискусии, семинари, кръгли маси и други инициативи с представители на държавни институции, НПО, на органи на местното самоуправление.

Участва в кръгла маса, организирана в рамките на проект „Днешните момичета - утвърдени лидери” на НПО „Знание”, финансиран по програма „Младежта в действие”. Цел на проекта е достъпът на жените до ръководни постове в политическата, икономическата и обществената сфера. Пред участниците е представена дейността на КЗД.

По покана на Сдружение „Ловеч днес” регионалният представител участва в инициативата „Забавно лято 2010” заедно с Ресурсен център за работа с деца със специални образователни потребности. Идеята е всички обществено ангажирани да участват в предоставяне на възможности за изява на децата и младежите в Ловеч.

По време на откриване на учебната година, организирано от Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца, регионалният представител е предоставил информационни материали за КЗД на присъстващите родители и на представители на институции. С директора на центъра са обсъдени възможности за съвместни дейности.

Участва в юбилейна сбирка по повод 140 години от основаването на читалище „Наука” по покана на отговорника за културните и просветни средища в община Ловеч заедно със секретари и председатели на читалища в селата. Присъстващите представители от 28 села са запознати с дейността и правомощията на КЗД, правилата ѝ за производство и специалния антидискриминационен закон, и функциите на КЗД в регион Ловеч.

Районният представител участва в проведените „Дни на толерантност” в община Тетевен, организирани по инициатива на Общински детски комплекс - Тетевен. През 8-седмичната кампания са проведени анкета на тема толерантност, 7 конкурса за детско творчество и представяне на различни по формат

тематики, свързани с проблемите на дискриминацията и толерантността. РП представя пред всички училища на територията на община Тетевен мултимедийни продукти и слайдшоу на тема „Какво е толерантност“. Мероприятията са осъществени съвместно с педагогически съветници, психолози, учители и представители на местна Комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни /КБППМН/. Разисквана е темата за мултиетническата среда в училище и търпимостта между учениците от различни етноси в една и съща учебна среда. „Дни на толерантността“, проведени в община Тетевен, са израз на сътрудничеството и взаимодействието между местната власт, държавните институции и гражданското общество за утвърждаване на общия принцип за недопускане на дискриминация, предимно сред младото поколение.

По повод Световния ден за борба със СПИН е проведена кръгла маса, в която по покана на Сдружение „Знание“ на тема: „Информирани ли сме и знаем ли как да се предпазваме“ участва и регионалният представител. Една от дискуссионните теми е „Дискриминирани ли са болните от СПИН“, като наложилите се извод е, че неинформираността за заболяването води до дискриминация към заразените и до тяхното изолиране от обществото. Именно поради различното им третиране в обществото те изпитват страх да се интегрират. Участниците в дебата на кръглата маса достигат до извода, че дискриминацията спрямо HIV-позитивните може да бъде превъзможната единствено чрез информиране за характера на заболяването.

В рамките на Международния ден на хората с увреждания РП участва в различни мероприятия на територията на регион Ловеч: среща дискусия по проблемите на хората в неравностойно положение, организирана от Дневен център за деца и възрастни с увреждания и Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения „Закрила“ в Ловеч. Участват кметът на Ловеч, директорът на Общинска дирекция „Социално подпомагане“, представители на всички социални служби, домове и защитени жилища. По време на дискусията хора с увреждания споделят проблемите си пред представителите на различни институции. Основен проблем е възможността хората с увреждания да намерят работа, тъй като

достъпът им до пазара на труда е ограничен, а той е начинът за тяхната социализация. Други изтъкнати проблеми са недостъпната архитектурна среда, необезопасените улици и неадаптираният към нуждите на хората с увреждане транспорт. Представена и обсъдена е практика на КЗД по проблеми, свързани с достъпна архитектурна среда.

Регистрираните инициативни документи от регион Ловеч за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 20 жалби и сигнали, които представляват 2,39 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО

През 2010 г. регионалният представител продължава съвместните дейности със своите партньори от предходните 2 години в регион Велико Търново. Същевременно установява нови партньорства с държавни институции и органи на местното самоуправление, синдикални структури, НПО и други представители на гражданското общество.

Изнесените открити приемни за граждани в 8-те съставни общини са организирани и провеждани от регионалният представител веднъж седмично съвместно с общинските координатори на КЗД. През 2010 г. общият им брой е 31. Общински координатори за връзки с КЗД са определени във всички прилежащи общини в областта. Техен ангажимент е да подпомагат функционално дейността на РП при информиране на гражданите за датите и часа на изнесени открити приемни в общините. За региона преобладават оплакванията за дискриминация на основата на признаците „лично“ и „обществено положение“, следвани от признак „увреждане“, „възраст“ и „политическа принадлежност“.

Оплакванията за неблагоприятно третиране касаят предимно общественото и социално осигуряване, достъпът до обществени и социални услуги и социални помощи, необходимостта от лични асистенти, условията за пенсиониране при болест. В сферата на трудова заетост оплакванията са предимно за тормоз на работното място и неблагоприятно третиране. Оплаквания по отношение на системата на образование и достъпът до

качествено образование, неравно третиране от страна на ТЕЛК при оценяване степента на работоспособността на освидетелстваните лица.

Консултирани са 41 граждани във връзка с техни оплаквания, като 9 от тях не попадат в компетентността на КЗД и са пренасочени от регионалния представител към компетентните институции. Посещаемост е регистрирана от граждани, пренасочени към КЗД от други институции по компетентност.

По време на **редовните приемни** в офиса на КЗД са консултирани общо 154 граждани. Някои от тях са посетили офиса повече от един път, за да им се окаже методическа помощ при изготвяне и завеждане на жалбата. Други повтарят посещението си, за да се информират за фазата, в която се намира производството пред КЗД. Проведени са 23 броя консултации по телефон и 3 консултации по електронна поща.

Съдействие за консултации и подаване на жалби до комисията в регион В. Търново е потърсено от 4 жители на други области - Плевенска и Русенска.

Регионалният представител е реализирал партньорства по покана на други институции или органи на власт чрез участия в дискусии, семинари, кръгли маси и други инициативи съвместно с НПО и представители на гражданското общество в региона: участие в семинар по проект „Опитът на НАТО по отношение на равнопоставеността на половете в армията“, проведен в Националния военен университет „Васил Левски“ - Велико Търново. Проектът се реализира от Движение за обновление на българските региони и общини в партньорство със Сдружението на жените военнослужещи и е финансиран от Държавния департамент на САЩ. Проектът има за цел повишаване на информираността на служителите в българската армия по отношение на равнопоставеността на половете и предотвратяване на сексуалния тормоз. В рамките на проекта се разглежда и статутът и функциите на „съветник по равнопоставеността на половете“. Изготвя се анализ за необходимостта от усъвършенстване на нормативната база по отношение на гарантирането на равнопоставеността на военнослужещите.

Регионалният представител участва в заседание в сградата на областната админи-

страция във Велико Търново, организирано от Областния съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси (ОССЕДВ). Представена е Рамковата програма за интегриране на ромите в българското общество /2010-2020 г./. Програмата е израз на единен комплексен подход за създаване на условия за спазване правата на човека и зачитане на етническата идентичност. Участието на представител на КЗД е в пряка зависимост от сходните цели и задачи на комисията с тези на съветите по етнически и демографски въпроси.

През 2010 г. регионалният представител е провел 49 работни срещи с информационна цел за пределите на действие на Закон за защита от дискриминация, компетентностите и правомощията на КЗД.

Чрез своя представител в региона КЗД осъществява превантивна дейност сред младежта от областта. В тази връзка са осъществени координиращи срещи с директори на обучителни институции, като са им предоставени информационни материали за комисията, за местонахождението на регионалния офис и за функциите на регионалния представител. Предвидено е да се проведат часове по толерантност в училищата. В някои от училищата в региона педагогическите съветници разясняват на учениците понятията „дискриминация“ и „толерантност“, за да се намалят и предотвратят зачестилите случаи на насилие от ученици в училище, основано главно на етническа основа. Набелязани са възможности срещите да се осъществят съвместно с деца и родители за решаване на проблема с детското насилие и грубата нетолерантност между самите ученици. Целта е училището да се превърне в институция за възпитание на подрастващите без дискриминация.

В тази връзка РП е посетил 19 училища. На срещите с учениците и педагозите са обсъждани защитените от закона признаци, мотивите и причините за насаждане на нетърпимост и липса на толерантност, както и предразсъжденията и стереотипите в поведението, водещи до дискриминационни действия.

Работни контакти са установени със следните **институции от публичния и общински сектор**: бюрата по труда във В. Търново, Полски Тръмбеш и Стражица, РИОКОЗ - В. Търново, Държавно горско стопанство в гр. Еле-

на, Общинска служба „Земеделие“ в Сухиндол, РИО във В. Търново, РУ ПБС във В. Търново, дирекция „Социални грижи“ в Полски Тръмбеш, РПУ в Полски Тръмбеш, Дирекция „Социално подпомагане“ в Свищов, отдел „Социални грижи“ в Стражица, Център за социални услуги към Община В. Търново, Отдел „Закрила на детето“ в Сухиндол, Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ във В. Търново.

Реализирани са партньорства с НПО и читалища, като средища на духовност и човешки ценности: Читалище „Напредък“ - Горна Оряховица, Читалище „Еленка и Кирил Д. Аврамови“ в Свищов, Читалище „Отец Паусий“ в Полски Тръмбеш, Читалище „Трезвеност“ в Сухиндол, с клубове, обслужващи пенсионери и възрастни хора: клуб „Мазневска чешма“ в Лясковец, Клуб на пенсионера № 1 в Лясковец, Клуб за хора с увреждания в Лясковец, Пенсионерски клуб в гр. Елена; дискуссионни срещи и взаимодействия със следните неправителствени организации: Младежки дом, Център за междуетнически диалог „Амалипе“, Европейски информационен център във В. Търново.

Регистрираните инициативни документи от регион Велико Търново за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 37 жалби и сигнали, което представлява 4,43 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ГАБРОВО

Открити приемни по съставните общини в регион Габрово се организират и провеждат със съдействието и прякото участие на определените от общинските администрации служители за координатори с КЗД. Проведени са 24 открити приемни в общините, които се планират за определен ден от месеца.

В сравнение с предходната 2009 г. е нараснала посещаемостта на откритите приемни в съставните общини в резултат от взаимодействието между представителя на КЗД с представените в региона неправителствени организации и запознаването им с дейността на комисията и функциите на регионалния ѝ представител.

Редовни приемни за граждани, провеждани в регионален офис Габрово

През 2010 г. регионалният офис е посетен от 114 на брой граждани, като част от тях

са посетили офиса няколко пъти, търсейки консултации относно защита на нарушени права от неравно третиране или методическа помощ при изготвяне на жалбите, а други да се информират за хода на производството пред КЗД по вече образувани преписки по техни жалби. Запитванията по телефон и e-mail касаят приемните часове за граждани. По електронна поща не са отправяни оплаквания, както и не са правени запитвания по конкретен проблем. Повечето случаи на запитвания са за нарушено право на труд, междусъседски отношения и проблеми от битов характер, достъп до социални и други услуги, неблагоприятно третиране от страна на гържавната и общинска администрация, достъп до образование. Част от оплакванията са в компетентността на КЗД. Около 40 граждани са получили методическа помощ от РП при изготвяне на жалбата или сигнала с оглед съответствието им със задължителните реквизите, регламентирани в чл. 51 от ЗЗДискр.

В много от случаите гражданите от региона не познават същността на деянието „дискриминация“ като административно нарушение и това е една от причините оплакванията им да не са от компетентност на комисията. Друга отчетена тенденция е силното притеснение на гражданите относно изискването за посочване на лични данни в жалбата като условие за редовност на инициативния документ до КЗД, особено когато се касае за оплаквания срещу работодател. Страхът, че работодателят ще бъде уведомен за образуването по искане на работника/служителя производство се изразява в притеснение да не загубят работата си, или че отношението на работодателя към тях ще стане негативно. Този извод е обвързан и с друга тенденция, а именно че те не се чувстват в достатъчна степен защитени и с гарантирани права при последващи действия срещу тях. Преобладават случаите, в които гражданите предпочитат да посетят офиса на КЗД, а не откритата приемна в населеното място, която обичайно се провежда на общественодостъпно място /сградата на общината/, за да се избегне да бъдат „забелязани“ от съгражданите си и така да се разчуе че са потърсили помощ от комисията. Този страх е следствие от непознаване на правата на лицето, произтичащи от закон за защита от

дискриминация, и предвидените санкции за деянието „преследване“ след реализирано право на защита пред КЗД. Преобладаващи са оплакванията за тормоз от съсед, като тежка форма на дискриминация. Оплакванията има срещу некоординирани действия между полиция и органите на местната власт, поради което, гражданите намират, че следва да отнесат проблемите си пред КЗД, а тя от своя страна при липса на компетентност да я препрати на съответната институция, с аргумента че в този случай институцията ще се ангажира по-сериозно с разглеждането на проблема.

Основно гражданите се интересуват от сроковете, в които протича производството пред КЗД и произнасянето ѝ с решение, средствата за защита на жалбоподателите при сезиране на комисията с тяхно оплакване за дискриминация, начините за защита от негативни последици при упражняване правото на защита от дискриминация чрез жалба, предвидените административни мерки и наказания (глоби и санкции) при нарушаване на Закона за защита от дискриминация. Оплакванията има за нарушено право на труд чрез неблагоприятно третиране, тормоз на работното място и за недостъпна архитектурната среда за хора с увреждания.

В твърденията за извършена дискриминация преобладават следните защитени признаци, въз основа на които гражданите считат, че са третирани неблагоприятно: „лично положение“, „етническа принадлежност“, „увреждане“, „политическа принадлежност“ и „възраст“.

В рамките на кампанията на КЗД, осъществявана по проект „Младежта в действие“ приоритет в дейността на регионалния представител в регион Габрово през 2010 г. е установяване на контакти и партньорства с младежки организации и представители на младото поколение за осъзнаване необходимостта от недопускане на дискриминация и възпитание в толерантност.

Друга целева група в работата на регионалния представител през 2010 г. са хората с увреждания и техните проблеми за интегрирането им в обществото, както и децата в неравностойно положение.

Партньорство със синдикални организации

На регионално ниво са осъществени контакти със сдружения на работниците и служителите в качеството им на партньори в со-

циалния диалог, чиято синдикална дейност е насочена към защита на трудовите права, включително когато са засегнати от неблагоприятно третиране. Предвид нормата на чл. 8 от КТ, въвеждаща забрана за дискриминация при упражняване правото на труд, включително на признак синдикална принадлежност, това партньорство е закономерно и необходимо. Осъществени са диалогични срещи с представителите на КНСБ за региона и на Синдикат на българските учители. Това е форма за адекватна превантивна защита на наетите лица, включително възможност за решаване на проблемите им чрез информиране за правните възможности на ЗЗДискр. и регламентиранияте в него законови забрани. Поради сходство в целите на КЗД и Комисия за закрила на потребителите, както и забраната за дискриминация при предоставяне на стоки и услуги, са реализирани контакти между двете институции в региона.

Практиката сочи, че гражданите са информирани за представителството на КЗД в Габрово, но и че те не познават правомощията на комисията за защита на нарушени човешки права от дискриминация.

През 2010 г. са проведени общо 33 срещи с работодатели, представители на **НПО, държавни и обществени институции** и 16 информационни срещи със 188 граждани.

Установени са тематични контакти с НПО и граждански сдружения с идеална цел, представени в региона с дейност, насочена предимно към младежта, децата в риск и социализацията на децата, напуснали социални домове за деца лишени от родителски грижи, и други хора в риск, както следва: Сдружение „Бъдеще и закрила на лица с интелектуални затруднения“, сдружение „Деспа“ и „Сдружение на психично и умствено увредени хора“ в Дряново, Сдружение „Шанс и подкрепа“ в Трявна, сдружение „Моза“ в Дряново, сдружение „Равен шанс“ в Габрово, Младежки клуб „Българи“ в Дряново, Фондация „EURO 26“, Сдружение „Социален диалог“, Център за обществена подкрепа в Севлиево, Съюз на инвалидите в България, Център за социална рехабилитация и интеграция в Габрово, Сдружение „Вяра, Надежда и Любов“ в Габрово, Клуб на инвалида в Плевен, Дневен център за стари хора, Център за обществена подкрепа в Севлиево.

На проведените срещи са обсъждани правата на гражданите съгласно Закона за защита от

дискриминация по отношение на равните им възможности за достъп до образователната система и пазара на труда, без да изпитват предразсъдъци и негативно специфично отношение към себе си в процеса на социализация. Такива срещи са проведени със студенти, чиято професионална насоченост е ориентирана предимно към работа с граждани, и са обсъждани деянието „дискриминация“, „расизъм“ като форма на дискриминация, „антисемитизъм“, „расова сегрегация“ и „ксенофобия“, последиците от нетолерантност спрямо различните. Отчетено е непознаване или слабо познаване на тези проблеми и как законодателят ги е регламентирал и дефинирал. Липсва ясна позиция на студентите по тези проблеми. Младите хора не приемат като нарушение по-специалното отношение към „различните“, което обстоятелство навежда на извода, че работата и възпитанието в дух на толерантност на подрастващите трябва да бъде приоритет в дейността на комисията, респективно на регионалният представител през следващата година.

Тематични срещи са проведени и по училищата в региона с цел организиране на семинарни обсъждания и представяния пред учениците на ЗЗДискр., правомощията и дейността на КЗД и недопускането на дискриминация в обучаващите институции както от страна на педагогическия персонал, така и от страна на самите ученици. В резултат на организационните срещи с ръководители на училища РП е осъществил такива семинарни и информационни представяния в 5 училища в региона: Професионална гимназия по икономика „Рачо Стоянов“ и СОУ „Максим Райкович“ в Дряново, СОУ „П. Р. Славейков“ в Трявна, Средно художествено училище по приложни изкуства „Тревненска школа“ в Трявна, I ОУ „Хр. Ботев“ в Севлиево.

Работни срещи с представители на местната власт по общини

Осъществени са срещи в Габрово с представители на служба „ГРАО“, Дирекция „Социално подпомагане“, отдел „Закрила на детето“, областно звено „Изпълнение на наказанията“, ДАИ, БЧК, ВиК; Комисия за защита на потребителите, Комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни в Дряново.

Семинарни срещи за представяне на ЗЗДискр.,

правомощията и дейността на КЗД както и правилата за производство пред комисията са осъществени при следните работодатели: ТПК „Балкан“, „Буря“ АД, „Озекс“ ЕООД, „Фулмакс“ АД, „Джони“ ООД, „Техномат - Меркурий“ ЕООД в Габрово, „Интертоп“ ЕООД в Трявна, „Рики“ ЕООД в Трявна, Регионален съюз на болниците „Стара планина“, Регионална комисия на Българския зъболекарски съюз, Технически университет - студенти специалност „Социални дейности“ и „Публична администрация“. Регистрираните инициативни документи от регион Габрово за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 42 жалби и сигнали, които представляват 5,02 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ПЛОВДИВ

През 2010 г. са проведени 41 открити приемни в осемнадесетте общини на Пловдивската област от запланувани 45 на брой съгласно месечните планове на регионалния представител. Поради тежки зимни условия са отложени 3 от заплануваните открити изнесени приемни, една е отложена поради ползване на отпуск. Изнесените открити приемни в общините се планират и провеждат веднъж седмично, предимно в петък. Приемните са посетени общо от 108 граждани. По време на редовните приемни в офиса на КЗД са консултирани 92-ма граждани.

Оплакванията на гражданите в региона за дискриминация се основават на признаците „обществено положение“, „етническа принадлежност“, „възраст“, „образование“, „увреждане“, „пол“, „имуществено състояние“ и „народност“. Част от оплакванията визират „множествена дискриминация“ поради посочени повече от един дискриминационен признак. Проявните форми на неблагоприятно и различно третиране са свързани предимно с трудовата заетост и упражняване на правото на труд, с предоставяне на административни и социални услуги на гражданите в региона, с достъпа до качествено здравеопазване, образование, транспорт, като обществени услуги и не на последно място при предоставяне на стоки и услуги.

Преобладаващите оплаквания за дискриминация, чрез която се засягат трудовете права на гражданите и правото на упражняване

на труд е ограниченият достъп до пазара на труда, необявяването на свободни работни места чрез бюрата по труда, а обявите за свободни работни места съдържат дискриминационни критерии на основата на признаците „възраст“ и „пол“ или работодателите не приемат документи на кандидати за обявени работни места поради различни признаци, предимно „етническа принадлежност“ или „пол“, не се заплаща еднакво за равностойно положен труд, не се спазват изисквания на трудовото законодателство по отношение на продължителността на работното време и прекратяването на трудовите договори от работодатели, или възнагражденията се изплащат със закъснения, както и че работодателите не внасят дължими осигуровки на работници и служители.

Оплакванията на основата на признак „етническа принадлежност“ касаят предимно недопускане в търговски обекти, ограничаване възможността за кандидатстване за работа и достъпът до социални услуги.

В регион Пловдив има оплаквания срещу нормативни актове, с твърденията че съдържат дискриминационни текстове и пораждат непряка дискриминация. Такива са оплакванията срещу КСО, регламентиращ т.н „ранно пенсиониране“ поради осигурителен стаж преди навършване на пенсионна възраст при условията на непълнен размер пенсия, в т.ч. по отношение на учителите от системата на МОМН и служители от системата на МВР, дискриминационна разпоредба от Закон за здравното осигуряване, изключваща студентите над 26 годишна възраст и др.

Реализирани партньорства и участия в дискусии, семинари и други мероприятия съвместно с представители на гържавни институции, органи на местно самоуправление и НПО: участие в учредително заседание на Обществен съвет „За децата на Пловдив“ по решение на Общински съвет – Пловдив, участие в откриване на Защитено жилище за деца с увреждания, участие в семинар и кръгла маса, организирани от КЗД съвместно с представители на общински органи в Пловдив.

Осъществени са диалогични срещи с представители на местната власт – кметове, зам.-кметове и секретари на прилежащи общини, председатели на общински съвети, предста-

вители на областната администрация и експерти по етнически и демографски въпроси, директори на училища, синдикални организации и НПО /сдружения, фондации и съюзи/.

Приоритетно място в регион Пловдив заема представянето на дейността на КЗД, законоопределените ѝ правомощия, правилата за производство пред органа и основните антидискриминационни стандарти пред педагогическите кадри и обучаващи в училищата в региона ученици. Както за останалите регионални представители, така и за представителя на КЗД в Пловдивска област преимуществено значение има превантивната дейност сред младото поколение в името на децата и техните права. Форма на запознаване с антидискриминационните норми са часовете на класния ръководител с участие на педагогически съветници. Посетени са СОУ „Софроний Врачански“, СОУ „Св. св. Кирил и Методий“ и ОУ „Панайот Волов“. Чрез разяснителната дейност в обучаващи институции се реализира превенцията за спазване на антидискриминационните стандарти и изисквания за недопускане на дискриминационни прояви в училищата както от обучаващи кадри, така и между самите ученици. (чл. 22 и чл. 30 от ЗЗДискр.).

Регистрираните инициативни документи от регион Пловдив за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 45 жалби и сигнали, и представяват 5,38 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – КЪРДЖАЛИ

Изнесените приемни за граждани по 6-те съставни общини в региона се организират и провеждат в сътрудничеството с определения общински служител за координатор с комисията.

През годината са организирани общо 25 открити приемни по общини, от които: 4 приемни в Ардино, 3 приемни в Кирково, 5 приемни в Крумовград, 4 приемни в Джебел, 5 приемни в Черноочене, 4 приемни в Момчилград. На редовни приемни за граждани в регионалния офис на КЗД са консултирани 42-ма граждани по повод техни конкретни оплаквания. Други посещения имат информационен характер, а част от оплакванията не попадат в компетентността на КЗД.

Приемните се посещават предимно от физически лица. Повече от случаите касаят оплаквания извън компетентността на КЗД и гражданите са насочвани към съответните институции. Това обстоятелство налага по-интензивна разяснителна дейност в региона, за да бъдат информирани гражданите за правомощията на комисията и отношенията, които регулира Закона за защита от дискриминация. Проявите форми на неблагоприятно третиране на граждани в региона се състоят в неизплатени трудови възнаграждения и обезщетения при уволнение, при съкращаване на щата или закриване на част от предприятието, от което следва изводът, че основно нарушители на забраната за дискриминация са работодатели. Безработицата в региона и свитият пазар на труда водят до засягане на правото на труд и равните възможности за неговото упражняване. Част от оплакванията за неблагоприятно третиране касаят неблагоприятен подбор на основата на „етническа принадлежност“ при назначаване на работа, некачествено образование и ограничаване достъпа до социални услуги и помощи. Индикация за нарастващото доверие в региона към независимия орган по равнопоставеност - КЗД, като ефективно действащ и своевременно откликващ на жалбите на гражданите, е посещаемостта на приемните дори с неотнормирани към КЗД претенции, като например претенции за възстановяване на земеделски земи. Въпреки тази констатация, информационните и диалогични срещи, с гражданите по общини за запознаването им със Закона за защита от дискриминация и неговото приложно поле, както и с правните възможности за защита на нарушени човешки права от дискриминация пред комисията, следва да бъдат разширявани през следващата година. В информационната дейност приоритентно следва да се включат посещения на кметства в съставните общини, с информационна и разяснителна цел.

Представянето на органа по равнопоставеност в региона като част от превантивната дейност на комисията е осъществено чрез съвместни мероприятия с представители на гражданското общество, юридически лица, общински съветници и кметове на населени места в общините.

Презентацията за целите и задачите на ЗЗДискр., правомощията на КЗД и производ-

ство по отделни жалби и сигнали на граждани и юридически лица пред комисията е изнесена пред кметовете на населени места в община Черноочене, пред общинските съветници в община Ардино, на които са раздадени информационни материали и сборници с нормативни актове.

Основно са оплакванията за неблагоприятно третиране от страна на работодателите при освобождаване от работа и подбора при назначаване на работа на основата на етническа принадлежност, за нарушен достъп до качествено образование и до социални услуги и помощи.

Оплакванията на гражданите в региона се основават на признаците „етническа принадлежност“, „образование“, „обществено положение“, „възраст“ и „лично положение“.

По покана на омбудсмана в община Кърджали е проведена среща с омбудсмана на Република България, в която участват НПО, представители на общинската администрация, ръководството на областната администрация и граждани на Кърджали. Темите на проведените разговори и дискусии касаят правата на човека в региона и са близки с целите, които Законът за защита от дискриминация поставя пред КЗД.

Регистрираните инициативни документи от регион Кърджали за периода от 01.01.2010 г. до 01.01.2011 г. са 11 жалби и сигнали, и представляват 1,32 на сто от всички жалби и сигнали, постъпили в КЗД.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ – ПАЗАРДЖИК

Комисията за защита от дискриминация има свой регионален представител в област Пазарджик от средата на 2010 г. Офисът е в централната част на областния град. В края на месец септември 2010 г. е завършен ремонтът на офисното помещение и оборудването му с компютърна техника.

Регионалният представител е осъществил срещи и контакти за бъдеща дейност в областта на антидискриминацията с областния управител, с кметовете на общините Пазарджик, Септември, Пещера и Лесичево, за да бъдат определени служителите от техните администрации, които ще осъществяват връзките с КЗД при организиране и провежда-

не на открити приемни по общини.

Поставено е началото на партньорства с НПО от региона, представени в общините Пазарджик, Септември и Пещера. По покана на Комисията за защита на потребителите представителят на КЗД е участвал в проверки за спазване на правата на потребителите. Констатиран е отказ да се сервира на лица с етнически произход. Тези граждани са сезирали КЗД с жалба по случая.

По инициатива на областния управител е проведена съвместна среща с представители на КЗД и НПО от региона. Присъстват юристи и експерти по етнически и демографски въпроси от МТСП.

Проведени са срещи с представители на браншови организации и работодатели. Представена е дейността на комисията и всеобщата забрана за дискриминация.

През месец декември 2010 г. регионален офис Пазарджик е свързан с електронната деловодна система на КЗД, като по този начин е напълно оборудван за пълноценна работа.

Регионално обучение „Училища без дискриминация” – Варна

раздел

УЧАСТИЕ НА КЗД В ЕВРОПЕЙСКИ ПРОЕКТИ, МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ, НПО И МЕДИИ

*„Може да изповядваме различни религии, да говорим различни езици,
да имаме различен цвят на кожата, но всички ние принадлежим към
една раса – човешката раса.”*

*Кофи Анан, бивш генерален секретар на ООН
и носител на Нобелова награда за мир*

УЧАСТИЕ НА КЗД В ЕВРОПЕЙСКИ ПРОЕКТИ, МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ, НПО И МЕДИИ

Участие в европейски проекти

През 2010 г. Комисията за защита от дискриминация (КЗД) разработи и изпълни четири международни проекта в партньорство с утвърдени институции като Института за правата на човека – Дания, Комисията за гражданство и равнопоставеност на половете (националния орган за равенство в Португалия) и Комисията за равно третиране на Кралство Нидерландия.

Проектът „Обмяна на опит и взаимно учене между Комисията за защита от дискриминация – България, и Комисията за равно третиране на Кралство Нидерландия“ по Програма Матра-Флекс¹ допринесе за разработването на уникална методология за сравняване на практиките в европейските органи за равенство. Създаде се двустранна експертна работна група с цел укрепване на капацитета, взаимоотношенията и сътрудничеството между двата органа за равнопоставеност. В периода 8-14 февруари 2010 г. се състоя учебна визита на делегация от КЗД (съставена от представители на различни дирекции и отдели) в холандската Комисия за равно третиране (КРТ), в град Утрехт. Домакините представиха интензивна програма от лекции, дискусии и интерактивно представяне на казуси от своята практика. Председателката на КРТ г-жа Лорийн Костер и председателят на КЗД г-н Кемал Елю оцениха високо резултатите и европейското измерение на проекта, а именно разработената уникална методология за сравняване на практиките и процедурите, която беше предоставена на Европейската комисия за по-нататъшно прилагане в други страни.

Проектът „Училища без дискриминация“² в партньорство с Института за правата на човека, Кралство Дания, разработи ценен образователен пакет (филм, уебсайт и комплект наръчници и речници за преподаватели в среден, горен и висш педагогически курс), който

представя темите за расизма, религиозната нетърпимост и ксенофобията; корените на дискриминацията и вкоренените предразсъждения и спомага за възпитаване на младежи с активни граждански позиции и демократични европейски ценности. В периода октомври - декември 2010 г. КЗД проведе планираните обучения за съответните целеви групи (учители среден и горен курс; ученици горен курс и преподавателите в педагогическите институти) в градовете Варна, Пловдив, Бургас и Велико Търново. Участниците посрещнаха филма с голям интерес, а интерактивната програма на семинарите допринесе за техния активен принос в дискусии.

През 2010 г. КЗД изпълни като водеща организация и координатор своя авторски проект „Електронен тест за толерантност“. Европейската агенция за култура, образование и аудиовизия, която се явява финансиращ орган по програма Младежта в действие 2007-2013 г., оцени проекта още на етап подписване на грантов договор като „интересна инициатива, която предлага авангарден подход към най-важните теми в модерните европейски общества“. Партньорите (холандска НПО Проекти „Обучение в мир“, Комисия за гражданство и равнопоставеност на половете (националния орган за равенство в Португалия) и Сдружение на общините, Аликанте, Испания, подготвиха с амбиция и ентузиазъм и разработиха електронно пособие за неформално обучение, насочено към младежта – Електронен тест за толерантност, който може да се използва и нагоди към всеки национален или местен контекст. На официалното представяне на теста на 26 ноември 2010 г. в София – международно събитие, което събра над 140 представители на държавни институции и посолства от четирите партньорски страни, РИО, училища, общини, младежки асоциации и журналисти, оценката за новаторската методология за неформално обучение беше висока. Създадената международна мрежа от Мла-

¹Програмата Матра-Флекс укрепва връзките между държавни органи от Кралство Нидерландия и държавни институции в други страни.

²За повече информация посетете следните сайтове:

www.discriminationfreeschools.com, www.drop-discrimination.dk и www.proektuchilista.kzd.bg

гежки работници за толерантност вече дава резултати и ражда идеи за нови инициативи. Редица медии отразиха международната конференция и демонстрираха нестандартната брошура „слънчев часовник“ и въпросите на теста.

Съвместно с Министерството на труда и социалната политика КЗД изпълни проекта „Прогрес към равенство: Национални ефективни и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията“ с финансовата подкрепа на Програма ПРОГРЕС (2007-2013) на Европейските общности³. Целите на проекта бяха по-добро прилагане на националното антидискриминационно законодателство; разширяване на националната политика за борба с дискриминацията и насърчаване на равенството; повишаване на обществената информираност за европейските и националните политики и законови инструменти в борбата с дискриминацията. Дейностите на КЗД включваха редица инициативи.

Първата от заложените инициативи по проекта бе националният семинар за журналисти на тема „Национални ефективни и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията в медийния сектор“, който бе организиран от КЗД и се проведе от 25 до

27 февруари 2010 г. във Велинград. Целта на семинара бе популяризиране на националната политика за антидискриминация, повишаване обществената информираност за европейските и националните политики и законовите инструменти в борбата с дискриминацията в медийния сектор. На събитието присъстваха представители на над 50 национални и регионални медии.

В двата семинарни дни бяха изнесени следните лекции: „Стереотипи и предразсъдъци в подготвителното и основно образование по признаците пол, увреждане, етническа принадлежност и религия“, „Дискриминацията и нейната превенция в рекламата и в останалите маркетингови комуникации – българският и световният опит“, „Риалити и човешки права“, „Ролята на КЗД за недискриминация и толерантност в българското общество: статистика, значими решения за създаване на устойчиви политики“, „Практика на КЗД в медийния сектор“, „Европейски стандарти за границите на свободата на изразяване. Медията и борбата срещу дискриминацията“, „Практика на СЕМ за превенция и борба с дискриминацията в медийния сектор“.

От 25 до 27 март 2010 г. в Девин КЗД проведе национален семинар за служители от

Национален семинар за журналисти – Велинград

Национален семинар за журналисти – Велинград

Национален семинар за служители от системата на МВР – Девин

Национален семинар за служители от системата на МВР – Девин

³ Решение № 1672/2006 за създаването на програма на Европейската общност за заетост и социална солидарност – ПРОГРЕС е прието от Европейския парламент и Съвета на Европа на 24 октомври 2006 г. http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_en.html

системата на МВР на тема: „Национални и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията в българското общество и ролята на системата на МВР“. На семинара присъстваха 90 служители на МВР – по един представител на областни дирекции на МВР и на РПУ към тях, представители на Академията на МВР, на Главна дирекция „Гранична полиция“, на Главна дирекция „Охранителна полиция“, на Главна дирекция „Охрана на съдебната власт“ към Министерство на правосъдието и др. Целта на семинара бе популяризиране на националната политика за антидискриминация, повишаване на обществената информираност за европейските и националните политики и законовите инструменти в борбата с дискриминацията в българското общество. В двудневната програма бяха засегнати актуални теми на антидискриминационната политика: „Въведение в европейското и националното антидискриминационно законодателство“, „Престъпления и инциденти, мотивирани от предразсъдъци“. „Практика на КЗД за решаване на случаи на дискриминация“, „Деятности на КЗД за превантивна политика“, „Борба с престъпленията от омраза в интернет“, „Актуални проблеми на правата на човека и професионалната етика в МВР“ и „Наказателноправна защита на жертви от уязвими групи в България“. На участниците в семинара бяха предоставени в писмен вид информационнообразователни материали. Беше предложена и анкета с дванадесет въпроса, свързани с проведения семинар.

Национален семинар на тема „Национални ефективни иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията в сферата на образованието“ бе организиран от КЗД във Велико Търново от 18 до 20 март 2010 г. Целта на семинара бе популяризиране на националната политика за антидискриминация, повишаване обществената информираност за европейските и националните политики и законовите инструменти в борбата с дискриминацията в сферата на образованието. Присъстваха над 70 представители на МОМН и регионалните инспекторати по образованието в страната, висши учебни заведения и неправителствени организации, както и членове и експерти от КЗД. Бяха изнесени следните лекции: „Образователни политики за равен достъп до образование и защита от дискриминация“, „Международни стандар-

ти за недопускане на дискриминация и осигуряване на равни възможности в сферата на образованието“, „Практика на КЗД в сферата на образованието“, „Мониторинг на процеса на образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства и със специални образователни потребности“, „Представяне на социологическо проучване“, „Стереотипи и предразсъдъци в подготвителното и основно образование по признаците пол, увреждане, етническа принадлежност и религия“, „Превантивни дейности на КЗД, насочени към целеви групи от сферата на образованието“. Общото мнение на участниците за проведения семинар е положително и като полезност, и като организация, с очакването традицията да продължи.

Като новаторска инициатива отчитаме **националния семинар с международно участие на тема „Превенция и борба с дискриминацията чрез средствата на наказателното право“**, който се проведе в периода 8-10 април 2010 г. в София. Това бе първи по рода си семинар на национално ниво с няколко значими цели и постижения: повишаване чувствителността на институционално ниво към престъпления, мотивирани от предразсъдъци; подобряване осъзнаването на особената степен на обществена опасност и тежест на престъпленията, мотивирани от предразсъдъци; запознаване на практикуващите юристи със значимостта на този феномен и усилията на европейско и международно ниво за превенция и борба с престъпленията, мотивирани от предразсъдъци; създаване на умения у практикуващите юристи за идентифициране на престъпленията, мотивирани от предразсъдъци, тяхното разследване и санкциониране; привличане на вниманието на всички заинтересувани органи от изпълнителна, законодателна, съдебна власт и неправителствени организации към усъвършенстване и подобряване приложението на съществуващите законодателни мерки за по-ефективна превенция и борба с някои тежки форми на дискриминация чрез средствата на наказателното право; разпространение на добрите практики за борба с престъпленията, мотивирани от предразсъдъци; укрепване и засилване на превенцията и борбата с дискриминацията посредством включването на средствата на наказателното правораздаване. Семинарът събра над 140 предста-

вители, сред които практикуващи юристи в областта на наказателното право – следователи, главни разследващи полицаи, прокурори, съдии, адвокати, юристи от неправителствения сектор, както и други заинтересувани от проблематиката; представители на ключови институции в законодателния процес – депутати, представители на Министерство на правосъдието, Министерство на вътрешните работи и Министерство на външните работи; представители на висшите органи на съдебната власт – Прокуратурата на Република България, Върховен касационен съд, Висш съдебен съвет; омбудсмана на републиката, Национален институт на правосъдието. Официални гости на семинара бяха представители на изпълнителната, законодателната и съдебната власт и др. Бяха представени следните лекции:

„Стандарти на ЕКРП за национално наказателно законодателство за превенция и борба с дискриминацията и приложението му в практиката на наказателното правораздаване - общи препоръки относно политиките и заключенията в докладите за България”, лектор г-жа Василика Хиси, заместник-председател на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността, Съвет на Европа. „Безспорно е, че всички страни член-

ки на ЕС, сред които и България, трябва да транспонират до ноември тази година рамково решение на Съвета на Европа за борба с проявите на ксенофобия и расизъм със средствата на наказателното право”, заяви Василика Хиси. И добави, че България ще трябва да направи поправки в Наказателния кодекс, така че да бъдат дефинирани ясно двете понятия и последствията за извършителите на такива престъпления, а расовата дискриминация да бъде признавана за утежняващо вината обстоятелство.

„Престъпления и инциденти, мотивирани от предразсъдъци, в региона на Организация за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) – феноменът и неговото обществено и правно значение, работни дефиниции, национални методи за борба и превенция, статистика и добри практики”, лектори: Лари Оломофе, заместник-директор на отдел „Толерантност и недискриминация” в Службата за демократични институции и човешки права към ОССЕ, и Алис Томас, Правен отдел в Службата за демократични институции и човешки права към ОССЕ.

„Ролята на Комисията за защита от дискриминация за превенция и борба с престъпления и инциденти, мотивирани от предразсъдъци” – лектори: Есен Фикри, член на

Регионално обучение „Училища без дискриминация” – В. Търново

Регионално обучение „Училища без дискриминация” – Пловдив

Регионално обучение „Училища без дискриминация” – Пловдив

Регионално обучение „Училища без дискриминация” – Бургас

КЗД и Светослав Илиев, гл. юрист на КЗД.

„Социални корени на дискриминацията”, лектор г-р Венета Кръстева, социолог.

„От слово на омразата до престъпления от омраза”, г-н Йозеф Де Вит, директор на Центъра за равни възможности и борба с расизма, белгийски национален орган за равенство, специализиран за борба с расизма и ксенофобията. Г-н Де Вит е член на Управителния съвет на Агенцията за основни права към ЕС.

„Актуален преглед върху съдебната практика за престъпления, извършени по дискриминационни мотиви”, лектор Емил Сакаджийски, прокурор във ВКП.

„Дискриминационни престъпления – посегателства против националното равенство и религиозната и политическа търпимост”, лектор г-р Ива Пушкарлова, изпълнителен директор на Съюза на съдиите в България, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски”.

„НПО и защитата от престъпления на омразата и прояви на нетолерантност”, лектор Георги Войнов, Български хелзинкски комитет.

На семинара бяха представени и **експозета за практиката на Комисията за защита от дискриминация и за нейните правомощия и компетенции.**

Семинарът завърши със заключителна дискусия на тема „Превенцията и борба със специфични форми на дискриминация чрез средствата на наказателното право – законодателни и практически перспективи и предизвикателства” – кратки експозета от официалните представители на изпълнителна, законодателна и съдебна власт: Юлия Меранзова, държавен експерт в Дирекция „Съвет по законодателство” в Министерството на правосъдието, Емил Иванов, прокурор във Върховна касационна прокуратура, Елена Авдева, съдия във Върховния касационен съд, Ваня Стоилова, старши разследващ полицай в Главна дирекция „Досъдебно производство”, Есен Фикри, член на КЗД.

КЗД участва в проекта на ПРООН „Подкрепа в прилагането на антидискриминационното законодателство и медиацията в Сърбия”, в рамките на който беше разработен и приет сръбският Закон срещу дискриминация и избран Комисар за защита на равенството на 5 май 2010 г. КЗД допринесе за изграждането на институцията като организира еднудневно учебно посещение на новоизбрания комисар в България – в Комисията за защита от дискриминация и при омбудсмана.

През ноември Агенцията за основни права покани КЗД да се присъедини в експертните

Национален семинар „Гражданскоправни аспекти на превенцията и борбата срещу дискриминацията” – Варна

Участниците във всеки обучителен семинар получават сертификат

Регионално обучение „Училища без дискриминация” – Варна

Регионално обучение „Училища без дискриминация” – Варна

Международна конференция „Електронен тест за толерантност“ – София

Международна конференция „Електронен тест за толерантност“ – София

Обучителен семинар в КЗД с официално представителите вероизповедания в Република България

Визита в КЗД на комисаря за защита на равенството в Република Сърбия

групи по два международни проекта на агенцията – „Достъп до правосъдие“ и „Правата на хората с интелектуални дефицити и ментални увреждания“.

Във всички свои проекти Комисията за защита от дискриминация се стреми да следва и утвърждава основните принципи на Европейската общност – прилагане на хоризонтални принципи и политики (недискриминация, равнопоставеност на половете), партньорство и овластяване; добро управление на програми и проекти; устойчиво развитие, обмяна на опит между сродни институции, трансфер на знания и добри практики, създаване на устойчиви инициативи. Прецизната преценка на нуждите, визията за бъдещо развитие, взаимното допълване на отделните дейности в мандата на комисията – независими изследвания и проучвания, проследяване на тенденциите в постъпващите жалби и сигнали, анализирането на обществените процеси и резултатите от различните инициативи и двустранната връзка с други сродни организации и с гражданското общество, допринесоха за успеха на КЗД в разработването и изпълнението на значими европейски проекти по различни европейски фондове и програми (Прогрес 2007 - 2013, Основни права и гражданство 2007 -

2013, Младежта в действие 2007 - 2013 и др).

Международно сътрудничество

Международното сътрудничество е сред приоритетите на КЗД с цел обмяна на опит и добри практики, взаимно учене и разработване на транснационални подходи за превенция и борба с дискриминацията.

Най-значимата стъпка на КЗД през 2010 г. в посока утвърждаване в международен план беше подаването на кандидатура за акредитация като Национален орган по правата на човека пред Международния координационен комитет и Подкомисията по акредитация към Върховния комисар на ООН за правата на човека. Подкомисията по акредитация към Международния координационен комитет на националните органи за насърчване и защита правата на човека има мандата да разглежда и анализира кандидатурите за акредитация на съответните национални органи и отправя препоръки към членовете на МКК за съответствието на кандидатите с Парижките принципи. Кандидатурата на КЗД ще бъде внесена за обсъждане на предстоящата сесия на Подкомисията по акредитация през месец май 2011 г.

През април 2010 г. председателят на КЗД Кемал Еюп представи в Европейския парламент добри практики на комисията в борбата с дискриминацията, засягащи жените от етническите малцинства. Представянето беше по покана от Генерална дирекция „Вътрешна политика, права на жените и равнопоставеност на половете“ на Европейския парламент във връзка с Новата европейска стратегия за равнопоставеност на половете.

Несъмнено свидетелство за международния авторитет на КЗД беше поканата от страна на казахското председателство на ОССЕ и Министерството на външните работи на България комисията, в качеството си на контактна точка по въпросите на толерантността и недискриминацията, да представлява България на конференцията на високо равнище на ОССЕ по толерантността и недискриминацията, 28-30 юни 2010 г. в Астана, Република Казахстан. Конференцията ознаменува 20-годишнината от копенхагенския документ, който е основополагащ за 56-те членки на организацията по отношение на принципите за човешки права и свободи, включително провеждането на свободни и демократични избори. Форумът се проведе в Двореца на

мира и съгласието и беше официално открит от президента на Република Казахстан Нурсултан Назърбаев, който подчерта необходимостта от засилване на диалога между културите, цивилизациите и религиите. Целта на конференцията беше да даде тласък за изпълнението на ангажиментите за насърчване на толерантността, недискриминацията и межкултурния диалог, които са основен приоритет на Казахското председателство на ОССЕ през 2010 г. Подчерта се, че липсата на изчерпателни и надеждни статистически данни затруднява и прави дори невъзможно разработването и прилагането на ефективни политики за борба с нетолерантността и престъпленията от омраза въобще, затова правителствата следва да създадат механизми за събиране на подробни, дезагрегирани данни. Цитира се лансираната от генералния директор на ЮНЕСКО Ирина Бокова инициатива „Международна година за сближаване на културите“, с основни теми силата на културното многообразие и диалогът и ролята на споделените ценности за изграждане на мира в глобализиращия се свят.

Българската делегация, оглавена от Комисията за защита от дискриминация, участ-

КЗД представи пред Европейския парламент свои добри практики

ва с презентация в Седма сесия, „Обсъждане на публичните прояви на нетолерантност в светлината на ангажиментите на ОССЕ и насърчаването на разбирателство посредством открит диалог в медиите, включително интернет“. Представяйки вековните традиции на уважение между културите, етносите и религиите в България, която често се посочва като модел за мултиетнически мир и хармония на Балканите, българската делегация представи практиката на КЗД да провежда ежегодни семинари за журналисти, посветени на толерантността и недопускането на дискриминационни изявления в медиите.

През септември Барселона избра Комисията за защита от дискриминация като институция с изявен принос за защита правата на човека. Градският съвет на Барселона участва в Европейска коалиция на градовете, заклемяващи расизма под егидата на ЮНЕСКО, като поддържа електронна платформа със специализирана информация – обучителни материали и други релевантни източници: www.barcelonacontraelracisme.cat. След задълбочено проучване градската управа на Барселона набеляза утвърдени международни институции, за които ще се помести информация на уебсайта. Една от тях е Комисията за защита от дискриминация, аотирана като изявена организация, посветила своите усилия на борбата с расизма.

През изтеклата година продължи успешното сътрудничество на комисията с представителството на Върховния комисариат на ООН за бежанците в България. Представители на КЗД взеха участие в работна група и в среща, посветена на Стокхолмската програма и развитието на общата европейска система за убежище. Консултант и старши съветник по политиката във Върховния комисариат на ООН за бежанците посетиха комисията, където се проведе дискусия във връзка с проучване на мястото и проблемите на бежанците в градска среда.

През 2010 г. КЗД взе участие с представители и лектори в редица утвърдени международни прояви, мрежи и институции: Европейската комисия, Мрежата на европейските органи за равенство – EQUINET, Съвета на Европа, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и Службата за демократични институции и човешки права, Агенцията за основни права, Европейската комисия срещу расизма и

нетолерантността и други.

Инициативи на Европейската комисия и Европейската мрежа на органите за равнопоставеност EQUINET

Среща на Агенцията за основни права и Националните органи за равнопоставеност и Еквинет, 14 април 2010 г., Виена.

Инициатива за разработване и въвеждане на Харта на многообразие в бизнеса, организирана съвместно от Европейската комисия и председателството на Испания на ЕС, която се проведе на 26-27 май 2010 г. в Магрид, Испания. КЗД получи специална покана, за да проследи развитието на процесите на разработване, въвеждане и прилагане на Харта на многообразието в няколко пилотни европейски държави – Франция, Испания, Белгия, Германия и Швеция, както и да се насърчат две страни наблюдатели – България и Норвегия, да предложат и стартират подобна инициатива. Участниците споделиха своя уникален опит в разработването на Харта за многообразие в бизнеса, като подчертаха успешните подходи и обичайни предизвикателства. Франция и Испания са двете държави в Европейския съюз, които първи разработват и предлагат на бизнеса Харта и ежегодна Награда за многообразие в бизнеса. Скандинавските страни, Белгия и Германия имат сравнително по-кратък, но не по-малко интересен опит. Комисията за защита от дискриминация, като национален орган за равенство в България, беше приветствана и поканена да се включи в разработването на Европейска и национална харта на многообразието.

Семинари и форуми за юристи

Юристи от КЗД участваха в редица специализирани обучения и форуми, посветени на прилагането на антидискриминационното законодателство: семинара за юристи, организиран от Европейската комисия, Еквинет и Мигрейшън Полиси Груп през ноември 2010 г.; обучението за юристи „Доказателства в казусите за дискриминация“, организирано от Мрежата на Европейските органи за равнопоставеност – EQUINET и Националния център за правата на човека, Република Словакия, обучението „Практическо прилагане на антидискриминационните директиви“ на Европейската Правна академия в гр. Триер, Германия, и др.

Участие на КЗД в европейски форуми

Четвърта среща на върха по въпросите на равенството, 15-16 ноември 2010 г. Целите на срещата бяха да се насърчат равните права и равните възможности за всички в Европейския съюз и да се обменят знания и опит с цел разработване на по-ефективни начини за борба с всички форми на дискриминацията. Основната тема беше равенството и многообразието на работното място.

Годишното общо събрание на Мрежата на европейските органи за равенство (Еквинет), 16-17 ноември 2010 г.: над 50 ръководители и представители на Националните органи за равенство, които са членове на Мрежата и кандидати за членство. На срещата се обсъдиха, гласуваха и приеха стратегически стъпки и документи и беше приет нов член, комисарят за защита на равенството на Република Сърбия.

Конференция „ЛГБТ и образованието”, организирана от фламандския министър на образованието, младежта и равните възможности, 17 ноември 2010 г., Брюксел. Основната цел на конференцията беше да акцентира върху дискриминацията и неблагоприятното третиране на ЛГБТ общността в сферата на образованието и да представи някои добри практики.

Международен семинар на тема „Обединяване на усилията за равенство на половете в Европейския съюз 2010 - 2015 г.”, организиран от Европейския институт за равенство на половете (EIGE) във Вилнюс, Литва. КЗД представи презентация.

Конференция „Правата на децата и достъпа до правосъдие” на Агенцията за основни права и Европейската комисия.

Инициативи на Съвета на Европа

Председателят на КЗД участва в Страсбург в експертна среща на високо равнище на тема „Ефективни и независими структури за насърчаване на равенството”, организирана от Томас Хамарберг, комисар за правата на човека към Съвета на Европа. На срещата се обсъжда ролята на органите за равенство и националните структури за защита правата на човека, борбата с дискриминацията и насърчаването на равенството във всички държави членки на Съвета на Европа. Участ-

ваха 25 ръководители на национални органи за равенство, институти за правата на човека, омбудсмани, EQUINET, международни организации, учени и представители на Съвета на Европа. Специално внимание се отдели на практическите изисквания за ефективност и независимост на държавните органи, защитаващи и отстояващи нормите и ценностите на недискриминацията и равенството. След края на срещата комисарят Томас Хамарберг публикува становище по темата.

Становища на КЗД, дадени на международни организации

■ Във връзка с комуникационната процедура на Комисията на ООН по положението на жените; Сектор „Права на жените”, Отдел за напредък на жените, Дирекция за икономически и социални въпроси, Организация на обединените нации, Ню Йорк Комюнике до Комисията на ООН по положението на жените, относно неизпълнение на международно поетите задължения на България по Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените.

■ Въпросник на Еквинет и Институт Любвиц Болцман за разработване на модел за събиране на данни за квазисъдебните органи за равенство. Този модел цели да помогне на органите за равенство да подобрят своите механизми за събиране на данни на национално ниво и да направят тези данни сравними на ниво ЕС.

■ Изследване на органите за равенство по Директиви 2000/43/ЕО, 2004/113/ЕО и 2006/54/ЕО – с цел разработване на доклад, даващ представа за настоящото положение на органите за равенство и факторите, които им позволяват да изпълняват своите функции и да предоставят помощ на жертвите на дискриминация. Докладът визира финансирането и работата на органите за равенство, как те предоставят консултации и разрешават правни спорове за дискриминация, техните публикации и проучвания, техният статут на независими държавни органи. Не на последно място, докладът представя редица вдъхновяващи добри практики.

■ Сравнително проучване на ЕК, ГД „Заетост,

социални въпроси и равни възможности” относно достъпа до правосъдие при защита на равенството между половете и антидискриминационното законодателство.

■ Изследвания: Агенцията за основни права – тематични изследвания в областта на правата на човека, поръчани от Европейската комисия, Европейския парламент и други органи на ЕС, решения на КЗД по дела, чийто предмет са хомофобията и дискриминацията на основа сексуална ориентация; Агенцията за основни права и Центърът за изследване на демокрацията в качеството на национален координатор за България – състоянието на дискриминацията на етническа основа в страната и мерките, които се предприемат за нейното противодействие – за нуждите на Годишния доклад на Агенцията; КЗД предоставя статистически данни.

■ Изследване на Европейската комисия за ползването на отпуск за отглеждане на дете от страна на бащите в България, както и изследването за дискриминацията по признак пол в достъпа до основно и средно образование.

КЗД – домакин на инициативи и срещи

През изминалата година КЗД посрещна делегации от датския Институт за правата на човека, културния отдел към посолството на Федерална република Германия и др.

В началото на месец ноември КЗД прие делегация от Република Сърбия, водена от новоизбрания комисар за равни права. В състава ѝ бяха регионални омбудсмени, представители на ПРООН и експерти. Работното посещение беше структурирано в няколко панела, представящи различни страни от опита на комисията, със специален интерес към практическото производство. КЗД организира еднодневна програма: представяне на административната структура, правилата за производство, практически аспекти на приемането и разглеждането на жалби.

Сътрудничество с държавни институции

Като национален орган за равнопоставеност Комисията за защита от дискриминация е

призвана да насърчава равните възможности и борбата с дискриминацията, да гарантира защитата на отделните граждани от дискриминация по 19 признака, сред които възраст, пол, етническа принадлежност, религия, увреждане и сексуална ориентация в различни сфери на живота - заетост, образование, жилищно настаняване и социално осигуряване. Тези задачи могат да се изпълняват с реален ефект само при гарантирана независимост от правителствена и неправителствена намеса. За тази цел принципът на независимост е изрично заложен в редица ключови документи: Парижките принципи⁴, общата политическа препоръка № 2 на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността и редица директиви. Въпреки че точната формулировка се различава, всичките тези документи заявяват, че страните членки трябва да делегират достатъчно правомощия на своите специализирани органи за равнопоставеност, така че те да могат да предоставят независима помощ на жертвите на дискриминация в разследването на техните жалби за дискриминация, да провеждат независими проучвания на дискриминацията и да публикуват независими доклади, да отправят препоръки по всички въпроси, свързани с дискриминацията. Също така специализираният орган за равнопоставеност трябва да има пълна юридическа, финансова и оперативна независимост както от държавните институции, така и от неправителствените организации. Водена от тези принципи, в процеса на своето утвърждаване на независим специализиран държавен орган, КЗД създаваше връзки с различните заинтересовани страни в българското общество – институции, сдружения на гражданското общество и медии, стремейки се да бъде максимално полезна на гражданите и уязвимите групи, без да губи своята независимост.

През годината лектори от КЗД участваха в Националната конференция за ролята на европейския Отворен метод на координацията по социална закрила и социално включване и ЕСФ в борбата с бедността и социалното изключване, организирана от МТСП. По покана на Института по публична администрация КЗД се включи в семинар на тема „Интеграция и социално включване на мигранти жени и деца” по международен проект на Института по публична администрация по програма „Ле-

⁴ Резолюцията на Комисията по човешки права 1992/54; За Парижките принципи посетете <http://www.unhcr.ch/html/lrnnu6/2/fs19.htm#annex> (4 април 2008)

онарго да Винчи”.

КЗД установи сътрудничество с Държавната агенция за закрила на детето, вземайки активно участие в работните срещи, посветени на Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата от сексуална експлоатация и сексуална злоупотреба. Работихме успешно с Държавната агенция за бежанците при МС в редица мероприятия, организирани от двата органа – семинари, работни срещи и др. В работна среща, посветена на изпълнението на Националната програма за интеграция на бежанците 2008-2010 г., се отчете, че Комисията за защита от дискриминация не фигурира изобщо в раздел „Защита от дискриминация”, което накара ръководството на КЗД да изиска представител на комисията да бъде включен в състава на междуведомствената работна група за разработването на новата Национална програма за интеграция на бежанците 2011-2013 г. В резултат на добрата работа в работната група КЗД е включена не само като партньор на Държавната агенция за бежанците при МС, а и като водеща институция в една от дейностите в раздела, посветен на защита от дискриминация. КЗД участва в първото заседание на междуведомствената работна група за изработване на проект на Националната програма за интеграция на бежанците в Република България (2011-2013).

В края на 2010 г. КЗД се присъедини към Меморандум за сътрудничество с Охранителна полиция – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” към Министерство на правосъдието, разработен в рамките на проект „Обучение на служителите на ГД „Изпълнение на наказанията” в европейските стандарти за правата на човека при изпълнение на специфични функции”, който представи опита на сходни институции в Северна Ирландия.

КЗД като партньор съвместно с МВР кандидатства за финансиране пред Европейската комисия (ЕК) на проект „Европейска полиция и човешки права”, по програма „Превенция и борба с престъпността” – Рамково партньорство. Проектът е одобрен от ЕК и предстои изпълнението му през 2011 г.

През изминалата година Комисията за защита от дискриминация даде за държавни институции следните становища:

■ Становище и информация от министъра на вътрешните работи и председател на НССЕДВ по Въпросник на ГД „Правосъдие” на ЕК за използването на средствата от Европейския съюз и държавите членки за приобщаването на ромите.

■ Становище по Второто мнение за България на Консултативния комитет на Рамковата конвенция за защита на националните малцинства на Съвета на Европа за Република България.

■ Становище за МВНР във връзка с първия универсален периодичен преглед на положението на правата на човека в България относно престъпленията, мотивирани от омраза и расизъм спрямо представителите на малцинствата и предприетите от българското правителство мерки за насърчаване на толерантността между етническите групи (препоръка 18 на Комитета на ООН за премахване на расовата дискриминация).

■ Становище и информация за МВНР по искане на Службата на Върховния комисар по правата на човека на ООН във връзка с Резолуция на Общото събрание на ООН 64/147 „Негопустимост на някои практики, допринасящи за подхранване на съвременни форми на расизъм, расова дискриминация, ксенофобия и свързаните с тях форми на нетърпимост”, за изготвяне на доклад от специалния докладчик по съвременни форми на расизъм, расова дискриминация, ксенофобия и свързаните с тях форми на нетърпимост.

■ Отново по искане на МВНР информация относно престъпленията от омраза – заключения от работата на работната група „В подкрепа на толерантността” и кръгли маси, организирани от КЗД, както и постъпили сигнали в КЗД за престъпления от омраза, за защитата на националния доклад на Р България по Универсалния периодичен преглед в Съвета по правата на човека на ООН.

■ По искане на Народното събрание, Парламентарна комисия по правата на човека, вероизповеданията и жалбите и петициите на гражданите – становище и информация във връзка с преглед и анализ на нормативната основа и практиката на държавните органи

по защита на правата на гражданите от неправомерни действия на служители от правоохранителни органи и специални служби.

Партньорство с НПО

През 2010 г. Комисията за защита от дискриминация продължи да работи добре с редица неправителствени организации, укрепвайки духа на партньорство, обмяна на знания и умения и разширявайки пътищата за предоставяне на независима помощ и консултации в гражданското общество. Наред с вече утвърдени партньори като Съюза на слепите в България, Съюза на глухите в България, Съюза на инвалидите в България, Фондация на родители на деца с епилепсия, Българска асоциация на лица с интелектуални затруднения, Български хелзински комитет, Център за нестопанско право, фондация „Български адвокати за правата на човека“, Организация на евреите в България „Шалом“, фондация С.Е.Г.А., фондация „Междуетническа инициатива за човешки права“, фондация „Култур България“, Конфедерацията за защита на здравето, „Джентър проект в България“, „Жар“, Институт „Отворено общество“, „Романи Бахт“, Център за психологически изследвания, Международен център по малцинствата и културните взаимодействия, Национален ромски център „Свети Георги“, Фондация „Европейски институт“, „Център за правна помощ – глас в България“ и гражданска инициатива „Справедливост 21“, комисията установи контакт и сътрудничество с Българския съвет за бежанци и мигранти, Сдружение „Социален диалог“, Национално сдружение на студенти и младежи с увреждания и с водещи европейски институции и неправителствени организации, защитаващи правата на рискови групи – Информационен офис на Съвета на Европа, Европейски форум на хората с увреждания, Европейски ромски информационен офис, Migration Policy Group, UNISYS – Белгия, и други. КЗД си партнираше със сдруженията на гражданското общество както в случаите на осъществяване на своята превантивна дейност, така и при извършване на контролните си функции на взетите от комисията решения. Тези партньорства несъмнено допринасят за ефективността на широката кампания в обществото за повишаване на съзнанието, информираността и нетърпимостта към проявите на дискри-

минация. От друга страна, тези организации са своеобразен коректив как държавата чрез своите органи изпълнява задължението по осигуряване на равното третиране на гражданите.

Комисията се включи в проект за преодоляване на словото на омразата в българските и македонските медии на фондация „Промедия“ - София, и „Център за развитие на медиите“ - Скопие, с подкрепата на „Програма Изток-Изток: партньорство отвъд граници“ на Институт „Отворено общество“, София.

КЗД подкрепи и проекта „Укрепване закрилата на бежанците в България“, изпълняван от Българския съвет за бежанци и мигранти в сътрудничество с Холандския съвет за бежанците, финансиран от Министерството на външните работи на Кралство Нидерландия по програмата за социална трансформация (МАТРА).

На 12 април 2010 г. КЗД организира обучителен семинар с официално представените вероизповедания в Република България.

Целта на семинара бе популяризиране на националната политика за антидискриминация, повишаване обществената информираност за законовите инструменти в борбата с дискриминацията, както и представяне на практиката на комисията от 2005 г. до 2010 г. по признаците „религия“, „вяра“ и „убеждение“ в сферата на вероизповеданията у нас.

На семинара бяха поканени всички официално представени вероизповедания в България. На поканата се отзоваха директорът на Дирекция „Вероизповедания“ към Министерския съвет, както и представители на Светия синод на Българската православна църква, Софийската света митрополия, Главното мюфтийство на мюсюлманското изповедание, Католическата екзархия, Българския евангелски алианс, Националният алианс „Обединени божии църкви“, Обединените евангелски църкви, Съюза на Евангелските петдесетни църкви, Бахайската общност в България и др.

Взаимодействие с медиите

През 2010 г. отношенията и връзките на Комисията за защита от дискриминация с медиите бяха подчинени на идеята за партньорство с установени през годините параметри в стремежа към една обща цел – недискриминация. Интересът на медиите към работата

на КЗД продължи, а информацията от пресцентъра на комисията за всичко, случващо се в нея, даваше на колегите журналисти материал за работа. Това бе и целта на пресцентъра на комисията - нарастваща разгласа на дейността на КЗД през годината в национални и регионални медии. Журналистически интерес бе проявяван към предстоящи заседания или взети решения при предполагаеми или установени практики на дискриминация при упражняване правото на труд, образование, здравеопазване, проблеми на хората с увреждания, рекламни послания и т.н. Огромен медийен резонанс предизвика решение на комисията, с което за първи път висше духовно лице в България бе осъдено за дискриминация. Факт е, че и през изминалата година два пъти дейността на комисията бе уведомен материал на водещи национални всекидневници, като изцяло ангажирани с представянето на КЗД бяха 2-а и 3-та страница на вестника.

Освен с навременна и изчерпателна информация за предстоящи събития и инициативи, заседания по преписки, решения на комисията пресцентърът се ангажираше и с пряко участие през годината в дадените на страниците или в ефира на национални и регионални медии десетки интервюта от членове и представители на комисията – обзорни, тематични или по определен казус, с които красноречиво бяха представяни механизмът на работа на КЗД, становищата на комисията по общественозначими казуси, по взети решения или образувани преписки след самосезирания. В много от случаите пресцентърът уточняваше тематиката и въпросите на интервюта, правеше подбор и подготовка на материали за събитието, негов представител по желание на интервюирания присъстваше на разговора с медията, като това се превръща в полезна практика, предполагаща повече комфорт при представянето.

През годината редица посещения на представители на КЗД в много градове на страната бяха по повод събития, свързани с ангажираността на институцията по изпълнението на дадени европейски проекти. Всяко такова събитие бе предварително обявявано от пресцентъра с информация към национални и регионални медии, които от своя страна присъстваха на проявата, интервюираха членовете на КЗД, отразяваха станалото и даваха път на информацията към своите аудитории.

Така превантивната дейност на комисията не оставаше незабелязана, а жителите на съответния регион допълваха информираността си за това как и къде работи Комисията за защита от дискриминация и как най-удобно биха могли да се ползват услугите ѝ. Няколко са вече случаите, при които регионални представители на КЗД търсят и получават съдействие и съвет от пресцентъра във връзка с предстоящи техни контакти с медиите. Може да се работи в посока осведомяване на медиите по места за предстоящи открити приемни в общините, организирани от регионалните представители – когато е възможно, при своевременно подадена информация от регионалните представители пресцентърът ще реагира и ще даде нужната информация на регионалните медии за предстоящото събитие. Не на последно място е задължително да се посочи твърдението на представители на няколко национални медии, че КЗД е единствената комисия, която чрез пресцентъра си дава информация на медиите за своята работа. Подобна констатация радва и отвежда към коментирани от нас неща, които не е излишно да бъдат повторени. Когато дадена организация не „произвежда“ събития, интересни за медиите, тя прибегва до т. н. пресагентство – т.е. създаване на новини и събития, които да привличат вниманието на медиите, макар понякога да са доизмислени, донаписани. В работата на пресцентъра на комисията това не е необходимо да се прави. Защото стореното от КЗД както в правоприлагането, така и в превенцията впечатлява по обем, интересно е и „произвежда“ събития, които ангажират вниманието на журналистите. За пресцентъра остава само отговорната задача да понесе точна, навременна и грамотно написана информация. Именно това е в основата на добрата работа на комисията с медиите.

Собствен мониторинг на КЗД сочи, че през 2010 г. водеща позици в отразяването на работата на КЗД заема Дарик радио със 102 информации за работата на комисията, вестниците „Труг“ – 54, агенция „Кросс“ – 32, агенция „Медиянул“ – 29, в. „24 часа“ – 24, в. „Сега“ – 23, БГНЕС – 23 и т. н. Разбира се, че информацията за комисията в медиите е много повече от маркираното от нас, но нямаме възможността в реално време да отразим публикуваното за КЗД и в регионалните медии, и не само в тях, но имаме възможността да бъдем

говолни от това „много повече“...

Като перспективи в работата на пресцентъра се очертават по-близък контакт с регионалните представители с цел общи инициативи при информирането на медиите по места, както и увеличаване на мрежата от ресорни журналисти в национални и регионални медии. Това са предпоставки за по-непосредствен контакт и бърза реакция при необходимост. Друг детайл от работата на пресцентъра, който търпи развитие, е намиране на оптимален начин за адаптацията на решенията на комисията във вид, удобен за поднасяне на медиите като прессъобщения. Работата е отговорна, защото адаптирането предполага съобразяване със спецификата в терминологията и с множеството фактология и законодателни норми.

Най-запомнящото се събитие през 2010 г. в работата на комисията с медиите бе националният семинар за журналисти на тема „Национални ефективни и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията в медийния сектор“. Той е част от проект „Прогрес към равенство: Национални ефективни механизми и иновативни практики за превенция и борба с дискриминацията“, реализиран от Министерството на труда и социалната политика на Република България и Комисията за защита от дискриминация и финансиран от Европейската комисия по програма „Прогрес“. По проекта бяха заложили няколко инициативи, първата от които беше посоченият семинар. Целта на този семинар бе популяризиране на националната политика за антидискриминация, повишаване на обществената информираност за европейските и националните политики и законовите инструменти в борбата с дискриминацията в медийния сектор. Семинарът бе организиран от КЗД и се проведе от 25 до 27 февруари 2010 г. във Велинград. При откриването на семинара слово, свързано с проблематиката, произнесе Даниела Петрова – председател на Комисията по култура, гражданско общество и медии при 41-то народно събрание на Република България и гост на семинара. В двата семинарни дни бяха изнесени седем лекции от лектори социолози, медийни експерти, рекламни специалисти, журналисти, представители на НПО, членове на КЗД.

Цялостната работа на семинара бе широко отразена в медийното пространство и това

бе логично предвид средствата за масова информация, които присъстваха. На събитието имаше представители на над 50 национални и регионални медии, между които Българска телеграфна агенция; Българска национална телевизия – Пловдив, Благоевград и Север; Българско национално радио – програмите „Христо Ботев“, Благоевград, Шумен, Варна, Пловдив; ТВ 7, Телевизия PRO BG, Дарик радио – София и Пловдив, националните вестници „Труд“, „24 часа“, „Сега“, „Монитор“, „Телеграф“, „Новинар“, „Дума“, регионалните „Монтпрес“, „Посредник“, „Посоки“, „Борба“, „Янтра днес“, „Шуменска зоря“, „Народно дело“, „Черноморски фар“, „Марица“, „Виделина“, „Нов живот“, „Новият глас“ и гр., радио „Дойче веле“, Агенция „Екон.бг“, Агенция „София нюз“. Свои представители на събитието имаха Асоциация на българските радио- и телевизионни оператори (АБРО), Комисия по етика в печатните медии, Асоциация на рекламните агенции – АРА, Българска асоциация на регионалните медии, Факултет по журналистика и масова комуникация към СУ.

На участниците бяха раздадени обучителни и информационни материали, като съществен интерес предизвика изданието от КЗД по проект „Прогрес“ „Наръчник за многообразие в медиите“. Общото мнение за проведения семинар бе положително. Той беше определен като място за обогатяване на познанията по темата дискриминация, за дискусии по нея. Много добри бяха оценките и за организацията на семинара. Отговорите, посочени в анкетните листове, подготвени от КЗД, определиха семинара, станал вече традиция, като необходимост в бъдещата съвместна работа на комисията с медиите. От предложенията в анкетните листове, дадени от участниците, бе добита представата какво искат журналистите още да чуват и да виждат на тези семинари и какво трябва да се вземе предвид при организацията на следващи подобни събития.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

„Целта ни в Българско е братство с всекиго, без да гледаме на
вяра и народност.“

Левски до А. Каравелов,
25.07.1872 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Измина поредната година, в която Комисията за защита от дискриминация последователно, настойчиво и забележимо върши своята работа на национален орган за равенство. Утвърждава авторитета си както у нас, така и в Европа, където споделя и взаимства положителни практики и опит. Със силата на своите правомощия и възможности тя прави необходимото, за да можем да живеем в един по-благороден и пъстър свят, където толерантността е „добродетел и хармония в многообразието“. Където всеки е различен от другия до него и вижда в това своето достойнство. Защото тази обособеност ни формира като личности. И ни прави единствени. А ако някой, независимо кой, независимо къде, независимо как, със своите действия ни кара да се чувстваме унижени и пренебрегнати заради това, че сме различни, и нарушава изконното ни право да бъдем себе си, той потъпква законите на природата и обществото, носи вина и търпи последствия.

Приоритетите в работата на КЗД през 2011 г. могат да бъдат обособени в няколко насоки:

1. Активна ангажираност в довършване на процедурата по акредитацията на КЗД в ООН като национален орган по правата на човека. В края на 2010 г. Комисията за защита от дискриминация (КЗД) взе решение и подаде кандидатура пред ООН за акредитацията като национален орган по правата на човека. Кандидатурата бе предоставена на вниманието на Международния координационен комитет (МКК) на националните органи за насърчване и защита правата на човека и на Подкомисията по акредитация към Върховния комисар на ООН за правата на човека.

2. Изменение и допълнение на Закона за защита от дискриминация, насочени към подобряване на разпоредбите съобразно досегашната практика на комисията и на българската и европейската съдебна практика. Измененията и допълненията следва да бъдат насочени към:

■ Необходимост от предоставяне на КЗД

правото да сезира Конституционния съд. Има нередки случаи, при които комисията установява, че разпоредби от закон противоречат на забраната по чл. 4 ал. 1 от ЗЗДискр., а в същото време е налице и противоречие на чл. 6, ал. 2 от Конституцията или на международни договори, забраняващи дискриминацията. Според действащия в момента ЗЗДискр. комисията дава препоръки с незагължителен характер за промяна на съответния закон, неизпълнението на които не подлежи на санкция, поради което дискриминационните разпоредби от закона продължават да действат в националното ни право. С оглед институционалната независимост на КЗД е необходимо да ѝ се даде възможност да сезира Конституционния съд в случаите по чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4 предл. второ от Конституцията за установяване противоречието на закон с разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от Конституцията или с международни актове, забраняващи дискриминацията.

■ Въвеждане на процедура по налагане на обезпечителни мерки по всякакви производства. Налагането на предварителни обезпечителни мерки в закрито заседание, без призоваване на страните, ще предотврати и преустанови нарушения на ЗЗДискр., които трудно могат или въобще не биха могли да бъдат отстранени след приключване на производството пред комисията.

■ Въвеждане на неприсъствено решение в производствата пред КЗД и адекватни санкции за пасивно процесуално поведение. Отнася се за редица случаи, когато страната не взема становище, не се явява в откритите заседания и не представя доказателства или ги представя за първи път пред Върховния административен съд.

■ Въвеждане на имуществена санкция за юридически лица при извършване акт на дискриминация. В голяма част от случаите при установена дискриминация, извършена от юридически лица, еднолични търговци или органи за управление, не винаги е възможно да се открие индивидуалният извършител на дискриминацията. Нерядко са случаите уста-

новената дискриминация да е резултат на колективно решение на органа на управление.

3. Утвърждаване на медиацията като алтернативен способ за решаване на споровете.

4. Откриване на регионални представителства в останалите областни градове.

5. Участие в международни проекти като способ за повишаване квалификацията на служителите и за утвърждаване авторитета на комисията.

6. Активно международно сътрудничество и установяване на трайни взаимоотношения със сродни специализирани органи.

7. Засилен контрол по изпълнението актове на комисията.

През 2010 г. Комисията за защита от дискриминация беше представена с много добри отзиви в изследване на Европейската комисия за органите за равенство, създадени по силата на Директиви 2000/43/ЕО, 2004/113/ЕО и 2006/54/ЕО. Тя е посочена като пример за добри практики в няколко отношения:

■ „Интегриран” орган, който работи по 19 признака на дискриминация. Изследователският екип споменава казуси за множествена дискриминация по признаци „пол” и „възраст” и посочва като добър пример наличието на признака „лично положение”, който позволява широко тълкуване.

■ Правомощието на КЗД да провежда независимо проучване на подадените жалби и да действа като квази-съдебен орган.

■ България е посочена като пример на държава, където националният орган за равенство е допринесъл за развиването на обществена култура на зачитане на правата. Комисията за защита от дискриминация е съумяла да повиши информираността на широката общественост за дискриминацията като нарушение на закона и за антидискриминацията като начин за зачитане на основните права.

■ Наличието на 15 регионални представи-

тели на КЗД (към момента на провеждане на изследването) е изтъкнато като едно от най-ценните постижения в работата на комисията.

■ Цитирани са редица препоръки на КЗД, довели до промяна на поднормативни актове с дискриминационен характер. Готовността на държавните институции да се вслушват в съветите на Комисията за защита от дискриминация също се отбелязва като положителен индикатор за развитието на обществената етика и култура.

В преговора на изследването Вибиан Регинг, еврокомисар по правосъдие, основни права и гражданство, изтъква:

„Убедена съм, че националните органи за равенство имат водеща роля в мисията да повишават осведомеността, да предоставят съвети на гражданите и да ги подкрепят в борбата с дискриминацията. Убедена съм, че с нашите обединени усилия ще съумеем да изградим едно по-справедливо общество, което не просто толерира многообразието, а се възползва пълноценно от него”.

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

COMMISSION FOR
PROTECTION AGAINST
DISCRIMINATION

ГОДИШЕН ОТЧЕТ 2010

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

COMMISSION FOR
PROTECTION AGAINST
DISCRIMINATION

МОПРА ВЪЗ. АДВ.

ГОДИШЕН ОТЧЕТ *2010*

София 1125
бул. Драган Цанков 35
тел.: 02 807 30 30
факс: 02 870 84 48
www.kzd-nondiscrimination.com

1125 Sofia, Bulgaria
35, Dragan Tzankov Blvd.
phone: + 359 2 807 30 30
fax: +359 2 870 84 48
www.kzd-nondiscrimination.com